

PhD ÉRTEKEZÉS

dr. Kárpáti Orsolya

MISKOLC

2020

**MISKOLCI EGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA**

---

dr. Kárpáti Orsolya

**Az elektronikus anyakönyvezés helye és
szerepe a magyar közigazgatásban
(PhD értekezés)**

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A doktori iskola vezetője: Jámborné Prof. Dr. Róth Erika

A doktori program címe: A magyar állam- és jogrendszer,
jogtudomány továbbfejlesztése,
különös tekintettel az európai
jogfejlődési tendenciákra

A program címe: A közigazgatás korszerűsítésének
megalapozása

Tudományos vezetők: Prof. Dr. Torma András
Dr. Czékmann Zsolt

**Miskolc
2020**

Köszönetnyilvánítás:

A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „*A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés*” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Concha Győző Doktori Program keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

Az elektronikus anyagkönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban

(PhD értekezés)

A kézirat lezárásának időpontja: 2020. november 9.

TUDOMÁNYOS VEZETŐI AJÁNLÁS

dr. Kárpáti Orsolya:

„Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban” című PhD értekezéséhez

Prof. Dr. Torma András

Az elmúlt majd’ negyven évben szerzett egyetemi oktatói pályafutásom során megtanultam, mert megtanulhattam, hogy a tudományos témavezető feladata a fiatal(abb) jelölt tudományos kutatómunkájának irányítása, majd a jelölt elvezetése a tudományos fokozat megszerzéséig. Ha úgy tetszik: a fiatal(abb) jelölt felkészítése arra, hogy a jövőben (a tudományos fokozat birtokában) immár tudományos vezető nélkül, egyedül érhessen el komoly tudományos eredményeket.

Ez idáig nekem erre, tehát fiatal(abb) kutatók tudományos munkájának irányítására – sikeresen – hat esetben került sor, és jelenleg továbbá három jelölt vonatkozásában – hitem és meglátásom szerint legalábbis – rövidesen, egy fél éven belül sor fog kerülni.

A jelöltek felkészítése, felkészülése – sok egyéb mellett – természetesen időt is szükségeltet: kinek többet, kinek kevesebbet! **Dr. Kárpáti Orsolya** az előző kategóriába sorolható, hiszen tíz éve fejezte be egyetemi, majd doktori tanulmányait és öt éve dolgozik jogászként egy szoftverfejlesztéssel (is) foglalkozó budapesti társaságnál. **Volt tehát kellő ideje** a témaválasztásra, a szakirodalom beszerzésére és feldolgozására, a részeredmények publikálására, majd az értekezés előkészítésére, és előre bocsátom: sikeres elkészítésére! Különös nyomatékot ad ezen állításomnak az a tény, hogy:

- a Jelölt első, még 2009-ben született publikációjának címe a következő volt: „Az anyakönyvezés múltja, jelene és jövője”.
- a Jelölt második, még 2010-ben született publikációjának a címe pedig a következő volt: „A nyilvántartások jelentősége a közigazgatásban”.

Visszatérve a tudományos vezetői vélemény főszórához: a Jelölt **témaválasztása** tökéletesen **illeszkedik** a Közigazgatási Jogi Tanszék korábbi vezetője, **néhai Prof. Dr. Kalas Tibor által kialakított tudományos (doktori) iskola kutatási keretei közé**, hiszen az iskola immár negyven éve a közigazgatás modernizálásának lehetőségeit kutatta és kutatja. Mások mellett például Dr. Csáki Gyula Balázs egyetemi

docens (Károli Gáspár Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar), és Dr. Czékmann Zsolt tanszékvezető egyetemi docens (Miskolci Egyetem), sőt maga az első helyen megjelölt Témavezető is ebben az iskolában végezte kutató munkáját és szerzett tudományos fokozatot 2010-ben, 2016-ban, illetve 1993-ban. Ily módon a Jelölt témaválasztása, vállalkozása, illetve vállalása – nagy örömmre – mintegy továbbviszi az iskola tudományos szellemiségét. Mindehhez hozzátehető az is, hogy az itt nevezett Dr. Czékmann Zsolt tanszékvezető a Jelölt másik tudományos vezetője!

Az **értekezés címe** azt ígéri, hogy a dolgozatban feldolgozásra kerül a magyar közigazgatás (de **kizárólag a magyar** közigazgatás! Ezt azért hangsúlyozom, mert az Értekezés munkahelyi vitájában résztvevő egyik egyetemi oktató kifejezte, hogy álláspontja szerint indokolt lenne egy Nyugat Európára, esetleg az Európai Unióra kiterjedő vizsgálat eredményének rögzítése is az értekezésben. Jómagam ezzel nem értettem egyet, hiszen a dolgozatnak arról kell szólnia, amit a cím ígér.) egyik nagyon fontos feladatellátásának, az anyakönyvezésnek a teljes vertikuma: úgy, ahogyan az olvasható (volt) a fenti, első publikáció címében: múltja, jelene és jövője. És valóban, a Jelölt – követve az állam- és jogtudományi értekezések hagyományait: az értekezés témája, célkitűzései és hipotézisei, majd az alapfogalmak tisztázása után – mindössze két nagy fejezetbe sűrítve, és „Konklúzió” levonásával befejezve, fejt ki színvonalas mondanivalóját.

A majd' háromszáz oldalt kitevő és mintegy ötszáz (!), **korrekt és precíz hivatkozást** tartalmazó színvonalas munkát a Jelölt tudományos igénnyel, de a magyar nyelv szabályait betartva, közérthetően fogalmazva készítette el.

Tematikájukat tekintve az egyes **fejezetek logikusan illeszkednek egymáshoz**, hiszen az anyakönyvi igazgatás történeti fejlődésének bravúros vázolását az elektronikus anyakönyvezésről szóló fejezet követi. Ugyancsak logikus az a megoldás, hogy minden egyes fejezet **„Bevezetés”** címszó alatt rögzíti az adott fejezet célját, és az alkalmazásra kerülő módszereket, majd – mintegy a fejezet lezárásként – **„Következtetések”** címszó alatt az adott fejezetben kifejtettekre alapozott konklúziókat. Ily módon az egész értekezés lezárásakor, a „Konklúzió” című fejezet írásakor a Jelölt már könnyű helyzetben volt, hiszek „csak” össze kellett gyűjtenie a „Következtetések” fejezetekben már megállapított körülményeket.

Arányait tekintve az egyes anyagrészek és fejezetek **terjedelme arányos és kiegyensúlyozott**. A feldolgozott **szakirodalom pedig gazdag és bőséges, teljesnek** értékelhető.

A PhD értekezés **komoly erénye** – a Jelölt által jelzett új tudományos eredmények mellett, amelyek közül kiemelkedik a vizsgált kérdéskör hiánypótló jellegű, monografikus feldolgozása – az, hogy állam- és jogtudományi értekezés lévén, **de lege ferenda javaslatokat is megfogalmaz**. Olyan jogi norma szövegek alkotását indítványozza, amely révén a Jelölt álláspontja szerint – amelyhez egyébként jómagam is csatlakozom - a magyar közigazgatás hatékonyabban és gyorsabban tudja kiaknázni a modern technika vívmányaiban rejlő lehetőségeket az anyakönyvi igazgatás területén. Márpedig a tudományos kutatók feladata nem az, hogy „ücsörögjenek a Nagy Tudomány elefántcsont tornyában” és egymásnak írogassanak, hanem az, hogy végezzenek értelmes kutató munkát és eredményeiket közkinccsé téve járuljanak hozzá az adott társadalom fejlődéséhez!

Összegezve:

Dr. Kárpáti Orsolya: „Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban” című PhD értekezése **minden tekintetben megfelel** azon követelményeknek, amelyeket a Miskolci Egyetem Doktori Szabályzata támaszt a PhD értekezésekkel szemben, ezért tiszta és nyugodt lelkiismerettel adom ajánlásomat a munkához. Éppen ezért felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy számomra egyértelmű: az **Értekezés nyilvános vitára bocsátható!**

Bízom abban, sőt biztos vagyok benne, hogy a **nyilvános vita eredményeként a Jelölt meg fogja kapni a tudományos fokozatot, mert megérdemli:** az elmúlt évtizedben megdolgozott érte! Ezt nem csak a komoly mennyiségű és minőségű publikációi igazolják, hanem a jelen vélemény alapját képező, színvonalas Értekezés is! Nem lehet tehát kétséges, hogy állásponantom szerint az Értekezés nyilvános vitára bocsátható.

Budapest – Miskolc, 2020. november 09.

Prof. Dr. Torma András egyetemi tanár
tudományos vezető

TUDOMÁNYOS VEZETŐI AJÁNLÁS**dr. Kárpáti Orsolya:****„Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban” című PhD értekezéséhez****Czékmann Zsolt**

Örömmel vettem kézbe dr. Kárpáti Orsolya, a Jelölt tudományos értekezésének első változatát néhány hónappal ezelőtt, mert nemcsak a dolgozatba fektetett kitartó munka eredményét láttam benne, hanem azt az egy évtizedes utat is, ahogyan eljutott az első tanulmányaitól addig a több, mint 400 oldal terjedelmű műig, amely ennek a kéziratnak az alapja lett, és ezzel bizonyította kutatói alkalmasságát.

A kutatás témája a nyilvántartások és azon belül is az anyakönyvi nyilvántartás hosszú történetének legújabb állomása, az e-anyakönyv. A téma egyszerre klasszikus és aktuális. Az anyakönyvezés történetileg a legkorábban kialakult, természetes személyekről vezetett nyilvántartás és az alapja valamennyi, természetes személyekről vezetett adatbázisnak. A digitalizáció hozta változás (átalakulás) idejét éljük, s ez a tény szükségképpen kihat az állami és ezen belül a közigazgatási feladatokra, szervezetrendszerre, nyilvántartásvezetési megoldásokra is. A Jelölt által választott téma fontosságát az anyakönyv az állam működésében betöltött szerepén túl indokolja az elektronikus anyakönyvezés 2014. július 1-jei bevezetése. Az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakulásával megnyílt a lehetőség az infokommunikációs technikai eszközök széleskörű alkalmazására az anyakönyvi igazgatás területén is.

Tíz évvel ezelőtt, amikor a Jelölt e kérdéskörrel kezdett tudományos igénnyel foglalkozni, akkor helyesen választott, mert ennél kiaknázatlanabb témát nehezen találhatott volna. Az értekezés az elektronikus anyakönyvezés egyes főbb kérdéseit taglalja, kifejezetten jogi oldalról. A Jelölt tudományos előfeltevései is ehhez igazodnak, abból indul ki, hogy az anyakönyvi igazgatás szervezeti, nyilvántartási és eljárási oldalról az elektronikus ügyintézés és infokommunikációs technikai eszközök nyújtotta lehetőségek alapján megreformálandó. A Szerző logikusan egymásra épülő bizonyítás során vizsgálja egyes tudományos előfeltevéseit, és teremti meg azok igazolásához szükséges dogmatikai alapot.

A dolgozat logikai felépítése tisztán követhető, az anyakönyv nyilvántartások rendszerében elfoglalt helyéből, elméleti, terminológia alapok meghatározásából, az

anyakönyvi igazgatás történeti fejlődésének áttekintéséből kiindulva jut el az elektronikus anyakönyvezés különböző aspektusú vizsgálatához.

A Jelölt az értekezésben elemző vizsgálatnak veti alá az anyakönyvi joganyagot 1895. október 1-jétől napjainkig, melyet követően gondolatait összegezve előremutató, kritikai véleményében de lege ferenda javaslatait fogalmazza meg.

Az értekezés legnagyobb vállalkozása az elektronikus ügyintézés és az elektronikus anyakönyvezés vizsgálata az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez hozzáférés, az anyakönyvi elektronikus ügyintézés, valamint az anyakönyv és a személyi nyilvántartások viszonyrendszerén keresztül. A Jelölt következetesen építkezik a fogalmakkal, és lényeges tudományos újdonságként felépíti az anyakönyvezés elektronikus ügyintézési modelljét, illetve javaslatot tesz a személyi nyilvántartások konszolidációjára.

Meggyőződésem, hogy Kárpáti Orsolya megfelelő utat és módszert választott kitűzött céljainak eléréséhez. Elemzései eredményeként olyan új megvilágításba és viszonyrendszerbe helyezte el az elektronikus anyakönyvezést, amely mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás, és különösen a további tudományos kutatások bázisa lehet. A Jelölt disszertációja egy hosszú és sokrétű kutatómunka eredménye. Biztos vagyok abban, hogy a későbbiekben ez a munka komoly pillére lehet a hazai anyakönyvi igazgatás továbbfejlesztésének. Reményeink szerint a gyakorlat is felismeri majd az értekezésben megfogalmazott gondolatok, javaslatok jelentőségét.

A Jelölt komoly szakirodalom-apparátust kezel. A szakirodalom feltüntetése, lábjegyzetelése precíz és teljes.

Összeségében megállapítható, hogy a Jelölt a megcélzott témában kifejezetten egyéni módon, értékes vizsgálatot folytatott, amelynek eredményeként tudományosan új értékeket állított elő.

Megítélésem szerint Kárpáti Orsolya a disszertáció megírásával igazolta alkalmasságát a tudományos munkára, így alkalmas arra, hogy az értekezés nyilvános vitája során is megmérettessék.

Miskolc, 2020. november 9.

Czékmann Zsolt
tudományos vezető

„Az anyakönyvektől is – miként minden nyilvánkönyvet illetőleg – azt követeljük, hogy olyanok legyenek, mint a jó tükör, mely tisztán és hiven mutatja a valóságot, összes és jellemző tulajdonságaival együtt.”

[DOLENECZ (1893) 31.]

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ GONDOLATOK	14
1. ALAPVETÉSEK.....	24
1.1. Bevezetés	24
1.2. A nyilvántartás fogalma	25
1.3. Nyilvántartástípusok a közigazgatásban	28
1.4. A személyi nyilvántartások általános bemutatása	34
1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények.....	41
1.6. A közhitelesség és a nyilvántartások.....	49
1.7. Következtetések.....	56
2. AZ ANYAKÖNYVI IGAZGATÁS TÖRTÉNETE	58
2.1. Bevezetés	58
2.2. Az anyakönyv fogalma.....	60
2.3. Az anyakönyvi igazgatástörténet az egyházi anyakönyvezés bevezetéséig	63
2.4. Az állami anyakönyvezés története	65
2.4.1. <i>Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk.....</i>	<i>67</i>
2.4.2. <i>Az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet .....</i>	<i>71</i>
2.4.3. <i>Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet .....</i>	<i>72</i>
2.4.4. <i>Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet .....</i>	<i>74</i>
2.4.5. <i>Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény.....</i>	<i>77</i>
2.5. Következtetések.....	87
2.5.1. <i>Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése.....</i>	<i>87</i>
2.5.2. <i>Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése .....</i>	<i>103</i>
2.5.3. <i>Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése.....</i>	<i>109</i>
3. AZ ELEKTRONIKUS ANYAKÖNYVEZÉS HELYE ÉS SZEREPE A MAGYAR KÖZIGAZGATÁSBAN	113

3.1.	Bevezetés.....	113
3.2.	Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben.....	116
3.2.1.	<i>Az ASZA rendszer.....</i>	<i>118</i>
3.2.2.	<i>Az EAK rendszer .....</i>	<i>122</i>
3.3.	Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez	133
3.3.1.	<i>A hozzáférés fogalma, csoportosítása.....</i>	<i>133</i>
3.3.2.	<i>Egyes hozzáféréstípusok bemutatása .....</i>	<i>136</i>
3.3.3.	<i>Az EAK rendszer adatforrásai .....</i>	<i>143</i>
3.3.4.	<i>A hozzáférés adatvédelmi és adatbiztonsági követelményei .....</i>	<i>146</i>
3.4.	Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban.....	150
3.4.1.	<i>Az anyakönyvi eljárás fogalma, az anyakönyvi eljárások csoportosítása</i> <i>150</i>	
3.4.2.	<i>Általános elektronikus ügyintézési modell.....</i>	<i>152</i>
3.5.	Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere	170
3.5.1.	<i>A viszonyrendszer változásai .....</i>	<i>170</i>
3.5.2.	<i>A viszonyrendszer a hatályos, illetve a 2021. február 1-jén hatályba lépő</i> <i>szabályozás tükrében .....</i>	<i>171</i>
3.6.	Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere	180
3.6.1.	<i>A viszonyrendszer változásai .....</i>	<i>180</i>
3.6.2.	<i>A viszonyrendszer a hatályos szabályozás tükrében.....</i>	<i>181</i>
3.7.	Következtetések.....	188
3.7.1.	<i>Következtetések „Az IKT technológiák megjelenése az állami</i> <i>anyakönyvezésben” c. alfejezethez .....</i>	<i>188</i>
3.7.2.	<i>Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások</i> <i>rendszeréhez” c. alfejezethez.....</i>	<i>188</i>
3.7.3.	<i>Következtetések az „Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi</i> <i>igazgatásban” c. alfejezethez .....</i>	<i>191</i>

3.7.4. Következtetések „Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezethez.....	195
3.7.5. Következtetések „Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezethez	202
4. HIPOTÉZISEK IGAZOLÁSA, TÉZISEK MEGHATÁROZÁSA	209
KONKLÚZIÓ.....	230
IRODALOMJEGYZÉK.....	234
JOGANYAGJEGYZÉK.....	254
TÉMAKÖRHÖZ KAPCSOLÓDÓ SAJÁT KÖZLEMÉNYEK LISTÁJA.....	262
ÖSSZEGZÉS	265
SUMMARY	268
MELLÉKLET	271
1. sz. melléklet - Az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek feladat- és hatásköre.....	271
2. sz. melléklet - Az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének felépítése	273
3. sz. melléklet - Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítése	274
4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere	276
5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése.....	288
6. sz. melléklet - Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer felépítése	294
SZERZŐSÉGI NYILATKOZAT.....	295

Bevezető gondolatok

Az értekezés témája

A dolgozatom témája az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban.

Az anyakönyvek vezetése már az ókortól kiemelkedően fontos feladat az államok életében. Ezen nyilvántartás biztosítja az államok számára az állampolgáira vonatkozó alapvető személyi adatok rendelkezésre állását.

Az anyakönyvek tartalmazzák az állampolgárok legfontosabb életeseeményeit [születés, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat (a továbbiakban: BÉT) létesítése, haláleset]. A születés az első anyakönyvi esemény, amellyel a személy bekerül egyrészt az anyakönyvbe, majd az anyakönyv értesítése alapján a közigazgatás további személyi nyilvántartásaiba. Az életeseeményeknek keretet adva a haláleset anyakönyvezését követően először az anyakönyvben, majd az anyakönyv értesítésére a többi közigazgatási nyilvántartásban is lezárul az elhalt adatainak kezelése. Az állami nyilvántartásokban megtalálható személyi adatoknak (születési családi és utónév, házassági családi és utónév, születés helye és ideje, anyja születési családi és utóneve, családi állapota) elsődleges adatforrása az anyakönyv.

Az állami anyakönyvezést 1895. október 1-jén vezették be Magyarországon. A papír alapú anyakönyvezés nyilvántartásvezetési megoldása egyszer, 1907. január 1-jén változott a rovatos szerkezetű anyakönyvek bevezetésével. Az elektronikus anyakönyvezési megoldást 2014. július 1-je óta alkalmazzák. Az elektronikus anyakönyvezés esetében szükségesnek tartom feltárni azon nyilvántartásvezetési megoldásokat, amelyekkel az elektronikus anyakönyvezésben hasonló stabilitás biztosítható, mint a papír alapú nyilvántartás esetében. A dolgozatom alapvető célja olyan javaslatok, megoldási alternatívák kidolgozása, amelyekkel elősegíthető ezen stabilitás megvalósítása.

A javaslataim megalapozásához először elhelyezem az anyakönyvet a közigazgatási nyilvántartások rendszerében, majd áttekintem az anyakönyvezés történeti fejlődését. Ezen alapokra építkezve **a következő főbb témaköröket elemzem** és teszek javaslatot a fennálló problémák megoldására.

A jelenlegi **jogalkotási tendencia** követi a felgyorsult gazdasági, társadalmi változásokat, az infokommunikációs technikai (a továbbiakban: IKT) eszközök és

technológiák rohamos fejlődését. Az anyakönyvi jogszabályok ehhez igazodva évente átlagosan 3-4 alkalommal módosulnak. A gyorsan változó jogszabályok sokszor nem felelnek meg a jogalkotás általános és szakterületspecifikus követelményeinek, jelen esetben a normavilágosság, a szakszerűség, az érthetőség, az áttekinthetőség, a jogbiztonság, és az anyakönyvezési hagyományok megőrzése követelményének. A jogalkotási követelmények nem megfelelő érvényre juttatásával a joganyag ellentmondásossá, nehezen értelmezhetővé válik. A dolgozatban rávilágítok arra, hogy az anyakönyvi joganyagban hol vannak hiányosságok, joghézagok, anomáliák, és de lege ferenda javaslatot teszek a hatályos jogi környezet fejlesztésére.

Az elektronikus anyakönyvezés bevezetésével az **anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje** együtt változott, alkalmazkodott az IKT technológiák nyújtotta lehetőségekhez. Olyan szervek is anyakönyvi bejegyzési jogot szereztek (például az anyakönyvi felügyelő, a konzuli tisztviselő, a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv), amelyek eddig ilyen hatáskörrel nem rendelkeztek. Ennek köszönhetően a papír alapú anyakönyvezés korszakához képest, arányosabb és ügyfélbarát munkamegosztás érvényesül. Ezen szervek körének további bővítésére, a meglévő szervek hatáskörének kiterjesztésére, módosítására teszek javaslatot a dolgozatomban.

Az **elektronikus ügyintézés** mind az ügyfél bejelentésére, kérelmére, mind a szerv bejelentésére, értesítésére induló anyakönyvi eljárásokban, továbbá az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv által elvégzendő kötelező adattovábbítás¹ szempontjából számos lehetőséget rejt magában. Az anyakönyvezés annak ellenére, hogy 2014 óta elektronikus a nyilvántartásba vételi folyamat, többségében a papír alapú ügyintézésre támaszkodik az iratkezelés, a bejelentések, az ügyféli kérelmek fogadása, értesítések küldése során. Elektronikus ügyintézés területén az anyakönyvi eljárások mindenképpen fejlesztésre szorulnak. Az IKT eszközök és az elektronikus ügyintézési joganyag nyújtotta lehetőségekre alapozottan kidolgozandó az anyakönyvezés elektronikus ügyintézési modellje, amelynek alapelemeit a dolgozatomban meghatározom.

Megítélésem szerint a hatályos **személyi nyilvántartási rend megérett a reformra**. A személyi alapnyilvántartások [anyakönyv, személyiadat- és lakcímnnyilvántartás (a továbbiakban: SZL)] elektronikus nyilvántartások. A személyi szaknyilvántartások esetében is megtörtént az átállás az elektronikus

---

¹ Megjegyzés: a dolgozatban az „adattovábbítás” és az „adatszolgáltatás” fogalmakat szinonimákként használom.

nyilvántartásvezetésre. A személyi nyilvántartások egymáshoz való viszonya, az egyes nyilvántartások adattartalma azonban megőrizte a korábbi papír alapú, területileg tagolt nyilvántartási struktúrát. A személyi nyilvántartások az alapvető személyi adatok vonatkozásában redundáns adatbázisok. A bemutatásra kerülő, nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények igazolják, hogy a jelenlegi nyilvántartási rendszer megújításra szorul. A dolgozat témájához igazodva az anyakönyv és az egyes személyi nyilvántartások viszonyrendszere vonatkozásában összefoglalom a redundáns adatnyilvántartás, és a nyilvántartások konszolidációjának kezelési lépéseit.

A témameghatározás alapján a következő alfejezetben fejtem ki a dolgozat célkitűzéseit, hipotéziseit.

Az értekezés célkitűzései, hipotézisei

A dolgozatom legfontosabb célkitűzése, hogy a következőkben megfogalmazott hipotézisek igazolásához, a tézisek meghatározásához szükséges mértékben a különböző témakörű elemzéseket (elméleti alapok, anyakönyvi igazgatástörténet, elektronikus anyakönyvezés különböző aspektusú elemzései) elvégezzem. Emellett célkitűzésem olyan javaslatokat, megoldásokat megfogalmazni, amelyekkel fejleszthető az elektronikus anyakönyvezés. A dolgozatban kifejtésre kerülő javaslatokkal, megoldásokkal szemben elvárásként határozom meg az egyszerűség, az átláthatóság, és a fokozatosság elvének betartását.

A dolgozat témája és a kutatási célkitűzéseim alapján a következő hipotéziseket fogalmazom meg:

- Annak érdekében, hogy az anyakönyvi igazgatás szervezeti, nyilvántartási és eljárási rendjére vonatkozó jogi normák megfeleljenek a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus követelményeinek az alábbi hipotézist fogalmazom meg:

H1: Az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyag a hatáskör címzettje, illetve a nyilvántartás adattartalma vonatkozásában inkoherens. Az inkoherencia a jogalkalmazás során jogértelmezési problémákat vet fel, ami nem egyeztethető össze a jogállamiság alaptörvényi követelményeivel.

- Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje az elektronikus anyakönyvezés bevezetésével együtt változott, alkalmazkodva az IKT technológiák nyújtotta lehetőségekhez. Álláspontom szerint a szervezeti rend további átalakításra szorul, ezért az alábbi hipotézist fogalmazom meg:

H2: Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje az elmúlt években az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében sokat fejlődött. Jelen célkitűzés azonban még nem valósult meg teljeskörűen, ezért a szervezeti rend megérett egy újabb reformra.

- rH2.1: A települési anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör járási szintre helyezendő. Az anyakönyvvezető beépülésével a járási hivatal szervezeti rendjébe egyszerűbbé és gyorsabbá válna az anyakönyvi ügyintézés, és az anyakönyvi felügyeletgyakorlás.
- rH2.2: Az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében az anyakönyvi igazgatásban érintett miniszterek (belügyminiszter, miniszterelnökséget vezető miniszter, külpolitikáért felelős miniszter) feladat- és hatásköre is megérett a reformra.
- Az IKT eszközök és az elektronikus ügyintézési joganyag nyújtotta lehetőségekre alapozottan az anyakönyvi igazgatás elektronikus ügyintézési lehetőségeinek bővítése érdekében az alábbi hipotézist fogalmazom meg:

H3: Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényben (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) megfogalmazott követelményeknek az anyakönyvi eljárások a hatályos szabályozás értelmében nem felelnek meg.

- rH3.1: Az elektronikus ügyintézés vonatkozásában, az At. 15. §-a korlátozza az ügyfelet az őt megillető elektronikus ügyintézéshez való jogának gyakorlásában. Az E-ügyintézési tv. elektronikus kapcsolattartási, nyilvántartásokkal szemben támasztott automatikus információátadási kötelezettségeknek meg nem felelve az EAK rendszer adatforrás szervei, az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv postai úton tesznek eleget adattovábbítási kötelezettségeiknek.
- rH3.2: Annak ellenére, hogy az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakítása már megtörtént, az anyakönyvi eljárásokban továbbra is a papír alapú ügyintézési eszközök alkalmazása van számottevő többségben. Az EAK rendszer egy hibrid megoldás az elektronikus

ügyintézés tekintetében, mivel az elektronikus ügyintézési lehetőségek köre fokozatosan bővül az EAK rendszer fejlődésével párhuzamosan, ugyanakkor még mindig domináns a papír alapú ügyintézés.

- A személyi alap- és szaknyilvántartások konszolidációja, az adat- és folyamatredundanciák felszámolása érdekében az alábbi hipotézist fogalmazom meg:

H4: Az elektronikus nyilvántartások korában a tömegesen vezetett személyi nyilvántartások adatinkonzisztenciát eredményeznek. Elérkezett az idő a nyilvántartások konszolidálására.

- rH4.1: Az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakításának köszönhetően már semmi nem indokolja, hogy két személyi alapnyilvántartás legyen, hasonló nyilvántartási adattartalommal. A két személyi alapnyilvántartás egy nyilvántartási rendszerbe integrálandó.
- rH4.2: Azon személyi alapadatok vonatkozásában, amelyek a személyi alapnyilvántartások mellett a személyi szaknyilvántartások adattartalmát is képezik, létrehozandó egy közös nyilvántartásrész, amelyhez a személyi alapnyilvántartások, és a személyi szaknyilvántartások is hozzáférnek.

A dolgozat célkitűzései és hipotézisei mellett fontosnak tartom azon témakörök, kutatási területek megemlítését, amelyek ugyan az elektronikus anyakönyvezéshez kapcsolódnak, a dolgozatban azonban azokkal – a terjedelmi korlátokra tekintettel – mégsem foglalkozom. Ezek a következő témakörök, kutatási területek.

Ahogy a cím is jelzi, a kutatásaim az elektronikus anyakönyvezés magyar közigazgatásban elfoglalt helyének, szerepének kifejtésére terjednek ki. Nem célom tehát a nemzetközi, az európai uniós, és más országok anyakönyvezési szabályainak feltárása. A dolgozat éppen ezért nemzetközi kitekintést nem tartalmaz. Az európai uniós joganyagot, stratégiai dokumentumokat a nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények meghatározásához szükséges mértékig azonban elemzem, hiszen Magyarország 2004-től az Európai Unió tagja, így az uniós jogot köteles alkalmazni.

A dolgozatnak nem célja az adatvédelemre, az adatbiztonságra vonatkozó joganyagnak a nyilvántartásokra, különösképpen az elektronikus anyakönyvi nyilvántartásra (a továbbiakban: EAK vagy EAK rendszer) vonatkozó bemutatása, ezért jelen kérdéskört csak érintőlegesen ismertetem a nyilvántartásokkal szemben

támasztott követelmények, valamint az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez hozzáférés tekintetében.

A dolgozatban nem térek ki valamennyi személyi nyilvántartás részletes ismertetésére, mindössze az anyakönyv és az egyes személyi nyilvántartások viszonyrendszerének elemzése kapcsán kiválasztott személyi nyilvántartásokat [a Gyermekünk védelmében elnevezésű informatikai rendszer örökbefogadási alrendszere (a továbbiakban: örökbefogadási alrendszer), nyugdíjbiztosítási nyilvántartás, egészségbiztosítási nyilvántartás, központi idegenrendészeti nyilvántartás, menekültügyi nyilvántartás, adóhatósági nyilvántartás, Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása, szabálysértési nyilvántartási rendszer, bűnügyi nyilvántartási rendszer] mutatom be a kapcsolatrendszer vizsgálatához szükséges mértékig. A kiválasztott személyi nyilvántartások más-más szakigazgatási területet képviselnek, ennek köszönhetően a viszonyrendszer elemzését követően levonhatók olyan generális jellegű következtetések, amelyeket az anyakönyv és valamennyi személyi nyilvántartás kapcsolatrendszerét tekintve alkalmazni lehet.

A dolgozatban nem célokom a jogszabálymódosítási javaslataimnak megfelelő jogi normák szövegszerű meghatározására. A de lege ferenda javaslataimmal az anyakönyvi joganyag módosítása során alkalmazandó elveket, a jogszabálymódosítás irányát jelölöm ki, és a módosítási megoldás(oka)t ismertetem.

Az elektronikus ügyintézési modell meghatározásakor nem térek ki a teljes hatósági eljárási folyamat átalakításának lépéseire, kizárólag az eljárás megindulása és a döntés közlése eljárási cselekményekre helyezem a hangsúlyt, hiszen e kérdések kapcsolódnak közvetlenül az általam vizsgált kérdésekhez.

A dolgozat témaköreinek további lehatárolásaira az egyes fejezetekben közvetlenül utalok.

Az értekezés felépítése

A dolgozat 6 fejezetből áll. A „Bevezető gondolatok” és a „Konklúzió” c. fejezeteket leszámítva 4 fő szerkezeti egység van, amelyek három témakört foglalnak össze. Ezen témakörök a következők: a nyilvántartások (1. fejezet), a személyi (alap)nyilvántartások (1. fejezet), és a dolgozat fő témája az anyakönyv (2-4. fejezet).

Tekintettel arra, hogy a dolgozat minden érdemi fejezete tartalmaz egy önálló bevezetést, így az egyes fejezetek, azok alfejezeteinek részletes témafelvetését ott ismertetem. A következőkben a fejezetek általános bemutatását végzem el.

„1. Alapvetések” c. fejezet

E fejezet tekinthető a dolgozat általános részének, mivel tartalmazza azon terminológiai megalapozást, amelyre építkezve bemutatható és elemezhető az anyakönyv közigazgatásban elfoglalt helye és szerepe. Az elméleti keret felállítását a nyilvántartásokra vonatkozó általános ismeretek, az alapfogalmak (nyilvántartás, közhitelesség), a csoportosítások (nyilvántartástípusok), és a nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények meghatározásával teszem. Az elemzés középpontjában a közigazgatási nyilvántartások, azon belül a személyi nyilvántartások állnak. Ennek megfelelően jelen fejezetben meghatározom a személyi nyilvántartás fogalmát, típusait, és a személyi nyilvántartástípusok főbb jellemvonásait.

A nyilvántartásokról és a személyi nyilvántartásokról nyújtott átfogó kép, valamint a rendszerbeli elhelyezés, és a személyi nyilvántartások általános bemutatására támaszkodva elvégezhető az anyakönyv vizsgálata.

A fejezet elméleti alapját képezi a következő fejezeteknek, ezért volt fontos a dolgozat elején való elhelyezése.

Kapcsolódó hipotézis: H4

Kutatási módszer: dogmatikai módszer

„2. Az anyakönyvi igazgatás története” c. fejezet

Az anyakönyv jogintézményének megismeréséhez és a továbbfejlesztési javaslatok megfogalmazásához szükséges az anyakönyvezés, különös tekintettel a magyar állami anyakönyvezés történetének áttekintése, elemzése. Mivel a dolgozat fő célja a hatályos szabályozás alapján javaslatot tenni az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyag módosítására, így az anyakönyvi igazgatástörténet részletekbe menő elemzésétől eltekintek, és csak a főbb mérföldköveket mutatom be.

A fejezetben a szervezeti rend, a nyilvántartás, és az eljárási rend aspektusából elemzem az egyes állami anyakönyvi igazgatástörténeti mérföldköveket. Ezen három szempont köré gyűjtve foglalom össze a fejezet végén az anyakönyvezés fejlődéséből levonható megállapításokat, illetve teszek javaslatot a hatályos szabályozás

módosítására. Az itt megfogalmazott következtetésem alapját képezik a következő fejezetben elvégzendő elemzésnek.

Kapcsolódó hipotézis: H1, H2, H3

Kutatási módszer: történeti áttekintés módszere, dogmatikai módszer, leíró módszer, kritikai vizsgálat módszere

„3. Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban”

c. fejezet

A fejezet célja az elektronikus anyakönyvezés magyar közigazgatásban elfoglalt helyének és szerepének bemutatása. A vizsgálat középpontjában az IKT technológiák, és az elektronikus ügyintézés áll.

Ennek megfelelően ebben a fejezetben foglalkozom az IKT technológiák állami anyakönyvezésben történő megjelenésével, megvizsgálom az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez hozzáférés alternatíváit, javaslatot teszek az anyakönyvi eljárások elektronikus ügyintézési modelljének kialakítására, illetve az anyakönyv és az SZL, valamint az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszerének reformjára.

A fejezet támaszkodik az előző fejezetekben szereplő elméleti ismeretekre, illetve a szervezeti rend, a nyilvántartás, és az eljárási rend kapcsán megfogalmazott következtetésekre.

Kapcsolódó hipotézis: H3, H4

Kutatási módszer: történeti áttekintés módszere, dogmatikai módszer, leíró módszer, összehasonlítás módszere, kritikai vizsgálat módszere

„4. Hipotézisek igazolása, tézisek meghatározása” c. fejezet

A fejezetben „Az értekezés célkitűzései, hipotézisei” c. fejezetben meghatározott hipotézisek és az 1-3. fejezetekben elvégzett elemzések alapján meghatározom az egyes hipotézisekhez kapcsolódó téziseimet, elvégzem a hipotézisek igazolását.

Kapcsolódó hipotézis: H1-H4

Kutatási módszer: kritikai vizsgálat módszere

A dolgozatban a történeti áttekintés módszerét, a dogmatikai módszert, az összehasonlítás módszerét, a leíró módszert, és a kritikai vizsgálat módszerét alkalmazom.

A **történeti áttekintés módszerével** az anyakönyvezés történeti fejlődését, az IKT technológiák megjelenését, az anyakönyv és az SZL, valamint az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások elemzését készítem elő. Ezen módszer segítségével áttekintem az anyakönyv fejlődését a szervezeti rend, a nyilvántartás, az eljárási rend, valamint az IKT eszközök megjelenése oldaláról. Jelen módszer alkalmazásához joganyag- és szakirodalom-kutatást végeztem.

A **dogmatikai módszer** segítségével meghatározom a dolgozat alapvető fogalmait, a nyilvántartás, a közhitelesség, az anyakönyv, az anyakönyvi eljárás, és a hozzáférés az anyakönyvhöz alapfogalmakat. Ezen módszert alkalmazom az anyakönyvi joganyag jogértelmezési nehézségeinek feltárásakor is.

A módszer alkalmazásához joganyag- és szakirodalom-kutatás keretében összegyűjtöttem a releváns joganyag és szakirodalom adott fogalomhoz kapcsolódó meghatározásait. Emellett táblázat, folyamatábra, valamint ábra formájában szemléltetem az egyes témakörök áttekintéséhez szükséges ismereteket, továbbá a javaslataimat. Az anyakönyvi joganyag jogértelmezési nehézségeinek feltárásához elkészítettem a hatályos szabályozás szerint az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek feladat- és hatáskörét áttekintő táblázatot.

Az **összehasonlítás módszerével** elemzem az anyakönyv és az SZL, az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszerét.

A módszer alkalmazásához összegyűjtöttem és elemeztem a releváns joganyagot és szakirodalmat. Emellett táblázat, folyamatábra, ábra formájában szemléltetem az egyes témakörök áttekintéséhez szükséges ismereteket, továbbá a javaslataimat. A személyi nyilvántartások viszonyrendszerének áttekintéséhez elkészítettem az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének felépítését, továbbá a javaslataimat összegző, új nyilvántartási modellt bemutató ábrát.

A **leíró módszert** alkalmazom az anyakönyvi igazgatás egyes mérföldköveinek a szervezeti rend, a nyilvántartás, és az eljárási rend szerinti bemutatásakor; az IKT technológiák állami anyakönyvezésben történő megjelenésének; az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez való hozzáférés; és az elektronikus ügyintézési modell vizsgálatakor.

A módszer alkalmazásához összegyűjtöttem és elemeztem a releváns joganyagot és szakirodalmat. Emellett táblázat, folyamatábra, ábra formájában szemléltem az egyes témakörök áttekintéséhez szükséges ismereteket, továbbá a javaslataimat.

Az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez hozzáférés elemzéséhez elkészítettem a hatályos jogyagnak, illetve a 2021-ben hatályba lépő jogyagnak megfelelő áttekintő ábrákat, illetve az anyakönyvi események folyamatmodelljét.

Az elektronikus ügyintézési modell meghatározásához, javaslataim összefoglalásához az anyakönyvi eljárásokat táblázatos formában foglaltam össze.

Az előzőekben ismertetett módszerekkel párhuzamosan alkalmazom a **kritikai vizsgálat módszerét**. Az egyes témakörök bemutatását követően minden fejezet végén a „*Következtetések*” c. alfejezetben foglalom össze a kritikai észrevételeimet, a javaslataimat, illetve ahol jogfejlesztés szükséges, de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg.

Valamennyi elemzési módszer esetében elmondható, hogy **joganyag- és szakirodalom-kutatást** végeztem. Ez alatt értem a jogtudományban alkalmazott információgyűjtési és elemzési módszert, amelynek keretében a magyar, az európai uniós, és az osztrák joganyag, stratégiai dokumentumok, szakkönyvek, szakfolyóiratok áttekintését, elemzését végeztem el.

A dolgozatban a jobb áttekinthetőség miatt *dőlt betű*vel írom az *idézeteket*, a megjegyzésben a fogalmak megnevezését; **félkövér betű**vel jelölöm a **kiemelendő** részeket, fogalmakat. Az értekezés alapvető fogalmait – ahogy fentebb már említettem – az „*Alapvetések*” c. fejezetben, míg az adott fejezetben tárgyalt, kisebb jelentőségű, témaspecifikus fogalmak alkalmazott jelentéstartalmát abban a fejezetben tisztázom, ahol az adott fogalom először megjelenik.

1. Alapvetések²

1.1. Bevezetés

Az anyakönyv, illetve az elektronikus anyakönyvezés magyar közigazgatásban elfoglalt helyének elemzéséhez szükségesnek tartom a szakirodalom, a joganyag, valamint a témához kapcsolódó stratégiai dokumentumok alapján a nyilvántartásokra vonatkozó alapismeretek általános bemutatását, rendszerezését. Ennek érdekében jelen fejezet célja a **nyilvántartás fogalmának**, az egyes **nyilvántartások típusának – különös tekintettel a személyi nyilvántartásokra –, a nyilvántartásokkal szemben támasztott, támasztható követelményeknek**, valamint a **közhitelesség fogalmának** meghatározása.

A dolgozat témájához igazodva, a fejezetben nemcsak a nyilvántartásokra vonatkozó általános alapismereteket mutatom be, hanem a közigazgatási nyilvántartások köréből kiemelem a személyi nyilvántartásokat, majd a szakirodalom és a hatályos joganyag alapján meghatározom a **személyi nyilvántartás, a személyi alapnyilvántartás, illetve a személyi szaknyilvántartások fogalmát**, továbbá ismertetem ezen nyilvántartástípusok **főbb jellemvonásait**.

---

² Jelen fejezet tartalmi alapjául KÁRPÁTI (2020) 106-133., KÁRPÁTI (2019/2) 305-319., KÁRPÁTI (2018/4) 8-15., NYITRAI – CZÉKMANN – KÁRPÁTI (2017) 11-15. szolgált.
Megjegyzés: a dolgozatban a „nyilvántartás” és az „adatbázis” fogalmakat szinonimákként használom.

1.2. A nyilvántartás fogalma

A **nyilvántartás** fogalmát a magyar szakirodalomban az alábbiak szerint határozzák meg:

- **Berényi Sándor** szerint „Az államigazgatási szervek regisztratív cselekményeinek tekintjük: a) az államigazgatási szervek nyilvántartásait, amelyek tényekről rendszerezett információkat nyújtanak...”;³
- **Budai Balázs Benjámín** szerint „A nyilvántartások célja, hogy áttekintést biztosítsanak a nyilvántartott entitások (személyek, dolgok) fölött, döntéstámogatási eszközként szolgáljanak, rögzítsék a nyilvántartott entitások tényleges jogi helyzetét, valamint tegyék lehetővé az adatok elemzését és statisztikai célú felhasználását.”;⁴
- **Horváth Imre** szerint „nyilvántartás alatt a feladatok ellátásához szükséges információk feltárható módon való rendszerezését és rögzítését értjük.”;⁵
- **Jogi fogalomtár** értelmében a „Nyilvántartás: valakiknek, valamiknek a nyilvántartását tartalmazó jegyzék, vagy adattár.”;⁶
- **Magyar Jogi Lexikon** szerint a „Nyilvántartás (evidentia, scontro), a hiv.s eljárásban általában azt a célzt szolgálja, hogy vmely határnap v. vmely a jövőben teljesítendő cselekmény feledésbe ne menjen.”;⁷
- **Magyary Zoltán** szerint „a közigazgatásnak elengedhetetlenül szüksége van arra, hogy az életviszonyokat és azok változásait minél alaposabban ismerje. A tények megállapítása rendszeres gyűjtést, néha keresést, kutatást tesz szükségessé. Erre szolgálnak a különböző nyilvántartások...”;⁸
- **Nyitrai Péter** szerint „Az állami nyilvántartások fogalmát a legáltalánosabb értelemben akként határozhatjuk meg, hogy ilyennek tekintjük a személyekkel és javakkal kapcsolatos adatoknak meghatározott szempontok alapján, állami szervek által történő összegyűjtését és rögzítését.”;⁹

---

³ BERÉNYI (1984) 578.

⁴ BUDAI (2016) 65.

⁵ HORVÁTH I. (2002) 153.

⁶ HARGITAI (2005) 1174.

⁷ MAGYAR JOGI LEXIKON (1904) 646.

⁸ MAGYARY (1942) 175.

⁹ NYITRAI – CZÉKMANN – KÁRPÁTI (2017) 4.

- **Torma András** szerint a nyilvántartás „előre meghatározott szempont(ok) szerint összegyűjtött és rögzített, azaz rendszerezett információk, pontosabban: adatok együttese. Jelentősége az, hogy áttekintést biztosít a nyilvántartással érintett objektum(ok) fölött, lehetővé téve ezáltal a döntések gyors és megalapozott meghozatalát.”¹⁰

A köznyelvi fogalom meghatározásból kiindulva a nyilvántartást az általános lexikonok az alábbiak szerint definiálják:

- **A Pallas Nagy Lexikona** szerint a „Nyilvántartás (evidentia), valamely dolognak, ügynek oly állapotban tartása, hogy annak mibenlétét, folyamatát, állását folyton szemmel tarthatjuk s figyelemmel kísérhetjük.”;¹¹
- **Révai Nagy Lexikona** szerint a „Nyilvántartás (evidentia) általában a felek neveinek, határnapoknak, hivatalos tennivalóknak, megkeresések teljesítésének megfelelő jegyzékek (mutatókönyvek, scontrokönyvek) segítségével szemmeltartása a végből, hogy elrendelt hivatalos tennivaló a kellő időben el ne maradjon”.¹²

Az egyes definíciókat és a nyilvántartásokkal szemben támasztott általános funkcionális elvárásokat figyelembe véve a **nyilvántartás** fogalma általános értelemben a következőképpen határozható meg.

A **nyilvántartás** adott feladat ellátásának biztosításához, előre meghatározott célból és szempontok szerint összegyűjtött és rögzített, tehát rendszerezetten nyilvántartott adatok összessége, amely áttekintést biztosít a nyilvántartott objektum(ok) fölött, elősegítve a határidőben meghozott, pontos, gyors és valósághű adatokra alapozott döntéshozatalt.

Az állam működése elképzelhetetlen különböző típusú nyilvántartások nélkül. Az állami nyilvántartások képezik az állami adatgyűjtések végtermékét, amelyekre támaszkodva valósul meg a megalapozott, az egész társadalmat, illetve az állam működését érintő felelős állami döntéshozatal. Az állami adatgyűjtés keretében összegyűjtött, rendszerezett és nyilvántartott adatok köre nagyon széles, kiterjed a gazdasági,¹³ a társadalmi, a kulturális, a belügyi, a földrajzi viszonyokra, illetve az egyes erőforrásokra is. Ide tartozik tehát az összes olyan adat, amely valamely állami

¹⁰ TORMA (2002) 30., TORMA (2006) 614.

¹¹ A PALLAS NAGY LEXIKONA (1896) 298.

¹² RÉVAI NAGY LEXIKONA (1993) 599.

¹³ A közigazgatás és a gazdaság kapcsolatának történetéről lásd IMRE (2016), IMRE (2020); a közigazgatás szerepéről a gazdaság irányításában lásd IMRE (2006), IMRE (2009).

nyilvántartásban a nyilvántartás objektumaként szerepel (például: ingatlan, ingó, személy, természeti erőforrások). Ezen adatgyűjtési tevékenységet igazságszolgáltatási, közigazgatási, valamint törvényhozási szerv is elláthatja, de arra ismét utalnom kell, hogy jelen fejezet kizárólag a közigazgatási nyilvántartások általános elemzésére vállalkozik.

Állami nyilvántartás alatt az állam feladatellátásának biztosításához, előre meghatározott célból és szempontok szerint, állami adatgyűjtés keretében összegyűjtött, rögzített és rendszerezetten nyilvántartott adatok összessége értendő, amely nyilvántartásból az arra jogszabályi felhatalmazás alapján jogosult szerv és/vagy személy részére, a jogszabályban meghatározott célból, a jogszabályban meghatározott adat/adatkör szolgáltatható.

A közigazgatási nyilvántartás¹⁴ olyan állami nyilvántartás, amelyet közigazgatási szerv vezet és hozzájárul a közigazgatás feladatainak ellátásához, a megalapozott döntéshozatalhoz, és az állampolgárok jogainak érvényesítéséhez.

A közigazgatási nyilvántartások lehetnek egyrészt olyan adatbázisok, amelyek vezetését a jogszabály írja elő, másrészt olyanok, amelyeket az adott közigazgatási szerv azért vezet – anélkül, hogy a nyilvántartás vezetését számára jogszabály előírná –, hogy belső ügyviteli, ellenőrzési, felügyeleti tevékenységét elősegítse.

---

¹⁴ Megjegyzés: a dolgozatban a „közigazgatási nyilvántartás” és a „hatósági nyilvántartás” fogalmakat szinonimákként használom.

1.3. Nyilvántartástípusok a közigazgatásban

A hatályos joganyagot, és a releváns szakirodalmat megvizsgálva a közigazgatási nyilvántartások alábbi főbb típusai különböztethetők meg:

1. alapnyilvántartás,
2. szaknyilvántartás,
3. országos nyilvántartás,
4. technikai nyilvántartás,
5. belső nyilvántartás.¹⁵

Ad. 1. Alapnyilvántartás

Az **alapnyilvántartás** olyan közigazgatási nyilvántartás, amely az egész társadalmat érintő, azonos jellegű adatok, azonos rendszerű elvek alapján kialakított országos rendszerét alkotja. Ezen adatok egyediek, nem vagy ritkán változnak, és jelentős adattömeget képeznek.¹⁶ Az alapnyilvántartás a nyilvántartott adatok elsődleges és hiteles adatforrása.

Az alapnyilvántartások körébe tartozik a személyi nyilvántartások közül az SZL, az anyakönyv, valamint a dologi nyilvántartások köréből az ingatlan-nyilvántartás.¹⁷

Az alapnyilvántartási jelleget például az anyakönyv esetében igazolja, hogy a nyilvántartásban mint elsődleges és hiteles adatforrásban található személyi adatokra építkezve tervezhető az oktatás, az egészségügyi és a szociális ellátórendszer; elkészíthetők a népesség- és a népmozgalmi statisztikák; meghatározhatók azon családi kapcsolatok, amelyek a családi jogi és az öröklési jogi viták eldöntéséhez szükségesek.

Ad. 2. Szaknyilvántartás

A **szaknyilvántartás** olyan közigazgatási nyilvántartás, amely az adott szakigazgatási területen, tevékenységfajtaiban használatos szakmai adatok

¹⁵ Lásd még GERENCSÉR – BERKES L. (2014) 23-31., MAGYARY (1942) 175-192.

¹⁶ HORVÁTH I. (2002) 157-158., NYITRAI (2013) 101.

¹⁷ A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.), az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.), az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.)

rendszerezett tárolására szolgál.¹⁸ A szakmai adatok elsődleges és hiteles adatforrása a szaknyilvántartás.

A szaknyilvántartások körébe tartoznak a személyi nyilvántartások közül a meghatározott foglalkozású vagy tevékenységet folytató személyek nyilvántartásai, például az ügyvédi kamara kirendelt ügyvédi jegyzéke, az egyéni vállalkozók nyilvántartása, a dologi nyilvántartások köréből a bányatelekre vonatkozó nyilvántartás, továbbá a Magyarország Állami Légijármű Lajstroma.¹⁹

Az alap- és a szaknyilvántartások kapcsolatát tekintve természetesen az alapnyilvántartásoké a vezető szerep.²⁰ Azon adatok vonatkozásában, amelyek mind az alapnyilvántartásban, mind a szaknyilvántartásban szerepelnek, az alapnyilvántartás tekintendő elsődleges és hiteles adatforrásnak.

Ad. 3. Országos nyilvántartás²¹

Az infokommunikációs technológia rohamos fejlődésének köszönhetően a jelentősebb közigazgatási alap- és szaknyilvántartások vezetése ma már hazánkban is elektronikusan, országosan egy központi nyilvántartás/nyilvántartási rendszer keretein belül valósul meg.

Az **országos nyilvántartás** olyan közigazgatási alap- vagy szaknyilvántartás, amely elektronikusan, egységesen, megszüntetve a papír alapú nyilvántartásvezetés területi tagoltságát, országszerte elérhető a nyilvántartás vezetésében hatáskörrel rendelkező szervek számára.

Korábban a nyilvántartások vezetése nemcsak szervezetileg, hanem fizikailag is elkülönülten valósult meg.²² Példaként említhető a dolgozat témáját képező anyakönyv, melynek vezetése 2014. július 1-jétől elektronikusan történik. Az elektronikus nyilvántartás bevezetésével megszűnt a településenként tagolt nyilvántartásvezetés, létrejött egy egységes, országos nyilvántartási rendszer, az EAK rendszer. Az EAK rendszer mellett területileg tagoltan, a települési anyakönyvvezető

¹⁸ HORVÁTH I. (2002) 158., NYITRAI (2013) 101.

¹⁹ Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: 2017. évi LXXVIII. tv.) 38. §, az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (a továbbiakban: 2009. évi CXV. tv.) 11. §, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 26/B. § (3a) bek., a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) 12. §

²⁰ HORVÁTH I. (2002) 158.

²¹ Megjegyzés: a dolgozatban az „országos nyilvántartás” és a „központi nyilvántartás” fogalmakat szinonimákként használom.

²² A területileg tagolt nyilvántartásvezetési rendről, annak szervezési alternatíváiról lásd még MÁMAI KISS (1944).

őrzésében megtalálható a papír alapú anyakönyvi nyilvántartás.²³ A papír alapú anyakönyvekbe 2014. július 1-jétől újabb bejegyzés nem tehető, mindössze az adott bejegyzés lezárása rögzíthető. Az anyakönyvi igazgatás területén tehát megvalósult egy egységes, országos nyilvántartási rendszer, amelynek továbbra is részét, bizonyos esetben az alapját képezik a papír alapú, területileg tagoltan őrzött anyakönyvek.

Országos nyilvántartásra az EAK rendszer mellett példaként említhető még a központi idegenrendészeti nyilvántartás, a központi címregiszter, és az ARE nyilvántartás.²⁴

Ad. 4. Technikai nyilvántartás

A **technikai nyilvántartások** körébe azon adatbázisok sorolhatók, melyek valamely alap/szaknyilvántartás működését támogatják. Ezen nyilvántartások létrehozásának és működtetésének célja a hozzá kapcsolódó alap/szaknyilvántartás(ok) megfelelő, jogszerű működésének elősegítése, az egyes nyilvántartások, szervek²⁵ közötti kapcsolat megteremtése. Ebbe a kategóriába tartozik:

- a szolgáltató nyilvántartás,
- az adatkezelési tevékenységek nyilvántartása,
- az adatfeldolgozó tevékenységek nyilvántartása,
- a szervnyilvántartás, és
- a jogosultsági nyilvántartás.

A következőkben áttekintem ezen technikai nyilvántartások vezetésének főbb céljait.

A **szolgáltató nyilvántartás** biztosítja egyrészt az egyes adatok/adatcsoportok továbbítását egy másik nyilvántartás számára, másrészt ezen nyilvántartás segítségével lehet a megkereső szerv részére, illetve az ügyfél adatigénylésére az adatszolgáltatást

²³ At. 69. § (2)-(3) bek.

²⁴ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmvtv.), a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmvtv.), E-ügyintézési tv. 72. § (2) bek.

Megjegyzés:
ARE nyilvántartás: természetes személyek adósságrendezési nyilvántartása, a Családi Csődvédelmi Szolgálat által vezetett közhiteles országos központi nyilvántartás. [a természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény (a továbbiakban: Are. tv.) 5. § 8. pont]

²⁵ Megjegyzés: a dolgozatban a szerv gyűjtőfogalomba beleérttem a személyeket is azon esetekben, amikor a jogalkotó a feladat- és hatáskör címzettjeként személyt nevesít (például: anyakönyvvezető, miniszter, jegyző, közjegyző, hivatásos konzuli tisztviselő).

teljesíteni. Az első funkcióra példaként említhető az EAK rendszer, amelybe bejegyzett azon személyek adatairól, akik az SZL hatálya alá is tartoznak, a bejegyzéskor a nyilvántartó szerv automatikusan értesíti az SZL-t.²⁶ A második funkcióra vonatkozóan az adatigénylés alapján kizárólag annak az adatigénylőnek, és abban a körben továbbítható adat bármely elektronikus nyilvántartásból, amely adatigénylő tekintetében törvény az adatok átvételét és kezelését az adatkezelés céljának és az átvehető adatok körének pontos meghatározásával előírja. Például az SZL-ből a polgár név, lakcím és értesítési cím adatait (felvilágosítás a lakcímről és az értesítési címről) bármely polgár, illetve jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet – a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása mellett – jogosult kérni jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében; tudományos kutatás céljából; közvélemény-kutatás és piackutatás megkezdéséhez szükséges minta összeállításához.²⁷

Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (a továbbiakban: **GDPR**) 2018. május 25-étől valamennyi tagállamban elrendelt kötelező és közvetlenül alkalmazandó joganyag. A GDPR-t kell alkalmazni az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényben (a továbbiakban: Info tv.) meghatározott kiegészítésekkel, ha a személyes adatokat részben vagy egészben automatizált módon kezelik, valamint, ha a személyes adatokat nem automatizált módon kezelik, és ezen adatok valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy egy nyilvántartási rendszer részévé kívánják tenni.²⁸

A GDPR adatkezelési és adatfeldolgozási szabályainak megfelelően az adattovábbítás jogszerűségének ellenőrzését biztosító, naprakész adattovábbítási nyilvántartást **az adatkezelési tevékenységek nyilvántartása** részeként kell vezetni. A személyes adatokat tartalmazó nyilvántartás adatkezelője a felelősségbe tartozóan végzett személyes adatokkal kapcsolatos adatkezelésről nyilvántartást vezet. Ezen

²⁶ At. 82. § (1) bek.

²⁷ Nytv. 17. § (2) bek. a) pont, 19. § (1) bek.

²⁸ GDPR 2. cikk (1) bek., Info tv. 2. § (2) bek.

Megjegyzés:

Nyilvántartási rendszer: a személyes adatok bármely módon – centralizált, decentralizált vagy funkcionális vagy földrajzi szempontok szerint – tagolt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető. (GDPR 4. cikk 6. pont)

nyilvántartás tartalmazza az adatkezelő adatait, az adatkezelés célját, az érintettek, a kezelt személyes adatok, a címzettek kategóriáit, a személyes adatok harmadik országba vagy nemzetközi szervezet részére történő továbbítása esetében a megfelelő garanciák leírását, az adatkezelésre vonatkozó határidőket, továbbá az adatkezelés biztonságát garantáló technikai és szervezési intézkedések általános leírását.²⁹

Az adatkezelési tevékenységek nyilvántartása részeként **vezetett adattovábbítási nyilvántartás** tartalmazza az előbb említett adatokat, illetve az adattovábbítás konkrét, ügyspecifikus adatait. Példaként említhető az EAK rendszer adattovábbítási nyilvántartása, amely a fentebb nevesített adatokon túl tartalmazza az adattovábbítás alanyának természetes személyazonosító adatait, az ügyszámot, az anyakönyvi folyószámot vagy az eseményazonosítót.³⁰

Amennyiben az ügyfél szeretné esetleg megtudni, hogy az EAK-ban kezelt adatait adott időintervallumban, mely szervezetnek, milyen célból továbbították, akkor hozzáférési jogát gyakorolva tájékoztatást kérhet az adatai kezeléséről, amely igény teljesítéséhez az anyakönyvvezető adatot igényelhet az adattovábbítási nyilvántartásból.³¹

²⁹ GDPR 30. cikk (1) bek., At. 92. § (1)-(2) bek., BUDAI (2020) 64.

Megjegyzés:

Adatfeldolgozó: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel. (GDPR 4. cikk 8. pont)

Adatkezelés: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés, továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés. (GDPR 4. cikk 2. pont)

Adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja. (GDPR 4. cikk 7. pont)

³⁰ At. 92. § (2) bek.

Megjegyzés:

Természetes személyazonosító adat: a polgár családi és utóneve, születési családi és utóneve, születési helye, születési ideje és anyja születési családi és utóneve. [a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény (a továbbiakban: Szaz tv.) 4. § (4) bek.]

Az At. 3. § f) pontja értelmében az „*egyedi elektronikus anyakönyvi azonosító: a nyilvántartó szerv által képzett alfanumerikus azonosító, amelynek célja az elektronikus anyakönyvben kezelt adatoknak az érintett személyhez történő hozzárendelése*”. Az At. 92. § (2) bekezdés b) pontjában szereplő egyedi elektronikus anyakönyvi azonosító módosítandó az At. 3. § t) pontjában definiált eseményazonosítóra, amely „*az adott anyakönyvi eseményt azonosító alfanumerikus azonosító*”, a papír alapú anyakönyvben szereplő anyakönyvi folyószám rendeltetésének megfelelő elektronikus anyakönyvi azonosító.

³¹ At. 93. § (1) bek. b) pont, GDPR 15. cikk

Megjegyzés:

Személyes adatokhoz való hozzáférés: az érintett jogosult arra, hogy az adatkezelőtől visszajelzést kapjon arra vonatkozóan, hogy személyes adatainak kezelése folyamatban van-e, és ha ilyen adatkezelés

Az adatfeldolgozó az adatkezelő nevében végzett adatkezelési tevékenységek minden kategóriájáról köteles **adatfeldolgozói tevékenységek nyilvántartását** vezetni. Ezen adatbázis az adatfeldolgozó adatait, az adatkezelési tevékenységek kategóriáit, a személyes adatok harmadik országba vagy nemzetközi szervezet részére történő továbbítása esetében a megfelelő garanciák leírását, valamint az adatkezelés biztonságát garantáló technikai és szervezési intézkedések általános leírását tartalmazza.³²

A nyilvántartásokhoz történő hozzáférés jogszerűségének biztosítása, illetve a jogosulatlan hozzáférés megakadályozása érdekében minden nyilvántartás esetében indokolt elvárás, hogy az adatkezelő nyilvántartásonként, vagy több nyilvántartás vonatkozásában egységesen, szerv- és jogosultsági nyilvántartást vezessen. A **szervnyilvántartásnak** köszönhetően kizárólag azon szervek felhasználói férhetnek hozzá az adott nyilvántartáshoz, amely szervezet jogszabály erre kifejezetten feljogosít. A **jogosultsági nyilvántartásban** a felhasználó számára a jogszabályban nevesített feladat- és hatáskörének ellátásához szükséges jogosultságok állíthatók be.

Ad 5. Belső nyilvántartás

Belső nyilvántartás alatt olyan nyilvántartás értendő, amelynek vezetése kizárólag az azt vezető szerv saját céljait, feladatellátását, ellenőrzési tevékenységét szolgálja, és nem célja, hogy harmadik személy számára adatot adjon át, valamint nem minősül információforrásnak harmadik személy számára.³³ A belső nyilvántartások vezetését tehát nem jogszabály írja elő, a nyilvántartott adatok nem hitelesek, és ebből az adatbázisból más szerv, vagy ügyfél részére nem lehet adatot szolgáltatni. Ezen kategóriába tartozik például a munkaidő-nyilvántartás, az ügyfél- vagy ügyforgalomról készített nyilvántartások.

---

folyamatban van, jogosult arra, hogy a személyes adatokhoz és további adatkezelési információkhoz hozzáférést kapjon (például: az adatkezelés céljaihoz; az érintett személyes adatok kategóriáihoz; azon címzettekhez vagy címzettek kategóriáihoz, akikkel, illetve amelyekkel a személyes adatokat közölték vagy közölni fogják; a személyes adatok tárolásának tervezett időtartamához). [GDPR 15. cikk (1) bek.]

³² GDPR 30. cikk (2) bek.

³³ E-ügyintézési tv. 1. § 6. pont

1.4. A személyi nyilvántartások általános bemutatása

A **személyi nyilvántartások** alatt az állam feladatellátásának biztosításához, előre meghatározott célból és szempontok szerint, állami adatgyűjtés keretében összegyűjtött, rögzített, tehát rendszerezetten nyilvántartott, személyre vonatkozó adatok összessége értendő, amely nyilvántartásból az arra jogszabályi felhatalmazás alapján jogosult szerv és/vagy személy részére, a jogszabályban meghatározott adat/adatkör szolgáltatható.

A személyi nyilvántartások lehetnek alap- vagy szaknyilvántartások.³⁴

A **személyi alapnyilvántartás** olyan állami nyilvántartás, amely az egész társadalmat érintő, azonos jellegű, személyre vonatkozó adatok, azonos rendszerű elvek alapján kialakított országos rendszerét alkotja. Ezen adatok egyediek, nem vagy ritkán változnak, és jelentős adattömeget képeznek.³⁵ A személyi alapnyilvántartások a nyilvántartott adatok elsődleges és hiteles adatforrásai. A személyi alapnyilvántartások definíciójában szereplő kritériumoknak a személyi nyilvántartások köréből:

1. az anyakönyv, és
2. az SZL

felel meg.

Ezen két állami személyi nyilvántartás – a személyre vonatkozó adatok tekintetében – a területiség és a teljesség elve alapján teljeskörűen lefedi az egész társadalmat. Jelentőségük abban rejlik, hogy minden további állami személyi nyilvántartás bázisát ezen két adatbázisban szereplő személyes adatok képezik.

Ad. 1. Az anyakönyv

A nemzeti adatvagyon³⁶ részét képező **anyakönyv** határidő nélkül nyilvántartja az érintett személyazonosító adatait és az anyakönyvi eseményekhez kapcsolódó adatait a személyazonosság, az anyakönyvi események bekövetkezésének, az azok alapján létrejövő családi kapcsolatoknak, valamint a házasság és a BÉT megszűnésének

³⁴ Lásd még MAGYARY (1942) 175-192., PÉTERFALVI – RÉVÉSZ – SZALAI (2013) 282-286.

³⁵ HORVÁTH I. (2002) 157-158., NYITRAI (2013) 101.

³⁶ Megjegyzés:

Nemzeti adatvagyon: a közfeladatot ellátó szervek által kezelt közérdekű adatok, személyes adatok és közérdekből nyilvános adatok összessége (a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvény 1. § 1. pont)

igazolása céljából.³⁷ Az anyakönyv a területiség elvének megfelelően valamennyi Magyarországon bekövetkezett anyakönyvi eseményt (születés, házasság, BÉT létesítése, haláleset), illetve a teljesség elve alapján a magyar állampolgárok összes anyakönyvi eseményét tartalmazza akkor is, ha azok külföldön következtek be.³⁸

Ad. 2. Az SZL

A nemzeti adatvagyon részét képező **SZL** vezetésének célja, hogy a polgárok azon alapvető személyi, lakcím és értesítési cím adatait, valamint az azokban bekövetkezett változásokat tartalmazza és igazolja, amelyek a polgárok egymás közötti jogviszonyaiban személyazonosságuk igazolásához, továbbá a közigazgatási és igazságszolgáltatási szervek, a helyi önkormányzatok, valamint más természetes és jogi személyek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek törvényen alapuló adatigényeinek kielégítéséhez szükségesek.³⁹ Az SZL a területiség elvének megfelelően nyilvántartja Magyarország területén élő magyar és külföldi állampolgárok, illetve a teljesség elve szerint bizonyos esetekben a külföldön élő magyar állampolgárok személyi, lakcím és értesítési cím adatait.

A személyi szaknyilvántartások, olyan állami nyilvántartások, amelyek az adott szakigazgatási területen, tevékenységfajtában használatos, személyre vonatkozó szakmai adatok rendszerezett nyilvántartására szolgálnak. A szakmai adatok elsődleges és hiteles adatforrásai a személyi szaknyilvántartások.

A személyi szaknyilvántartások körébe tartoznak:⁴⁰

1. a szervezetek nyilvántartásai:
  - 1.1. a cégnyilvántartás,
  - 1.2. a civil és egyéb cégnek nem minősülő szervezetek nyilvántartása,
  - 1.3. az egyéni vállalkozók nyilvántartása,
2. a kamarai nyilvántartások, a meghatározott foglalkozású vagy tevékenységet folytató személyek nyilvántartásai:
  - 2.1. az ügyvédi kamara kirendelt ügyvédi jegyzéke,

---

³⁷ At. 69/A. §

³⁸ A nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások adatfeldolgozásának biztosításáról szóló 38/2011. (III. 22.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 38/2011. (III. 22.) Korm. r.] melléklete 7. pont

³⁹ Nytv. 1. § (2) bek., 3. § (1) bek., 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 6. pont

⁴⁰ Megjegyzés: jelen listában a teljesség igénye nélkül sorolom fel a főbb személyi szaknyilvántartásokat.

- 2.2. a közszolgálati alapnyilvántartás,⁴¹
- 2.3. a Foglalkoztatási és Közfoglalkoztatási Adatbázis,
- 2.4. a gázszerelők jegyzéke,
- 3. a szociális és a gyámügyi nyilvántartások:
  - 3.1. az egységes szociális nyilvántartás,
  - 3.2. a gyermekvédelmi nyilvántartás,
  - 3.3. az örökbefogadási alrendszer,
  - 3.4. a javítóintézeti informatikai rendszer,
- 4. a társadalombiztosítási nyilvántartások:
  - 4.1. a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás,
  - 4.2. az egészségbiztosítási nyilvántartás,
  - 4.3. a járulék bevallását, befizetését, végrehajtását tartalmazó nyilvántartás,
  - 4.4. a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos nyilvántartás,
  - 4.5. a TAJ nyilvántartás,
- 5. az idegenrendészet és a menekültügy nyilvántartásai:
  - 5.1. a központi idegenrendészeti nyilvántartás,
  - 5.2. a menekültügyi nyilvántartás,
- 6. az adóigazgatás nyilvántartásai:
  - 6.1. az adóhatósági nyilvántartás,
  - 6.2. az ARE nyilvántartás,
- 7. az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása,
- 8. a Szabálysértési nyilvántartási rendszer,
- 9. a Bűnügyi nyilvántartási rendszer,
- 10. az elektronikus ügyintézés⁴² biztosító nyilvántartások:
  - 10.1. az ügyfél-regisztrációs nyilvántartás,
  - 10.2. az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldi személyek nyilvántartása,

---

⁴¹ Megjegyzés: közszolgálati alapnyilvántartás a megnevezésével ellentétben a szaknyilvántartások körébe sorolandó, mivel meghatározott foglalkozású személyi kör, mégpedig a közszolgálati tisztviselők nyilvántartására szolgál.

A közszolgálati jogviszonyról lásd BENCSEK (2018/1), BENCSEK (2019).

⁴² Megjegyzés:

Elektronikus ügyintézés: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 2009. október 1-jén hatályon kívül helyezett 172. § a) pont alapján a hatósági eljárások elektronikus úton történő ellátása, az eközben felmerülő tartalmi és formai kezelési munkamozzanatok összessége.

10.3. az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása.⁴³

Ezen szaknyilvántartások köréből – a fenti táblázat szerinti sorszámhoz rendelt – a következőkben kizárólag azon nyilvántartások vezetésének célját és a nyilvántartási objektumát mutatom be, amelyek viszonyát az anyakönyvvel a későbbiekben elemezni fogom. Valamennyi bemutatott szaknyilvántartás elektronikus adatbázis.

Ad. 3.3. Az örökbefogadási alrendszer

A nemzeti adatvagyon részét képező örökbefogadási alrendszer **vezetésének célja** az örökbefogadási eljárásban közreműködő szervek közötti adatszolgáltatás biztosítása és az örökbefogadási ügyek minél rövidebb határidőn belüli elintézése. Az örökbefogadási alrendszer az örökbe fogadható gyermek, az örökbe fogadott gyermek, az örökbe fogadni szándékozó személy, és az örökbe fogadó szülő adatait tartalmazza.⁴⁴

Ad. 4.1. A nyugdíjbiztosítási nyilvántartás

A nemzeti adatvagyon részét képező **nyugdíjbiztosítási nyilvántartás vezetésének célja** a foglalkoztatók és a biztosítottak törvényben előírt kötelezettségei teljesítésével szolgáltatott azon adatok **közhiteles nyilvántartása**, amelyből biztosítottanként megállapítható a társadalombiztosítási járulékalapot képező jövedelem, a biztosított után megfizetett, a tőle levont társadalombiztosítási járulék összege, a biztosítási jogviszony időtartama, valamint a biztosítottat megillető

⁴³ A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény II. Fejezet, a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 83. §, 2009. évi CXV. tv. 11. §, 2017. évi LXXVIII. tv. 38. §, a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 177-178. §, a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 57/B. §, a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 88. §, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 49/B. §, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény § (a továbbiakban: Gyvt.) 135. § (3) bek. a)-c) pont, (3a) bek. d) pont, a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Tbj.) VI. Fejezet, Szmtv. 75. § (1), (3) bek., Harmtv. 93. §, 94. §, 94/A. §, a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: 2007. évi LXXX. tv.) 83. § (1) bek., az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 33. §, 125. §, Are. tv. 5. § 8. pont, 16. §, az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) 36/E-G. §, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) IV. rész, a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Bnyt.) II. Fejezet, E-ügyintézési tv. 18. § (4) bek., 31. § (2), (6) bek., 35. §, 39. §

⁴⁴ Gyvt. 135. § (3a) bek. d) pont, 141/E. § (1)-(2) bek.

ellátások megállapítása. Jelen **nyilvántartás objektumai** a foglalkoztatók és a biztosítottak.⁴⁵

Ad. 4.2. Az egészségbiztosítási nyilvántartás

A nemzeti adatvagyon részét képező egészségbiztosítási **nyilvántartás** vezetésének célja és a **nyilvántartási objektuma** megegyezik a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás vezetésének céljával és objektumával.⁴⁶

Ad. 5.1. A központi idegenrendészeti nyilvántartás

Az idegenrendészeti hatóság által vezetett, nemzeti adatvagyon részét képező központi idegenrendészeti **nyilvántartás objektumai** az EGT-állampolgárok és a családtagjaik, valamint a harmadik országbeli állampolgárok. A **nyilvántartás** vezetésének célja a nyilvántartási objektum függvényében változik. Az EGT-állampolgárok és a családtagjaik esetében az idegenrendészeti hatóság a **tartózkodás jogszerűségének nyomon követése érdekében** a központi idegenrendészeti nyilvántartás részeként, résznyilvántartásokat vezet. A harmadik országbeli állampolgárok esetében az idegenrendészeti hatóság a **személyazonosítás, az okmányok hitelességének ellenőrzése, a jogszerű tartózkodás időtartamának megállapítása, illetve a párhuzamos eljárások megakadályozása céljából** a központi idegenrendészeti nyilvántartás részeként résznyilvántartásokat vezet.⁴⁷

Ad. 5.2. A menekültügyi nyilvántartás

A menekültügyi **nyilvántartás** vezetésének célja a menekült, az oltalmazott, a menedékes, illetve a befogadott jogállás fennállásának megállapítása és az ahhoz fűződő jogosultságok biztosítása, a jogszabályban meghatározott ellátásra és támogatásra való jogosultság megállapítása, a személyazonosítás, a párhuzamos eljárások megakadályozása, valamint a kérelem többszöri benyújtásának megállapításához szükséges adatok, az azokban bekövetkezett változások nyilvántartása. A **nyilvántartás objektumai** természetes személyek, mégpedig a

---

⁴⁵ Tbj. 59. § (1), (2) bek., 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 13. pont

⁴⁶ Tbj. 59. § (1), (2) bek., 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 14. pont

⁴⁷ Szmtv. 75. § (1) bek., Harmtv. 93. §, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 23. pont

menekült, az oltalmazott, a befogadott, a menedékes, valamint az elismerését kérő és a dublini eljárás hatálya alatt álló személyek.⁴⁸

Ad. 6.1. Az adóhatósági nyilvántartás

A nemzeti adatvagyon részét képező adóhatósági **nyilvántartás vezetésének célja** a benne foglalt adatok közhitelű igazolása, bizonyítása. A **nyilvántartás objektuma** az adóköteles tevékenységet folytatni kívánó adózó, az adó megfizetésére kötelezett személy, a hozzá kapcsolódó, adózást érintő tényeket, adatokat, körülményeket tartalmazza az adóhatósági nyilvántartás.⁴⁹

Ad. 7. Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása

Az Élettársi Nyilatkozatok **Nyilvántartása vezetésének célja**, hogy megkönnyítse egy tényhelyzeten alapuló kapcsolat, az élettársi kapcsolat fennállásának bizonyítását.

A **nyilvántartás objektumai** a Ptk. szerinti élettársi kapcsolatban élő nagykorú, azonos nemű vagy különemű személyek. A nyilvántartásba bekerülés, tehát az élettársi kapcsolat nyilvántartásba vétele **fakultatív**. A nyilvántartásban szereplő élettársi kapcsolatról, amennyiben mindketten élnek és nem kötöttek házasságot vagy létesítettek BÉT-et, az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy fennáll.⁵⁰

Ad. 8. A szabálysértési nyilvántartási rendszer

A nemzeti adatvagyon részét képező szabálysértési nyilvántartási rendszer több nyilvántartásból áll, a személyazonosító adatok nyilvántartásából, a szabálysértési nyilvántartásokból, valamint a szabálysértési nyilvántartási rendszer használatára jogosultak nyilvántartásából. Ezen nyilvántartások közül a szabálysértési nyilvántartások **közhiteles**, hatósági nyilvántartások. Ezen **nyilvántartások vezetésének célja** a szabálysértési eljárás gyors lefolytatása, a szabálysértési végrehajtási rendszer megerősítése, továbbá a nyilvántartásból történő adatszolgáltatás útján az érintett jogai gyakorlásának biztosítása, valamint mások jogainak és biztonságának védelme.

---

⁴⁸ 2007. évi LXXX. tv. 81. §

⁴⁹ Art. 16. § (1) bek., 125. § (1) bek., az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény 9. §, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 20. pont

⁵⁰ Kjnp. 36/E. § (1) bek., HEGEDŰS (2011) 100-102.

A szabálysértési **nyilvántartások objektumai** azon személyek, akiket szabálysértési eljárás alá vontak, akiket szabálysértés elkövetéséért jogerősen elmarasztaltak, illetve akikkel szemben helyszíni bírságot szabtak ki.⁵¹

Ad. 9. A bűnügyi nyilvántartási rendszer

A nemzeti adatvagyon részét képező bűnügyi nyilvántartási rendszer a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásából, valamint a bűnügyi nyilvántartásokból áll. A bűnügyi nyilvántartások közhiteles hatósági nyilvántartások a nyilvántartott adatok tekintetében.

A **nyilvántartás vezetésének célja** az egyes nyilvántartások szerint határozható meg. A személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásának célja a személyek azonosításának biztosítása. A bűnügyi nyilvántartások vezetésének célja:

- a büntetőeljárások gyors és hatékony lefolytatásának elősegítése, törvényességének biztosítása;
- az érintett és mások jogainak, biztonságának védelme;
- a büntetés és intézkedés végrehajtásának elősegítése;
- a büntetett előélet tényének igazolása;
- a hátrányos jogkövetkezmények végrehajtásának biztosítása;
- a külföldre utazási korlátozás érvényesülésének az elősegítése; és
- a külföldre utazási korlátozás ellenére történő külföldre utazások megelőzése.

A nyilvántartás objektuma:

- a büntetőeljárás alá vont;
- azon személy, akivel szemben a bíróság bűnösséget megállapító jogerős ügydöntő határozatot hozott;
- a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személy; és
- a külföldre utazási korlátozás hatálya alatt álló személy.⁵²

⁵¹ Szabs. tv. 150. § (1)-(2) bek., 152. § (2) bek., 153. § (1) bek., 154. § (1) bek., 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 16. pont

⁵² Bnyt. 1. § (1) bek., 3. § (1) bek., 4. § (1) bek., 6. §, 9. §, 10. §, 14-15. §, 21. §, 30/A. §, 30/B. §, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 28. pont

1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények

A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények olyan kritériumok, és elvárások összessége, amelyek megvalósulása elősegíti a nyilvántartások megfelelő és jogszerű működését; a korszerű közigazgatás megvalósulását; a hatékony, magas színvonalú ügyintézés; a bürokrácia csökkentését; az Európai Unió tagállami közigazgatási szervek elektronikus rendszereinek együttműködését mind tagállamon belül, mind tagállamok között, továbbá a digitális széttöredezettség felszámolását.

A nyilvántartásokkal szembeni követelmény, hogy az adatbázis, illetve a benne rögzített adatok **pontosak, hitelesek, naprakészek** legyenek, hiszen ezen nyilvántartásokra támaszkodva születnek az egész országra kiterjedő államhatalmi döntések.

A szakirodalomban az egyes szerzők a nyilvántartásokkal szemben az alábbi követelményeket támasztják:

- **Horváth Imre álláspontja** szerint a nyilvántartás hasznossága a következő követelmények teljesülése esetén biztosítható: a könnyű alkalmazhatóság, a hozzáférési sebesség, a biztonság, a megbízhatóság, az adatok könnyű karbantartása, a tárolási igények, és a költséghatékonyság.⁵³
- **Nyitrai Péter** a nyilvántartásokkal kapcsolatos követelményeket két csoportba sorolja. Léteznek általános (minden korban fennálló), és garanciális (korszerű nyilvántartások megjelenéséhez köthető) elvárások. Általános elvárás a megbízhatóság, az egyszerű kezelhetőség, az olcsóság, a teljeskörűség, valamint a többszörös nyilvántartás elkerülése. Garanciális elvárások pedig a jogszerűség, a célhoz kötöttség, az illetéktelen hozzáférés kizárása és az adatbázisok összekapcsolhatóságának korlátozása.⁵⁴
- **Torma András szerint** valamennyi nyilvántartással szemben támasztott követelmény: a célszerűség és a célhoz kötöttség, a törvényesség, az objektumközeliség, a párhuzamos adatkezelés kizárása, a rugalmasság, a teljesség, a gépiesíthetőség, és a gazdaságosság.⁵⁵

⁵³ HORVÁTH I. (2002) 153.

⁵⁴ NYITRAI – CZÉKMANN – KÁRPÁTI (2017) 9.

⁵⁵ TORMA (2002) 33-34., TORMA (2006) 615-616.

A magam részéről egyetértek a fenti nézetekkel, a teljeskörűség azonban megkívánja, hogy az elemzésem kiterjedjen a hatályos joganyagra és a stratégiai dokumentumokra is.

A szakirodalomban, a hatályos magyar és uniós joganyagban, valamint a témához kapcsolódó stratégiai dokumentumokban megfogalmazottak figyelembevételével álláspontom szerint – **a modern kor közigazgatási nyilvántartásaival szemben – az alábbi követelményeket indokolt támasztani:**

1. jogszerűség és célhoz kötöttség,
2. megbízhatóság,
3. teljeskörűség,
4. gazdaságosság,
5. felhasználó-központúság és egyszerű kezelhetőség,
6. interoperabilitás,
7. technológiasemlegesség,
8. biztonság és adatvédelem,
9. innováció.

Ad. 1. Jogszerűség és célhoz kötöttség

A jogszerűség követelménye számos elvárást foglal magába. Ezen kritériumnak megfelelően kizárólag olyan **nyilvántartást kell kötelezően** létrehozni, amelynek vezetését jogszabály rendeli el. Továbbá a nyilvántartásban csak olyan **adatok kezelhetők**, amelyek kezelése meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból, tehát **célokhöz kötötten**, meghatározott **mértékben és ideig** történik.⁵⁶

A jogszerűség követelményéhez sorolandó a **nyilvántartáshoz történő hozzáférés** jogi keretének meghatározása. A jogalkotó feladata a nyilvántartás vezetésében, működtetésében érintett szervek és személyek, valamint azok hatásköreinek pontos meghatározása. Minden közigazgatási nyilvántartás tekintetében fennálló szerepkörtípusok a következők: az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a bejegyzésre, a betekintésre, a közvetlen hozzáférésre és az adatigénylésre jogosult.

A jogszerűség további vetülete az **egyszeri regisztráció elve**, a **párhuzamos adatkezelés elkerülése**, vagyis a redundanciáktól mentes nyilvántartások

⁵⁶ GDPR 5. cikk (1) bek. a)-b) pont, lásd még ÁRVAY – BALOGH – BUZÁS – ESZTERI – HACKSPACHER – KISS – MAJSA – RÉVÉSZ (2018) 18-20., BALOGH – BÍRÓ – DEÁK – KOVÁCS – TÖMÖSI (2019) 28-31.

biztosítása,⁵⁷ tehát annak a kiküszöbölése, hogy ugyanazon adatok egy időben több nyilvántartásban is szerepeljenek. Ezen elvárás teljesülésének gyakorlatban megvalósuló eszköze a nyilvántartások konszolidációja, mely célkitűzést a **Cselekvési terv** és a **Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0)** is megfogalmazza. A Cselekvési terv szerint a konszolidáció keretében felülvizsgálandó az egyes nyilvántartások adattartalma; a duplikációk adattisztítással megszüntetendők; megvizsgálandó a nyilvántartások egymáshoz való viszonya – különös tekintettel a hasonló adatkört tároló adatbázisokra; majd megszüntetendő a párhuzamosan kezelt adatok többszörös nyilvántartása.⁵⁸ Hasonló célkitűzéseket fogalmaz meg a **Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia**, mely előmozdítja az **adat- és folyamatredundanciák felszámolását, és az adatintegritási hibák megszüntetését.**⁵⁹

A párhuzamos adatkezelés elkerülése érvényre juttatja az **adattakarékosság elvét**, amelynek értelmében „*a személyes adatok az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és a szükségesre kell korlátozódniuk („adattakarékosság”).*”⁶⁰ Ezen elv célja annak vizsgálata, hogy a célhoz kötöttség és a jogszerűség elvének megfelelő adatkezelés megvalósulásához elengedhetetlenül szükségesek-e a jogszabályban meghatározott adatok.⁶¹ Jelen elv érvényre juttatását támogató szabályként vezette be a GDPR a **beépített és alapértelmezett adatvédelem elvét**, melynek értelmében az adatkezelő az adattakarékosság hatékony megvalósítása érdekében mind az adatkezelés módjának meghatározásakor, mind pedig az adatkezelés során megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket hajt végre.⁶²

Ad. 2. Megbízhatóság

Az elektronikus nyilvántartásokkal szembeni elvárás, hogy **kiszámíthatóan, stabilan, üzemzavaroktól mentesen** működjenek, garantált legyen a **rendelkezésre állás**, és a nyilvántartott adatok bármikor **visszakereshetőek legyenek**. A megbízhatóság másik vetülete, hogy a nyilvántartásban szereplő adatok a **valóságot**

⁵⁷ Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 92.

⁵⁸ Cselekvési terv 54., Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0) 43.

⁵⁹ Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 29., 93.

⁶⁰ GDPR 5. cikk (1) bek. c) pont, lásd még ÁRVAY – BALOGH – BUZÁS – ESZTERI – HACKSPACHER – KISS – MAJSA – RÉVÉSZ (2018) 20-21., BALOGH – BÍRÓ – DEÁK – KOVÁCS – TÖMÖSI (2019) 31-32.

⁶¹ JÓRI – SOÓS – BÁRTFAI – HÁRI (2018) 195.

⁶² GDPR 25. cikk (1) bek.

tükrözzék, pontosak és naprakészek, valamint **átláthatóak** legyenek, ezáltal biztosítva a megalapozott, gyors és tisztességes döntéshozatalt.⁶³

Ad. 3. Teljeskörűség

A teljeskörűség célja – a jogszerűség követelményét szem előtt tartva – a **nyilvántartás objektumához kapcsolódó valamennyi adat rögzítése**. Ezen elvárásnak az elektronikus nyilvántartások kiválóan megfelelnek, hiszen a beépített mögöttes ellenőrzési szabályoknak köszönhetően a rendszer addig nem is engedi tovább a folyamatban a felhasználót, ameddig valamennyi releváns adatot be nem jegyzi, ezáltal garantálva a teljeskörűség érvényesülését.

A teljeskörűség követelményéhez kapcsolódik az **objektumközeliség elvárása**, vagyis a nyilvántartásba a bejegyzést, az adatváltozást ott célszerű bejegyezni, ahol a nyilvántartás objektuma van (él, dolgozik), vagy ahol az adatváltozást bejelentették.

Ad. 4. Gazdaságosság

A gazdaságosság kritériuma **az anyagi ráfordítás ésszerű keretek közé szorítását, egyszerűbb és költségkímélő megoldások alkalmazását** jelenti. Ezen elvárásnak érvényesülnie szükséges a nyilvántartás tervezésekor, kialakításakor, bevezetésekor, működtetésekor, illetve továbbfejlesztésekor.

A gazdaságosság elvárásához kapcsolódik a párhuzamos adatkezelés elkerülésének érvényre juttatása, mely követelmény megvalósulása esetén csökken a megegyező adatkört tartalmazó nyilvántartások száma, ezáltal alacsonyabb üzemeltetési költség hárul a közigazgatásra.

Ad. 5. Felhasználó-központúság és egyszerű kezelhetőség

Mind az elektronikusan vezetett, mind a papír alapú nyilvántartásokkal szemben támasztott elvárás, hogy az ügyintéző **egyszerűen és gyorsan el tudja sajátítani az adott adatbázis használatához szükséges ismereteket**. A felhasználó-központúság követelménye kapcsolódik a megbízhatóság követelményéhez, hiszen a kiszámíthatóan, stabilan, üzemzavaroktól mentesen működő nyilvántartások biztosítása a felhasználók érdekét is szolgálja.

---

⁶³ GDPR 5. cikk (1) bek. a), d) pont, BUDAI – GERENCSÉR – VESZPRÉMI (2018) 175.

Ad. 6. Interoperabilitás

Az interoperabilitás a közigazgatási szervek azon képessége, hogy kölcsönösen előnyös, konszenzuson alapuló közös célok elérése érdekében, a szervek saját, egyedi munkafolyamataik révén, az infokommunikációs technológiai rendszereik között adatcserét tudnak lebonyolítani.⁶⁴ A legáltalánosabban megfogalmazva interoperabilitás alatt az **információs rendszerek közötti átjárhatóság**, adatcsere értendő.

Interoperabilitás célja a **digitális széttöredezettség felszámolása**; az Európai Unió tagállamon belüli, illetve a tagállami szervek közötti együttműködési képesség növelése; a **redundancia felszámolása**; valamint az **ügyintézés gyorsítása** az ügyfélnyilatkozatok, illetve az adatkérések csökkentésével.

Az interoperabilitás jogi keretének kialakítása érdekében született meg hazánkban az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól szóló 2013. évi CCXX. törvény, amely előírta a hatósági nyilvántartások közötti együttműködés kötelezettségét.⁶⁵ A törvény 2016. december 31-ei hatályon kívül helyezését követően az együttműködésről az E-ügyintézési tv. – Az elektronikus ügyintézést biztosító, valamint egyéb szervek informatikai együttműködése c. része – rendelkezik.

A jogi háttér megteremtése mellett a hazai stratégiai dokumentumokban célkitűzésként szerepel a nyilvántartások közötti kommunikációs képesség növelése. Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 alapján Magyarország közigazgatási nyilvántartásai között az interoperabilitás szintje alacsony, az adatok elérhetővé tétele más rendszerek számára is korlátozott. Mind a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia, mind a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia célkitűzései között szerepel, hogy a 2014-2020 időszakban a jelentősebb informatikai rendszereink kommunikációs képességének növelése megvalósuljon.⁶⁶

⁶⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia [Brüsszel, 2017.3.23. COM(2017) 134 final] (a továbbiakban: Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia) 2. sz. melléklet 5., az Európai Parlament és Tanács 2015/2240 határozata (2015. november 25.) az európai közigazgatások, üzleti vállalkozások és polgárok rendelkezésére álló interoperabilitási megoldásokra és közös keretekre vonatkozó programnak (ISA2 program) mint a közzfőre korszerűsítése eszközeinek létrehozásáról 2. cikk 1. pont

⁶⁵ VESZPRÉMI (2018/2) 179.

⁶⁶ Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 93., Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 81., 100.

Ad. 7. Technológia-semlegesség

Az elektronikus nyilvántartás kialakítása során a nyilvántartást vezető szervnek törekednie kell arra, hogy a nyilvántartásra vonatkozó technológiai megoldások kiválasztása során minimalizálja a technológiai függőséget, vagyis **olyan megoldások szükségesek, amelyek képesek alkalmazkodni a gyorsan változó technológiai környezethez.** Elvárás az elektronikus információs rendszerekkel szemben, hogy rugalmassággal és alkalmazkodóképességgel rendelkezzenek, illetve – amennyiben megoldható – a közigazgatásban bevezetendő rendszerek esetében nyílt forráskódú szoftverekre épülő fejlesztéseket valósítsanak meg.⁶⁷

Ad. 8. Biztonság és adatvédelem

Az Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia 8. alapelvével, a „*biztonság és adatvédelemmel*” összhangban a közigazgatási szerveknek az eljárásaik és az ügyintézés során garantálniuk kell az **ügyfelek számára a biztonságos környezetet, és a folyamatok jogszerűségét,** beleértve az eljárással érintett **nyilvántartások működtetését,** az abból történő adatszolgáltatást, illetve a nyilvántartás adataira alapozott döntéshozatalt.⁶⁸

A biztonság egyik vetülete az **informatikai biztonság.** Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény (a továbbiakban: Ibtv.) 1. § 15. pontja értelmében: *„elektronikus információs rendszer biztonsága: az elektronikus információs rendszer olyan állapota, amelyben annak védelme az elektronikus információs rendszerben kezelt adatok bizalmassága, sértetlensége és rendelkezésre állása, valamint az elektronikus információs rendszer elemeinek sértetlensége és rendelkezésre állása szempontjából zárt, teljes körű, folytonos és a kockázatokkal arányos.”*

A GDPR is megfogalmazza az adatbiztonság⁶⁹ követelményét, az adatbiztonság garantálásának eszközeit. Az adatkezelést a GDPR 5. cikk (1) bekezdés f) pontjában nevesített **integritás és bizalmas jelleg** elvének betartásával, tehát a megfelelő

⁶⁷ Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 81., 100.

Megjegyzés:

Elektronikus információs rendszer: az adatok, információk kezelésére használt eszközök (környezeti infrastruktúra, hardver, hálózat és adathordozók) és szoftverek együttese. (E-ügyintézési tv. 1. § 16. pont)

⁶⁸ Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia 2. sz. melléklet 17.

⁶⁹ Megjegyzés: a dolgozatban az „*adatbiztonság*” és az „*információbiztonság*” fogalmakat szinonimákként használom.

technikai vagy szervezési intézkedések alkalmazásával kell végezni, garantálva személyes adatok megfelelő biztonságát, az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet is. A rendszer biztonságához szükséges technikai és szervezési intézkedések megtétele az adatkezelő, illetve tevékenységi körében az adatfeldolgozó feladata. Ilyen intézkedések például a személyes adatok álnevesítése és titkosítása, a személyes adatok kezelésére használt rendszerek folyamatos bizalmas jellegének biztosítása, az adatbiztonságot garantáló technikai és szervezési intézkedések hatékonyságának rendszeres tesztelése, felmérése.⁷⁰

A biztonságos informatikai környezet megteremtése mellett az információs rendszerekkel szemben támasztott biztonsági követelmény, hogy az **adatkezelés, és az adatfeldolgozás a releváns jogszabályok betartásával történjen**, megvalósítva ezáltal az adatok védelmét. Az adatvédelem követelményének célja, hogy a nyilvántartás működését megvédje **az adatvédelmi incidensektől**, tehát az adatbiztonság olyan sérülésétől, amely a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását, jogosulatlan közlését vagy az azokhoz való jogosulatlan hozzáférést eredményezi.⁷¹

A biztonság követelményének érvényre juttatása azonban indokolatlanul nem korlátozhatja a közigazgatási szervek közötti, jogszabályon alapuló adatszolgáltatási megkeresések teljesítését, továbbá a szintén jogszabályon alapuló, ügyfelek

⁷⁰ GDPR 32. cikk (1) bek. a)-b), d) pont

⁷¹ GDPR 4. cikk 12. pont

Megjegyzés:

Az adatvédelmi incidens alatt olyan adatbiztonsági események értendők, amelyek a személyes adatok biztonságát sértik. Már akkor megvalósul az adatvédelmi incidens, ha a bekövetkező adatbiztonsági esemény mindössze egyetlen természetes személy adatát hátrányosan érinti. [BERZSENYI – ZÁMBÓ (2019) 34.]

Az adatvédelmi incidens fogalmának egyes elemei a következő jelentéstartalommal rendelkeznek:

- *Személyes adat megsemmisítése*: a személyes adat már nem létezik, legalábbis nincs olyan formában, hogy az adatkezelő számára felhasználható lenne.
- *Személyes adatok elvesztése*: a személyes adat továbbra is létezik, de az adatkezelő számára nem hozzáférhető.
- *Személyes adatok megváltoztatása*: a személyes adat állapota, tartalma, illetve megjelenése módosul.
- *Jogosulatlan közlés*: a személyes adatot illetéktelen személlyel közlik.
- *Jogosulatlan hozzáférés*: illetéktelen személy képes a személyes adatot megismerni.

[ÁRVAY (2019) 8.]

adatigénylési kérelmei alapján teljesítendő, személyes, testreszabott adatszolgáltatásokat.⁷²

Ad. 9. Innováció

Az innováció olyan nyilvántartásokkal szemben támasztott elvárás, amely az **adatbázisokban rejlő fejlődési lehetőségek kiaknázását** támogatja. A nyilvántartások innovációja követelmény egyik legfontosabb iránya az egyes nyilvántartások egymás közötti kommunikációjának megvalósítása tagállami és uniós szinten egyaránt. Az innovációnak köszönhetően a közigazgatási szervek információs rendszerei a modern kor elvárásainak megfelelő IKT technológiák alkalmazásával továbbfejleszthetők, ezáltal elősegítve a gyorsabb döntéshozatalt, növelve a közigazgatás szolgáltató jellegét, lehetővé téve a lakosság számára a korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatásokat.⁷³

---

⁷² Cselekvési terv 68.

⁷³ Megjegyzés: a „*nyitott közigazgatás*” alapvető követelményeinek érvényre juttatása elősegíti a közigazgatási nyilvántartások fejlődését is. Ezen követelmények az átláthatóság, a felelősség, a becsületesség, az eredményesség, a hatékonyság, és a jogállamiság tiszteletben tartása. [IMRE (2010) 64.]

1.6. A közhitelesség és a nyilvántartások

Jelen alfejezetnek nem célja, hogy részletekbe menően megvizsgálja a közhitelesség kérdését. Az alábbiakban a releváns szakirodalom és a hatályos joganyag tükrében kizárólag a közhitelesség fogalmát és főbb tartalmi elemeit tekintem át.⁷⁴

A közhitelesség definiálásával az elmúlt évtizedekben leginkább a magánjog foglalkozott, különös tekintettel az ingatlan-nyilvántartás, illetve jogelődje a telekkönyv jogi hatására és nyilvánosságára. Az ingatlan-nyilvántartás vonatkozásában a következő közhitelesség definíciók születtek:

- **Kampis György** szerint „A közhitelesség elve szabatosan azt jelenti, hogy a telekkönyv tartalmát az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni.”;⁷⁵
- **Sárffy Andor** szerint „Az anyagi nyilvánosság vagy közhitelesség elve azt jelenti, hogy mindenki bízhatik abban, hogy az a jogállapot, amelyet a telekkönyv feltüntet, megfelel a valódi jogállapotnak.”;⁷⁶
- **Szladits Károly** szerint „Az anyagi nyilvánosság vagy közhitelesség elve ehhez képest arra irányul, hogy szabály szerint mindenki bízhat abban, hogy egyfelől azok a jogok, amelyeket a telekkönyv feltüntet csakugyan megilletik a jogosult bejegyzettet és hogy másfelől más terhek, mint amelyek a telekkönyvbe be vannak jegyezve, nem terhelik az ingatlant. A telekkönyv ennél fogva közhitelű nyilvántartás.”⁷⁷

A köznyelvi fogalom meghatározásból kiindulva a közhitelességet a **Révai Nagy Lexikona** az alábbiak szerint definiálja:

- „közhitelesség a nyilvántartásoknak (telekkönyvnek, cégjegyzéknek stb.) az a tulajdonsága, amelynél fogva az, aki a bejegyzés alapján jogot szerez, ezt abban az esetben is megszerzi, ha a bejegyzés a valóságos joghelyzetnek meg nem felel.”⁷⁸

Általában a nyilvántartások **közhitelességet** a magyar közigazgatási szakirodalomban az alábbiak szerint határozták meg:

⁷⁴ Lásd még GERENCSÉR – BERKES L. (2014) 29-31., KISFALUDI (2003) 3-15., LÁSZLÓFI (2002) 247-261., LÁSZLÓFI (2005) 170-174.

⁷⁵ KAMPIS GY. (1963) 73.

⁷⁶ SÁRFFY (1941) 27.

⁷⁷ SZLADITS (1923) 176-177.

⁷⁸ RÉVAI NAGY LEXIKONA (1993) 229.

- **Horváth Imre** szerint „A bejegyzett adatokat mindenki elfogadni tartozik, természetesen azzal a feltétellel, hogy mint minden közokirattal szemben, itt is ellenbizonyításnak van helye.”;⁷⁹
- **Jogi fogalomtár** értelmében a „közhitelesség általában azt jelenti, hogy valamit a bíróságok és más hatóságok is valódinak, hitelesnek fogadnak el.”;⁸⁰
- **Nyitrai Péter** szerint „A közhitelű nyilvántartások közös jellemzője, hogy a vezetésüket minden esetben jogszabály írja elő, továbbá az is, hogy az ilyen nyilvántartásokba bejegyzett adatok valódiságát – ellenkező bizonyításig – mindenki köteles elfogadni. A közhitelű nyilvántartások vezetéséhez többnyire a jog által szabályozott érdek fűződik.”;⁸¹
- **Torma András** szerint „A közhitelű nyilvántartások vezetését mindig jogszabály rendeli el és a bejegyzett adatokat – az ellenkező bizonyításig – mindenki köteles elfogadni.”⁸²

Az **Ákr.** 97. § (1) bekezdés *b*) pontja és a (2) bekezdése a következőképpen határozza meg a közhiteles hatósági nyilvántartás fogalmát: „A hatóság a jogszabályban meghatározott adatokról hatósági nyilvántartást vezet, ha ... a nyilvántartás vezetésének célja a benne foglalt adatok közhitelű igazolására, bizonyítására szolgál (közhiteles hatósági nyilvántartás). Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a hatósági nyilvántartás közhitelessége alapján az ellenkező bizonyításig vélelmezni kell annak jóhiszeműségét, aki a hatósági nyilvántartásban szereplő adatokban bízva szerez jogot. Az ellenkező bizonyításig a hatósági nyilvántartásba bejegyzett adatról vélelmezni kell, hogy az fennáll, és a hatósági nyilvántartásból törölt adatról vélelmezni kell, hogy nem áll fenn.”

A szakirodalom és a hatályos joganyag definícióit figyelembe véve a **közhitelesség** fogalma és jellemvonásai a következőkképpen foglalhatók össze.

A **közhitelesség** törvény vagy kormányrendelet által kimondott elv, amely az ellenkező bizonyításig biztosítja a nyilvántartásba bejegyzett adatok (beleértve a tényeket és a jogokat is) valódiságát. A közhitelesség szorosan kapcsolódik a **bizalom elvéhez**, hiszen a közhitelességhez kapcsolódó megdönthető vélelem fennállásáig a nyilvántartásba bejegyzett adatokat mindenki, így az állam és a polgárok is kötelesek

⁷⁹ HORVÁTH I. (2002) 159.

⁸⁰ HARGITAI (2005) 938.

⁸¹ NYITRAI (2013) 100.

⁸² TORMA (2002) 32.

valósnak elfogadni. A bizalom elvéből következik egyrészt, hogy a nyilvántartásba bejegyzett adatok hitelessége elfogadott. Másrészt, negatív irányból megközelítve a bizalom elve azt is jelenti, hogy a **konstitutív hatályú** nyilvántartásba be nem jegyzett adatok nem léteznek, így azokhoz joghatás sem fűződik. Ezen állítás nem érvényes a **deklaratív hatályú** nyilvántartásokra, hiszen az adott jogi aktushoz kapcsolódó joghatások a nyilvántartásba bejegyzéstől függetlenül bekövetkeznek. Ebben az esetben a nyilvántartásba vétel mindössze azt a célt szolgálja, hogy adott állami feladat ellátásának biztosításához, ezen adatokat előre meghatározott célból és szempontok szerint rendszerezetten nyilvántartásba vegyék.

Felmerül kérdésként, hogy melyik regisztrációs megoldás, a konstitutív vagy a deklaratív hatályú nyilvántartások felelnek-e meg leginkább a közigazgatás érdekének és az ügyfél céljainak. Mivel a dolgozatnak nem célja ezen két eltérő regisztrációs megoldás részletes elemzése, ezért kizárólag egy szempont, mégpedig a közhiteles közigazgatási nyilvántartások vezetésének egyik legfontosabb célja, vagyis a **hiteles adatok rendszerezett nyilvántartása** aspektusából vizsgálom meg a kérdést. A hiteles adatok rendszerezett nyilvántartása a **közigazgatás érdekét** tekintve azt jelenti, hogy az eljárások lefolytatásához, a döntéshozatalhoz szükséges adatok valamelyik közhiteles hatósági nyilvántartásból elérhetők, igazolhatók. Az **ügyfél érdekeit** vizsgálva a hiteles adatok rendszerezett nyilvántartása alatt értendő, hogy az ügyfélnek akár a magánjogi, akár a közjogi jogviszonyaiban a szükséges adatokat nem kell igazolnia, hiszen az adatok valamely közhiteles közigazgatási nyilvántartásban megtalálhatók, azokból szolgáltatathatók, igazolhatók. A közigazgatás közhiteles nyilvántartásai többségében deklaratív hatályú nyilvántartások, mivel már ezen nyilvántartásvezetési megoldás is teljeskörűen biztosítja a hiteles adatok rendszerezett nyilvántartását, ezáltal pedig a közigazgatás és az ügyfél fentebb felsorolt érdekeinek érvényesülését. A hiteles adatok rendszerezett nyilvántartása aspektusából a konstitutív hatályú nyilvántartásvezetési megoldás a közigazgatás és az ügyfél érdekeinek érvényre juttatását ugyanolyan szinten biztosítja, mint a deklaratív hatályú nyilvántartások.

A konstitutív hatályú nyilvántartásra példaként említhető az alapnyilvántartások köréből az **ingatlan-nyilvántartás**, a szaknyilvántartások közül az **adóhatósági nyilvántartás**. Deklaratív hatályú nyilvántartás például az alapnyilvántartások

köréből az **anyakönyv**, az **SZL**, a szaknyilvántartások közül az **Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása**.⁸³

A másik, a közhitelességhez szorosan kapcsolódó elv a **bejegyzés elve**. Ezen elv értelmében a nyilvántartás tárgyára vonatkozó, nyilvántartási adattartalmat képező valamennyi adat, illetve ezen adatokban bekövetkezett változás hivatalból vagy az ügyfél bejelentése alapján a nyilvántartásba rögzítendő. A bejegyzés elve biztosítja, hogy a nyilvántartás adattartalma naprakész állapotban legyen, ezáltal elősegítve a közhitelesség elvének érvényesülését is.

A közhitelesség elvéhez **megdönthető vélelem** társul, vagyis a nyilvántartásba bejegyzett adatokat az ellenkező bizonyításáig valósnak kell elfogadni. Az ellenkező bizonyításának terhe azt a személyt terheli, akiben a nyilvántartás, illetve a nyilvántartási adat közhitelessége tekintetében kétség merült fel. Példaként említhető az ingatlan-nyilvántartás, amelyben szereplő adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét vitatja.⁸⁴ Bizonyos esetekben a jogszabály arról is rendelkezik, hogy ha két közhiteles nyilvántartás, vagy nyilvántartási rész adattartalma eltér egymástól, akkor az ellenkező bizonyításáig melyiket kell hitelesnek tekinteni. Például, amennyiben az anyakönyv és az SZL adattartalma eltér, az ellenkező bizonyításáig az anyakönyvet kell hitelesnek tekinteni.⁸⁵ Ezen megdönthető vélelem esetében is helye van ellenbizonyításnak.

A nyilvántartás közhitelességét törvény vagy kormányrendelet mondja ki. A hatályos jogalkotás a nyilvántartások közhitelességét nem egységesen határozza meg.

A közhitelesség vonatkozhat:

1. a nyilvántartásba bejegyzett adatokra általában,
2. a bejegyzett adatok nevesített körére,
3. a nyilvántartásra, továbbá
4. az adatkezelésre.

Az alap- és szaknyilvántartások, illetve az elektronikus ügyintézés támogató nyilvántartások köréből merített példákon keresztül bemutatom, hogy ezen közhitelesség definíciók az egyes nyilvántartások esetében miként érvényesülnek.

⁸³ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:168. § (1) bek., Art. 125. § (1) bek. a) pont, At. 69/A. §, Nytv. 3. § (1) bek., Kjnp. 36/E. § (1)-(2) bek.

⁸⁴ Ptk. 5:177. § (2) bek.

⁸⁵ At. 82. § (2) bek.

Ad. 1. A nyilvántartásba bejegyzett adatok közhitelesek

Az alapnyilvántartások köréből példaként említhető az **anyakönyv**, amely olyan közigazgatási nyilvántartás, amely az ellenkező bizonyításáig közhitelesen tanúsítja a bejegyzett adatokat, illetve azok változását.⁸⁶ A szaknyilvántartások köréből ide sorolandó például a **központi címregiszter**, amely a címadatok vonatkozásában a hiteles adatforrás.⁸⁷ A jogalkotó az említett nyilvántartások esetében valamennyi, adott nyilvántartás adattartalmát képező, bejegyzett adatra kiterjeszti a közhitelességet.

Ad. 2. A nyilvántartásba bejegyzett adatok nevesített köre közhiteles

Ezen közhitelesség-megfogalmazás lehet pozitív és negatív tartalmú felsorolás. **Pozitív tartalmú** a felsorolás, ha a nyilvántartás teljes adattartalmának meghatározását követően azon adatokat nevesíti a jogszabályi rendelkezés, amelyek tekintetében az adott nyilvántartás a hiteles adatforrás. **Negatív tartalmú** a felsorolás, ha a nyilvántartás teljes adattartalmának meghatározását követően azon adatokat nevesíti a jogszabályi rendelkezés, amelyek tekintetében az adott nyilvántartás nem hiteles adatforrás.

Az ingatlan-nyilvántartást a Ptk. **pozitív tartalmú felsorolással** az ingatlanokra vonatkozó jogok, valamint jogi szempontból jelentős tények közhiteles nyilvántartásaként nevesíti.⁸⁸ Ezzel szemben az Inyvtv. már negatív tartalmú felsorolással határozza meg az ingatlan-nyilvántartás közhitelességét, amikor kimondja, hogy az ingatlan-nyilvántartás – az ingatlanok Inyvtv.-ben meghatározott adatai kivételével – közhiteles hatósági nyilvántartás.⁸⁹

Pozitív tartalmú felsorolással nevesíti a közhiteles adatok körét a jogalkotó az **ügyvédi kamarai nyilvántartás, menekültügyi nyilvántartás, az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása**, továbbá az **egyéni vállalkozók nyilvántartása** esetében is.⁹⁰

Központi idegenrendészeti nyilvántartás esetében az Szmtv. **negatív felsorolással** definiálja a nyilvántartásba bejegyzett közhiteles adatok körét. A központi idegenrendészeti nyilvántartás elkülönített részeként az EGT-állampolgárok

⁸⁶ At. 1. § (2) bek.

⁸⁷ E-ügyintézési tv. 72. § (2) bek.

⁸⁸ Ptk. 5:165. §

⁸⁹ Inyvtv. 5. § (1) bek.

⁹⁰ 2017. évi LXXVIII. törvény 190. § (3) bek., 2007. évi LXXX. tv. 83. § (1a) bek., Kjnp. 36/E. § (6) bek., 2009. évi CXV. törvény 11. § (1a) bek.

és a családtagok adatairól vezetett résznyilvántartások a természetes személyazonosító adatok kivételével közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősülnek.⁹¹ Ugyanezen jogalkotási megoldás érvényesül a harmadik országbeli állampolgárok adatairól vezetett résznyilvántartások esetében is, mely résznyilvántartások a természetes személyazonosító adatok, a tartózkodás jogszerűségének nyomon követése érdekében vezetett nyilvántartás adatai, valamint a lakcím-azonosító adatok kivételével közhitelesen tartják nyilván a harmadik országbeli állampolgárok adatait.⁹²

Az adóhatósági nyilvántartás tekintetében úgy fogalmaz a jogalkotó, hogy ezen nyilvántartás azon adatok kivételével minősül közhitelesnek, amely adatokat jogszabály más nyilvántartás részeként közhitelesnek minősít.⁹³

Ad. 3. A nyilvántartás közhiteles

Az SZL, Magyarország Állami Légijármű Lajstroma és az ARE nyilvántartás esetében az adott nyilvántartásra vonatkozó jogszabály a nyilvántartást minősíti közhiteles nyilvántartásnak. Az **SZL** olyan közhiteles hatósági nyilvántartás, amely a nyilvántartásban szereplő polgároknak az Nytv.-ben meghatározott személyi, lakcím és értesítési cím adatait, valamint az azokban bekövetkezett változásokat tartalmazza és igazolja.⁹⁴ **Magyarország Állami Légijármű Lajstroma** esetében mindössze annyit mond ki a jogszabály, hogy közhiteles nyilvántartás.⁹⁵ Az **ARE nyilvántartás** esetében úgy fogalmaz a jogalkotó, hogy az adósságrendezés kezdeményezésére, az adósságrendezés kezdeményezésének, illetve lefolytatásának sikertelenségére, a bírósági adósságrendezés elrendelésére, az adósságrendezési eljárás szakaszaira, a bírósági adósságrendezés elrendelésének elutasítására, a bírósági adósságrendezési eljárás megszüntetésére, az eljárás során hozott érdemi határozatokra, valamint az eljárás hatálya alá tartozó személyekre vonatkozóan közhiteles országos nyilvántartás.⁹⁶

---

⁹¹ Szmvtv. 75. § (1), (3) bek.

⁹² Harmtv. 94/A. §

⁹³ Art. 125. § (6) bek.

⁹⁴ Nytv. 3. § (1) bek.

⁹⁵ Lt. 12. § (7) bek.

⁹⁶ Are. tv. 5. § 8. pont, 16. § (1) bek.

Ad. 4. A nyilvántartás adatkezelése közhiteles

Az elektronikus ügyintézés támogató nyilvántartások közül az ügyfél-regisztrációs nyilvántartás, az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldi személyek nyilvántartása, valamint az iratérvényességi nyilvántartás esetében a jogalkotó az adatkezelést minősíti közhitelesnek. Ezen nyilvántartások általában közvetítő nyilvántartások, feladatuk az elektronikus ügyintézés lehetővé tétele azáltal, hogy az ügyfél-regisztrációs nyilvántartás, az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldi személyek nyilvántartása biztosítja a hiteles elektronikus ügyfél-azonosítást, illetve az iratérvényességi nyilvántartás lehetővé teszi a dokumentum hitelességének ellenőrzését.

Ügyfél-regisztrációs nyilvántartás a Kormány által kötelezően biztosított elektronikus azonosítási szolgáltatások kapcsán az érintett személy azonosításához szükséges adatokat és technikai azonosítókat közhitelesen kezeli az elektronikus azonosítási szolgáltatások hiteles biztosításához és mások jogának vagy jogos érdekének védelme érdekében.⁹⁷

Az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldi személyek nyilvántartása az életvitelszerűen külföldön élő, Magyarországon bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel nem rendelkező külföldi természetes személyekről az elektronikus ügyintézés biztonsága, a felhasználók hiteles elektronikus azonosítása, valamint az egyes elektronikus ügyintézési szolgáltatások igénybevételének biztosítása érdekében vezetett nyilvántartás.⁹⁸

Az iratérvényességi nyilvántartásban az igénybe vevő a birtokában lévő hiteles papír alapú vagy elektronikus okiratok hitelességét, illetve – amennyiben erre adatok rendelkezésre állnak – tartalmát tudja ellenőrizni.⁹⁹

---

⁹⁷ E-ügyintézési tv. 35. § (2), (9) bek.

⁹⁸ E-ügyintézési tv. 43. § (1) bek.

⁹⁹ E-ügyintézési tv. 40. § (1) bek.

1.7. Következtetések

A közigazgatási nyilvántartások folyamatos fejlődésben vannak. Az állam működése szempontjából kiemelt jelentőségű alap- és szaknyilvántartások elektronikus adatbázissá alakítása (EAK, SZL, bűnügyi nyilvántartás, ingatlan-nyilvántartás) már megtörtént. A társadalom, a gazdaság, és a technológia rohamos fejlődésének köszönhetően az újonnan létrehozott nyilvántartások pedig már mind elektronikus adatbázisként kerülnek kialakításra.

A jelenkor nyilvántartásvezetésének egyik legfontosabb megoldandó feladata a **redundáns adatnyilvántartás**, és a **szigetszerű nyilvántartások** felszámolása,¹⁰⁰ valamint a **nyilvántartás adataihoz történő általános elektronikus hozzáférés** biztosítása.¹⁰¹

A **redundancia felszámolásának** első lépéseként felmérendő, hogy az egyes adatok, adatkörök mely nyilvántartásokban szerepelnek, ezek közül mely adatbázis az elsődleges és hiteles adatforrás. Ezt követően lehet a párhuzamos adatnyilvántartást felszámolni a jogszabályi környezet újraszabályozásával, az adatok egy helyen történő tárolásával és az érintett nyilvántartások közötti kommunikáció megvalósításával.

A redundancia felszámolásának másik oldala hazánk nyilvántartásainak létjogosultság szempontjából történő felülvizsgálata. A Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 felmérése szerint jelenleg több mint 1300 különálló adatbázis alkotja az elektronikus közigazgatás¹⁰² hátterét. Ilyen mennyiségű rendszerhalmaz működtetése, üzemeltetése hatalmas erőforrásokat emészt fel. Indokolt az egyes adatbázisok számának csökkentése, a nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények figyelembevételével.

A **nyilvántartás adataihoz történő elektronikus hozzáférés biztosítása** egyrészt jelenti az egyes közigazgatási nyilvántartások közötti adatcserét, másrészt az egyes szervek számára történő adattovábbítások elektronikus eszközök útján történő

¹⁰⁰ Lásd a „3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” és a „3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezeteket.

¹⁰¹ Lásd a „3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezetet.

¹⁰² Megjegyzés:

Elektronikus közigazgatás: a végrehajtói hatalomhoz, vagyis a közigazgatáshoz kapcsolódó IKT technológiák alkalmazását magában foglaló, közigazgatási tevékenység hatékonyságát elősegítő tényezők összességét jelenti. [KÁRPÁTI (2010) 185.]

Az elektronikus közigazgatás fogalmáról lásd még CZÉKMANN (2008), CSÁKI (2018) 277-280., CSÁKI-HATALOVICS – CZÉKMANN (2019) 15-23., POLYÁK (2003) 405., VEREBICS (2004) 5.

teljesítését, harmadrészt pedig az ügyfelek elektronikus adatigénylési kérelmének befogadási képességét és azok elektronikus eszközök útján történő teljesítését az ügyfelek számára. A nyilvántartások közötti adatcsere biztosításának eszköze az interoperabilitás megvalósítása mind tagállami, mind uniós szinten. A megegyező vagy hasonló objektumokat nyilvántartó tagállami nyilvántartások kommunikációja révén csökkenthetők lennének azon bürokratikus formaságok, melyek jelenleg terhelik az uniós polgárokat, miközben a szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorolják.

Számos nyilvántartás vonatkozásában átmeneti időszakot élünk. Megtörtént az átállás az elektronikus nyilvántartásvezetésre, azonban a történeti, bizonyos esetekben aktuális adatok még az adott nyilvántartás papír alapú előzményében szerepelnek.

Összegzésként megállapítható, hogy a közigazgatás nyilvántartási rendszere, a nyilvántartások vezetése az utóbbi évtizedekben – igazodva a világ rohamos fejlődéséhez – gyökeres változásokon ment keresztül. Az új nyilvántartásvezetési logika maga után vonta mind a jogalkotó, mind a nyilvántartást vezető szervek szemléletváltását és alkalmazkodását az új körülményekhez. A megvizsgált uniós és magyar stratégiai dokumentumok alapján látható, hogy mely területeken szükséges a fejlesztések ösztönzése annak érdekében, hogy a közigazgatás nyilvántartásai megfeleljenek a modern kor által támasztott valamennyi követelménynek. Ezen követelményeknek megfelelés az EAK rendszer tekintetében is elvárás, ezért mindezen elvárásoknak megfelelően a dolgozat „3. *Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban*” c. fejezetében javaslatot teszek az elektronikus hozzáférés, az elektronikus ügyintézés, illetve az anyakönyv és a személyi nyilvántartások viszonyrendszerének átalakítására.

2. Az anyakönyvi igazgatás története¹⁰³

2.1. Bevezetés

A dolgozat ezen szerkezeti egysége az anyakönyvezés közigazgatásban elfoglalt jelenlegi helyének, szerepének bemutatásához, elemzéséhez szükség előzményeket, és az abból levonható megállapításokat tartalmazza.

„Az *anyakönyv fogalma*” c. alfejezetben az állami anyakönyvezésről szóló hatályos, illetve hatályon kívül helyezett jogszabályok, valamint a magyar szakirodalom egyes szerzőinek anyakönyv definíciójából kiindulva meghatározom az anyakönyv fogalmát.

Az anyakönyvezés történeti változásait „*Az anyakönyvi igazgatástörténet az egyházi anyakönyvezés bevezetéséig*” és „*Az állami anyakönyvezés története*” c. alfejezetekben mutatom be. Először röviden összefoglalom, hogy az ókori államok által vezetett anyakönyvektől az egyházi anyakönyvezésig mely főbb történelmi események vezettek. Ezen nemzetközi kitérőt követően – a dolgozat témájához igazodva – rátérek a magyar anyakönyvi igazgatás vizsgálatára. Célom az állami anyakönyvezés fejlődését a kezdetektől egészen napjainkig áttekinteni. A papír alapú, illetve az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyagot, annak fejlődését kizárólag a dolgozat célkitűzéseinek megvalósításához, és a hipotéziseim igazolásához szükséges mértékig mutatom be.

Valamennyi anyakönyvi eljárási törvényt¹⁰⁴ a szervezeti rend, a nyilvántartás, az eljárási rend és a főbb módosítások oldaláról vizsgálom. A **szervezeti renden** belül az anyakönyvi igazgatásban érintett személyeket, szerveket, felügyeletet gyakorló hatóságot és szakmai irányító szervet nevesítem, valamint a szervezetrendszerben bekövetkezett főbb változtatásokat tekintem át. A **nyilvántartás** témában az anyakönyv felépítésének és adattartalmának változásait mutatom be. Az **eljárási rend** kérdéskörben az egyes anyakönyvi jogszabályok szerinti bejegyzési módot, anyakönyvi eljárásokat, adatbiztonsági és adatszolgáltatási megoldásokat elemzem.

Végezetül a „*Következtetések*” c. alfejezetben ugyanezen elemzési szempontokat figyelembe véve az anyakönyvezés fejlődéséből levonható megállapításokat foglalom össze, illetve javaslatot teszek a hatályos szabályozás módosítására. A szervezeti

¹⁰³ Jelen fejezet tartalmi alapjául KÁRPÁTI (2018/3) 56–75. szolgált.

¹⁰⁴ Megjegyzés: a törvénybe beleérttem a törvénycikket és a törvényerejű rendeletet is.

rende és az eljárási rendre vonatkozó következtetésem közül a nyilvántartáshoz hozzáférés, az elektronikus ügyintézés témaköröket a dolgozat következő szerkezeti egységében, a „3. *Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban*” c. fejezetben elemzem részletesen.

2.2. Az anyakönyv fogalma

Az **állami anyakönyvezésről szóló jogszabályok** a következő definíciókkal ruházták fel az anyakönyvet:

- **az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk (a továbbiakban: 1894. évi XXXIII. tc.) 1. §-a értelmében:** *„A születések, házasságok és halálesetek közhitelű nyilvántartására és tanusítására kizárólag a jelen törvény értelmében arra hivatott közegek által vezetett állami anyakönyvek szolgálnak.”;*
- **az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1952. évi 19. tvr.) 1. § (1) bekezdése értelmében:** *„A születések, a házasságkötések és a halálozások közhitelű nyilvántartására a születési, a házassági és a halotti anyakönyvek szolgálnak. Az anyakönyvek – az ellenkező bizonyításáig – tanúsítják mindazokat a bennük feljegyzett adatokat, amelyeket nyilvántartanak.”;*
- **az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1963. évi 33. tvr.) 1. § (2) bekezdése értelmében:** *„A születéseket, a házasságkötéseket és a haláleseteket a születési, a házassági és a halotti anyakönyvekben kell nyilvántartani. Az anyakönyvek – az ellenkező bizonyításáig – közhitelűen tanúsítják a bennük feljegyzett adatokat.”;*
- **az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1982. évi 17. tvr.) 1. § (1) bekezdése értelmében:** *„Az anyakönyv hatósági nyilvántartás, amely – az ellenkező bizonyításáig – közhitelűen tanúsítja a benne feljegyzett adatokat, illetőleg azok változását.”;*
- **az At. 3. § a), g) pontjai szerint:**
  - *„anyakönyv: az elektronikus anyakönyv és a papír alapú anyakönyv;*
  - *elektronikus anyakönyv: az anyakönyvi bejegyzéseket elektronikus formában tartalmazó központi nyilvántartás.”;*
- **az At. 69/A. § értelmében:** *„Az elektronikus anyakönyv a személyazonosság, az anyakönyvi események bekövetkezésének, az azok alapján létrejövő családi kapcsolatoknak, valamint a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat*

megszűnésének igazolása céljából személyi alapnyilvántartásként határidő nélkül nyilvántartja

a) *az érintett személyazonosító adatait és*

b) *az anyakönyvi eseményekhez kapcsolódó, ... meghatározott adatokat.*”

Az anyakönyv fogalmát **a magyar szakirodalomban** az alábbiak szerint határozzák meg:

- **Bacsó Jenő** szerint *„Az anyakönyv személyekre vonatkozó nyilvántartás, amely a születésre, a házasságkötésre és a halálesetre vonatkozó adatokat tartalmazza.”*¹⁰⁵
- **Dolenecz József** szerint *„Az állami anyakönyv bizonyos ... jogok megszerzésének vagy megszüntetésének eszköze, tere, egyedüli módja...”*¹⁰⁶
- **Jogi Lexikon** értelmében *„anyakönyv: olyan hatósági nyilvántartás, amely az ellenkező bizonyításáig, ill. ennek alapján az anyakönyvi bejegyzés kiigazításáig közhitelűen tanúsítja a benne feljegyzett adatokat: a születéseket, házasságkötéseket és a haláleseteket.”*¹⁰⁷
- **Kóbor Gyula** szerint *„A legfontosabb állami alapnyilvántartás az anyakönyvi nyilvántartás, feladata az állampolgárok születésének, házasságkötésének, bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének, halálának, valamint a személyi állapotban bekövetkezett változásoknak a nyilvántartása, erről okirat kiállítása, illetőleg adat szolgáltatása.”*¹⁰⁸
- **Magyar alkotmány- és jogtörténeti kézikötés** értelmében az *„anyakönyv (matricula): olyan hatósági nyilvántartás, amely az ellenkező bizonyításáig közhitelűen tanúsítja a benne feljegyzett adatokat: a születéseket, a házasságkötéseket és a haláleseteket (születési, házassági és halotti anyakönyv).”*¹⁰⁹
- **Magyary Zoltán** szerint *„Az anyakönyvek államérvényű közokiratok. Az anyakönyvi bejegyzés tényének államérvényes megállapítása, tehát deklaratív aktus.”*¹¹⁰

---

¹⁰⁵ BACSÓ J. (1979) 2.

¹⁰⁶ DOLENECZ (1893) 24.

¹⁰⁷ JOGI LEXIKON (2009) 65.

¹⁰⁸ KÓBOR (2011) 273.

¹⁰⁹ POMOGYI (2008) 56.

¹¹⁰ MAGYARY (1942) 176.

- **Révész T. Mihály** szerint „Az anyakönyvek, ezek a leglényegesebb életmozzanatok bizonyítására szolgáló írásos dokumentumok...”.¹¹¹

A köznyelvi fogalom meghatározásból kiindulva az anyakönyvet a **Révai Nagy Lexikona** az alábbiak szerint definiálja:

- „Anyakönyv (*matricula*), általában oly jegyzék, amelybe bizonyos személyeket v. vagyontárgyakat nyilvántartás végett bevezetnek (*immatrikulálnak*). A különösen a személyi állapokra, jelesül: a születésre, házasságra és az elhalálozásra vonatkozó adatokat tartalmazó lajstrom, melynek közhitelű vezetése az egyes államokban v. egyházi v. külön e célra rendelt polgári hatósági közegekre van bízva s ehhez képest az A.-ek v. egyháziak v. polgáriak.”¹¹²

Az állami anyakönyvezésről szóló jogszabályok és az egyes szerzők definícióit figyelembe véve az anyakönyv fogalma a következőképpen határozható meg.

Az anyakönyv (*matricula*) a személyazonosság, az anyakönyvi események, az azok alapján létrejövő családi kapcsolatok jogérvényes megállapítása érdekében vezetett **országos, személyközpontú, deklaratív közigazgatási személyi alapnyilvántartás**, amely az ellenkező bizonyításáig – **közhitelesen** tanúsítja a bejegyzett adatokat, illetőleg azok változását. Az anyakönyv két részből áll, az elektronikus anyakönyvből és a papír alapú anyakönyvből. **Az elektronikus anyakönyv** az anyakönyvi bejegyzéseket személyhez rendelt, elektronikus formában tartalmazó országos nyilvántartás, míg a **papír alapú anyakönyv** az anyakönyvi bejegyzéseket anyakönyvi eseményenként, területileg tagoltan tartalmazó, települési szinten vezetett nyilvántartás.

Az anyakönyv fogalmának tisztázását követően rátérek az anyakönyvi igazgatás történetének áttekintésére.

¹¹¹ RÉVÉSZ T. (2013) 110.

¹¹² RÉVAI NAGY LEXIKONA (1989) 719.

2.3. Az anyakönyvi igazgatástörténet az egyházi anyakönyvezés bevezetéséig¹¹³

A közigazgatási nyilvántartások vezetésének története egészen az ókorig nyúlik vissza. Ebben az időszakban, az állam a működése szempontjából legfontosabb közigazgatási feladatok – az ingatlanok számba vétele, a lakosság demográfiai leírása, az adókiivetés, illetve a sorozáshoz szükséges információk rendelkezésre állása – ellátása érdekében vezettek dologi és személyi nyilvántartásokat.¹¹⁴

Az **ókori államok** közül példaként említhető **Kína**, Japán és a Római Birodalom. Az első államban i.e. II. században vezette be az uralkodó Han dinasztia az első állami személyi nyilvántartást.¹¹⁵ Ezen személyi nyilvántartás vezetése megkönnyítette a népesség számontartását, ezáltal pedig az állami adóztatás és a hadsereg felállítása is egyszerűbbé vált.

Japánban az első népesség-összeírásra a VII. században került sor, melyet követően elrendelték a születési és a halotti anyakönyvek vezetését. Ezen anyakönyvekre támaszkodva végezték el hat évente az időközi népszámlálást.¹¹⁶

A **Római Birodalom** első személyi nyilvántartása, „*anyakönyvi rendszere*” Augustus császár uralma alatt született meg. E nyilvántartás jogi jellegét és funkcióját tekintve eltért a mai modern államok személyi nyilvántartás kategóriájába tartozó közhiteles nyilvántartásaitól, hiszen ezen nyilvántartás vezetésének célja mindössze az volt, hogy a római polgárjogú szülők könnyen és megbízhatóan tudják törvényes gyermekeik születését, annak időpontját, valamint a törvényes családi kapcsolatok fennállását bizonyítani.¹¹⁷

Az ókorhoz hasonlóan a **középkorban** is kiemelkedő szerep jutott azon nyilvántartásoknak, amelyeket az adott állam népességéről, az ingatlan birtokokról és egyéb anyagi javakról vezettek. A középkor végéhez közeledve Itáliában és Burgundiában megkezdődött az egyházi anyakönyvezés, az első római katolikus anyakönyvek vezetése. A következő században Spanyolországban, Franciaországban,

¹¹³ Lásd még FRITZ STURM (1992/1), FRITZ STURM (1992/2)

¹¹⁴ Z. KARVALICS (2014) 9.

¹¹⁵ HORVÁTH I. (2002) 157., TISZA (2008) 113.

¹¹⁶ Anyakönyvi rendszerek IV. (1894) 3.

¹¹⁷ PÉTER (2003) 196., 205.

Belgiumban, Svájcban, Németországban, Ausztriában és Csehországban is bevezették az egyházi anyakönyvezést.¹¹⁸

Az **újkori államokban** a nyilvántartások vezetése megoszlott az állam és az egyház között. A XVI. századtól a katolikus és a protestáns egyházak kötelezővé tették az anyakönyvezést. Franciaországban 1538-ban, Angliában 1539-ben vezették be az egyházi anyakönyvezést.¹¹⁹ A katolikus egyháznak a történelem ezen időszakában domináns szerepe volt a világi hatalom befolyásolásában. Így nem meglepő, hogy az 1542-ben összehívott, 1545-1563 között megtartott Tridenti zsinat döntése értelmében valamennyi ország katolikus egyháza számára kötelezően ellátandó egyházi feladattá vált az esketési és a keresztelési anyakönyvek vezetése. A későbbiekben tartott tartományi zsinatok bővítették az anyakönyv típusait, elrendelték például a béráltak, a jegyesek, a halottak, és a megtértek anyakönyvének vezetését is.¹²⁰

Az anyakönyvi nyilvántartás révén az egyháznak megbízható adat állt rendelkezésre tagjainak számáról, ugyanakkor megkönnyítette az egyházi adó beszedését és nyilvántartását is. Az egyházak feladata volt továbbá a népesség évenkénti összeírása településenként, családonként és háztartásonként.¹²¹

---

¹¹⁸ FARAGÓ (2011) 8.

Megjegyzés: más forrás szerint Angliában 1538-ban Cromwell alkotmányozó idejében, míg Franciaországban 1539-ben rendelte el az államhatalom az egyházi anyakönyvezés bevezetését. [Anyakönyvi rendszerek I. (1894) 3.]

¹¹⁹ FARAGÓ (2011) 8.

¹²⁰ DOLENECZ (1893) 7-8., TISZA (2008) 113., HERGER (2006) 30.

Megjegyzés: az anyakönyvek vezetése mellett a zsinat elrendelte az egységes egyházi házassági jog megteremtését, és a kötelező egyházi házasságkötést. [HERGER (2006) 30.]

¹²¹ NYITRAI (2013) 107.

2.4. Az állami anyakönyvezés története

A XVIII. század második felétől, az állami szerepvállalás erősödésével, az állam és az egyház kapcsolatának lazulásával megindult az egyházi és az állami feladatok különválasztása.¹²² Az anyakönyvi nyilvántartásvezetés államosítására Európában először Franciaországban került sor egy 1792. szeptember 20-án kelt törvénnyel, amely anyakönyvezésre vonatkozó joganyagot később a polgári törvénykönyvbe építettek be. Franciaország után, Anglia 1836-ban, Románia 1864-ben, Olaszország 1866-ban, Spanyolország 1870-ben, Svájc 1874-ben, Németország pedig 1875-ben tért át az állami nyilvántartásvezetésre.¹²³

A **francia anyakönyvezési modell** a nyilvántartásvezetést tekintve teljesen elválasztotta az állami és az egyházi anyakönyvezést egymástól. A szervezeti rend oldaláról nézve a francia megoldás az anyakönyvek vezetését a községi szervezetre bízta. Hasonló megoldást követtek Belgiumban, Hollandiában, Svájcban, Olaszországban, Németországban, Romániában és Görögországban.¹²⁴

Az **angol anyakönyvi rendszer** a szervezeti rend oldaláról vizsgálva abban különbözött a francia megoldástól, hogy nem a községi szervezetre támaszkodott, hanem egy speciális, erre a feladatra rendeltetett szerv látta el az anyakönyvezést. A másik eltérés, hogy – néhány kivételtől eltekintve – a házasságkötés és a házassági anyakönyvek vezetése továbbra is az egyház feladata maradt.¹²⁵

Magyarországon már 1869-ben, a községek jogi helyzetének rendezésével párhuzamosan felmerült az anyakönyvek szekularizációjának gondolata, mégpedig a községi rendtartás keretében, azonban az ötlet megvalósítására ezidőben végül nem került sor.¹²⁶

Az anyakönyvezés fontosságát **Mária Terézia** ismerte fel, az anyakönyvek államosításának előmozdítása pedig **II. József** rendeleteinek köszönhető.¹²⁷ 1769-től

¹²² Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk indokolása (a továbbiakban: 1894. évi XXXIII. tc. indokolása), LUKÁCS (1895) 10., az állam és az egyház kapcsolatáról lásd még HERGER (1999)

¹²³ RÉVÉSZ T. (2013) 114., LUKÁCS (1895) 11-12., 502-506., Anyakönyvi rendszerek II. (1894) 2-3.

¹²⁴ Anyakönyvi rendszerek I. (1894) 4.

¹²⁵ Anyakönyvi rendszerek III. (1894) 2.

¹²⁶ DOLENECZ (1893) 4-5.

¹²⁷ SÁNTHA (2014) 47.

egészen 1895. október 1-jéig számos olyan joganyag született, amellyel az állam próbált beleszólni az egyházi anyakönyvezés menetébe.¹²⁸

Az egyházi anyakönyvekben nyilvántartott adatok számos jogosultság, kötelezettség megállapításának alapját képezték. Például az életkor adat, amely a tankötelezettség, a tanúvallomástételi kötelezettség, a választói jogosultság és a hadkötelezettség megállapításához volt szükséges, hitelesen az egyházi anyakönyvekből volt igazolható.¹²⁹ Az életkor mellett a születési anyakönyvi adatok alapján történt az adózási és illetőségi viszonyok, a családi jogi és öröklési jogi kérdések eldöntése is.¹³⁰ Az állam annak érdekében, hogy az egyház fennhatósága alatt álló anyakönyvekből az anyakönyvi adatok egyszerűbben és gyorsabban hozzáférhetőek legyenek, az anyakönyvek megőrzése biztosítva legyen, megpróbált jogi szabályozással beleszólni az egyházi anyakönyvezés rendjébe.¹³¹ Az állam által anyakönyvezés témában megalkotott **jogszabályok célja** az egységes anyakönyvi rendtartás irányába vezető egységes elvek/szabályok bevezetése volt valamennyi egyház által vezetett anyakönyv vonatkozásában. **Ilyen elvek/szabályok voltak:**

- az anyakönyvek két példányban vezetése,
- az anyakönyvezés hivatalos nyelve a magyar,
- az adatszolgáltatási kötelezettség állami szervezeteknek,
- az adatszolgáltatási kötelezettség nemzetközi szerződés alapján,
- az anyakönyvi iratok közokiratok,

¹²⁸ 1894. évi XXXIII. tc. indokolása, SÁNTHA (2014) 47.

¹²⁹ MIKULIK (1885) 85.

¹³⁰ Az anyakönyvezési rendeletről (1890) 4.

¹³¹ Megjegyzés: példaként említhetők a következő jogforrások:

- az egyházi anyakönyveknek másod példányban a törvényhatóságok levéltárába helyezéséről s ott leendő őrzéséről szóló 1827. évi XXIII. törvénycikk,
- a magyar nyelvről szóló 1840. évi VI. törvénycikk,
- a véderőről szóló 1868. évi XL. törvénycikk,
- a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában kiadott 1868. évi XLIV. törvénycikk,
- a svájci szövetséggel 1875. évi december 7-én a letelepedések iránt kötött államszerződés becikkelyezéséről szóló 1876. évi XVII. törvénycikk,
- a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. évi XX. törvénycikk,
- a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről rendelkező 1878. évi V. törvénycikk,
- a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról tárgyában kiadott 1879. évi XL. törvénycikk, valamint
- a Szerbiával 1881. évi május 6-án Bécsben a szerződő államok polgárainak hagyatékai körüli eljárás szabályozása, a gyámság vagy gondnokság ideiglenes rendezése és a polgári állapotra vonatkozó okiratok közlése iránt kötött államszerződés becikkelyezése tárgyában kiadott 1882. évi XXXIII. törvénycikk.

- az anyakönyvi ügyekben eljáró közhivatalnokok, akik tevékenységüket büntetőjogi felelősségük tudatában végzik.

Az államnak a jogi rendelkezésekkel sikerült bizonyos fokig hatást gyakorolnia az egyházi anyakönyvezés rendjére. Ezen beavatkozás az egyházi anyakönyvezésbe azonban csak átmeneti megoldást jelentett addig, amíg az állam fel nem készült az anyakönyvezési feladat átvételére az egyháztól. Tekintettel arra, hogy az egyházi anyakönyvek nem a személyállapotok, hanem az egyházi szertartások nyilvántartására szolgáltak, a polgárok és az állam számára szükséges, jogi tények bizonyítására alkalmas nyilvántartásvezetési megoldássá kizárólag az állami anyakönyvezés bevezetése vált.¹³²

Összességként megállapítható, hogy az anyakönyvek államosítását a jogbiztonság érdeke, a jogrend megerősítése, és a jogállam kiépítésének követelménye indokolta, biztosítva, hogy az államnak saját, állami célra létrehozott anyakönyvi nyilvántartása legyen.¹³³

2.4.1. Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk¹³⁴

Az 1894. évi XXXIII. tc. hatályba lépésével elérkeztünk az első mérföldkőhöz, az állami anyakönyvezés bevezetéséhez. A törvénycikket a képviselőház 1894. május 26-án, a főrendiház 1894. október 10-én, I. Ferenc József pedig 1894. december 9-én szentesítette, azonban hatályba csak 1895. október 1-jén lépett.¹³⁵ Ezen időponttól kezdve a születések, a házasságok és a halálesetek közhitelű nyilvántartására és tanúsítására kizárólag az állami anyakönyvek szolgálnak.¹³⁶

Az állami anyakönyvezés bevezetésével megszűnt az állam és az egyház közötti „*kölcsönzési viszony*”, az állam azért vette igénybe az egyházi anyakönyveket, mert ilyen nyilvántartásai nem voltak.¹³⁷ A törvénycikk hatályba lépésével kizárólag¹³⁸ az

¹³² BENCsik (2014) 109., BENCsik (2018/2) 175.

¹³³ DOLENECZ (1893) 23.

¹³⁴ Az 1895. október 1-je és 1952. december 31-e között hatályos joganyagról lásd még A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISTERIUM (1906), BABÓ (1948), BABÓ (1992/1), BACSÓ F. – MIKOS – SZABÓ – NÉMETHY – SZABÓKY (1947), KAMPIS J. (1898), OTTLIK (1911), SZAMEL (1993)

¹³⁵ BÓDY (1995) 293., lásd még NYITRAI (2013) 95-96., TORMA (2008) 1557-1558.

¹³⁶ 1894. évi XXXIII. tc. 1. §

¹³⁷ DOLENECZ (1893) 4.

¹³⁸ Megjegyzés:

Kizárólagosság elve: a születések, házasságok és halálesetek közhitelű nyilvántartására és tanúsítására kizárólag a jelen törvény értelmében arra hivatott közegek által vezetett állami anyakönyvek szolgálnak. (1894. évi XXXIII. tc. 1. §)

állami anyakönyvbe lehet közhiteles bejegyzést teljesíteni. Az egyházak saját anyakönyveiket nem közhiteles nyilvántartásokként továbbra is vezették és vezetik.

2.4.1.1. Szervezeti rend

Az országot anyakönyvi kerületekre osztották, melyeket a belügyminiszter számokkal látott el.¹³⁹ Az anyakönyvi kerületek kialakításánál az angol és a német megoldást követve az egyes kerületeket külön célra alakították ki, megengedve az eltérést a közigazgatás területi beosztásától.¹⁴⁰ Minden anyakönyvi kerületben egy anyakönyvvezetőt, szükség esetén egy vagy több helyettes alkalmaztak.¹⁴¹

A magyar kormány anyakönyvvezetői hatáskörrel ruházhatta fel az Osztrák-Magyar Monarchia diplomáciai képviselőjét, a konzulját és ezen személyek helyettesét annak érdekében, hogy magyar állampolgár születése és halálesete vonatkozásában, illetve az előtte kötött házasságokra nézve ők is eljárhassanak.¹⁴²

A korabeli **anyakönyvi felügyelet** szervezeti hierarchiája településtípusonként eltérő volt. Például Budapest székesfővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban közvetlenül a polgármester, felsőbb fokon a belügyminiszter, míg nagy- és kisközségekben az anyakönyvi kerület székhelyén illetékes járási főszolgabíró, másodfokon az alispán, harmadfokon a belügyminiszter látta el az anyakönyvi felügyeletet.¹⁴³

A szakmai irányítást a belügyminiszter végezte.¹⁴⁴

2.4.1.2. Nyilvántartás

Az anyakönyv olyan állami nyilvántartás, amely közhitelesen tanúsítja a bejegyzett születések, házasságok és halálesetek adatait. Minden anyakönyvi kerületben vezettek születési, halotti és házassági anyakönyvet. Házassági anyakönyv vezetésével, illetve a házasságkötések lebonyolításával a belügyminiszter több szomszédos anyakönyvi

¹³⁹ MAGYARY (1942) 176.

¹⁴⁰ LUKÁCS (1895) 21., 1894. évi XXXIII. tc. 2. §, lásd még Az állami anyakönyvvezetés szervezése (1895) 2-3.

¹⁴¹ 1894. évi XXXIII. tc. 4. §

¹⁴² 1894. évi XXXIII. tc. 79. §

¹⁴³ 1894. évi XXXIII. tc. 14. §

¹⁴⁴ 1894. évi XXXIII. tc. 14. §

kerület anyakönyvvezetői közül megbízhatott egyet. Jelen esetben a házassági jog alkalmazásában az érintett kerületek egy anyakönyvi kerületet képeztek.¹⁴⁵

Anyakönyvi eseményenként külön-külön, bekötött, lapszámozott, zsinórral átfűzött és a törvényhatóság első tisztviselőjének hitelesítésével és a zsinór végére helyezett pecsétjével ellátott anyakönyvet egy első és egy másodpéldányban kellett vezetni.¹⁴⁶

A következőkben az anyakönyv adattartalmát tekintem át, kiemelve néhány olyan adatot, amelyek korábban valamennyi típusú anyakönyvben szerepeltek. **Mindhárom anyakönyvtípus** esetében a névhez tartozó nemesi rangok, a bejegyzés alanyának, érintettjének vallása, foglalkozása, életkora az anyakönyv adattartalmát képezte.¹⁴⁷

2.4.1.3. Eljárási rend

Az anyakönyvvezető köteles volt az anyakönyvet két példányban vezetni. Minden bejegyzés hiteles másolat alakjában, szóról szóra ugyanazon a napon az anyakönyv másodpéldányába is bejegyzendő és az anyakönyvvezető aláírásával hitelesítendő volt. A másodpéldány és az eredeti anyakönyv mindössze annyiban tért el egymástól, hogy a másodpéldányt a felek nem írták alá saját kezűleg. Minden naptári év végével a másodpéldányok lezárandók és a törvényhatóság levéltárába beszolgáltatandók voltak.¹⁴⁸ Ha az anyakönyv első példánya megrongálódott vagy megsemmisült, akkor a másodpéldányból rendelkezésre álltak a hiteles és naprakész anyakönyvi adatok.

Az anyakönyvből az ügyfél számára **anyakönyvi kivonat** formájában lehetett adatot szolgáltatni. A korabeli anyakönyvi kivonatnak szó szerint tartalmaznia kellett az adott bejegyzést, a lap szélére írt minden feljegyzéssel és kiigazítással együtt. A kivonat formailag is megegyezett az anyakönyvi bejegyzéssel, ugyanolyan nyomtatványon adták ki – a címtől és a záradéktól eltekintve –, mint amilyen a bejegyzés rögzítésére szolgált.¹⁴⁹

¹⁴⁵ 1894. évi XXXIII. tc. 1. §, 5. §

¹⁴⁶ 1894. évi XXXIII. tc. 20. §

¹⁴⁷ 1895. évi 60.000 sz. belügyministeri utasítás az állami anyakönyvek vezetése tárgyában (a továbbiakban: 60.000 sz. ut.) 34. §, In LUKÁCS (1895) 150., 1894. évi XXXIII. tc. 38. §, 64. §, 71. §
Megjegyzés:

Bejegyzés érintettje: a születés eseményben a szülők, a haláleset eseményben az elhalt házastársa.

¹⁴⁸ 1894. évi XXXIII. tc. 24. §, 60.000 sz. ut. 39. §, In LUKÁCS (1895) 159.

¹⁴⁹ 60.000 sz. ut. 43. §, In LUKÁCS (1895) 171.

2.4.1.4. Módosítások

A magyar anyakönyv belső felépítése a francia modellt követte. Ennek megfelelően az anyakönyveket 1895. október 1-je és 1907. január 1-je között a jegyzőkönyvi struktúra jellemezte.¹⁵⁰ **1907. január 1-jével** vezették be a **rovatos szerkezetű anyakönyveket**.¹⁵¹ Ezen módosítás tekinthető az állami anyakönyvezés második jelentősebb mérföldkövének. Az új struktúra bevezetésének előnye az anyakönyvezés módszerének egyszerűsítése, az anyakönyvezés gyorsítása, az áttekinthetőség biztosítása, és a terjedelmes anyakönyvek felszámolása volt. Ezidőben a nyugati-európai országokban mindenhol jegyzőkönyvi formátumban vezették az anyakönyveket, de Magyarországon már az egyházi anyakönyvek is rovatos szerkezetűek voltak.¹⁵²

A községi illetőség megszüntetéséről szóló 1948. évi LXI. törvény (a továbbiakban: 1948. évi LXI. tv.) **megszüntette a községi illetőséget 1949. február 1-jével**. Ezen időpontig a magyar állampolgár külföldön történt anyakönyvi eseményének bejegyzésére az illetőséggel rendelkező – általában az ügyfél lakóhelye szerinti – anyakönyvvezető volt jogosult.¹⁵³ 1949. február 1-jétől Budapest Főváros V. kerületének anyakönyvvezetője látta el országos illetékességgel a feladatot.¹⁵⁴ Ezen rendelkezésnek köszönhetően a külföldön történt, magyar állampolgárra vonatkozó anyakönyvi események nyilvántartása egy szerv kezében összpontosult, biztosítva az áttekinthetőséget, és az egységes jogalkalmazást.

¹⁵⁰ 1894. évi XXXIII. tc. 21. §

¹⁵¹ DOLENECZ (1905) 26., 34., 36., az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. tc. módosításáról szóló 1904. évi XXXVI. törvénycikk (a továbbiakban: 1904. évi XXXVI. tc.) 9-11. §, 13. §

¹⁵² Állami anyakönyvi intézményünk (1906) 1.

¹⁵³ 80.000/1906. B. M. számú rendelet: utasítás az állami anyakönyvek vezetése tárgyában (a továbbiakban: 80.000/1906. B. M. r.) 69. §

¹⁵⁴ UGRÓCZKY (2018) 154-155.

Megjegyzés: az Anyakönyvi Utasításnak a magyar állampolgárságról szóló 1948. évi LX. törvénycikk és a községi illetőség megszüntetéséről szóló 1948. évi LXI. törvénycikk végrehajtásával kapcsolatban szükségessé vált módosítása és kiegészítése tárgyában kiadott 800/1949. (I. 26.) BM rendelet [a továbbiakban: 800/1949. (I. 26.) BM r.] 6. § (8) bekezdése Budapest Főváros – a korabeli kerületbeosztás szerinti – IV. kerületének anyakönyvvezetőjét jelölte ki a hazai anyakönyvezési feladatok ellátására kizárólagos illetékességgel. Budapest főváros kerületeinek megállapításáról szóló 4349/1949. (XII. 20.) MT rendelet [a továbbiakban: 4349/1949. (XII. 20.) MT r.] alapján 1950. január 1-jétől a korábbi IV. kerületből V. kerület lett.

2.4.2. Az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet¹⁵⁵

A következő előrelépésre 1953. január 1-jén került sor, ekkor lépett hatályba az új anyakönyvi eljárási jogszabály, az **1952. évi 19. tvr.**, amely hatályon kívül helyezte az 1894. évi XXXIII. tc.-et. Az új anyakönyvi jogszabály a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénnyel (a továbbiakban: Csjt.) egyszerre lépett hatályba.¹⁵⁶

2.4.2.1. Szervezeti rend

Az új tvr.-tel bővült az anyakönyvvezetői hatáskörrel felruházható külképviseletek köre. A hatályon kívül helyezett törvénycikk ezen jogot mindössze az Osztrák-Magyar Monarchia diplomáciai képviselőjének, konzuljának és helyettesének adta meg, míg az 1952. évi 19. tvr. 1. § (4) bekezdése értelmében a Minisztertanács bármely külképviseletet felhatalmazhatta arra, hogy a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok születését, házasságkötését, illetőleg halálát anyakönyvezzék.

A korábbi időszakhoz képest egyszerűsödött az anyakönyvi felügyelet szervezeti rendszere. Az anyakönyvvezető, illetőleg az anyakönyvvezető-helyettes működése felett a felügyeletet a jogszabály valamennyi településtípus esetében egységesen a járási és a megyei anyakönyvi felügyelő hatáskörébe utalta.¹⁵⁷

2.4.2.2. Nyilvántartás

A korábbi szabállyal ellentétben most már házassági anyakönyvet is minden anyakönyvi kerületben vezetni kellett.¹⁵⁸

Az anyakönyvi nyilvántartás adattartalmát is módosította az új joganyag. 1953. január 1-jétől egyik típusú **anyakönyv** (születési, házassági, halotti) sem tartalmazza a vallási hovatartozást. Valamennyi anyakönyvbe az életkor adat helyett a születés ideje jegyzendő be.¹⁵⁹

¹⁵⁵ Az 1952. január 1-je és 1962. december 31-e között hatályos joganyagról lásd még BABÓ (1992/2)

¹⁵⁶ LAMPÉRT (2012) 16.

¹⁵⁷ 1952. évi 19. tvr. 8. § (1) bek., az anyakönyvek vezetéséről és a házasságkötési eljárásról szóló 10/1955. (T.K. 42.) B.M. számú utasítás (a továbbiakban: 10/1955. B. M. ut.) 9. § (1) bek., In BABÓ (1992/2) 9.

¹⁵⁸ 1952. évi 19. tvr. 2. § (2) bek.

¹⁵⁹ 1952. évi 19. tvr. 6. § (1) bek. 1. pont, (4) bek. 2. pont, (6) bek. 2. pont

2.4.2.3. Eljárási rend

Bővült az anyakönyvből kiállítható dokumentumok köre. Az anyakönyvekből a bejegyzés tartalmával szó szerint egyező **anyakönyvi másolat, anyakönyvi kivonat** és hivatalos adatszolgáltatás célját szolgáló **értesítés** volt kiállítható.¹⁶⁰

2.4.2.4. Módosítások

Az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1963. évi 1. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1963. évi 1. tvr.) 1963. január 1-jével a belügyminiszter helyett a Minisztertanács elnökére ruházta a szakmai irányítási hatáskört. A belügyminiszter helyett az anyakönyvvezető és az anyakönyvvezető helyettes kinevezésére a jogot községekben a községi tanács végrehajtó bizottságára, városokban pedig a városi, városi (fővárosi) kerületi tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztályának vezetőjére ruházta.

2.4.3. Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet

A következő lépés az anyakönyvi eljárásban 1964. január 1-jéhez köthető. Ekkor lépett hatályba **az 1963. évi 33. tvr.** Az új jogszabály megalkotásának célja az anyakönyvi ügyintézéshez fűződő állami és egyéni érdekek előmozdítása és az összhang megteremtése az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvénnyel (a továbbiakban: Áe.).¹⁶¹

2.4.3.1. Szervezeti rend

Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendszerében **lényegi változás nem történt.** Jogalkotástechnikai szempontból egy változás emelhető ki. A jogalkotó ugyanis utasítás szintjéről törvényerejű rendelet szintjére emelte annak kimondását, hogy magyar állampolgár külföldön történt születésének, házasságkötésének és

¹⁶⁰ 1952. évi 19. tvr. 7. § (1) bek.

¹⁶¹ SZILÁGYI (1964) 167.

halálesetének anyakönyvezésére belföldön a Budapest Főváros V. kerületének anyakönyvvezetője jogosult.¹⁶²

2.4.3.2. Nyilvántartás

Az anyakönyv adattartalma ezen időszakban jelentősen nem változott. Nyilvántartásvezetési szempontból azonban újításnak számított, hogy az egyedülálló örökbefogadó szülő vérszerinti szülőként bejegyezhető az anyakönyvbe, ha a gyermek másik szülőjeként egyidejűleg a gyámhatóság által megállapított képzelt személy adatait jegyezték be.¹⁶³

2.4.3.3. Eljárási rend

Az anyakönyvvezető társadalmi szerepének növelése érdekében az 1963. évi 33. tvr. az anyakönyvvezető hatáskörei között említette az egyes családi eseményekkel kapcsolatos társadalmi ünnepek megrendezésében történő közreműködést. Az anyakönyvvezető ugyanis a kapocs az állam és az állampolgár között, így az anyakönyvvezető családi eseményeken szereplésével növelhető az állampolgárok bizalma és a társadalmi rendezvény színvonala.¹⁶⁴

2.4.3.4. Módosítások

Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1981. évi 5. törvényerejű rendelet **1981. január 1-jével megszüntette az anyakönyvi másodpéldány készítésének kötelezettségét**. Ha az anyakönyv elveszett, megsemmisült vagy megrongálódott, akkor az anyakönyvi adatok pótlásában az anyakönyvi alapiratok, az állami népesség-nyilvántartás adatai és a polgárok meghallgatása vezetett eredményre.¹⁶⁵

¹⁶² 1963. évi 33. tvr. 6. § (2) bek.

¹⁶³ 1963. évi 33. tvr. 8. § (4) bek., UGRÓCZKY (2004) 17., lásd még SZEGŐ (1961) 504-507.

¹⁶⁴ 1963. évi 33. tvr. 4. § (3) bek. *d*) pont, lásd még BACSÓ J. – SZILÁGYI (1965) 458-492.

¹⁶⁵ BACSÓ J. (1979) 11.

Megjegyzés:

Anyakönyvi alapirat: a hatályos joganyag értelmében az anyakönyvi okirat kivételével az olyan elektronikus és papír alapú okirat, amely alapján az anyakönyvbe adatot jegyeznek be, vagy amely az anyakönyvi eljárás során keletkezik. (At. 3. § *d*) pont)

2.4.4. Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet

A következő újabb anyakönyvi eljárási jogszabály az **1982. évi 17. tvr.**, amely 1983. január 1-jén lépett hatályba. Az új joganyag mennyiségre több rendelkezést tartalmazott, mint a korábbi tvr., ahogy a jogszabály címe is mutatja, az anyakönyvi eljárás szabályrendszere kiegészült a névviselésre vonatkozó részben anyagi, részben eljárásjogi rendelkezésekkel. A korábbi szabályozáshoz képest az új tvr. lényegi módosítást azonban nem fogalmazott meg.¹⁶⁶

2.4.4.1. Szervezeti rend

A 1982. évi 17. tvr. hivatalosan is megszüntette az 1964-től csak formálisan fennálló anyakönyvi kerületeket, hiszen az anyakönyv szakapparátusa ezen időponttól kezdve már beolvadt a tanácsi igazgatási szervezetrendszerbe.¹⁶⁷

A Minisztertanács által felhatalmazott magyar külképviseleti hatóságok hatásköre csökkent. A 1982. évi 17. tvr. értelmében a külképviseletnek csak a házasság megkötésére és anyakönyvezésére van hatáskörük, a külföldön történt születéseket és haláleseteket kizárólag a hazai anyakönyvezésre kijelölt Budapest Főváros V. kerületében működő anyakönyvvezető jegyezhetette be az anyakönyvbe.¹⁶⁸

¹⁶⁶ BOTOS (1995)14.

¹⁶⁷ UGRÓCZKY (2004) 24., 1982. évi 17. tvr. 2. §

¹⁶⁸ 1982. évi 17. tvr. 2. § (3) bek., 4. § (3) bek.

Megjegyzés: a külképviselet házasságkötési és házasság anyakönyvezési hatásköre 2002. december 14-ével, az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggésben megszűnt. Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 2002. évi XLV. törvény 34. § (3) bekezdés *b*) pontja 2002. december 14-ével szüntette meg a külképviseletek ezen hatáskörét, azonban a Magyar Köztársaság külképviseleti hatóságai előtt kötendő házasságokról szóló 1/1958. (X. 1.) BM-KüM rendelet egészen 2004. május 1-jéig, a Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásáig hatályban maradt [egyes jogszabályok hatályon kívül helyezéséről szóló 105/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet].

2.4.4.2. Nyilvántartás

Az Áe. 1982. január 1-jei módosításával összhangban, az új tvr. az anyakönyvet már **hatósági nyilvántartásként** nevesíti. Az állami anyakönyvezés bevezetését követően most először jelenik meg a hatósági nyilvántartás terminológia a joganyagban.¹⁶⁹

A nyilvántartás adattartalma is változott. **Valamennyi anyakönyvből** kikerültek a foglalkozásra utaló adatok, valamint a teljes lakcím helyett már csak a lakóhely település megadása szükséges. Mindhárom anyakönyvnek adattartalma lett a személyi szám (gyermek, szülők, férj, feleség, elhalt, elhalt házastársának személyi száma).¹⁷⁰

2.4.4.3. Eljárási rend

A jogalkotó törvényerejű rendelet szintre emelte az anyakönyvbe és az anyakönyvi iratokba betekintést, amelyet csak állami szerv dolgozójának tett engedélyezhetővé, ha a betekintést kérelmező személyére szóló meghatalmazással igazolta, hogy erre hivatalos eljárásban van szüksége. Először jelenik meg az anyakönyvi joganyagban a **célhoz kötöttség elve** is. Az anyakönyvvezető és az a szerv, amely jogszabály alapján az anyakönyvi nyilvántartásból adatot kapott, ezen adatokat csak jogszabályban meghatározott célra használhatta fel és nem hozhatta illetéktelenek tudomására.¹⁷¹

2.4.4.4. Módosítások

A módosítások egyaránt érintik:

1. a szervezeti rendet,
2. a nyilvántartást, és
3. az eljárási rendet.

¹⁶⁹ 1982. évi 17. tvr. 1. § (1) bek.

Áe. 53. § (1)-(2) bek.: „Az államigazgatási szerv a jogszabályban meghatározott adatokat nyilvántartja. Az állampolgárok adatainak nyilvántartását csak törvény, törvényerejű rendelet vagy minisztertanácsi rendelet írhatja elő. Az államigazgatási szerv a nyilvántartás és az alapjául szolgáló iratok adatait a jogszabályban meghatározott szervnek és személynek hozhatja tudomására.”

¹⁷⁰ 1982. évi 17. tvr. 32. § (1) bek. b)-c) pont, 35. § (1) bek. b) pont, 36. § (1) bek. b), d) pont

¹⁷¹ 1982. évi 17. tvr. 6. §

Ad. 1. Szervezeti rendet érintő módosítások

Az 1982. évi 17. tvr. számos szervezeti változást megélt 1983. január 1-je és 2014. június 30-a között, amelyek közül kizárólag anyakönyvvezetőre vonatkozó szervezeti változásokat emelem ki. A rendszerváltozást követően, a tanácsi rendszer megszüntetésével az **anyakönyvvezetők** a tanács végrehajtó bizottságának igazgatási feladatokat ellátó szakigazgatási szervétől a települési önkormányzat polgármesteri hivatalához kerültek.¹⁷²

Ad. 2. Nyilvántartást érintő módosítások

Az anyakönyvi nyilvántartásvezetés szempontjából egy módosítást, mégpedig a **BÉT** létesítésének jogi lehetőségét (2009. július 1.) emelem ki. A BÉT jogintézményének bevezetése miatt változtatni kellett az anyakönyvezés egyes részletszabályain, új anyakönyvi okmányokat, a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvét, a BÉT anyakönyvi kivonatot, valamint a megváltozott családi állapotok miatt új típusú halotti anyakönyvet és halotti anyakönyvi kivonatot vezettek be.

Ad. 3. Eljárási rendet érintő módosítások

A Ket. hatálybalépésével összhangban módosult az 1982. évi 17. tvr. is, ugyanis kiegészült az elektronikus ügyintézésre vonatkozó rendelkezésekkel.¹⁷³ A tvr. – tekintettel arra, hogy az anyakönyvi eljárások többségében személyes megjelenés szükséges – egyedül az anyakönyvi kivonat, a hatósági bizonyítvány és a névváltoztatási okiratmásolat kiállításának kérelmezését engedte elektronikus úton. Ezen jogszabálymódosításnak köszönhetően 2006. március 1-jével működésbe állt az **az Anyakönyvi Szolgáltató Rendszer** (a továbbiakban: ASZA vagy ASZA rendszer), amely az anyakönyveket, anyakönyvi kivonatokot nyilvántartó, okiratkiállító rendszer volt.¹⁷⁴ Az ASZA rendszerről lásd bővebben a „3.2. Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben” c. alfejezetben leírtakat.

¹⁷² A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 3. §

¹⁷³ A Ket. hatályba lépésével bevezetett elektronikus ügyintézésről lásd még FÁBIÁN (2006), GYERGYÁK (2005).

¹⁷⁴ Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 6/2003. (III. 7.) BM rendelet [a továbbiakban: 6/2003. (III. 7.) BM r.] 89. § (1) bek.

2.4.5. Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény

A legutolsó és a legfontosabb fordulópont az anyakönyvezés állami feladattá válása óta **2014. július 1-jén** következett be, az anyakönyvi nyilvántartás elektronikussá tételével.¹⁷⁵ Ezen nyilvántartásvezetési megoldást a jelenleg is hatályban lévő At. 2014. július 1-jei életbe lépésével rendelte el alkalmazni a jogalkotó. Az At. 2010. január 8-án került kihirdetésre és tervezetten már 2011. január 1-jén hatályba lépett volna, azonban a jogalkotó a hatályba lépését évéről évre elhalasztotta. Ezen halogatásnak köszönhetően a jogszabály a tényleges hatályba lépését megelőzően, még 2013-ban módosult. A joganyag eredeti, hatályba nem lépett szövege a papír alapú anyakönyvezési megoldásokat kívánta átültetni az elektronikus anyakönyvbe, továbbá az elektronikus nyilvántartás bevezetése mellett – adatbiztonsági okokból – a papír alapú anyakönyvek vezetését is megtartotta volna. A jogszabálymódosításnak köszönhetően a papír alapú anyakönyvezési megoldások helyett az anyakönyvezési hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor elektronikus nyilvántartási követelményeknek is megfelelő joganyaggá vált az At., megvalósítva a személyközpontú elektronikus anyakönyvi nyilvántartást, amely olyan adatbiztonsági megoldásokat alkalmaz, amelyekkel papír alapú másodpéldány vezetése nélkül is garantálható az anyakönyvi adatok megőrzése.

Az elektronikus anyakönyvezés bevezetésétől kezdve a papír alapú anyakönyvbe bejegyzést már nem lehet tenni, abban mindössze a korábbi bejegyzés lezárása engedélyezett. Az új, illetve 2014. július 1-jét követően anyakönyvezendő anyakönyvi eseményeket, anyakönyvi adatváltozásokat kizárólag az elektronikus anyakönyvbe lehet bejegyezni. Az elektronikus anyakönyv megvalósításáról és az EAK rendszer funkcionalitásáról lásd a „3.2. Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben” c. alfejezetet.

A „Szervezeti rend”, a „Nyilvántartás”, és az „Eljárási rend” c. alfejezetekben a 2014. július 1-jén hatályos rendelkezéseket mutatom be, majd a „Módosítások” c. alfejezetben áttekintem ezen témaköröket érintő főbb változtatásokat. Az elektronikus anyakönyvezés bevezetése óta számos alkalommal módosult az anyakönyvi igazgatásra vonatkozó joganyag. A dolgozatnak nem célja valamennyi jogszabálymódosítás bemutatása, kizárólag azon változásokat nevesítem, amelyek a

¹⁷⁵ Lásd még *Elektronikus anyakönyvi nyilvántartás megvalósítása* (2013), BENCSIK (2018/2) 178-179.

dolgozat szempontjából relevánsak, és alapját képezik a következő fejezetekben kifejtett javaslatoknak.

2.4.5.1. Szervezeti rend

Az elektronikus anyakönyv bevezetése nem változtatott az anyakönyvi igazgatás szervezeti hierarchiáján, az továbbra is háromszintű. **Települési** szinten az anyakönyvvezető rendelkezik hatáskörrel, a felügyelet maradt **területi** szinten, a fővárosi és megyei kormányhivatalnál, a szakmai irányítás pedig **miniszteri** szintű feladat, a belügyminiszter¹⁷⁶ hatásköre volt. A **hazai anyakönyvezést** pedig országos illetékességgel a BÁH látta el.¹⁷⁷

Az alapvető **illetékességi szabályok** az EAK rendszer bevezetésével nem változtak. A területileg tagolt nyilvántartásvezetés felszámolásának köszönhetően azonban az anyakönyvi okirat¹⁷⁸ kiállítása eljárás tekintetében megvalósult az országos illetékesség. Az az anyakönyvvezető vagy az a hivatásos konzuli tisztviselő illetékes az okirat kiállítására, akinél azt kérelmezték, függetlenül attól, hogy az anyakönyvi kivonat alapját képező anyakönyvi esemény melyik településen következett be.¹⁷⁹

Az anyakönyvi okiratok országhatáron túli igénylésének biztosítása érdekében kapott a hivatásos **konzuli tisztviselő** anyakönyvi okiratkiállítási hatáskört.¹⁸⁰

Mivel az anyakönyv elektronikus adatbázis lett, így a szervezeti rendben megjelent egy új szereplő: a **nyilvántartó szerv**, amely a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (a továbbiakban: KEKKH) volt.¹⁸¹ A nyilvántartó szerv feladata volt működtetni az elektronikus anyakönyvi nyilvántartást és ellátni az egyes adatkezelési műveleteket.¹⁸²

¹⁷⁶ A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 152/2014. (VI. 6.) Korm. r.] 21. § 2. pont, 22. § (2) bek., 24. §

¹⁷⁷ Az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 32/2014. (V. 19.) KIM rendelet [a továbbiakban: 32/2014. (V. 19.) KIM r.] 1. §

¹⁷⁸ Megjegyzés: anyakönyvi okirat alatt értem az anyakönyvi kivonatot és az anyakönyvi hatósági bizonyítványt. [At. 73. § (1) bek.]

¹⁷⁹ At. 12. § (1) bek.

¹⁸⁰ At. 4. § (7) bek.

¹⁸¹ A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 276/2006. (XII. 23.) Korm. r.] 5/A. §

¹⁸² At. 6. §

2.4.5.2. Nyilvántartás

Az elektronikus anyakönyvezés bevezetésével létrejött nyilvántartási rendszer, az EAK nemcsak az elektronikus anyakönyvet, hanem további nyilvántartásokat is tartalmaz. Az EAK rendszer részei:

- **anyakönyvi ügyintézészt támogató nyilvántartások:** az elektronikus anyakönyv, az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása, és az okiratnyilvántartás;
- **a rendszerbeli jogosultságok megfelelő kezelését segítő nyilvántartás:** a jogosultsági nyilvántartás;
- **a papír alapú anyakönyvek azonosításához és tárolásához szükséges adatokat** tartalmazó nyilvántartás: a papír alapú anyakönyvek nyilvántartása.¹⁸³

Az EAK rendszer felépítéséről lásd a „2. sz. melléklet - *Az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének felépítése*” c. mellékletet, a nyilvántartás jellemzőiről és funkcióiról lásd bővebben a „3.2.2. *Az EAK rendszer*” c. alfejezetben.

A következőkben kizárólag az elektronikus anyakönyv adattartalmát és felépítését foglalom össze. Az EAK rendszer többi nyilvántartásának adattartalmát és felépítését nem elemzem, ide nem értve az adattovábbítási nyilvántartást, amelynek adattartalmáról és felépítéséről a „3.3.4. *A hozzáférés adatvédelmi és adatbiztonsági követelményei*” c. alfejezetben írok.

Az elektronikus anyakönyv 2014. július 1-je óta fokozatosan töltődő nyilvántartás. Mind az új anyakönyvi események és adatváltozások, mind azon korábbi papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések, amelyekről adatot kell szolgáltatni, bekerülnek az EAK rendszerbe. Több mint 100 év állami papír alapú anyakönyvezését azonban nem lehet felváltani egyik napról a másikra egy elektronikus nyilvántartással. A jogalkotó által alkalmazni rendelt **fokozatosság elvének** köszönhetően az adatváltozások, adatszolgáltatások, újabb anyakönyvi események révén számos papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzés bekerült és be fog kerülni az EAK rendszerbe a következő évtizedekben.

Jelenleg az anyakönyvi adatok nyilvántartása kettős. A bejegyzések többségét a papír alapú anyakönyvek tartalmazzák, melyeket a települési anyakönyvvezető,

---

¹⁸³ At. 69. § (1)-(3) bek.

illetve a másodpéldányokat a Magyar Nemzeti Levéltár őrzi. Emellett az elektronikus anyakönyv nyilvántartási adattartalma fokozatosan bővül az új anyakönyvi eseményekkel, és a papír alapú anyakönyvi bejegyzésekkel egyaránt.

Az **elektronikus anyakönyv adattartalmát** tekintve lényegi változás nem történt, eltérés mindössze az elektronikus anyakönyv **nyilvántartási felépítésében** tapasztalható a papír alapú anyakönyvvezéssel szemben. Az elektronikus anyakönyv részeként megjelenik a **személyazonosító adatok nyilvántartása**, ehhez rendelt az anyakönyvi események nyilvántartása, valamint egy újabb nyilvántartási alegység, **az ismeretlen holttest nyilvántartása**. Korábban az ismeretlen holttestet az anyakönyvvezető a papír alapú halotti anyakönyvbe jegyezte be.¹⁸⁴

Az elektronikus anyakönyv **személyazonosító adatok nyilvántartása** személyhez rendelt tartalmazza az érintett legfontosabb anyakönyvi adatait, azok változásait. Emellett az elektronikus anyakönyv anyakönyvi eseményhez rendelt is nyilvántartja az anyakönyvi esemény adatait. Mivel az elektronikus anyakönyv személyközpontú nyilvántartás, így az anyakönyvi események nyilvántartása is személyhez rendelt történik.

Változott továbbá a **nyilvántartásba vételi rend** is. A területileg és eseményenként tagolt anyakönyvekben szereplő adatok naprakészségének biztosításához bizonyos adatváltozásokat nemcsak azon anyakönyvbe kellett bejegyezni, amely az elsődleges adatforrása volt az érintett adatnak, hanem valamennyi anyakönyvbe, amelyben az érintett adat szerepelt. Példaként említhető a születési név változása, amelyet nemcsak a születési anyakönyvbe, hanem az érintett házasságát tartalmazó anyakönyvbe is be kellett jegyezni. Az országos, egységes elektronikus anyakönyv létrehozásával az anyakönyvvezetők ezen párhuzamos bejegyzési és nyilvántartási kötelezettsége megszűnt. Az egyes anyakönyvi adatváltozásokat, eseményeket mindössze egyszer kell nyilvántartásba venni. Ennek megfelelően a születési név változtatását, a személyi azonosító (a továbbiakban: SZAZ) változását, a magyar állampolgárság megszerzését, megszűnését, az ismeretlen állampolgárság ismertté válását, az érintett halálesetét elegendő egyszer rögzíteni az EAK rendszerbe.

---

¹⁸⁴ At. 69/G. §

2.4.5.3. Eljárási rend

Az elektronikus anyakönyv bevezetésével nem szűntek meg teljeskörűen a papír alapú anyakönyvekkel kapcsolatos feladatok. Az egyes papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítését követően a papír alapú anyakönyvi bejegyzést le kell zárni. Tekintettel arra, hogy 1980. december 31-éig az állami anyakönyveket két példányban vezették, a bejegyzés lezárásának tényét a másodpéldányba is rögzíteni kell. A levéltár értesítés alapján a bejegyzés másodpéldányát lezárja.¹⁸⁵

Az elektronikus nyilvántartásvezetés bevezetésével változott az anyakönyvből teljesíthető **adattovábbítás rendje**. Az adatok megismerésének típusait annak függvényében határozza meg a jogalkotó, hogy az anyakönyvi adatok az EAK rendszerben vagy kizárólag a papír alapú anyakönyvben nyilvántartott adatok (például: a gyermek vallása, a gyermek vallásváltoztatása, a doktori cím, más tudományos fokozat, a halva születés ténye).

Az EAK rendszer vonatkozásában az adattovábbítás módjai voltak a közvetlen hozzáférés, a kötelező adattovábbítás, az adatigénylés alapján történő adattovábbítás, az anyakönyvi okiratkiállítás, vagy az Info tv. szerinti tájékoztatás nyújtása.¹⁸⁶

A papír alapú anyakönyvben nyilvántartott adat, valamint az anyakönyvi alapirat tekintetében az anyakönyvi adatok megismerése betekintés, adatigénylés alapján történő adattovábbítás, anyakönyvi hatósági bizonyítvány kiállítása, és az Info tv. szerint tájékoztatás révén valósult meg.¹⁸⁷

Az elektronikus anyakönyv bevezetésével nem bővült az **elektronikusan intézhető anyakönyvi ügyek** köre, kizárólag anyakönyvi kivonatot lehet elektronikus úton kérelmezni. Továbbá az ügyfél az anyakönyvi okiratát és névváltozási okiratmásolatát írásbelinek minősülő elektronikus úton is kérelmezheti.¹⁸⁸

---

¹⁸⁵ At. 57. § (3) bek., 89. § (2) bek.

¹⁸⁶ At. 77. §

¹⁸⁷ At. 78. § (1) bek.

¹⁸⁸ At. 15. § (2) bek.

2.4.5.4. Módosítások

A módosítások egyaránt érintik:

1. a szervezeti rendet,
2. a nyilvántartást, és
3. az eljárási rendet.

Ad. 1. Szervezeti rendet érintő módosítások

Az elmúlt években számos változás érte az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjét, teljes- és részfeladatköröket utalt a jogalkotó másik szerv feladatkörébe. Mindössze a települési anyakönyvvezetői és az anyakönyvi felügyeleti hatáskör címzettje nem változott. A következőkben kizárólag azon hatásköri változásokat tekintem át, először a hazai anyakönyvezés területén, majd a többi anyakönyvi igazgatási terület tekintetében, amelyek elméleti alapját képezik a későbbi elemzéseimnek.

2015. április 1-jétől **hazai anyakönyvezést végző hatóság** a BÁH helyett Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: BFKH) lett.¹⁸⁹ A BFKH munkaterhének csökkentése, a hazai anyakönyvezési eljárások gyorsítása érdekében 2016. április 1-jétől hazai anyakönyvezést végző hatóság lett a magyarországi eskü vagy fogadalomtétel helye szerint illetékes **megyei kormányhivatal** is az egyszerűsített honosítással vagy visszahonosítással magyar állampolgárságot szerzett személyek esetében.¹⁹⁰

A legutolsó és az EAK rendszer bevezetése óta a legnagyobb szervezeti változás, **2017. január 1-jén** lépett hatályba. A központi hivatalok megszűnésével párhuzamosan az anyakönyvi igazgatás szervezetrendszere is jelentősen átalakult. A **szakmai irányítást** az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter, a Miniszterelnökséget vezető miniszter vette át. A **nyilvántartó szerv** a KEKKH jogutódjaként a BM lett. A nyilvántartó szerv adatkezelési feladatai közül az **adatfeldolgozási feladatokat** IdomSoft Informatikai Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: IdomSoft Zrt.) kapta meg. Megjelenik egy új szervtípus az anyakönyvi igazgatásban, az **anyakönyvi szerv**. Jelen kategória egy gyűjtőfogalom, amely magában foglalja az

¹⁸⁹ 32/2014. (V. 19.) KIM r. 1. §

¹⁹⁰ Ápt. 4. § (3), (3a) bek. 5. §, 32/2014. (V. 19.) KIM r. 1. § (2) bek.

anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szervet, a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervet, a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szervet, és az anyakönyvi ügyekért felelős minisztert.¹⁹¹

Az anyakönyvezés, anyakönyvi eljárások hatásköri szabályainak rendezésére 2017. július 1-jétől hatályba lépett az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szervek eljárásáról és kijelöléséről, valamint az anyakönyvezéshez szükséges képesítési feltételekről szóló 174/2017. (VI. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 174/2017. (VI. 30.) Korm. r.]. Ezen jogszabály kijelölő kormányrendeletként tartalmazza a hatáskör címzettjét megnevező rendelkezéseket.

A 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. újítása, hogy 2017. október 1-jével a hivatásos **konzuli tisztviselő** anyakönyvvezetői hatáskört, illetve 21 nagykövetség/(fő)konzulátus hivatásos konzuli tisztviselője a hazai anyakönyvezés végzésre kijelölt anyakönyvi szerv hatáskörét kapta meg.¹⁹²

A legutolsó szervezeti rendet érintő módosításra 2018. február 1-jén került sor, amikor a jogalkotó a **Külgazdasági és Külügyminisztérium** (a továbbiakban: KKM) **kormánytisztviselőjét** az anyakönyvi kivonatok kiállítása tekintetében anyakönyvvezetői hatáskörrel ruházta fel.¹⁹³

Ad. 2. Nyilvántartást érintő módosítások

A nyilvántartási adattartalom az EAK rendszer bevezetése óta minimálisan változott. Ezen változások közül egyet, mégpedig a születési nem bevezetését, mindenképpen fontos megemlíteni.

2020. május 29-ei hatállyal az elektronikus anyakönyvnek a neme adat helyett a **születési nem** az adattartalma.¹⁹⁴ A születési nem az elsődleges nemi jelleg, illetve kromoszóma alapján meghatározott biológiai nem, amelyet nem lehet megváltoztatni. Ebből kifolyólag 2020. május 29-étől a nem megváltozása és az ebből eredő utónévváltozás – ide nem értve a papír alapú anyakönyvbe bejegyzett nem- és utónévváltozások EAK rendszerbe történő rögzítését – nem jegyezhető be az elektronikus anyakönyvbe.¹⁹⁵

¹⁹¹ At. 4. §, 94. § a) pont, 152/2014. (VI. 6.) Korm. r. 4. § 17. pont, 18/B. §, 22. § (1) bek. 5. pont, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 7. pont

¹⁹² 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (1) bek. d) pont, (2) bek., 2. § (1) bek. c) pont, 5. §, 1. sz. melléklet

¹⁹³ Ar. 30. §, 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (1) bek. e) pont, (10) bek.

¹⁹⁴ At. 69/B. § (1) bek. b) pont be) alpont

¹⁹⁵ At. 3. § x) pont, 69/B. § (3) bek

Ad. 3. Eljárási rendet érintő módosítások

Az eljárási rendet érintő jogszabályi változások köréből kiemelendő jelentős változásra **2018. január 1-jén**, az Ákr. hatályba lépésével került sor.

Az **Ákr.** megőrizte a korábbi eljárási kódex bevált megoldásait, ugyanakkor a szabályanyag mennyisége a Ket.-hez képest számottevően csökkent. A jogalkotó célja olyan rendelkezések megalkotása volt, amelyek tömörek, ugyanakkor pontosan megfogalmazott általános szabályok.¹⁹⁶ Ezen szemléletmód **deregulációs hatásaként** az anyakönyvi igazgatás eljárási szabályrendszere is módosult, bizonyos esetekben egyszerűsödött.

Az **Ákr.** a jogbiztonság és az átlátható jogalkotás érdekében kizárta, hogy a jövőben kiegészítő, szakágazati eljárási rendelkezést miniszteri rendelet állapítson meg.¹⁹⁷ Ezen rendelkezésnek megfelelően módosultak az At. felhatalmazó rendelkezései, továbbá a jogalkotó 2018. január 1-jével hatályon kívül helyezte az At. végrehajtási rendeletét, a 32/2014. (V. 19.) KIM r.-et. Az anyakönyvi eljárás végrehajtási szabályait ugyanezen időponttól kormányrendelet, az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ar.) tartalmazza.

A következőkben néhány példán keresztül – az At. történetének áttekintéséhez szükséges mértékig – ismertetem, hogy az **Ákr.**-rel összhangban melyek voltak a főbb, az anyakönyvi igazgatás szabályrendszerét érintő módosítások. Először az At. változásait, majd az új Ar. rendelkezéseit vizsgálom meg. A dolgozatomnak azonban nem célja az **Ákr.** és az anyakönyvi eljárásra vonatkozó szabályozás viszonyrendszerének teljeskörű ismertetése, a fennálló joghézagok bemutatása, és a joghézagok megszüntetésére javaslatok megfogalmazása.

Az **At.-ből** kikerültek azon rendelkezések, amelyek tekintetében a jogalkotó az **Ákr.** általános szabályait kívánta alkalmazni. Ennek megfelelően az At. **eljárás felfüggesztésére** vonatkozó rendelkezése hatályát veszítette.¹⁹⁸ További újítás, hogy a **hazai anyakönyvezési eljárás** speciális 40 napos, illetve, ha a tényállás tisztázására nincs szükség 8 napos ügyintézési határideje kikerült az At.-ből, helyette az **Ákr.**

¹⁹⁶ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény indokolása (a továbbiakban: **Ákr.** indokolása)

¹⁹⁷ **Ákr.** indokolása

¹⁹⁸ At. 16/A. §

ügyintézési határidőre vonatkozó általános szabályai alkalmazandók annak függvényében, hogy sommás vagy teljes eljárásról van-e szó.¹⁹⁹

Az **új Ar.** rendelkezéseinek mennyiségét tekintve 30 §-ból áll, míg a 32/2014. (V. 19.) KIM r. 83 §-t tartalmazott. Ebből is látszik az Ákr. hatályba lépésével járó **erős dereguláció**. Az Ar. és a 32/2014. (V. 19.) KIM r. rendelkezéseinek összevetését követően kettős tendencia állapítható meg. Egyrészt az új joganyag csak a szükséges, Ákr. szabályrendszerétől eltérő anyakönyvi eljárások részletszabályait rögzíti. Másrészt számos olyan jogintézmény nem került be az Ar.-be, amelyet az Ákr. általános hatósági eljárási kódexként nem szabályoz, így az anyakönyvi joganyagban szabályozás hiányában joghézagok keletkeztek. Például az **anyakönyvi esemény felkutatására** vonatkozó szabályok²⁰⁰ hatályon kívül helyezésével a BFKH már nem jogosult kutatást végezni, ha a kérelem alapján nem állapítható meg, hogy az anyakönyvi esemény Budapest melyik kerületében következett be. Jelen esetben az Ákr. megkeresésre vonatkozó szabályait sem tudja az eljáró anyakönyvvezető alkalmazni, hiszen valamennyi budapesti kerületi anyakönyvi hivatal a megkeresés általános címzettje.

A 32/2014. (V. 19.) KIM r. tételesen definiálta az EAK rendszerhez való hozzáférési **jogosultság igényléséhez szükséges igénylőlap adattartalmát**.²⁰¹ Jelenleg nincs ilyen rendelkezés. Az At. törvényi szinten deklarálja a jogosultsági nyilvántartás adattartalmát, a nyilvántartásba bejegyzésre jogosultak körét. Indokolt lenne végrehajtási szinten teljeskörűen meghatározni az EAK rendszerhez hozzáférés igénylésének, a hozzáférési jogosultság módosításának, visszavonásának, és megszűnésének eljárási rendjét.²⁰²

A következő bemutatásra kerülő jogszabálmódosítás **2021. február 1-jén fog hatályba lépni**. Ezen módosítással az élve születés, az elhalálozás, valamint a házasság bejelentése és anyakönyvezése folyamatok az egyszerűsítés jegyében, az IKT eszközök nyújtotta lehetőségek és az E-ügyintézési tv. által támasztott követelményeknek megfelelően módosulnak. Az egyszerűsítési és elektronizálási célkitűzések anyakönyvi eljárásonként az alábbiak szerint foglalhatók össze.

¹⁹⁹ At. 67. § (2) bek.

²⁰⁰ 32/2014. (V. 19.) KIM r. 54. §

²⁰¹ 32/2014. (V. 19.) KIM r. 62. § (2)-(4) bek.

²⁰² Ar. 17-18. §

A Magyarországon területén, intézetben történt **élve születést** az egészségügyi szolgáltató elektronikus úton fogja bejelenteni. A születés anyakönyvezését követően a Magyarországon élő intézetben született magyar állampolgár újszülöttek részére hivatalból kiállítandó a személyazonosító igazolvány (a továbbiakban: SZIG), a LIG, a társadalombiztosítási azonosítóról (a továbbiakban: TAJ igazolvány), és az adóazonosító jelről kiállított hatósági igazolvány (a továbbiakban: adóigazolvány). Az újszülött okmányainak kézbesítésére egy csomagban kerül sor.²⁰³

A Magyarországon területén történt **halálozást** bejelentése – hasonlóan az élve születés bejelentéséhez – elektronikus úton fog megvalósulni. Az anyakönyvezést követő, az elhalálozáshoz kapcsolódó további eljárások (példaként említhető a hagyatéki leltár elkészítése, az elhalálozás bejegyzése valamennyi érintett közigazgatási nyilvántartásba) megindításához szükséges adatok automatikusan, elektronikus úton átadandók az érintett szervek számára.²⁰⁴

A magyar állampolgárok részére a Magyarországon területén történt **házasságkötést** követően, hivatalból kiállítandó valamennyi okmány, ezáltal csökkentve az egyes okmányok cseréjéből eredő ügyféli terheket. A hivatalbóli okmánycsere érdekében a **házassági** szándékbejelentés felvételével egyidőben, amennyiben a házasulandók kérik, akkor az anyakönyvvezető az okmánykiállításhoz szükséges adatokat is köteles felvenni.²⁰⁵

Ezen anyakönyvi eljárások hatályos, valamint 2021. február 1-jétől hatályba lépő eljárások folyamatainak áttekintő ábráit a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, II. Anyakönyvi események és a kapcsolódó adattovábbítások” alpontja tartalmazza.

²⁰³ A családok számára nyújtott támogatásokhoz és egyes élethelyzetekhez kapcsolódó eljárások egyszerűsítéséről szóló 1203/2019. (IV. 17.) Korm. határozat [a továbbiakban: 1203/2019. (IV. 17.) Korm. hat.] 3. pont *a*) alpont, az egyes élethelyzetekhez kapcsolódó eljárások egyszerűsítéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1716/2019. (XII. 17.) Korm. határozat [a továbbiakban: 1716/2019. (XII. 17.) Korm. hat.] 1. pont *c*) alpont, At. 61. § (3) bek., 82. § (1a) bek.

²⁰⁴ 1203/2019. (IV. 17.) Korm. hat. 6. pont *b*) alpont, 1716/2019. (XII. 17.) Korm. hat. 1. pont *d*) alpont, At. 61. § (1a) bek.

²⁰⁵ 1203/2019. (IV. 17.) Korm. hat. 6. pont *c*) alpont, 1716/2019. (XII. 17.) Korm. hat. 1. pont *b*) alpont, At. 20. §, 82. § (1b) bek., Nytv. 24/H. §

2.5. Következtetések

2.5.1. Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése²⁰⁶

A **szervezeti rendet** tekintve az anyakönyvezési hatáskörrel rendelkező szervek megnevezése 1895 óta – igazodva Magyarország közigazgatási felépítéséhez – sokat változott. Az EAK rendszer bevezetésével és az új nyilvántartásvezetési megoldások alkalmazásával olyan szervek is anyakönyvezési hatáskört szereztek, amelyek a papír alapú anyakönyvezés korszakában ilyen jogosultsággal nem rendelkeztek. Ennek megfelelően az anyakönyvi igazgatásban, a nyilvántartás vezetésében érintett szervek megnevezésére vonatkozó terminológia is megváltozott. Korábban anyakönyvvezetőként kizárólag a települési anyakönyvvezetőt nevesítette a jogszabály, jelenleg pedig **anyakönyvvezetőnek** nevezi a jogalkotó a települési anyakönyvvezetőt, a hivatásos konzuli tisztviselőt, és a KKM kormánytisztviselőjét is. Új kategóriaként – ahogy fentebb már említettem – megjelent az **anyakönyvi szerv gyűjtőfogalom**, amely magában foglalja:

- a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerveket (BFKH, megyei kormányhivatal, és a kijelölt külképviseletek),
- a fővárosi és megyei kormányhivatalt anyakönyvi felügyeletet ellátó szervként,
- a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szervet (BFHK), és
- az anyakönyvi ügyekért felelős minisztert.²⁰⁷

A hatályos jogszabályi környezetben az **anyakönyvvezető** és az **anyakönyvi szerv gyűjtőfogalmak** használata nehézkessé teszi az anyakönyvi jogszabályok értelmezését, a hatáskörök pontos címzettjének meghatározását. A jogértelmezési nehézségek alátámasztása érdekében megvizsgálom, hogy a hatáskörtelepítéssel szemben támasztott jogalkotási követelményeknek mennyire felel meg a hatályos anyakönyvi szabályrendszer, először bemutatva az alkalmazandó követelményeket, majd konkrét példákkal szemléltetve a fennálló értelmezési problémákat.

²⁰⁶ Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjéhez tartozó szervek hatályos jogszabályban nevesített főbb feladat- és hatásköreit az „1. sz. melléklet - Az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek feladat- és hatásköre” c. melléklet tartalmazza.

²⁰⁷ Az anyakönyvvezető megnevezés gyűjtőfogalommá alakításáról és az anyakönyvi szerv gyűjtőfogalom létrehozásáról lásd a „2.4.5.4. Módosítások” c. alfejezet „Ad. 1. Szervezeti rendet érintő módosítások” részben leírtakat.

2.5.1.1. A hatáskörtelepítéssel szemben támasztott jogalkotási követelmények

Az elemzés kiindulópontja a hatáskör fogalma, a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményei.

A **hatáskör fogalma** a döntési jog, a minőségi munkamegosztás és a közigazgatás szervezeti felépítése aspektusokból fogalmazható meg. A hatáskör jogszabályon alapuló **döntési jogosultság**, amely megmutatja, hogy a jogalkotó a szervre milyen közhatalmi jogköröket ruházott. A hatáskör emellett **minőségi munkamegosztási szabályrendszert** is alkot, hiszen meghatározza, hogy adott szerv milyen ügyek intézésre jogosult és kötelezett. Tehát a hatáskör az ügyek tárgy szerinti megosztását is jelenti az egyes szervek között. A szervek közötti minőségi munkamegosztás eredményeként a hatályban lévő hatásköri szabályok megmutatják az adott szerv **közigazgatás szervezetrendszerében** elfoglalt helyét és a legfontosabb feladatait.²⁰⁸

Az anyakönyvi igazgatásban érintett szervekre vonatkozó hatáskörtelepítéskor a jogalkotónak nagyon precízen – a bemutatott hatáskörfogalommal összhangban – meg kell határoznia az egyes hatásköröket és azok címzettjeit, annak érdekében, hogy a szervek munkamegosztása, továbbá a közigazgatás szervezetrendszerében elfoglalt helye egyértelműen definiálható legyen.

A **hatáskörtelepítés során** az alábbi jogalkotástechnikai követelmények betartása indokolt.

A jogszabályi tartalom kialakítása során tekintettel kell lenni a meglévő jogállapokra, a szabályozás jellegére, az anyakönyvi igazgatás sajátosságaira és az adott terület terminus technikusaira.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (1) bekezdése értelmében *„a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie.”* Tehát meg kell felelnie a **normavilágosság** követelményének. Ezen elvárás érvényre juttatása érdekében a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet (a továbbiakban: Jszt.) 2. §-a kimondja, hogy *„a jogszabály tervezetét a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan, közérthetően és ellentmondásmentesen kell megszövegezni.”*

²⁰⁸ BOROS – PATYI (2012) 148., JÓZSA (2019) 52., 55., LADIK (1941) 13., MAGYARY (1942) 608., PAULOVICS (2006) 54., SZAMEL (1980) 375., SZONTAGH (2017) 76.

Ennek megfelelően kiemelkedően fontos a hatásköri rendelkezéseket tartalmazó jogi normák megfogalmazása, amely a rendelkezés **szakszerűségét, érthetőségét (egyszerűség, pontosság)** és **áttekinthetőségét**, ezáltal pedig a **jogbiztonságot** teremti meg. A szavak, gyűjtőfogalmak meghatározáskor elvárás a precizitás, vagyis a kiválasztott szó, jelen esetben a hatáskör címzettjének megnevezése a közölni kívánt akaratot minél pontosabban és egyértelműbben fejezze ki.²⁰⁹ A jogszabályt úgy kell megfogalmazni, hogy a jogalkalmazónak ne legyenek jogértelmezési nehézségei, és a jogszabály megfeleljen az **egyértelmű szövegezés követelményének**.²¹⁰

A polgárok számára, akik saját ügyeik intézésekor kerülnek jogértelmezési helyzetbe, alapvető követelmény a jogszabályokkal szemben az **egyszerűség, érthetőség, világosság, egyértelműség és félreérthetlenség**.²¹¹

A hatályos hatásköri rendelkezések nem felelnek meg ezen követelményeknek. Számos olyan hatásköri rendelkezés található az anyakönyvi joganyagban, amelyek esetében a hatáskör címzettjének meghatározása nem egyértelmű, szakmai háttérismeret nélkül meghatározhatatlan. Lásd erről bővebben a „2.5.1.2. *Jogértelmezési nehézségek*” c. alfejezetben leírtakat.

A jogszabályokat, így az anyakönyvi eljárási joganyagot is jogászok fogalmazzák meg. A jogot értelmező személyek között azonban tömeges a nem jogászok aránya, egyrészt a jogalkalmazók, illetve az ügyfelek többsége sem jogi végzettségű.²¹² A jogi szaknyelv, az adott jogszabályok megfogalmazásakor a jogalkotónak ügyelnie kell arra, hogy a címzetti kör számára egyértelmű jogi normákat alkosson. Tehát a **közvetlen címzettek számára kell, hogy pontos és világos legyen a jogszabály**.²¹³ A hatályos hatásköri rendelkezések számos esetben nem felelnek meg ezen elvárásnak az anyakönyvi szerv és az anyakönyvvezető gyűjtőfogalmak nem megfelelő használata végett. **Köznyelvi értelemben** az anyakönyvi szerv fogalom az összes olyan szervet jelenti, amely anyakönyvvezet. Anyakönyvvezető pedig köznyelvi szóhasználatban a települési önkormányzat alkalmazottja, aki anyakönyvezi a négy alapeseményt, közreműködik a házasságkötésnél és a BÉT létesítésénél, továbbá igény szerint részt vesz a nagyobb családi eseményeken. Ezzel szemben az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szerv jogszabályban definiált jelentéstartalma ettől eltér, amely

²⁰⁹ DRINÓCZI – PETRÉTEI (2004) 155., 318., 323.

²¹⁰ VIDA (1998) 121.

²¹¹ DOBOS (2014) 244.

²¹² SZILVÁSY (2018) 14.

²¹³ DRINÓCZI – PETRÉTEI (2004) 316-317.

önmagában még nem okozna problémát, ha a meghatározott jelentéstartalom és az érre épülő hatásköri szabályok egyértelműek lennének.

Az eddig bemutatott követelményeken túl az anyakönyvi joganyag módosításakor tekintettel kell lennie az **alábbi speciális követelményre, az anyakönyvezési hagyományok** megőrzésének biztosítására is. Azon terminus technikusok változatlan jelentéstartalommal történő megtartása szükséges, amelyek az állami anyakönyvezés bevezetése óta léteznek, jól alkalmazhatók, és az elektronikus nyilvántartásvezetés során is megfelelően használhatók.

Az anyakönyvi jogi szaknyelv szókincese²¹⁴ a köznyelvi használattól minimálisan tér el, ezért közérthetősége könnyen biztosítható, ha a szakkifejezések megőrzik eredeti jelentéstartalmukat, amelyeket a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően szükség esetén a jogalkotó az At. értelmező rendelkezéseiben pontosan definiál.

Gyűjtőfogalmak használatakor a gyűjtőfogalom meghatározására van szükség, ha az a köznyelvben nem ismert, vagy attól eltérő értelemben kívánják használni.²¹⁵ Jelen esetben az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szerv fogalmak használata gyűjtőfogalomként eltér a hétköznapi jelentésétől, így amellet, hogy a jogalkotó a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r.-ben nevesíti ezen csoportokba tartozó szerveket, értelmező rendelkezés keretében érdemes lett volna megmagyarázni, hogy mit jelentenek az egyes kategóriák, miért kap ugyanolyan megjelölést eltérő hatáskörű szerv. Az At. 3. § i) pontja definiálja az anyakönyvvezetőt, de mindössze annyit mond ki, hogy anyakönyvvezető a Kormány által rendeletben kijelölt személy. Ennél pontosabb fogalmi meghatározás lenne indokolt effajta gyűjtőfogalmak használatakor. Az anyakönyvi szerv fogalmát az At. értelmező rendelkezései nem határozzák meg.

2.5.1.2. Jogértelmezési nehézségek

A következőkben az anyakönyvi joganyagból kiemelt hatásköri rendelkezéseken keresztül mutatom be, hogy milyen jogértelmezési nehézségekhez vezetnek a jelenlegi hatáskörtelepítési szabályok, először az **anyakönyvvezető**, majd az anyakönyvi szerv gyűjtőfogalom vonatkozásában.

²¹⁴ Megjegyzés: példaként említhető szakkifejezések: anyakönyv, elektronikus anyakönyv, papír alapú anyakönyv, anyakönyvvezető, anyakönyvi esemény, anyakönyvi kivonat, hazai anyakönyvezés, születés, házasság, haláleset, származási hely, gyermek, anya, apa, völegény, menyasszony.

²¹⁵ DRINÓCZI – PETRÉTEI (2004) 335.

A települési önkormányzat anyakönyvvezetőjének hatásköre egyértelmű és egyszerűen értelmezhető az anyakönyvi jogszabályok alapján. Ezzel szemben amióta a **hivatásos konzuli tisztviselő** anyakönyvezési hatáskört kapott, kettős megnevezéssel szerepel az anyakönyvi joganyagban, bizonyos hatáskörök vonatkozásában, tipikusan kérelemfelvételi eljárásokban továbbra is konzulként nevesíti a joganyag, például a névváltoztatási eljárás, a családi név korrekciója iránti kérelmek, valamint a házassági/BÉT létesítési szándék bejelentésének felvétele során. Míg a házassági névviselési forma módosítása iránti kérelmet már anyakönyvvezetői minőségében veszi fel a hivatásos konzuli tisztviselő, mivel ebben az esetben nemcsak a kérelemfelvételre jogosult, hanem a házassági névviselési forma módosításának anyakönyvezésére is. Valamennyi nevesített kérelemfelvételi eljárás az anyakönyvi igazgatás körébe tartozik, ezért – függetlenül attól, hogy kizárólag a kérelem felvételére vagy anyakönyvezésre is jogosult a hivatásos konzuli tisztviselő – **a hatáskör címzettjének megnevezését egységesíteni kellene** a normavilágosság érdekében.

A hivatásos konzuli tisztviselő az anyakönyvi kivonatot főszabály szerint anyakönyvvezetőként állítja ki, ide nem értve az általa felvett névváltoztatási kérelemmel összefüggésben, a névváltoztatást követően általa kiállítandó anyakönyvi kivonatot, amelyet már hivatásos konzuli tisztviselőként készít.²¹⁶ Ezen rendelkezés értelmében ugyanazon hatáskört, ugyanaz a személy annak függvényében gyakorolja más hatáskör címzettjének megnevezése alatt (hivatásos konzuli tisztviselő, anyakönyvvezető), hogy melyik anyakönyvi eljárás eredményeként kell kiállítania az EAK rendszerből az anyakönyvi kivonatot. A rendelkezés fenntartásához semmilyen jogos érv nem kapcsolható, annak módosítása indokolt, annak érdekében, hogy a konzul ezen hatáskörét egy szerepkörben tudja gyakorolni.

Az At. 77. § *b)-c)* pontja szerint az anyakönyvvezető törvényben meghatározott kötelező, valamint az arra jogosult részére adatigénylés alapján adattovábbítást végez. Mivel ezen rendelkezés az At. VIII. Fejezetében található, amely a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (2) bekezdése értelmében a konzuli tisztviselőre anyakönyvvezetőként vonatkozik, ebből az következne, hogy a hivatásos konzuli tisztviselőnek is van ilyen anyakönyvvezetői hatásköre. A gyakorlatban azonban ezen hatáskörrel a hivatásos konzuli tisztviselő nem rendelkezik, mivel az At. értelmében jelen adattovábbítás

²¹⁶ At. 4.§ (7) bek., 73. § (5) bek., 74. § (1) bek., 77. § *d)* pont

címzettje kizárólag magyarországi szerv lehet. Az adattovábbítást a települési anyakönyvvezető, tipikusan az anyakönyvi bejegyzést nyilvántartó teljesíti. A konzul ezen anyakönyvvezetői hatáskörének akkor lenne relevanciája, ha jelen adattovábbítás keretében felhatalmazást nyerne arra, hogy az At. terminológiája szerinti adattovábbítás keretében a külképviselet székhelye szerinti külföldi szervnek teljesítsen eseti, illetve nemzetközi szerződésen alapuló adattovábbítást.

A KKM kormánytisztviselőjét mindössze azért ruházta fel anyakönyvvezetői hatáskörrel a jogalkotó, hogy anyakönyvi kivonat kiállítására irányuló kérelmek esetén eljárhasson.²¹⁷ A KKM mint a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium rendelkezik további anyakönyvi igazgatási hatáskörrel, mégpedig előkészíti, szervezi és lebonyolítja az anyakönyvi szakvizsgát.²¹⁸ Véleményem szerint a kivonat kiállítási hatáskör végett indokolatlan anyakönyvvezetőnek nevezni a KKM kormánytisztviselőjét. Az egyértelmű és könnyen átlátható szabályozás érdekében **javasolt a KKM kormánytisztviselőjét ezen hatáskör tekintetében a saját nevén nevezni, és nem anyakönyvvezetőnek minősíteni.**

Azáltal, hogy a jogalkotó anyakönyvvezetőnek nevezi a hivatásos konzuli tisztviselőt és a KKM kormánytisztviselőjét az anyakönyvvezető megnevezés elveszítette eddigi, 100 éves hagyományon alapuló jelentéstartalmát, továbbá bonyolítja a jogértelmezést.

A következőkben bemutatom, hogy milyen értelmezési nehézségekhez vezet az **anyakönyvi szerv** gyűjtőfogalom használata. Példaként említhető az At. 14/A. § (1) bekezdése: „... az anyakönyvi szerv és a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv, amennyiben az anyakönyvi eseménnyel összefüggésben külföldi jog alkalmazása merül fel, továbbá ha a bejegyzés alapja külföldi bíróság vagy más külföldi hatóság döntése, az igazságügyért felelős miniszter véleményét kérheti.” Ezen jogosultsággal:

- a fővárosi és megyei kormányhivatal anyakönyvi szervként és
- a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervek, tehát a BFKH, a megyei kormányhivatal és a kijelölt külképviseletek hivatásos konzuli tisztviselői rendelkeznek.

²¹⁷ 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (1) bek. e) pont, (10) bek.

²¹⁸ Az anyakönyvi szakvizsgáról szóló 23/2017. (VIII. 7.) MvM rendelet [a továbbiakban: 23/2017. (VIII. 7.) MvM r.] 2. § (2) bek. b) pont

Anyakönyvi szerv alatt a fentiekben felvázoltak szerint számos további szerv is értendő, a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv, illetve az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter. Az At. ezen, előbb hivatkozott rendelkezését és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 2. § (2) bekezdését – amely kimondja, hogy a *„rendelet eltérő rendelkezése hiányában anyakönyvi szervként a fővárosi és megyei kormányhivatal jár el”* – együtt értelmezve, lehet arra a következtetésre jutni, hogy itt a jogalkotó az anyakönyvi szerv alatt a fővárosi és megyei kormányhivatalt mint anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szervet²¹⁹ érti. Tovább nehezíti az értelmezést, hogy a fővárosi és megyei kormányhivatalnak – ahogy fentebb kifejtettem – többfajta anyakönyvi szervei hatásköre is van, anyakönyvi felügyeletet lát el és hazai anyakönyvezést végez. A BFKH ezen kormányhivatali jogosultságokon túl a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv is.

Ha kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szerveket és személyeket illetné a jogalkotó ugyanazon megnevezéssel, akkor sokkal egyszerűbb lenne egyrészt a jogalkotó feladata az egyes hatásköri és szervezeti változások szabályozásakor, másrészt a jogalkalmazó is könnyebben, pontosabban tudná értelmezni az anyakönyvi jogszabályok hatásköri rendelkezéseit.

A BFKH mint anyakönyvi szerv megnevezése is számos jogértelmezési problémához vezet. A 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bekezdése meghatározza, hogy mely esetekben jár el a BFKH. A felsorolásban szereplő egyes jogosultságok címzettjeinek megállapítása azonban értelmezési nehézségekhez vezet, hiszen a BFKH mint anyakönyvi szerv – ahogy az már fentebb említettem – több szervtípust is magában foglal, névváltoztatásért felelős, anyakönyvi felügyeletet ellátó és hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv. Így a következőkben hivatkozott jogszabályhely alábbi rendelkezései esetében nem derül ki, hogy az adott hatáskört a BFKH melyik anyakönyvi szervei minőségében látja el, mivel sem az At., sem a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r., sem a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás nem rendelkezik erről:

---

²¹⁹ Megjegyzés: az anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szerv megnevezést az anyakönyvi jogszabályok nem használják, helyett a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 2. § (2) bekezdése értelmében *„e rendelet eltérő rendelkezése hiányában anyakönyvi szervként a fővárosi és megyei kormányhivatal jár el.”* Ebből kifolyólag, ahol az At. az Ar. anyakönyvi szervet említ és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. nem nevesíti, hogy melyik anyakönyvi szerv értendő a hatáskör címzettje alatt, akkor a fővárosi és megyei kormányhivatal anyakönyvi felügyeletet ellátó szervként a hatáskör címzettje.

- közzéteszi azon államok körét, amelyek esetében nincs helye igazolás kiállításának arról, hogy a házasságkötésnek a személyes jog szerint nincs akadálya;²²⁰
- írásbeli nyilatkozatot ad ki, ha az okirat nem szerezhető be külföldről, és az okirat bemutatása helyett személyes nyilatkozat tehető;²²¹
- az anyakönyvvezetőként eljáró hivatásos konzuli tisztviselő felügyeleti szerve.²²²

A hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervekre vonatkozó hatásköri szabályok is számos jogértelmezési kérdést felvetnek, hiszen a BFKH, a megyei kormányhivatal, és a kijelölt külképviseletek hatásköre eltér egymástól.

A BFKH hatásköre valamennyi hazai anyakönyvezési eljárásra kiterjed, emellett az összes hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv által teljesített bejegyzés alapiratai tekintetében a nyilvántartó anyakönyvvezető szerepét is betölti. A magyarországi eskü- vagy fogadalomtétel helye szerint illetékes **megyei kormányhivatal** anyakönyvezi az egyszerűsített honosítással, visszahonosítással magyar állampolgárságot szerzett személyek külföldi anyakönyvi eseményeit. A **kijelölt külképviselet** végzi a hazai anyakönyvezést, ha a magyar állampolgár külföldi anyakönyvi eseményének anyakönyvezése iránti kérelmet a külképviseleten terjesztették elő. Ezen utóbbi két anyakönyvi szerv a hazai anyakönyvezés alapiratait félévente egy alkalommal köteles megküldeni a BFKH részére.²²³

A 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (4) bekezdése alapján, ha a házasságot külföldön kötötték, és a házassági anyakönyvi bejegyzés adatai az elektronikus anyakönyvbe korábban nem kerültek rögzítésre, a házassági névviselési forma módosítására irányuló eljárás lefolytatására a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv jogosult. Ezen szabályból az következik, hogy mindhárom hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv hatáskörrel rendelkezik. Azonban olyan hazai anyakönyvi bejegyzések esetében, amelyek csak a papír alapú anyakönyvben szerepelnek kizárólag a papír alapú anyakönyvet nyilvántartó, tehát a BFKH jogosult a házassági névviselési forma módosítására. Ezen egy bekezdés helyes értelmezéséhez a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie az Ar. 9. § (3) bekezdését,

²²⁰ 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. d) pont

²²¹ At. 4. § (5) bek. c) pont, 14. § (2) bek., 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. c) pont

²²² 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. e) pont

²²³ At. 4. § (5) bek. a) pont, 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. a) pont, (2)-(3) bek., Ar. 9. § (3)-(4) bek.

amely kimondja, hogy a BFKH a nyilvántartó anyakönyvvezető, illetve tisztában kell lennie azzal, hogy az EAK bevezetését megelőzően, pontosabban 1949. február 1-je és 2014. június 30-a közötti hazai anyakönyveket és azok alapiratait a BFKH őrzi.²²⁴

Hasonló értelmezési problémába ütközik a jogalkalmazó a törlésre vonatkozó szabályok alkalmazásakor. Az At. 4. § (1a) bekezdés szerint a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv jogosult törölni a saját maga által teljesített bejegyzést. Az előbb hivatkozott Ar. 9. § (3) bekezdésének szem előtt tartásával megállapítható, hogy ezen jogosultság a megyei kormányhivatalokat és a külképviseleteket kizárólag addig illeti meg, ameddig az alapiratokat nem küldik meg a BFKH számára, hiszen ameddig az alapiratokat papír alapon kezelik, addig csak az a szerv jogosult törölni, amely az alapiratokat is őrzi.

Ugyanez merül fel az apai elismerő nyilatkozat törlésénél, amennyiben a gyermek családi jogállását nem az apai elismerő nyilatkozat alapján töltötték be, akkor a külföldön történt születés esetében a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv feladata az apai elismerő nyilatkozat törlése az EAK rendszerből.²²⁵ Jelen esetben is az Ar. 9. § (3) bekezdésének figyelembevételével lehet eldönteni, hogy melyik anyakönyvi szervre vonatkozik a törlési kötelezettség.

Amennyiben az eltérő, de majdnem azonos hatáskört gyakorló szerveket önálló megnevezéssel illetné a joganyag, akkor ezen értelmezési dilemmák feloldásához elegendő lenne az adott joganyagban szereplő hatásköri szabályokat elolvasni.

Végezetül, a jogértelmezési nehézségekre utolsó példaként bemutatom, hogy a **jogosultságkezelés** tekintetében milyen értelmezési problémákhoz vezet az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szerv gyűjtőfogalmak használata.

Az At. 72. § (4) bekezdése és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 2. § (2) bekezdése szerint a fővárosi és megyei kormányhivatal anyakönyvi szervként az anyakönyvvezető adatait, illetve adatainak változását bejegyzik az EAK rendszer jogosultsági nyilvántartásába. Ezen rendelkezésből az következik, hogy az összes anyakönyvvezető adatát a fővárosi és megyei kormányhivatal jegyzi be a jogosultsági nyilvántartásba. Míg az eredeti jogalkotói szándék vélhetően csak a települési anyakönyvvezetőkre vonatkozott. Az anyakönyvvezető megnevezés a hivatásos konzuli tisztviselőre és a KKM kormánytisztviselőjére történő kiterjesztéssel őket is

²²⁴ Megjegyzés: 1949. február 1-je előtt a hazai anyakönyvi eseményeket a települési anyakönyvvezető anyakönyvezte, lásd a „2.4.1.4. Módosítások” c. alfejezetben leírtakat.

²²⁵ At. 4. § (5) bek. k) pont, 70. § (3) bek.

magukba foglalná. A gyakorlatban a két utóbbi anyakönyvvezető adatainak bejegyzésére a nyilvántartó szerv jogosult, azonban az At. hivatkozott rendelkezéséből és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (2) bekezdéséből, amely szerint az At. ezen, VI. fejezete konzuli tisztviselőre anyakönyvvezetői minőségében vonatkozik, nem ez következik.

2.5.1.3. Javaslat

Összegzésként megállapítható, hogy az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek megnevezése felülvizsgálandó az **egyszerű, átlátható jogértelmezés biztosítása**, és az **egyes hatáskörök pontos lehatárolásának lehetővé tétele** érdekében.

A Jszr. 25. § (1) bekezdése alapján *„a törvény tervezetében feladat- és hatáskör címzettjeként az államigazgatási szervet - a Kormány, a Miniszterelnökség, a minisztérium, az önálló szabályozó szervek, az autonóm államigazgatási szervek, a rendvédelmi szervek és a kormányhivatal kivételével - köznévvvel kell megjelölni, és szükség szerint törvényi felhatalmazást kell biztosítani a Kormány részére, hogy a köznévi formában megjelölt szervet rendeletben jelölje ki.”* Ezen rendelkezéssel összhangban az At.-ban használt anyakönyvvezető és anyakönyvi szerv kategóriájába tartozó szerveket a jogalkotó a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r.-ben taxatívén nevesíti. Azonban az előző alfejezetekben bemutatott hatáskör címzettjét kijelölő rendelkezések jól szemléltetik, hogy a használt gyűjtőfogalmak még az anyakönyvi igazgatási szaktudással rendelkezők számára is nehezen értelmezhetővé, néhol ellentmondásossá teszik a joganyagot, meg nem feelve a Jat. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott **normavilágosság követelményének**.

A hagyományok megőrzése és az egyszerű jogértelmezés, a joghézagok elkerülése végett indokoltnak tartom, hogy az **anyakönyvvezető** terminus technikus kapja vissza 2017. október 1-je előtti jelentéstartalmát és az eltérő hatáskörű, de mégis az anyakönyvvezető gyűjtőfogalomba sorolt konzuli tisztviselőt, illetve a KKM kormánytisztviselőjét az eredeti nevének nevezze az anyakönyvi jogszabályok. Véleményem szerint kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szervek megjelölésére lehet egy terminológiát használni. Mivel a hivatásos konzuli tisztviselő, a KKM kormánytisztviselője, és a települési anyakönyvvezető hatásköre eltér egymástól, így nem célszerű őket együttesen anyakönyvvezetőnek nevezni.

A Jszt. 25. § (4) bekezdése értelmében, főszabály szerint a „*jogszabály tervezetében a minisztériumot a feladatköre szerint megjelölt miniszter által vezetett minisztériumként kell megjelölni...*”, ennek megfelelően a KKM-et a 23/2017. (VIII. 7.) MvM rendelet a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztériumként jogosítja fel az anyakönyvi szakvizsga szervezésére. A KKM kormánytisztviselőjének azonban van még egy hatásköre, az anyakönyvi kivonat kiállítása, amely hatáskör tekintetében anyakönyvvezetőként nevesíti jogszabály. Javasolt ezen hatáskör tekintetében a KKM megnevezés használata.

Az anyakönyvi szerv megnevezés használata is hasonló problémához vezet, mivel ezen gyűjtőfogalomba tartozó szervek hatáskörei is eltérnek egymástól. Például a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervek kategóriájába tartozó BFKH, megyei kormányhivatal és kijelölt külképviseletek hatáskörei sem egyeznek meg, továbbá a megyei kormányhivatal két sapkában is anyakönyvi szerv, hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervként, illetve anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szervként. Az anyakönyvi ügyekért felelős minisztert a hatáskör függvényében a jogszabály vagy anyakönyvi szervként, vagy anyakönyvi ügyekért felelős miniszterként nevesíti.

Az anyakönyvi szerv fogalom használata a fővárosi és megyei kormányhivatalra, a külképviseletekre, illetve a Miniszterelnökséget vezető miniszterre több okból sem javasolt. Egyrészt az anyakönyvi igazgatási terminológiában a 2017. január 1-jei jogszabálmódosítást megelőzően az anyakönyvi szerv az anyakönyvi igazgatásban részt vevő valamennyi szervezet jelentette, amelyek felett a szakmai irányítást a központi anyakönyvi szerv látta el. A 2017. január 1-jei szervezeti átalakításokat követően a központi anyakönyvi szerv megszűnt, hatásköreinek többsége az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter hatáskörébe, a maradéka pedig az újonnan létrejövő anyakönyvi szerv hatáskörébe került.²²⁶ Másrészt a Jszt. 25. § (2) bekezdése szerint „*a törvény tervezetében a minisztert a feladatköre szerint kell megjelölni. Más jogszabály tervezetében a minisztert a feladatköre szerint kell megjelölni, kivéve, ha a szabályozás célja így nem biztosítható.*” Az anyakönyvi igazgatásban három miniszter a belügyminiszter, a külpolitikáért felelős miniszter, és a miniszterelnökséget vezető miniszter érintett. A **belügyminiszter** mint nyilvántartó szerv feladat- és hatásköre a hatályos szabályozásban megfelelő, nem vet fel

²²⁶ Lásd a „2.4.5.4. Módosítások” c. alfejezet „Ad. 1. Szervezeti rendet érintő módosítások” részben leírtakat.

értelmezési problémát. A **külpolitikáért felelős miniszter** feladat- és hatáskörének szabályozása az anyakönyvvezető megnevezés kapcsán leírtak szerint pontosítandó, vagyis a hatáskör címzettje egységesen – a javaslatom alapján – a KKM. A **miniszterelnökséget vezető minisztert** az anyakönyvi joganyag vagy anyakönyvi ügyekért felelős miniszterként,²²⁷ vagy anyakönyvi szervként nevesíti. Álláspontom szerint a hatáskör címzettje megnevezésének egyezőnek kell lennie, ha ugyanazon szerv jogosult, ugyanazon igazgatási területen eljárni. A jogalkotó egyetlen hatáskör végett nevezi anyakönyvi szervnek a miniszterelnökséget vezető minisztert, mégpedig az utónév utónévjegyzékbe történő felvétele eljárásban betöltött közreműködő hatósági szerepére tekintettel. Ezen hatáskör megillette a miniszterelnökséget vezető miniszter jogelődjét, a központi anyakönyvi szervet is, amely szerv az összes anyakönyvi igazgatási hatáskörét egy szervmegjelölés alatt gyakorolta.

Továbbá megtevesztő, hogy az At. 13. § (1) bekezdése értelmében „*az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter ... az anyakönyvi szerv tevékenysége felett felügyeletet gyakorol.*” Ezen rendelkezés helyes értelmezéséhez is szükséges a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. – korábban már hivatkozott – 2. § (2) bekezdésének alkalmazása, vagyis eltérő rendelkezés hiányában anyakönyvi szervként a fővárosi és megyei kormányhivatal értendő.

Indokoltnak tartom, hogy az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter valamennyi anyakönyvi igazgatási hatáskörét egy megjelölés az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter keretében gyakorolja, hiszen az említett hatáskör nem magyarázza, hogy két elnevezés alatt is szerepeljen a joganyagban.

Mindezek alapján, a korábban megfogalmazott, a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményeinek betartásával az anyakönyvi igazgatásban érintett szervek megnevezése módosítandó, pontosítandó, álláspontom szerint az alábbi táblázatban foglaltaknak megfelelően.

A javasolt megnevezések kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szerveket illetik egy terminológiával. **A hatáskör címzettjének megnevezése egyező, ha ugyanazon szerv jogosult többfajta hatáskörben eljárni, ide nem értve a fővárosi és megyei kormányhivatal terminológiát,** amelyet kizárólag az anyakönyvi felügyelet esetében használok, **a többi a BFKH és/vagy a megyei kormányhivatalokat megillető eltérő hatáskörök (névváltoztatás, hazai**

²²⁷ A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 94/2018. (V. 22.) Korm. r.] 14. § (1) bek. 1. pont, 15. §

anyakönyvezés) vonatkozásában a hatáskör címzettjének és feladatainak egyértelmű elhatárolása érdekében eltérő megnevezéseket javaslok.

1. sz. táblázat: Javaslat az anyakönyvi igazgatás szerveinek megnevezésére²²⁸

Hatályos megnevezés		Javasolt megnevezés
Anyakönyvvezető		anyakönyvvezető
		hivatásos konzuli tisztviselő
		KKM
Anyakönyvi szerv	hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv	hazai anyakönyvezést végző hatóság
		honosítottak hazai anyakönyvezését végző hatóság
		hazai anyakönyvezést végző hivatásos konzuli tisztviselő
	anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szerv ²²⁹	fővárosi és megyei kormányhivatal
	névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv	névváltoztatásért felelős hatóság
	anyakönyvi ügyekért felelős miniszter	anyakönyvi ügyekért felelős miniszter
Anyakönyvi ügyekért felelős miniszter		
KKM		KKM
Nyilvántartó szerv	BM	nyilvántartó szerv
Adatfeldolgozó	IdomSoft Zrt.	adatfeldolgozó

Az anyakönyvi hatáskörök címzettjeit jelenleg három jogszabály, az At., az Ar. és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. határozza meg. A hatáskörök pontos címzettjének meghatározását önmagában már az is nehezíti, hogy **a jogalkotó a hatásköri szabályokat** nem egy, hanem **három jogszabályba helyezte**, ezért a hatáskör címzettjeinek megnevezésének felülvizsgálata mellett a három joganyag hatásköri rendelkezései is **átszervezendők**. Javasolt, hogy a hatásköri szabályokat kizárólag az At. tartalmazza, a hatáskör címzettjét kijelölő valamennyi rendelkezés pedig a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r.-be kerüljön. Kiegészítendő például a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. a Magyar Nemzeti Levéltár anyakönyvi másodpéldányok vezetésére vonatkozó hatáskörtelepítő rendelkezésével.

²²⁸ Forrás: saját szerkesztés. Az anyakönyvi igazgatás szerveinek megnevezését az At. hatályos, és 2017. január 1-jén hatályon kívül helyezett, valamint a hatályos 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. rendelkezéseinek figyelembevételével határoztam meg.

²²⁹ Megjegyzés: az anyakönyvi joganyag anyakönyvi szervként nevesíti.

Hatáskör címzettjeinek megnevezésén túl megfontolandó a **hatáskör címzetti körének módosítása és bővítése** is.

Az **anyakönyvvezetői hatáskör** a települési önkormányzat államigazgatási feladat- és hatásköre. A 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (1) bekezdés *a)-c)* pontjai értelmében anyakönyvvezető a meghatározott képesítési feltételekkel rendelkező polgármester, jegyző, polgármesteri hivatal és közös önkormányzati hivatal köztisztviselője.

A 2013. január 1-jével létrejött járási hivatalok a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének többségét átvették (pl. okmányirodai feladatok, gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatáskörök, hadigondozási feladat- és hatáskörök).²³⁰ Amennyiben a végső cél, hogy az önkormányzatnál levő valamennyi államigazgatási feladat- és hatáskör átkerüljön a **járási hivatalhoz**, akkor az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör, amelynek nemcsak a jegyző, hanem a polgármester és a polgármesteri hivatal köztisztviselője is a címzettje, szintén járási feladat- és hatáskör lenne. A 2020. január 1-jei jogszabályi változások iránya fordított tendenciát mutatott, a járási hivatal feladat- és hatáskörének egy része átkerült a jegyző államigazgatási feladat- és a hatáskörébe. Például a jegyző gyámhatósági feladat- és hatáskörébe került nagykorú apa esetében teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében a gyermek családi és utónevének, az ismeretlen szülőktől származó gyermek és a képzelt szülők adatainak megállapítása.²³¹

A **hatáskör címzettjének újragondolásakor** az alábbi szempontok figyelembevétele indokolt.

Az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör járási szintre helyezése gyakorol-e valamilyen hatást az **anyakönyvvezető tevékenysége felett végzendő szakmai felügyeletre**. Az EAK rendszer bevezetésével sokat egyszerűsödött a felügyeletgyakorlás, hiszen az anyakönyvi felügyelő az anyakönyvvezetők munkáját az EAK rendszeren keresztül, távolról, saját irodájában ülve is ellenőrizni tudja. Az anyakönyvvezetői hatáskör járási hivatalba integrálása mindössze annyi előnnyel

²³⁰ A járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény, járásokról, különös tekintettel a járások bevezetéséről lásd még FÁBIÁN (2013), FÁBIÁN – BENCSIK (2014), FÁBIÁN – HOFFMAN (2014), FEKETE (2013), HEGYESI (2019), HOFFMAN (2013), KÉKI (2013), VIRÁG (2013).

²³¹ A jegyző feladat- és hatáskörének bővüléséről lásd bővebben a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 360/2019. (XII. 30.) Korm. rendeletet.

járna, hogy az időszakonként, településeken, személyes jelenléttel végzendő felügyeletgyakorlást csak a járási hivatal székhelytelepülésén kellene ellátnia a szakmai felügyeletet gyakorló fővárosi és megyei kormányhivatalnak.

A **kormányablakok** egyablakos ügyintézési pontokként integrálhatóvá válnának az anyakönyvi eljárások lefolytatásába anyakönyvvezetői szakvizsgával rendelkező ügyintézők biztosításával. Az anyakönyvi eljárások azon részeit, többségében a kérelemfelvételt, illetve az EAK rendszerben szereplő anyakönyvi eseményekről az anyakönyvi kivonat kiállítását a kormányablakok országos illetékességgel el tudnák látni. A **kormányablakok integrálását ezen anyakönyvi eljárások folyamatába** akkor is érdemes lenne megvalósítani, ha az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör maradna önkormányzati szinten.

Az anyakönyvvezetőnek vannak olyan feladatai, amelyek megkívánják a **jelenlétét az adott településen**. Ilyen például a házasságkötésnél és BÉT létesítésnél közreműködés. Ezen feladatok ellátásához hivatali helyiségek biztosítása indokolt.

Az állami anyakönyvvezetés bevezetése óta az anyakönyvvezető mindig települési szintű közigazgatási szervben látta el a feladatát, hiszen az ismert és bemutatott hatásköréből, továbbá az állam és a család között betöltött összekötőkapocs szerepéből kifolyólag a közigazgatás a polgárhoz legközelebb eső szintjére helyezte a jogalkotó. Az állami anyakönyvvezetés bevezetésekor az anyakönyvi kerület kialakításánál is arra törekedtek, hogy a polgárnak ne kelljen messzebbre mennie, mint korábban a felekezeti anyakönyvvezetőhöz, és közel legyen az egyházi szertartás helyszínéhez is.

A hatásköráthelyezés nemcsak a feladatok átadását jelentené, hanem a nyilvántartó anyakönyvvezető által **őrzött**, 1895. október 1-je óta keletkezett **alapiratok és papír alapú anyakönyvek** járási hivatalba történő áthelyezését is.²³²

Mindezen szempontok figyelembevételével, **az anyakönyvvezetői hatáskör járási szintre helyezését** nem tartom kellően megalapozottnak. A járási szintre helyezés nem hordoz magában annyi előnyt, amiért érdemes lenne az 1895. október 1-je óta fennálló anyakönyvvezetői szervezeti rendet átszervezni.

Az anyakönyvezésért két miniszter is felelős. Az anyakönyvi igazgatás szakmai irányítását a **miniszterelnökséget vezető miniszter**, míg az anyakönyvi nyilvántartás adatkezelői feladatait a **belügyminiszter** látja el. A szakmai irányítási és az

²³² Megjegyzés: a papír alapú anyakönyvek és alapiratok digitalizálását követően mindezek tárolását a Magyar Nemzeti Levéltárra lehetne bízni. Lásd erről bővebben a „2.5.3. Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése” c. alfejezetben leírtakat.

adatkezelési feladatok összhangjának megteremtése érdekében **javasolt a két miniszter hatáskörének összevonása** és egy miniszterhez rendelése. Amennyiben egy miniszter látná el mindkét feladatot egy kézben összpontosulna a nyilvántartásvezetés szakmai irányítási és adatkezelési hatásköre. A szakmai vezetés és az EAK rendszer működtetése szorosan összefüggő feladatok, hiszen a szakmai elvárásnak megfelelő anyakönyvezési műveleteket végre kell tudni hajtani az elektronikus rendszerben. A legegyszerűbb és a legátláthatóbb megoldás a hatáskörök összevonása, megkönnyítve a jogszabályelőkészítést, a jogszabályvéleményezést, és azon szakmai állásfoglalások megalkotását, amelyek esetében jelenleg mind a szakmai irányításért felelős, mind a nyilvántartás vezetésért felelős miniszter érintett. Álláspontom szerint az IKT eszközök, így az elektronikus nyilvántartásvezetés bevezetése nem indokolja a miniszteri hatáskörök effajta megbontását, hiszen az informatikai szaktudást igénylő adatkezelési műveleteket úgyszólván is az adatfeldolgozó végzi.

A hivatásos konzuli tisztviselők anyakönyvezési tevékenysége feletti **szakmai felügyeleti hatáskört** javasolt a **KKM-re** ruházni, mivel a külképviseletek a KKM önálló szervezeti egységei és a KKM Konzuli és Állampolgársági Főosztálya koordinációs feladatai körében már most koordinálja a külképviseletek anyakönyvezéssel kapcsolatos tevékenységét, továbbá a KKM most is végez felügyeleti tevékenységet a külképviseletek felett, és a Konzuli és Állampolgársági Főosztály rendelkezik az anyakönyvezési szakmai felügyelethez szükséges szaktudással is.²³³ Ezáltal csökkenne a BFKH munkaterhe és a külképviseletekhez legközelebb álló minisztérium gyakorolhatná a felügyeletet ezen a területen is.

A KKM látja el a külképviseletek és a KKM kormánytisztviselőinek a KKM-es információs rendszereinek használatához szükséges **jogosultságkezelési feladatokat**. Az EAK rendszerhez hozzáférő, előbb említett személyi körbe tartozó felhasználó jogosultságkezelését az EAK rendszer nyilvántartó szerve végzi. Mivel ezen felhasználókat egyszer a KKM-es rendszerek vonatkozásában már a KKM nyilvántartásba veszi, ugyanezen feladatot az EAK rendszer vonatkozásában is el tudná végezni, gyorsítva ezáltal a felhasználói regisztrációt, csökkentve a nyilvántartó szerv munkaterhét.

²³³ A Külgazdasági és Külügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2019. (III. 13.) KKM utasítás [a továbbiakban: 4/2019. (III. 13.) KKM ut.] 95. § (2) bek., 2. függelék I.7.1.1.3. Konzuli és Állampolgársági Főosztály 4. h) pont, 102. §

A hatásköri rendelkezések, hatáskör címzettjének újragondolása mellett az **illetékességi szabályokat** is szükséges felülvizsgálni. Az elektronikus anyakönyvi nyilvántartás országos elérése lehetővé teszi az anyakönyvi eljárások számottevő részében az **országos illetékesség biztosítását**. Jelenleg az anyakönyvvezető az anyakönyvi okirat kiállítására, a családi név korrekciójára irányuló eljárás lefolytatására, az apai elismerő nyilatkozat és – ha azt nem az apai elismerő nyilatkozattal együtt tették meg – az apai elismerő nyilatkozathoz szükséges hozzájáruló nyilatkozat, a házasságkötési szándék, névváltoztatási kérelem felvételére, a házassági névviselési forma módosítására rendelkezik országos illetékességgel.²³⁴ Az illetékességi szabályok felülvizsgálatát az elektronikus ügyintézés aspektusából a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetben végzem el.

2.5.2. Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése

Az anyakönyvi nyilvántartás adattartalma az állami anyakönyvezés elrendelése óta sokat változott, az elektronikus anyakönyv bevezetése óta azonban lényegi változás nem történt.

Az elektronikus anyakönyv felépítése eltér a papír alapú anyakönyv felépítésétől. Az elektronikus anyakönyv a **vegyes nyilvántartási modellt** követi. Egyszerre személyközpontú és eseményközpontú a nyilvántartásvezetés. Az elektronikus anyakönyvi nyilvántartás objektuma a személy, akihez rendeltén tárolandók az egyes anyakönyvi eseményei. Ezen nyilvántartásvezetési megoldás átmenetet képez a papír alapú, eseményközpontú nyilvántartásvezetés és a személyalapú nyilvántartási rend között. Álláspontom szerint a jövőben is fenntartandó a jelenlegi vegyes megoldás, azonban a nyilvántartási modellre vonatkozó törvényi rendelkezéseket indokolt felülvizsgálni, mivel nem egyértelmű az elkülönítés az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása, illetve az egyes anyakönyvi események szerinti nyilvántartási adattartalom tekintetében. A következőkben ennek érdekében áttekintem, hogy az **elektronikus anyakönyv** jelenlegi felépítése, jogi szabályozása milyen jogértelmezési kérdéseket vet fel, illetve javaslatot teszek az egyes ellentmondások felszámolására.

²³⁴ At. 4. § (3) bek., 11. § (3) bek., 12. § (1) bek., 12/A. § (1) bek., 17. § (1) bek., 50. § (1) bek., 73. § (5) bek., 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (3) bek.

Az elektronikus anyakönyv középpontjában a **személyazonosító adatok nyilvántartása** áll, amely a személy legfontosabb anyakönyvi adatait, azok változásait tartalmazza. Emellett az **elektronikus anyakönyv anyakönyvi eseményhez rendelt** nyilvántartja az adott anyakönyvi esemény azon adatait, amelyek nem képezik részét a személyazonosító adatok nyilvántartásának.

Az elektronikus anyakönyv adattartalmára vonatkozó hatályos szabályozás **számos ellentmondást tartalmaz**.

Az elektronikus anyakönyv **a születéssel és a halálessel** kapcsolatban kizárólag olyan adatokat tart nyilván, amelyek nem részei sem a személyazonosító adatok nyilvántartásának, sem a házasság/BÉT kapcsán nyilvántartott adatoknak, ide nem értve a haláleset helye és ideje adatot. Példaként említhető a gyermek születési neve, születési helye, születési ideje, elhalt születési neve, házassági neve, születési helye, születési ideje, családi állapota, házasságkötésének helye és ideje, elhalt házastársának születési neve. Ezzel szemben az elektronikus anyakönyv **a házassággal/BÉT-tel** összefüggésben olyan adatokat is nyilvántart, amelyek a személyazonosító adatok nyilvántartásában is szerepelnek vagy a halálessel összefüggésben nyilvántartandó adatok. Példaként említhető a férj, a feleség, a bejegyzett élettárs (a továbbiakban: BÉT társ) születési neve, házassági neve, születési helye és ideje, SZAZ-a, (születési) neme, állampolgársága, a szülők születési neve, a haláleset helye és ideje. Így megdőlt az az alkalmazni vélt elv, hogy azon adatok, amelyek a személyazonosító adatok nyilvántartásának is részét képezik, vagy más anyakönyvi esemény nyilvántartási adatai, csak ezen nyilvántartási egységben tárolandók.

Az elektronikus anyakönyv adattartalmának meghatározásakor figyelembe vette a jogalkotó, hogy a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések adattartalma korszakonként változott. A papír alapú anyakönyvből kizárólag azon adatok jegyezhetők be az elektronikus anyakönyvbe, amelyek az elektronikus anyakönyv adattartalmát is képezik.²³⁵ Így vált az elektronikus anyakönyv adattartalmává az **életkor**, mivel 1953. január 1-jét megelőzően a születési anyakönyvbe a szülők születési ideje helyett a gyermek születésekor életkora, a házassági anyakönyvbe a házastársak házasságkötéskori életkora, továbbá a halotti anyakönyvbe az elhalt elhalálózásakor életkorát kellett anyakönyvezni. Az At. azonban az életkort bejegyezhető adatként az elektronikus anyakönyv bejegyzett élettársi kapcsolattal

---

²³⁵ Ar. 23. § (1) bek.

összefüggésben nyilvántartandó adatai között is nevesíti.²³⁶ A BÉT jogintézménye 2009. július 1-je óta létezik, jelen esetben a papír alapú anyakönyv sem tartalmaz életkort, hiszen 2009-ben már a BÉT társak születési idejét kellett anyakönyveznii, ezért a rendelkezés pontosítása indokolt.

Az elektronikus anyakönyv hatályos adattartalmából kiindulva **ismeretlen állampolgárságú** személy is köthet házasságot, létesíthet BÉT-et.²³⁷ Ezzel szemben az At. kimondja, hogy az anyakönyvi eljárásban az állampolgárságot vizsgálni kell. A nem magyar állampolgárság érvényes külföldi úti okmánnyal, a más állam által kiállított állampolgársági okirattal, illetve a magyar hatóság által kiállított érvényes személyazonosító igazolvánnyal vagy úti okmánnyal igazolható. Az állampolgárság igazolása nélkül nem köthető házasság, nem létesíthető BÉT, így kizárt, illetve az anyakönyvi eljárás szabályaival ellentétes ismeretlen állampolgárságú személy házasságkötését vagy BÉT létesítését engedélyezni.²³⁸ Az elektronikus anyakönyv házassági, illetve BÉT anyakönyvi esemény kapcsán nyilvántartandó adatai ennek megfelelően pontosítandók.

Hasonló ellentmondások fedezhetők fel az **adattváltozások** kapcsán is. A születés anyakönyvi eseményhez rendelt, az At. 69/C. § *f)* pontja értelmében az EAK rendszer nyilvántartja a szülők születési helyének, SZAZ-ának, születési idejének és állampolgárságának változását. A házasság és a BÉT esetében, az At. 69/D. § (1) bekezdés *h)* pontja, 69/E. § (1) bekezdés *e)* pontja szerint az EAK rendszer a házassághoz, illetve a BÉT anyakönyvi eseményhez rendelt nyilvántartja a házasság, BÉT fennállása alatt a férj, a feleség, a felek születési családi és utónevének, születési helyének, születési idejének, SZAZ-ának, (születési) nemének, anyja születési családi és utónevének, apja születési családi és utónevének, állampolgárságának, házassági nevének, családi állapotának, halálesete helyének és idejének változását. Ezen adatok közül **a születési hely, a születési idő és a (születési) nem** olyan adatok, amelyek nem változhatnak. Ha valakinek a születési helyét, a születési idejét, vagy a (születési) nemét tévesen állapították meg, vagy az anyakönyvvezető hibás adatot anyakönyvezett, akkor a megfelelő szóhasználat az

²³⁶ At. 69/E. § (1) bek. *b)* pont

²³⁷ At. 69/D. § (1) bek. *b)* pont, 69/E. § (1) bek. *b)* pont

²³⁸ At. 14. § (1) bek., 16. § (1), (3) bek.

adatjavítás.²³⁹ Mivel ezen adatok nem változtathatók, ezért az At. 69/C. § *f*) pontja, 69/D. § (1) bekezdés *h*) pontja, és 69/E. § (1) bekezdés *e*) pontja pontosítandó.

A fennálló házasság és BÉT esetében kizárt a **házassági név változtatása** is. Ezen adatváltozás kizárólag egy esetben fordulhat elő **már megszűnt házasság esetében**, ha a kérelmező a volt férj teljes nevét viselte –né toldattal, amelyhez hozzárendelte a saját teljes, házasságkötés előtt viselt nevét, és személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvánnyal vagy a SZL alapíratával igazolható, hogy volt házastársa nevét a kért formában²⁴⁰ használta.²⁴¹ Mivel –né toldatos házassági nevet a BÉT társak nem viselhetnek, ezért akár fennálló, akár megszűnt BÉT esetében is kizárt a házassági név változása.²⁴² Fennálló és megszűnt házasság esetében is anyakönyvi adatváltozásként előfordul a **házassági névviselési forma módosítása**, vagyis a viselt házassági névviselési formától eltérő, új házassági névviselési forma választása.²⁴³ A leírtak alapján az At. 69/D. § (1) bekezdés *h*) pontja pontosítandó, tehát a házassági névviselési forma módosítása mind a házasság fennállása alatt, mind a házasság megszűnését követően, míg a házassági névváltoztatás kizárólag a házasság megszűnését követően bejegyezhető adatváltozásként nevesítendő. Mivel a BÉT bejegyzésnek nem nyilvántartási adata a házassági név egyik adatváltozása sem, és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítéséről kiállított anyakönyvi kivonaton a felek születési családi és utóneve szerepel, ezért az At. 69/E. § (1) bekezdés *e*) pontja ennek megfelelően pontosítandó.²⁴⁴

²³⁹ At 69/B. § (3) bek.

²⁴⁰ Megjegyzés: gyakran a férj halálesetének anyakönyvezésekor derül ki, hogy a születési anyakönyvi bejegyzésében kettő utónév szerepel, azonban az SZL-ben és az elhalt személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványán egy utónév van. A volt feleség házassági névként a férje teljes nevét viselte egy utónévvel, így házassági névváltoztatási eljárásban kérelmezheti ennek a névnek a megtartását. Például születési anyakönyvi bejegyzése szerint Kiss József Ottó házasságot kötött Nagy Olivíával. A férj házasságkötéskor bemutatott okmányán Kiss József szerepelt. A feleség felvette férje teljes nevét házassági névként, Kiss Józsefné lett a neve. A házassági anyakönyvi bejegyzésben a férj Kiss Józsefként, a feleség Kiss Józsefné névvel szerepel. A férj halálesetének anyakönyvezésekor kiderült, hogy a férj születési neve Kiss József Ottó volt. Ennek megfelelően a volt feleség házassági nevét is kijavítja az anyakönyvvezető Kiss József Ottóné. Ha a volt feleség kezdeményezi a házassági névváltoztatást, akkor megtarthatja a Kiss Józsefné házassági nevet, ellenkező esetben a volt feleség névadata valamennyi nyilvántartásban, az okmányain hivatalból kijavításra kerül.

²⁴¹ At. 52. § (1) bek.

²⁴² A bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: BÉT tv.) 3. § (3) bek.

²⁴³ Megjegyzés: a választható házassági névviselési formákat a Ptk. 4:27-28. §-ai tartalmazzák. Házassági névviselési forma módosításáról van szó, ha például Kovács Józsefné Kiss Gizella úgy dönt, hogy Kovács-Kiss Gizella házassági nevet kívánja viselni.

²⁴⁴ At. 73/A. § (4) bek. *ba*) pont

Fennálló házasság és BÉT esetében a férj, a feleség, a felek **családi állapota** sem változhat meg. A családi állapot változása kizárólag a házasság megszűnésekor következik be. Ennek megfelelően pontosítandó az At. 69/D. § (1) bekezdés *h*) pontja, 69/E. § (1) bekezdés *e*) pontja.

A megvizsgált ellentmondásokat alapul véve az elektronikus anyakönyv adattartalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezések az alábbiak szerint újragondolandók. Az ellentmondásos rendelkezésekből eredő félreértelmezések oka, hogy az **elektronikus anyakönyv** adatait a törvény nem jól tagolja, a **személyazonosító adatok nyilvántartásaként** nevesített adatcsoportokra hivatkozás az **egyes anyakönyvi események adattartalmánál** általános jelleggel – ahogy a fenti példák is szemléltetik – nem állja meg a helyét. Indokoltnak tartom, hogy a személyazonosító adatok nyilvántartása adattartalmának nevesítését követően a jogalkotó **anyakönyvi eseményenként** tételesen határozza meg az anyakönyvezendő adatokat, az **eseményhez kötötten** nyilvántartandó adatokat, továbbá elkülönítve azon adatokat, adatváltozásokat, amelyek **elsődleges vagy másodlagos adatforrása** az adott anyakönyvi esemény. A jelenlegi At.-ben szereplő felsorolási megoldásból nem derül ki egyértelműen, hogy mely adatokat kell egy anyakönyvi esemény kapcsán bejegyezni az elektronikus anyakönyvbe, illetve melyek azok az adatok, amelyek másik anyakönyvi esemény révén kerülnek be a nyilvántartásba, de további anyakönyvi események adattartalmát is képezik.

Az elsődleges és másodlagos adatforrásra példaként említhető a **haláleset helye és ideje adat**, amelynek elsődleges adatforrása a haláleset anyakönyvi esemény és az állampolgárság, amelynek elsődleges adatforrása a születés anyakönyvi esemény. Előbbi adatokat – a papír alapú anyakönyvezési hagyományokhoz igazodóan – hozzá kell rendelni a születés anyakönyvi eseményhez, illetve a házasság/BÉT anyakönyvi eseményhez, amennyiben a házasság/BÉT az érintett halálesete miatt szűnt meg. A hatályos szabályozás értelmében azonban ezen adatot az elektronikus anyakönyv kizárólag a házassággal/BÉT-tel és természetesen a halálessel kapcsolatban tartalmazza, a születés bejegyzés esetében nem.²⁴⁵ Az EAK rendszerből kiállítható születési anyakönyvi kivonat adattartalmaként azonban már nevesíti az At. a bejegyzett személy halálának helyét és idejét.²⁴⁶ Jogszabálymódosítással ezen joghézag megszüntetendő, tehát a haláleset helye és ideje adat a születés anyakönyvi

²⁴⁵ At. 69/D. § (1) bek. *b*) pont, 69/E. § (1) bek. *b*) pont, 69/F. § (1) bek. *a*) pont

²⁴⁶ At. 73/A. (2) bek. *c*) pont

eseményhez rendelendő. A születés, a házasság/BÉT anyakönyvi események adattartalmánál a törvényben külön adatcsoportban jelölendő a haláleset helye és ideje, mivel ezen adatok a haláleset anyakönyvezésével kerültek be az elektronikus anyakönyvbe.

Utóbbi adat, vagyis az **állampolgárság** változása tekintetében nincs szabályozási hézag. Az állampolgárság változása a születés anyakönyvi eseményhez rendelt anyakönyvezendő, ugyanakkor a házasság és a BÉT anyakönyvi eseményeknek, valamint az érintett gyermeke születési anyakönyvi eseményének is adattartalmát képezi.

A papír alapú anyakönyvből rögzített bejegyzések esetében az elektronikus anyakönyvbe rögzítendő a **papír alapú anyakönyvbe bejegyzés ideje**, a papír alapú anyakönyv azonosítója, és a papír alapú anyakönyvi bejegyzés folyószáma. Az At. az egyes anyakönyvi eseményeknél egy bejegyzés ideje adatot nevesít, nincs elkülönítve a papír alapú anyakönyvbe bejegyzés és az elektronikus anyakönyvbe bejegyzés ideje. Szükségesnek tartom ezen két bejegyzési idő elkülönítését a törvényben.

A jogszabály a **papír alapú anyakönyv azonosítóját** kizárólag az elektronikus anyakönyv halálesettel kapcsolatban nyilvántartandó adatai között nevesíti, a többi anyakönyvi eseménynél csak a **papír alapú anyakönyvi bejegyzés folyószáma** szerepel.²⁴⁷ Jelen esetben is jogszabálmódosítás szükséges a papír alapú anyakönyv azonosítójának valamennyi anyakönyvi eseménynél történő szerepeltetéséhez.

Ezen adatokat mind a 4 anyakönyvi esemény vonatkozásában célszerű lenne egy jogi norma keretében felsorolni, hiszen egységesen ugyanazon anyakönyvi bejegyzést azonosító adatokat kell rögzíteni függetlenül az anyakönyvi esemény típusától.

Az anyakönyvi események nyilvántartási elveként érdemes lenne az **egyszeri regisztráció elvét** törvényi szinten rögzíteni, ezáltal kimondva, hogy az adatok, az adatváltozások egy alkalommal anyakönyvezendők azon anyakönyvi eseményhez rendelt, amely az elsődleges adatforrása az adott adatnak, adatváltozásnak. A nyilvántartásba vett adatok hozzárendelendők további anyakönyvi eseményekhez mint másodlagos adatforrásokhoz, amennyiben az adott adat több anyakönyvi eseménynek is adattartalmát képezi.

Összegzésként megállapítható, hogy a hatályos nyilvántartásvezetésre, az elektronikus anyakönyv adattartalmára vonatkozó rendelkezések **nem felelnek meg a**

²⁴⁷ At. 69/C. § (1) bek. h) pont, 69/D. § (1) bek. k) pont, 69/E. § (1) bek. j) pont, 69/F. § (1) bek. e) pont

normavilágosság követelményének. Az elektronikus anyakönyv – természetesen személyhez kötötten nyilvántartott – anyakönyvi események szerint nyilvántartandó elsődleges és másodlagos adatok tételes felsorolásával, és az egyszeri regisztráció elvének kimondásával a fentebb említett példákkal szemléltetett ellentmondások felszámolhatók.

2.5.3. Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése

Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődési irányaként a papír alapú anyakönyvek digitalizálása; az EAK rendszerhez hozzáférés, a rendszerkapcsolatok bővítése, továbbfejlesztése; illetve az anyakönyvi eljárások elektronikus ügyintézési modelljének kialakítása jelölhető ki. Az anyakönyvek **digitalizálásáról**²⁴⁸ jelen alfejezetben írok. Az EAK rendszer hozzáférési rendjéről, a hozzáférés továbbfejlesztési lehetőségeiről témaköröket külön alfejezetekben („3.3. *Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*”, „3.5. *Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere*”, „3.6. *Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*”) fejtem ki. Az elektronikus ügyintézési modellről szintén külön alfejezetben („3.4. *Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*”) írok.

A nyilvántartás **szolgáltatóképességének növelése** érdekében az EAK rendszer fejlődésének következő lépcsőfoka, az anyakönyvvezés újabb mérföldköve a papír alapú anyakönyvek és az ezekhez kapcsolódó alapiratok digitalizálása lehet. A több mint 100 éves papír alapú könyvek és az anyakönyvi alapiratok állapota folyamatosan romlik. Egyszeri **digitalizálással** állagsérelem vagy minimális állagsérelem mellett feltölthető az összes anyakönyvi bejegyzés a hozzá kapcsolódó alapirattal együtt az EAK rendszerbe.

A digitalizálásnak köszönhetően az ügyintézők munkaterhe jelentősen csökkenne, hiszen az anyakönyvvezető néhány kattintással az EAK rendszerből ki tudná keresni azon papír alapú anyakönyvi bejegyzést, amellyel feladata van. Az EAK rendszer

---

²⁴⁸ Megjegyzés: az anyakönyvek digitalizálási előzményeként említhető a Magyar Nemzeti Levéltár, illetve az egyházmegyei levéltárak által elvégzett papír alapú anyakönyvek mikrofilmen történő rögzítése/digitalizálása. Az anyakönyvvezető őrzésében levő állami anyakönyvek digitalizálásakor mindenképpen szükséges a levéltárak tapasztalatait figyelembe venni, erre építkezve a digitalizálási tervet meghatározni. A levéltárak mikrofilmezési/digitalizálási tapasztalatairól lásd BERKES J.–GARADNAI – VISZKET (2008), LAKATOS (2012), REISZ T. (2012/1).

meglévő **papír alapú anyakönyvek nyilvántartása**²⁴⁹ kiegészítendő a digitalizált anyakönyvekben szereplő bejegyzésekkel, amelyeket anyakönyvi folyószámon, az anyakönyvi események alanyainak feltüntetésével nyilvántartva célszerű az adott anyakönyv okmányazonosítójához hozzárendelni. Az alapiratokat szintén az adott anyakönyvi bejegyzés folyószámához rendeltlen szükséges digitalizálni, ezáltal biztosítva a könnyű kereshetőséget.

A digitalizálást követően továbbra is gondoskodni kellene a papír alapú anyakönyvek és az alapiratok őrzéséről. Ugyanakkor az anyakönyvi adatok a digitalizált anyakönyvből és alapiratokból mint biztonsági másolatokból a papír alapú példány megsemmisülése esetén is elérhetők maradnak.

Ha egy anyakönyvi bejegyzést rögzítettek az elektronikus anyakönyvbe, akkor a bejegyzett adatok tekintetében a **hitelesség megdönthető vélelme** társul a bejegyzés elektronikus változatához. Ameddig az adott bejegyzés csak a papír alapú anyakönyvben szerepel, addig a papír alapú anyakönyvi bejegyzést kell hitelesnek tekinteni.²⁵⁰ Az anyakönyvek digitalizálásával ezen szabály módosítandó úgy, hogy a papír alapú bejegyzést, illetve annak digitalizált változatát kell hitelesnek tekinteni, ameddig az anyakönyvi bejegyzést nem rögzítik az elektronikus anyakönyvbe.

A polgármesteri hivatalokat mentesíteni lehetne a digitalizált anyakönyvek papír alapú példányának megőrzése feladat alól. Az anyakönyvek másodpéldányának őrzéséhez hasonlóan az eredeti példányok őrzése is a Magyar Nemzeti Levéltár feladatává válhatna.

Mivel az EAK rendszer fokozatosan töltődő nyilvántartás, így az anyakönyvi bejegyzések többsége még a papír alapú anyakönyvekben szerepel. A digitalizációval el lehetne érni, hogy a napi munkavégzéshez az anyakönyvvezetőnek ne kelljen a régi anyakönyvekben keresgélni, hanem az EAK rendszerben elérhető legyen minden olyan információ, amely a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzés elektronikus anyakönyvbe történő felviteléhez szükséges. Mivel a papír alapú anyakönyv egyes rovatait kézírással töltötték ki, valamint 1907. január 1-jéig az anyakönyvek jegyzőkönyv formátumúak voltak, így a bejegyzések digitalizálását követően azok **automatikus anyakönyvezése kizárt**, hiszen az egyes mezők automatikus kitöltése nem megoldható. Ezen okból a digitalizálást követően is **manuálisan** be kellene rögzítenie az anyakönyvvezetőnek a bejegyzést az elektronikus anyakönyvbe, azonban

²⁴⁹ At. 72/A. §

²⁵⁰ At. 56. §

a rögzítendő bejegyzést nem kellene kikeresnie a papír alapú anyakönyvből, mert a digitalizált változat rendelkezésre állna.

A digitalizálást követően jogszabálmódosítás javasolt, amely eltöröli a papír alapú anyakönyvekben, illetve azok levéltári másodpéldányában a bejegyzések lezárását, ezáltal is csökkentve az anyakönyvvezetők feladatait. A digitalizált anyakönyvből az EAK rendszerbe már berögzített papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzés lezárását a nyilvántartás automatikusan el tudná végezni a papír alapú anyakönyvek nyilvántartásában folyószámhoz és anyakönyvi okmányazonosítóhoz rendelt.

Az At. 57. § – 59/A. §-ai szerinti, a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítésére vonatkozó kötelezettségek **határidejét** csökkenteni szükséges. Az esetek többségében a jogalkotó 120 napos határidőt állapít meg. Az anyakönyvek digitalizálását követően a bejegyzések rögzítése kevesebb időráfordítást fog igényelni.

Az egyes rögzítési feladatok ügyintézési határidejét a „3. sz. melléklet - *Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítése*” c. mellékletben található táblázat tartalmazza.

A digitalizálásnak köszönhetően az **adattovábbítások** is gyorsabban teljesíthetők lennének az EAK rendszerből, hiszen a digitalizált bejegyzés adattartalmának EAK rendszerbe történő rögzítését követően azonnal teljesíthető az adattovábbítás. Az adattovábbítás hatályos rendjéről, illetve a továbbfejlesztési lehetőségekről bővebben lásd a „3.3. *Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*” c. alfejezetben leírtakat.

A digitalizált anyakönyv adattartalma **országosan elérhetővé** válna a feladat- és hatáskörrel rendelkező szervek és személyek számára, így a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések rögzítését nemcsak a nyilvántartó anyakönyvvezető, hanem országos illetékességgel bármely anyakönyvezésre feljogosított szerv el tudná végezni. Például, ha az ügyfél Budapest XI. kerületének anyakönyvvezetőjénél kérelmezi a születési anyakönyvi kivonatának kiállítását és a születési bejegyzése az V. kerületi papír alapú születési anyakönyvben szerepel, akkor a kérelmet felvevő anyakönyvvezető el tudná végezni a bejegyzés elektronikus anyakönyvbe történő rögzítését, és rövidebb ügyintézési határidővel állítaná ki az anyakönyvi kivonatot.

A digitalizálás megnyitja a lehetőséget **új elektronikus ügyintézési lehetőségekre**, ezáltal bővíteni lehetne az **elektronikusan kezdeményezhető**

anyakönyvi eljárások körét (anyakönyvi hatósági bizonyítvány kérelmezése, családi név korrekciója, házassági névviselési forma módosítása). Lásd erről bővebben a „3.4. *Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*” c. alfejezetben leírtakat.

A digitalizálás eredményeképpen az **anyakönyv kutathatóságát**²⁵¹ – az adatvédelem és az adatbiztonság garantálása mellett – elektronikus felületen is elérhetővé lehetne tenni az ügyfelek számára. Lásd erről bővebben a „3.3. *Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*” c. alfejezetben leírtakat.

---

²⁵¹ At. 93/A-B. §

3. Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban

3.1. Bevezetés

A dolgozat ezen szerkezeti egysége az anyakönyvezés közigazgatásban elfoglalt helyének és szerepének a bemutatását tartalmazza a következő témakörök szerinti bontásban:

- az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben,
- hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez,
- elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban,
- az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere, továbbá
- az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere.

Az egyes témaköröket egy-egy alfejezetben foglalom össze. Ezen alfejezetek tartalmát az alábbiak szerint határozom meg.

A XXI. század az információs forradalom, és az információs társadalom korszaka, amely új alapokra helyezi a közigazgatás működését.²⁵² „Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben” c. alfejezet célja megvizsgálni, hogy a közigazgatás egyik területére, mégpedig az anyakönyvi igazgatásra, milyen hatást gyakorolt az IKT eszközök megjelenése és gyors fejlődése. A vizsgálat középpontjában a **nyilvántartásvezetés**, valamint a **munkafolyamatok továbbfejlesztése** áll. Mielőtt az IKT technológiák anyakönyvezésre kifejtett hatását elemezném, röviden összefoglalom az anyakönyvi igazgatásban alkalmazott megoldások technológiai fejlődését. Ezt követően részletesen áttekintem az anyakönyvezés területén eddig megvalósult elektronizálási lépések közül az ASZA rendszer, illetve az EAK rendszer bevezetését és működtetését.

A „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezet célja áttekintő képet nyújtani a hozzáférés valamennyi típusáról, és az egyes hozzáférésekhez kapcsolódó jogosultságokat bemutatni. Ezen célok elérése érdekében definiálom a **hozzáférés fogalmát**, különböző aspektusból **csoportosítom** a hozzáférést, bemutatom az egyes **hozzáféréstípusokat**, felvázolom az **EAK**

²⁵² Lásd még TORMA (2017) 281-290.

adatforrási hálózatát, majd az **adattvédelem és adatbiztonság** oldaláról is megvizsgálom az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének hozzáférési rendszerét. Végezetül javaslatot teszek a hozzáférés megújítására, illetve továbbfejlesztésére.

Az alfejezet egyben rendszertani alapul szolgál az „*Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*”, „*Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere*”, és „*Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*” c. alfejezetekhez.

Már a **Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0)** is megfogalmazta, hogy az e-közigazgatás tekintetében a legfontosabb állampolgári igények az elektronikus ügyintézés, az elektronikus adatkérési és tájékoztatói lehetőség, az elektronikus ügyintézési lehetőségek bővítése, illetve az egyablakos ügyintézési rend a közigazgatási nyilvántartások közötti információátadás biztosításával.²⁵³ Az „*Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*” c. alfejezet célja ezen lehetőségek feltárása az anyakönyvi igazgatás tekintetében. Az anyakönyvi eljárás fogalmának tisztázását követően megvizsgálom, hogy az anyakönyvi igazgatás egyes eljárástípusai milyen elektronikus ügyintézési alternatívákat rejtnek magukban. A hatályos ügyintézési modellből kiindulva javaslatot teszek egy olyan **elektronikus anyakönyvi ügyintézési modellre**, amely megfelel az elektronikus ügyintézés E-ügyintézési tv. által nevesített követelményeinek, biztosítja a korszerű és ügyfélbarát anyakönyvi eljárásrendet, továbbá amelynek segítségével az anyakönyvi igazgatásban csökkenthetők az adminisztratív terhek, illetve az ügyintézési határidő.

Az állami anyakönyvezés és a néesség-nyilvántartás²⁵⁴ bevezetése óta eltelt évtizedek társadalmi, gazdasági változásai, valamint az IKT eszközök megjelenése és rohamos fejlődése számos változást hozott hazánk személyi alapnyilvántartásai, tehát az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás vezetésében. „*Az anyakönyv*

²⁵³ Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0) 41., BARTA – VESZPRÉMI (2019) 68.

Megjegyzés:

Információátadás: az információk együttműködő szervek közötti átadása és átvétele. (E-ügyintézési tv. 1. § 25. pont)

Automatikus információátadás: információátadás az információ átadását biztosító együttműködő szerv részéről emberi beavatkozást nem igénylő módon. (E-ügyintézési tv. 1. § 3. pont)

Egyszerű információátadás: információ automatikus információátadásnak nem minősülő átadása együttműködő szervek között. (E-ügyintézési tv. 1. § 12. pont)

Együttműködő szerv: az elektronikus ügyintézését biztosító szervek, valamint a Kormány által kijelölt közfeladatot ellátó szervek. [E-ügyintézési tv. 51. § (1) bek.]

²⁵⁴ Megjegyzés: az Nytv. 38. § (3) bekezdése értelmében 1992. november 30-ától a „*néesség-nyilvántartás*” hivatalos megnevezése „*személyiadat- és lakcímnnyilvántartás*”.

és a személyiadat- és lakcímnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezet célja az EAK és az SZL viszonyrendszerének vizsgálata, továbbá a két nyilvántartás egymáshoz való viszonyában rejlő továbbfejlesztési lehetőségek feltérképezése.

Nem céлом, hogy a népesség-nyilvántartás bevezetésétől napjainkig áttekintsem az anyakönyv és az SZL egymáshoz való viszonyának fejlődését. Az elemzés középpontjában a két személyi alapnyilvántartás viszonyrendszerében mérőföldkőnek számító, 2014. július 1-jével bekövetkezett változás, tehát az elektronikus anyakönyvezés bevezetése áll.

A két nyilvántartás kapcsolatát a **nyilvántartásvezetés célja**, a **nyilvántartás objektuma**, a **nyilvántartás adattartalma**, az **EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása**, és az **adattovábbítás a nyilvántartásból** szempontok alapján elemzem. Végezetül – a hatályos jogi szabályozás tükrében – összefoglalom az EAK és az SZL kapcsolatában rejlő továbbfejlesztési lehetőségeket.

„*Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*” c. alfejezetben a „*1.4. A személyi nyilvántartások általános bemutatása*” c. alfejezetben röviden ismertetett személyi szaknyilvántartások és az EAK rendszer viszonyát elemzem.

Hasonlóan az előző alfejezethez, ezen viszonyrendszer vizsgálatakor sem céлом, hogy az egyes személyi szaknyilvántartások bevezetésétől napjainkig áttekintsem az anyakönyv és az adott szaknyilvántartás viszonyának fejlődését. Az elemzés középpontjában a 2014. július 1-jével bekövetkezett változás, tehát az elektronikus anyakönyvezés bevezetése és a viszonyrendszerre gyakorolt hatása áll.

A viszonyrendszer vizsgálatát az **EAK rendszerből teljesíthető adattovábbítás módja**, az **EAK rendszer értesítése**, valamint az **SZL és a személyi szaknyilvántartások adatkapcsolata** elemzési szempontok alapján végzem el. Végezetül javaslatot teszek az EAK és a személyi szaknyilvántartások kapcsolatának javítására, mégpedig az előző alfejezetben megfogalmazott EAK-SZL nyilvántartási reformra építkezve.

3.2. Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben²⁵⁵

Kovacsics József már a 70-es években megállapította, hogy *„ahol a közigazgatási munka döntően olyan jellegű, ami formalizálható, a munkafolyamatok ismétlődnek és azok pontos leírása után a munka gépesíthető... Ilyen terület lehet az adókvetés, a pénzügyigazgatás, általában a közigazgatási nyilvántartások területe, a telek és közmű; továbbá a népességgel összefüggő nyilvántartások... létrehozása.”*²⁵⁶

Az IKT eszközöket eleinte csak ügyviteli feldolgozásra alkalmazták, a 70-es években azonban egyre nagyobb mértékben igénybe vették folyamatszervezésre, információszerzésre, döntéshozatalra és adatbankok létrehozására is.²⁵⁷

Az **IKT technológiák alkalmazásának célja** a közigazgatás egy adott területének, jelen esetben az anyakönyvi igazgatás korszerűsítése, eljárások gyorsítása, egyszerűsítése, adminisztratív terhek csökkentése, korszerű, ügyfélbarát és hatékony ügyintézés megvalósítása, az ügyintézés minőségének javítása, az információk egyszerű és hatékony elérésének biztosítása, a papír alap ügyintézési rend felváltása információs rendszerrel támogatottra, továbbá az információkhoz való hozzáférés rendjének egyszerűsítése.²⁵⁸

Az egyes IKT eszközök bevezetését az anyakönyvi igazgatásba időrendi sorrendben haladva tekintem át.

Az anyakönyvek kitöltése és az anyakönyvi közokiratok²⁵⁹ kiállítása egészen **1983. január 1-jéig** kizárólag erre rendszeresített **íróeszközzel** történt. Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 2/1982. (VIII. 14.) MTTH rendelkezés 88. § (2) bekezdése lehetővé tette, hogy az anyakönyvi közokiratok közül az anyakönyvi kivonatot a rendszeresített **íróeszköz** mellett **gépírással** is ki lehessen tölteni. Az anyakönyvi másolatot és értesítést azonban a rendelkezés hatályba lépésétől

²⁵⁵ Jelen alfejezet tartalmi alapjául KÁRPÁTI (2018/2) 71-77. szolgált.

²⁵⁶ KOVACSICS (1976) 43-44.

²⁵⁷ KOVACSICS (1976) 45.

²⁵⁸ VESZPRÉMI (2018/1) 64., NEMESLAKI (2017) 15.

²⁵⁹ Megjegyzés: a 2014. július 1-je előtt hatályos anyakönyvi joganyag ismertetésekor, elemzésekor „*anyakönyvi közokirat*” alatt értem az anyakönyvi másolatot, az anyakönyvi kivonatot, az anyakönyvi értesítést és az anyakönyvi hatósági bizonyítványt. A 2014. július 1-je utáni hatályos anyakönyvi joganyag ismertetésekor, elemzésekor „*anyakönyvi közokirat*” alatt értem az anyakönyvi kivonatot, a többnyelvű formanyomtatványt, az anyakönyvi hatósági bizonyítványt, a névváltoztatási okiratot, és a névváltoztatási okiratmásolatot.

kizárólag **gépírással** lehetett kiállítani. Az MTTH rendelkezés értelmében az írógép használata az anyakönyvi eljárások szerves részét képezte.

Az írógép használata mellett **2003. március 10-ei** hatállyal megjelent a **számítógép** is az anyakönyvi igazgatásban. A 6/2003. (III. 7.) BM r. szigorított a korábbi szabályozáson, megszüntette a kivonatok íróeszközzel történő kiállítását és valamennyi anyakönyvi közokirat tekintetében kimondta, hogy azokat kizárólag **gépírással**, illetve **elektronikus úton** szabad kiállítani.²⁶⁰

2005. október 1-jével, a Ket. hatályba lépésével, az anyakönyvi igazgatásban is megjelent az elektronikus ügyintézés lehetősége. A 1982. évi 17. tvr. hatályba lépő új rendelkezése értelmében az anyakönyvi kivonat, az anyakönyvi hatósági bizonyítvány kiállításának, továbbá a házassági névviselési forma módosításának kérelmezését engedte a hatályos jogi környezet elektronikus úton.²⁶¹ Az elektronikus ügyintézés mellett a tvr. – összhangban a Ket. 167. §-ával²⁶² – deklarálta egy olyan központi nyilvántartás létrehozását, amely az anyakönyvi bejegyzések céljára, valamint az anyakönyvi kivonat kiállítására szolgáló biztonsági okmányokról a közhitelességet szolgáló ellenőrzés, valamint a visszaélések megakadályozása céljából vezetnek.²⁶³

A következő jelentősebb mérföldkőre **2006. március 1-jén** került sor. Ezen időponttól kezdve az **anyakönyvi kivonatot**, elektronikus informatikai rendszer, az **ASZA rendszer alkalmazásával**, a belügyminiszter által rendszeresített, biztonsági patronnal ellátott nyomtató használatával, elektronikus úton kellett kitölteni és kiállítani. Az **anyakönyvi másolat** és **értesítés** tekintetében a szabályok változatlanok,

²⁶⁰ 6/2003. (III. 7.) BM r. 84. § (2) bek.

²⁶¹ 1982. évi 17. tvr. 41/A. § (2) bek.

Megjegyzés: az ASZA rendszer bemutatása a hatályon kívül helyezett 1982. évi 17. tvr. és 6/2003. (III. 7.) BM r. utolsó hatályos állapotának rendelkezéseit tartalmazza.

²⁶² Ket. 167. § „(1) A hatóság az elektronikus ügyintézés, illetve szolgáltatás teljesítéséhez csak olyan informatikai rendszert vehet igénybe, amely biztosítja a hatóságok egymás közötti, valamint az ügyfelekkel való biztonságos kapcsolatát, az adatvédelmi szabályoknak megfelelő adatkezelést és a hiteles dokumentumcserét, továbbá az elektronikus iratoknak a jogszabályban meghatározott formában és a levéltári szabályokban meghatározott ideig történő archiválását, továbbá alkalmas más, az említett célt szolgáló informatikai rendszerekkel történő együttműködésre.

(2) Az (1) bekezdés szerinti követelményrendszer magában foglalja:

a) a szolgáltatások nyújtásához igénybe vett informatikai eszközökkel, alkalmazásokkal, számítógépes programokkal,

b) az ügyfelek számára szükséges tájékoztatásokkal és azok hozzáférhetővé tételével,

c) az egyes szolgáltatások együttes működtetésének biztosíthatóságával,

d) az elektronikus úton benyújtott kérelemhez rendelt elektronikus érkeztető szám képzésével kapcsolatos előírásokat.”

²⁶³ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (1) bek.

ezen okiratokat **elektronikus úton** vagy **gépirással** lehetett a továbbiakban is kitölteni és kiállítani.²⁶⁴

Az anyakönyvi bejegyzések teljesítése egészen **2014. július 1-jéig** a papír alapú anyakönyvekbe, erre rendszeresített **íróeszközzel** történt. Ezen időponttól az anyakönyvi eljárásokat és a nyilvántartásvezetést az ASZA rendszert kiváltó elektronikus információs rendszer, az EAK rendszer támogatja.

A következőkben ezen két mérföldkövet, tehát az **ASZA** és az **EAK rendszerek** bevezetését, főbb funkcionálisait mutatom be részletesen.

3.2.1. Az ASZA rendszer

Az ASZA rendszer az anyakönyvi bejegyzések céljára, valamint az anyakönyvi kivonat kiállítására szolgáló biztonsági okmányokról a közhitelességet szolgáló ellenőrzés, valamint a visszaélések megakadályozása céljából vezetett központi nyilvántartás volt.²⁶⁵ Ezen rendszeren keresztül valósult meg az anyakönyvvezetők anyakönyvvel és anyakönyvi kivonat nyomtatvánnyal történő ellátásának kezdeményezése, az anyakönyvek és az anyakönyvi kivonatok felhasználásának nyilvántartása.²⁶⁶ Az anyakönyvi közokiratok közül az anyakönyvi kivonat kizárólag az ASZA rendszeren keresztül, az erre rendszeresített, biztonsági patronnal ellátott nyomtató használatával, elektronikus úton volt kitölthető.²⁶⁷

Az anyakönyvi igazgatásban az anyakönyvi kivonat kiállítása tekinthető a leggyakrabban végzett tevékenységnek. Valamennyi anyakönyvi alapesemény (születés, házasságkötés, BÉT létesítés, haláleset) anyakönyvezését követően hivatalból, minden további esetben az ügyfél kérelmére ki kell állítani ezen okiratot. Az ASZA rendszer bevezetésének elsődleges célja ezen feladat elvégzésének megkönnyítése volt.

A működésbe állt rendszer, az **első olyan komplex informatikai rendszer**, amely az anyakönyvvezetők munkavégzését támogatta. A következőkben az alábbi szempontok alapján áttekintem, hogy ezen támogatás miként valósult meg:

- a nyilvántartás jellemzői,

²⁶⁴ 6/2003. (III. 7.) BM r. 84. § (3)-(4) bek.

²⁶⁵ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (1) bek.

²⁶⁶ 6/2003. (III. 7.) BM r. 89. § (1) bek.

²⁶⁷ 6/2003. (III. 7.) BM r. 84. § (4) bek.

- hozzáférés a nyilvántartás adataihoz, valamint
- az ASZA rendszer főbb funkciói tekintetében.

3.2.1.1. A nyilvántartás jellemzői

Az ASZA rendszer vezetésének célja az anyakönyvekről és az anyakönyvi kivonatokról mint biztonsági okmányokról közhitelességet szolgáló ellenőrzés biztosítása, valamint a visszaélések megakadályozása volt.²⁶⁸

Az ASZA rendszer részei:

- az anyakönyvek és anyakönyvi kivonatok nyilvántartása,
- a szervnyilvántartás,
- a jogosultsági nyilvántartás.

Az anyakönyvek és anyakönyvi kivonatok nyilvántartása tartalmazta az anyakönyv felhasználására jogosult szerv megnevezését és azonosítóját, az anyakönyv egyedi azonosítóját, hitelesítésének (megnyitásának) és lezárásának tényét, időpontját, az újrakötés, valamint a megsemmisülés, pótlás tényét és időpontját, továbbá a területi tagozódást érintő településszervezési változás adatait. Mivel az anyakönyvi kivonat kiállítása az ASZA rendszeren keresztül valósult meg, így a nyilvántartás tartalmazta a kiállított anyakönyvi kivonatban szereplő személyes és okmányazonosító adatokat, a kiállítást kérő ügyfél személyazonosító adatait, valamint a kiállító anyakönyvvezető azonosításához szükséges adatokat.²⁶⁹

A szervnyilvántartás tartalmazta a hatáskörrel rendelkező szervek adatait. Mind a területi tagozódást érintő területszervezési, mind a területi tagozódást nem érintő közigazgatás-szervezési változásokat²⁷⁰ át kellett vezetni a nyilvántartáson, ezáltal biztosítva a település naprakész adatainak rendelkezésre állását.

A jogosultsági nyilvántartás pedig az ASZA rendszerben jogosultsággal rendelkező szervek és személyek közvetlen hozzáférési jogosultságának jogszerű gyakorlásához szükséges adatokat tartalmazta.²⁷¹

²⁶⁸ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (1) bek.

²⁶⁹ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (2) bek. a)-b) pont

²⁷⁰ 6/2003. (III. 7.) BM r. 89. § (4)-(5) bek.

²⁷¹ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (3) bek. 41/D. § (1) bek.

Megjegyzés: közvetlen hozzáférés alatt jelen esetben mind a nyilvántartásvezetési, mind a bekérdezési jogosultságot érteni kell.

3.2.1.2. Hozzáférés a nyilvántartás adataihoz

Közvetlen hozzáférési jogosultsággal az alábbi szervek²⁷² rendelkeztek. Az **ASZA rendszerbe bejegyzésre jogosult** volt települési anyakönyvezési feladatainak ellátása érdekében az anyakönyvvezető, felügyeleti tevékenység gyakorlásához a fővárosi és megyei kormányhivatal, szakmai irányítási és egyéb anyakönyvi igazgatási feladatainak ellátásához pedig a központi anyakönyvi szerv. A rendszer működtetéséért, a szükséges IKT eszközök rendelkezésre bocsátásáért a KEKKH felelt. **Bekérdezési jogosultsággal** rendelkezett a járási hivatal vezetője, az útlevelhatóság, vagy a konzuli szolgálat közigazgatási hatósági jogkört gyakorló konzuli tisztviselője személyazonosításra alkalmas hatósági igazolvány kiadási eljárásban. Az anyakönyvi okirat kiállítására irányuló, illetve a magyar állampolgárság fennállásának megállapításához szükséges adatokkal kapcsolatos megkeresések gyors és hatékony lebonyolítása érdekében az állampolgársági ügyekért felelős szerv is hozzáférési jogosultsággal rendelkezett az ASZA rendszer levelező rendszeréhez.²⁷³

3.2.1.3. Az ASZA rendszer főbb funkciói

Az ASZA rendszer főbb funkciói a következők:

- okmányokon végezhető technikai műveletek,
- anyakönyvi közokirat kiállítása,
- dokumentumtár,
- levelezés.

Az ASZA rendszerben biztosított volt **az anyakönyvi okmányokon végezhető valamennyi technikai művelet** nyilvántartásba vétele. Ezen műveletek közül az anyakönyvi biankó okmányok igénylésének folyamatát a rendszer teljeskörűen támogatta. Az ASZA rendszer felületén kellett megadni az okmányigénylés adatait, melyet a rendszer elektronikusan megküldött a biankó okmányt előállító nyomda számára. Ezen művelet mellett szintén teljes körű támogatással valósult meg a kivonat előállítása, nyomtatása, illetve az ügyfélnek átadáshoz szükséges elismervény elkészítése. A többi anyakönyvi okmányon végezhető technikai műveletet papír

²⁷² Megjegyzés: a dolgozat jelen alfejezetében szereplő szerveknevezések a hatályon kívül helyezett 1982. évi 17. tvr. és 6/2003. (III. 7.) BM r. utolsó hatályos állapotának felelnek meg.

²⁷³ 1982. évi 17. tvr. 41/B. § (3) bek., 6/2003. (III. 7.) BM r. 89/A. § (5)-(6) bek., 89/B. § (1) bek.

alapon kellett elvégezni és kizárólag a technikai művelet adatait kellett rögzíteni a nyilvántartásba, megadva a típust, az okot és a dátumot (ilyen művelet volt például az érvénytelenítés, és a selejtezés).²⁷⁴

Az anyakönyvből kiállítható anyakönyvi közokiratok előállítását az ASZA rendszer támogatta. Ezen közokiratok közül az anyakönyvi kivonat az ASZA bevezetését követően kizárólag a rendszeren keresztül volt megrendelhető és megszemélyesíthető.²⁷⁵ Az anyakönyvi másolat, és értesítés vonatkozásában az ASZA rendszer kötelező használatát az anyakönyvi jogszabályok nem írták elő, kizárólag annyit mondott ki a 6/2003. (III. 7.) BM r. 84. § (3) bekezdése, hogy az „*anyakönyvi másolatot és értesítést kizárólag elektronikus úton vagy gépirással lehet kitölteni*”. Így továbbra is lehetőség nyílt az írógép, vagy egyéb elektronikus út igénybevételére. Az anyakönyvi hatósági bizonyítvány kiállítására használható eszközt az anyakönyvi jogszabályok nem nevesítették, így jelen közokirat bármilyen úton előállítható volt.

Az anyakönyvi közokiratok kiállítása ugyan a rendszeren keresztül valósult meg, azonban a közokirat alapját képező anyakönyvi bejegyzés a papír alapú anyakönyvben szerepelt, így az anyakönyvi adatok rendszeren belüli átemelésére nem volt lehetőség. Az anyakönyvvezető kizárólag manuálisan, a papír alapú anyakönyvből kikeresve tudta megadni a kiállítandó közokirat adattartalmát.

A 1982. évi 17. tvr. 41/A. § (2) bekezdése szerint az anyakönyvi kivonat elektronikus úton is igényelhető volt. Az anyakönyvi kivonat kérelmek elektronikus úton történő előterjesztését az ügyfélkapu támogatta.

Az anyakönyvvezetők munkájának támogatása, az egységes végrehajtási gyakorlat megvalósítása érdekében az ASZA rendszerben külön funkcióként megtalálható volt a **dokumentumtár**, amely valamennyi, anyakönyvi ügyintézéshez szükséges irat mintáját tartalmazta. Az iratminták szerkeszthető formátumban letölthetők voltak, azonban ezen iratminták szöveges kitöltését a rendszer már nem támogatta.

A rendszer részét képezte **egy levelező alrendszer** is, amely lehetővé tette az anyakönyvvezetők egymás közötti kommunikációját, a szakmai információcserét és a belföldi jogsegélyek gyors lebonyolítását. A 6/2003. (III. 7.) BM r. 89/B. § (4) bekezdése kötelezően elrendelte a levelező alrendszer naponta legalább egyszeri

²⁷⁴ 6/2003. (III. 7.) BM r. 89. § (1) bek., 6. sz. melléklete

Megjegyzés: teljes körű támogatás körébe azon műveletek tartoznak, amelyeket kizárólag az ASZA rendszerben kellett elvégezni, nem voltak maguk után papír alapú utólagos tevékenységet.

²⁷⁵ 6/2003. (III. 7.) BM r. 84. § (4) bek.

megnyitását, ezáltal ösztönözve a felhasználókat arra, hogy térjenek át az egymás közötti elektronikus információcserére.²⁷⁶

A levelező rendszer megkönnyítette az anyakönyvi igazgatásban érintett szervek, személyek egymás közötti információcseréjét, hiszen közvetlenül tudtak egymással levelezni, illetve valamennyi anyakönyvvezetőt érintő témában pedig fórum levelezéseket folytatni. Mind a felügyeleti szervnek, mind a szakmai irányító szervnek lehetősége volt az egységes gyakorlat kialakítása, illetve szakmai iránymutatás nyújtása érdekében szakmai állásfoglalásokat rögzíteni a levelező rendszerbe.

Az ASZA rendszer, habár nem teljeskörűen, mégis számos területen támogatta és megkönnyítette az anyakönyvvezetők munkáját. A rendszer egészen 2014. július 1-jéig az elektronikus anyakönyv bevezetéséig működött.

3.2.2. Az EAK rendszer

Az elektronikus anyakönyv vezetésének célja – ahogy azt már fentebb többször is említettem – a személyazonosság, az anyakönyvi események bekövetkezésének, az azok alapján létrejövő családi kapcsolatoknak, valamint a házasság és a BÉT megszűnésének határidő nélkül történő nyilvántartása és igazolása.²⁷⁷ Az elektronikus anyakönyv bevezetésével megtörtént az átállás a papír alapú nyilvántartásvezetésről az elektronikusra.

Az EAK rendszer bevezetésével az anyakönyvi események nyilvántartásba vétele kizárólag elektronikusan történik, megszüntetve ezáltal a papír alapú, anyakönyvi eseményenként és területileg tagolt anyakönyvvezést. Az elektronikus anyakönyvi rendszerre történő átállás az At. hatályba lépésének napján azonnal megvalósult.

A **kizárólagosság elvét** betartva, a rendszer éles üzembe helyezésétől a papír alapú anyakönyvbe bejegyzést már nem lehet tenni, abban mindössze a korábbi bejegyzés lezárása engedélyezett.²⁷⁸ Az elektronikus anyakönyv a bevezetésekor egy „üres” adatbázis volt. Az új, illetve 2014. július 1-jét követően anyakönyvezett anyakönyvi eseményeket csak az elektronikus nyilvántartásba lehet bejegyezni. A **fokozatosság elvét** követve a papír alapú nyilvántartásban szereplő adatok akkor kerülnek be az

²⁷⁶ 6/2003. (III. 7.) BM r. 89/B. § (1)-(2) bek.

Megjegyzés: az E-ügyintézési tv. 57. § (4) bekezdése értelmében az EAK rendszer vonatkozásában is fennáll ezen kötelezettség.

²⁷⁷ At. 69/A. §, UGRÓCZKY (2018) 208.

²⁷⁸ Ar. 23. § (2) bek.

elektronikus rendszerbe, ha a bejegyzés alanya egy új anyakönyvi ügy alanya vagy érintettje. Például, ha olyan bejegyzésről szükséges adatszolgáltatást teljesíteni, amely a papír alapú nyilvántartásban szerepel, akkor az adatszolgáltatás teljesítését megelőzően a bejegyzést rögzíteni szükséges az elektronikus anyakönyvbe. Csak ezt követően teljesíthető az adatszolgáltatás, szintén ezen elektronikus nyilvántartás útján. Az elektronikus anyakönyvbe kerülés másik alternatívája, ha valakinek új anyakönyvi eseménye (pl. házasságkötés esetén a felek születési bejegyzését rögzíteni kell az elektronikus rendszerbe), anyakönyvi adatváltozása (pl. a születési névváltoztatás maga után vonja a születési esemény felvitelét az elektronikus rendszerbe) keletkezik, vagy anyakönyvi eseményben érintettként szerepel (pl. gyermek születése kapcsán a szülők születési bejegyzése és házassága rögzítendő a nyilvántartásba). Lásd erről bővebben a „3. sz. melléklet - Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítése” c. mellékletben található táblázatban leírtakat.

A következőkben áttekintem az EAK rendszer főbb jellemzőit az alábbi szempontok alapján:

- a nyilvántartás jellemzői, illetve
- a nyilvántartás funkciói.

3.2.2.1. A nyilvántartás jellemzői

Az ASZA rendszer három nyilvántartási részből az anyakönyvek és anyakönyvi kivonatok nyilvántartásából, a szervnyilvántartásból, illetve a jogosultsági nyilvántartásból állt. Az **anyakönyvi nyilvántartások rendszere ennél komplexebb, hiszen magába foglalja** az elektronikus (EAK rendszer) és a papír alapú anyakönyvi nyilvántartást, mely nyilvántartásoknak szintén vannak külön nyilvántartási egységei.²⁷⁹

Az EAK rendszer az alábbi nyilvántartási egységekből épül fel:

- elektronikus anyakönyv,
- apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása,
- okirat-nyilvántartás,
- jogosultsági nyilvántartás,
- papír alapú anyakönyvek nyilvántartása,

---

²⁷⁹ At. 69. § (1) bek.

- adattovábbítási nyilvántartás.²⁸⁰

Az elektronikus anyakönyv vezetésének célját fentebb már ismertettem, így újból nem térek ki rá. Az elektronikus anyakönyvről lásd bővebben a „2.5.2. Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése” c. alfejezetben leírtakat.

Az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása a gyermek családi jogállásának igazolása érdekében az apai elismerő nyilatkozat tekintetében határidő nélkül nyilvántartja az At.-ben meghatározott adatokat.²⁸¹

Az okirat-nyilvántartás vezetésének célja az anyakönyvi eljárásban fel nem használt anyakönyvi kivonatokról, az anyakönyvből kiállított anyakönyvi okiratokról, a névváltoztatási eljárásban fel nem használt és a kiállított névváltoztatási okiratokról a közhitelességet szolgáló ellenőrzés, valamint a visszaélések megakadályozása.²⁸²

A nyilvántartásokhoz történő hozzáférés jogszerűségének biztosítása, illetve a jogosulatlan hozzáférés megakadályozása érdekében az EAK rendszer **jogosultsági nyilvántartása** a rendszerben adatok rögzítésére jogosult személynek, a közvetlen hozzáférésre jogosult személynek a rendszerhez történő hozzáféréshez, valamint a feladatellátáshoz szükség adatait tartalmazza.²⁸³

A papír alapú anyakönyvek nyilvántartása a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések elektronikus anyakönyvbe történő rögzítésének megkönnyítése, valamint a papír alapú anyakönyvekből való adattovábbítás megkönnyítése céljából anyakönyvi típusonként tartalmazza a papír alapú anyakönyv és az őrző település adatait.²⁸⁴ A papír alapú anyakönyvek nyilvántartásának kibővítéséről lásd a „2.5.3. Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése” c. alfejezetet.

Az EAK rendszer adatkezelője a nyilvántartásokból teljesített adattovábbításokról az adattovábbítás jogszerűségének ellenőrzése, valamint az érintett tájékoztatása céljából **adattovábbítási nyilvántartást** vezet.²⁸⁵

Az EAK rendszer egyes nyilvántartásaihoz történő hozzáférési jogosultságokról, az okirat-nyilvántartásról, a jogosultsági nyilvántartásról, és az adattovábbítási

²⁸⁰ At. 69. § (2) bek., 92-93. §

Megjegyzés: az At. 69. § (2) bekezdése szerint az adattovábbítási nyilvántartás nem része az EAK rendszernek. Az EAK rendszer egyes nyilvántartásaiból teljesített adattovábbítás jogszerűségének ellenőrzése céljából az At. 92. § (1) bekezdése értelmében a nyilvántartó szerv köteles az adatkezelési tevékenységek nyilvántartása részeként adattovábbítási nyilvántartást vezetni. Mivel az adatbázis, ha az At. nem is mondja ki, az EAK rendszerhez tartozik, ezért szerepel jelen felsorolásban.

²⁸¹ At. 70. § (1) bek.

²⁸² At. 71. § (1) bek.

²⁸³ At. 72. § (1) bek.

²⁸⁴ At. 72/A. § (1) bek.

²⁸⁵ At. 92. § (1) bek.

nyilvántartásról lásd a „3.3. Hozzájárás az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezetet.

3.2.2.2. A nyilvántartás funkciói

Az EAK rendszer egy olyan komplex informatikai rendszer, amely az anyakönyvi események, az azokhoz kapcsolódó anyakönyvi adatváltozások nyilvántartásba történő bejegyzése mellett számos további funkcióval támogatja az anyakönyvi ügyintézését. A következőkben az EAK rendszer funkcionalitását az ASZA rendszerrel összevetve mutatom be.

Az anyakönyvi igazgatás főbb területeinek a korábbi ASZA rendszer és a működő EAK rendszer általi támogatottságának két szintje különíthető el, támogatott és nem támogatott. **Támogatott** a tevékenység, ha azt a nyilvántartásban akár manuálisan, akár automatikusan végre lehet hajtani. **Nem támogatott** a tevékenység, ha teljesen rendszeren kívül valósul meg.

Az anyakönyvi igazgatás egyes területein alkalmazható funkciókat egy-egy példával szemléltetem.

2. sz. táblázat: Az ASZA és az EAK funkcionalitása – Anyakönyvi okiratok²⁸⁶

Anyakönyvi igazgatás területe		ASZA	EAK
Anyakönyvi okirat ²⁸⁷	technikai műveletek	támogatott	támogatott
	igénylés	támogatott	támogatott
	kiállítás	támogatott	támogatott
	kiállított okirat e-kézbesítése	nem támogatott	nem támogatott
	kiállított okirat hitelességének ellenőrzése	nem támogatott	támogatott

Az anyakönyvi okiratok kezelése tekintetében az anyakönyvi kivonathoz kapcsolódó funkciókat emelem ki. Már az ASZA rendszer is támogatta a **kivonattechnikai műveletek** elvégzését, például a blankó kivonatok igénylését és a kivonat nyomtatását. Az EAK rendszerben ugyanezen funkcionalitás megtalálható, ugyanezen támogatottság érvényesülésével. Ameddig az anyakönyvi kivonat papír alapú biztonsági okmány marad, szükséges az egyes technikai műveletek papír alapon történő elvégzése is (példaként említhető a selejtezés).

Az ügyfél az anyakönyvi kivonatot mind elektronikusan, mind papír alapon **igényelheti**. Ezen opciók már az ASZA rendszer idejében is léteztek. Az **elektronikusan igényelt** anyakönyvi kivonatot az ügyfél a személyre szabott ügyintézési felület központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás (a továbbiakban: SZÜF vagy SZÜF KEÜSZ) felületén bejelentkezve tudja kérelmezni, melyet az anyakönyvvezető az EAK rendszerben kap meg rendszer-rendszer kapcsolat útján.²⁸⁸

²⁸⁶ Forrás: saját szerkesztés az 1982. évi 17. tvr., a 6/2003. (III. 7.) BM r., az At., és az Ar. rendelkezései alapján.

²⁸⁷ Megjegyzés: az Ar. 12. § (2) bekezdése értelmében az anyakönyvi kivonatot kizárólag az EAK rendszeren keresztül lehet kiállítani, ezzel szemben az Ar. 14. §-a szerint az anyakönyvi hatósági bizonyítvány kiállítása során mindössze valamilyen elektronikai eszközök felhasználása az elvárás. Indokoltnak tartom az anyakönyvi kivonat és az anyakönyvi hatósági bizonyítvány kiállítási szabályainak egységesítését, előírva ezen művelet EAK rendszeren keresztüli elvégzését, összhangban az Ar. 16. § (1) bekezdésében megfogalmazott követelménnyel, vagyis azzal, hogy az anyakönyvi eljárásban az anyakönyvi okiratok kiállítása az EAK rendszer alkalmazásával történik.

²⁸⁸ UGRÓCZKY (2018) 181., At. 12. § (3) bek.

Megjegyzés:

Személyre szabott ügyintézési felület: a jogszabályban kijelölt szolgáltató által nyújtott olyan, az ügyfél által személyre szabható internetes alkalmazás, amely az azonosított ügyfél számára egységesen elérhető lehetőséget biztosít az elektronikus ügyintézéshez szükséges nyilatkozatok, eljárási cselekmények és egyéb kötelezettségek teljesítésére, az ügyfél által igénybe vehető elektronikus ügyintézési szolgáltatások igénybevételére. (E-ügyintézési tv. 1. § 40. pont)

A **szóban előterjesztett** kérelem felvételét és a kérelem rendszerben történő generálását az EAK rendszer ügymenet-támogató modulja biztosítja.

Az **anyakönyvi kivonat kiállítása** hasonló elvek mentén, teljes körű támogatottsággal valósul(t) meg mindkét anyakönyvi rendszerben.

A hatályos jogszabályi rendelkezések módosításával, illetve az EAK rendszer továbbfejlesztésével az anyakönyvi kivonat elektronikus okiratként kiállíthatóvá és **elektronikus úton kézbesíthetővé** válhatna. Lásd erről bővebben a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetben leírtakat.

A kiállított anyakönyvi kivonat adattartalmának és **hitelességének külső szervek általi ellenőrzését** az ASZA rendszer nem támogatta. Az EAK rendszerben ezzel szemben biztosított a közvetlen hozzáféréssel rendelkező szervek számára a naprakész anyakönyvi adatok lekérdezése. Ennek köszönhetően például egy bírósági eljárásban bemutatott kivonat adattartalmát a bíró ellenőrizni tudja. Továbbá garantált a külpolitikáért felelős miniszter számára az anyakönyvi kivonat diplomáciai felülhitelesítésének elvégzéséhez szükséges hitelességellenőrzés, az EAK rendszer jogosultsági nyilvántartásából az anyakönyvi kivonat kiállítására jogosult személyek aláírásmintája és hivatalos körbélyegző lenyomata képének lekérdezésével.²⁸⁹

3. sz. táblázat: Az ASZA és az EAK funkcionalitása – Elektronikus anyakönyv²⁹⁰

Anyakönyvi igazgatás területe		ASZA	EAK
Elektronikus anyakönyv	személy anyakönyvi bejegyzéseinek hiteles nyilvántartása	nem támogatott	támogatott
	családi kapcsolatok nyilvántartása	nem támogatott	támogatott

Az elektronikus anyakönyv vezetésének célját – lásd fentebb – megvalósítva a személy elektronikus anyakönyvbe bejegyzett anyakönyvi adatainak **elsődleges** és az ellenkező bizonyításáig **közhiteles** forrása az EAK rendszer. A törvényi rendelkezésnek megfelelően az anyakönyvi adatok mellett a nyilvántartás tartalmazza

²⁸⁹ At. 72. § (2) bek., 73/A. § (8) bek., 81/A. § (1) bek. a) pont

²⁹⁰ Forrás: saját szerkesztés az 1982. évi 17. tvr., a 6/2003. (III. 7.) BM r., az At., és az Ar. rendelkezései alapján.

a családi kapcsolatokat is. A korábban említett fokozatosság elvére tekintettel az EAK rendszer egy folyamatosan töltődő nyilvántartás, így kizárólag azon anyakönyvi adatokat és családi kapcsolatokat tudja igazolni, amelyek már szerepelnek a nyilvántartásban.

4. sz. táblázat: Az ASZA és az EAK funkcionalitása – Papír alapú anyakönyvek²⁹¹

Anyakönyvi igazgatás területe		ASZA	EAK
Papír alapú anyakönyvek ²⁹²	papír alapú anyakönyvek nyilvántartása	támogatott	támogatott
	az egyes anyakönyvek adattartalmának nyilvántartása	nem támogatott	támogatott

Az ASZA rendszerhez hasonlóan az **EAK rendszer** is tartalmazza a papír alapú anyakönyvek nyilvántartását, mely adatbázisban anyakönyvenként megtalálható a papír alapú anyakönyvet őrző település neve, annak a településnek a neve, amely, illetve amelyek anyakönyvi eseményeit az adott papír alapú anyakönyv tartalmazza és a papír alapú anyakönyv okmányadatai.²⁹³ A **papír alapú anyakönyv adattartalmát** képező anyakönyvi bejegyzések is bekerülnek az EAK rendszerbe a sokszor említett fokozatosság elve szerint, új anyakönyvi ügghöz kötötten. A felhasználóbarát ügyintézés érdekében a papír alapú anyakönyvi esemény felvitele során – megkönnyítve az anyakönyvvezetők feladatát – ugyanazon bejegyzési lépéseket kell teljesíteni, mint korábban a papír alapú anyakönyvvezés során (alapbejegyzés, utólagos bejegyzés és/vagy újbóli anyakönyvvezés).

²⁹¹ Forrás: saját szerkesztés az 1982. évi 17. tvr., a 6/2003. (III. 7.) BM r., az At., és az Ar. rendelkezései alapján.

²⁹² Megjegyzés: a dolgozatnak nem célja a papír alapú anyakönyvek nyilvántartási rendszerének bemutatása, ezért kizárólag a papír alapú anyakönyvek EAK rendszerbeli nyilvántartását elemzem.

²⁹³ At. 72/A. § (1) bek.

5. sz. táblázat: Az ASZA és az EAK funkcionalitása – Anyakönyvi ügyintézés támogatása²⁹⁴

Anyakönyvi igazgatás területe		ASZA	EAK
Anyakönyvi ügyintézés támogatása	kérelem felvétele	támogatott	támogatott
	elektronikus úton érkező kérelmek fogadása	nem támogatott	támogatott
	eljárás hivatalbóli kezdeményezése	támogatott	támogatott
	anyakönyvvezetők egymás közötti értesítése	támogatott	támogatott
	más szerv értesítése	támogatott	támogatott
	más nyilvántartás értesítése, rendszerkapcsolatok	nem támogatott	támogatott
	adatszolgáltatás teljesítése	támogatott	támogatott
	határidőfigyelés	nem támogatott	támogatott
	dokumentumtár	támogatott	támogatott

Az anyakönyvi ügyintézés támogatása kiterjed az anyakönyvi hatósági eljárás megindulására, a szervek egymás közötti értesítéseire, adatszolgáltatás teljesítésére, másik nyilvántartás értesítésére, továbbá az ügyintézési határidő figyelésére, illetve az anyakönyvi formanyomtatványok letöltésének biztosítására.

Az anyakönyvi hatósági eljárás indulhat kérelemre és hivatalból. Az ASZA rendszer az anyakönyvi okiratok kiállítása tekintetében támogatta a kérelmek felvételét. Hiszen a kérelmek vagy papír alapon érkeztek meg a hatósághoz, melynek adatait rögzítették az ASZA rendszerbe vagy elektronikus úton. Az ASZA rendszerbe mindössze a kérelmező főbb adatait lehetett rögzíteni, a teljes kérelem felvételére nem volt lehetőség.

Az EAK rendszer a kérelmek felvételét teljeskörűen támogatja. A szóban előterjesztett kérelmek nyomtatványai az adott ügyben előállíthatók, kinyomtathatók, az ügyféllel aláírathatók. Az elektronikusan, rendszer-rendszer kapcsolat útján előterjesztett kérelmeket – egyelőre csak az anyakönyvi kivonat kiállítása tekintetében

²⁹⁴ Forrás: saját szerkesztés az 1982. évi 17. tvr., a 6/2003. (III. 7.) BM r., az At., és az Ar. rendelkezései alapján.

van erre lehetőség – a rendszer fogadja és a keletkezett ügyről a felhasználót értesíti. Az elektronikusan előterjeszhető kérelmek körét a jövőben bővíteni indokolt. Javasolt a leggyakoribb, személyes megjelenést nem igénylő anyakönyvi ügyek elektronikus ügyintézési alternatívájának jogi és informatikai megvalósítása. Példaként említhető az anyakönyvi hatósági bizonyítvány igénylése, és a házassági névviselési forma módosítása. Lásd erről bővebben a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetben leírtakat.

Mind az ASZA, mind az EAK – igazodva a rendszerben indítható eljárások köréhez – támogatja a **hivatalbóli eljáráskezdeményezést**. Az ASZA rendszerben hivatalból bármely anyakönyvi közokirat kiállítható volt. Az EAK rendszerbe pedig valamennyi, hivatalból kezdeményezhető anyakönyvi eljárás elektronikus ügymenet-támogatás útján rögzíthető.

Az **anyakönyvi értesítések** kezelésére az ASZA rendszer levelező rendszere szolgált. Az EAK rendszerben ezzel szemben lehetőség nyílik ügyspecifikus értesítések generálására is. Például, ha a miskolci települési anyakönyvvezető nyilvántartásba veszi egy újszülött születését, akkor a születés anyakönyvezését követően a rendszer az At. 57/A. § (1) bekezdésének megfelelően – határidőfigyeléssel támogatva – értesíti a szülők születését, illetve házasságát papír alapon nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvi bejegyzések EAK rendszerbe történő felvitele érdekében.

Az **anyakönyvi igazgatáson kívül eső szervek értesítése** mindkét rendszer esetében támogatott. Az anyakönyvvezető az ASZA rendszerben valamennyi anyakönyvi közokiratot, így az anyakönyvi értesítést is elő tudta állítani. Az EAK rendszerben pedig ügyhöz kötötten előállíthatók az értesítések, melyeket kinyomtatva az anyakönyvvezető megküld az értesítendő szervezeteknek. Például a gyermek családi jogállásának rendezésére irányuló eljárás megindítása céljából az anyakönyvi bejegyzést teljesítő anyakönyvvezető értesíti a gyámhatóságot.²⁹⁵ A szervek EAK rendszer által generált, majd papír alapon továbbított értesítési rendszere elavult és nehézkessé teszi az egyes szervek közötti kommunikációt. Indokoltnak tartom ezen értesítések EAK rendszer és az értesítendő szakrendszer közötti, az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott **automatikus információátadás** útján történő megvalósítását. Lásd

---

²⁹⁵ At. 88. § a) pont

erről bővebben a „3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” és a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetekben leírtakat.

Az ASZA rendszerben másik nyilvántartás értesítésére nem volt lehetőség. Mivel az EAK rendszerben az anyakönyvi bejegyzések anyakönyvezése teljeskörűsége törekvő eljárástámogatás mellett valósul meg, így At. 82. § (1) bekezdésének megfelelően „az elektronikus anyakönyvbe bejegyzett azon személyek adatairól, akik a polgárok személyiadat- és lakcímnnyilvántartásának hatálya alá tartoznak, a bejegyzéskor a nyilvántartó szerv automatikusan értesíti a személyiadat- és lakcímnnyilvántartást”. Tehát a két személyi alapnyilvántartás között az elektronikus anyakönyv bevezetése óta működik a rendszer-rendszer kapcsolat. Lásd erről bővebben a „3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezetben leírtakat.

6. sz. táblázat: Az ASZA és az EAK funkcionálitása – Közvetlen hozzáférés biztosítása²⁹⁶

Anyakönyvi igazgatás területe	ASZA	EAK
Közvetlen hozzáférés biztosítása	támogatott	támogatott

Az EAK rendszer nyilvántartási adattartalmához, a rendszer funkcióihoz igazodva a jogalkotó differenciáltabb hozzáférési jogosultságokat határozott meg, mint a korábbi ASZA rendszer vonatkozásában. Az ASZA esetében a közvetlen hozzáféréssel rendelkezők kategóriába tartoztak mind a nyilvántartás vezetésére jogosult személyek, mind a lekérdezési jogosultsággal rendelkező személyek.

Az EAK rendszer adattartalmához az adatrögzítésre jogosult személyek és a közvetlen hozzáférésre jogosult személyek férhetnek hozzá.

Az **adatrögzítésre jogosult személyek** feladat- és hatáskörüknek, illetve illetékességüknek megfelelő hozzáférési jogosultsággal rendelkeznek. Ilyen jogosultsággal rendelkezik például a települési anyakönyvvezető, az anyakönyvi felügyelő, a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv.

Azon személyek számára, akiknek az eljárásaik lefolytatásához az anyakönyvben szereplő adat, illetve annak hitelességének igazolására van szükség, a **közvetlen**

²⁹⁶ Forrás: saját szerkesztés az 1982. évi 17. tvr., a 6/2003. (III. 7.) BM r., az At., és az Ar. rendelkezései alapján.

hozzáférés biztosított. Ezen jogosultság keretében például a gyámhatóság a gyermek családi jogállásának rendezése eljárás során közvetlenül le tudja kérdezni az elektronikus anyakönyvből a gyermek születési anyakönyvi bejegyzésének adattartalmát, ha megadja a lekérdezéshez szükséges adatokat. A közvetlen hozzáférésnek köszönhetően csökken az anyakönyvvezetőkhez érkező megkeresések száma, az egyes hatósági eljárásokban többé nem az ügyfelek feladata az anyakönyvi adatok anyakönyvi kivonattal történő igazolása, illetve biztosított, hogy a lekérdezések során mindig a naprakész, hiteles adat álljon a hatóság rendelkezésére. Lásd erről bővebben a „3.3. *Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*” c. alfejezetben leírtakat.

3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez²⁹⁷

3.3.1. A hozzáférés fogalma, csoportosítása

A hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez magában foglalja az EAK rendszerhez és a papír alapú anyakönyvhöz történő hozzáférést. Az EAK rendszer hozzáférési jogosultságának két aspektusa különböztethető meg, az EAK rendszerhez nyilvántartási rendszerként és az EAK rendszer nyilvántartási adattartalmához hozzáférés. **Az EAK rendszerhez nyilvántartási rendszerként történő hozzáférés** magában foglalja az egyes nyilvántartási rendszerek adattartalmának megismeréséhez való jogot is. Ezen hozzáférés célja az anyakönyvi nyilvántartások adattartalom-elérésének, valamint az adatok bejegyzésének, illetve szolgáltatásának biztosítása az At.-ban erre felhatalmazottak számára.

Az EAK rendszer nyilvántartási adattartalmához hozzáférést az elektronikus anyakönyvi rendszerben adatok rögzítésére jogosultak biztosítják. Az adattartalom megismerésére jogosult az ügyfél, továbbá azon szervek, akik számára a nyilvántartó szerv, az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv kötelező, vagy adatigénylésen alapuló adattovábbítást végez.

A nyilvántartás adattartalmához hozzáférést a **papír alapú anyakönyvek** esetében is biztosítani kell. A jogszabályi felhatalmazással rendelkező szerv betekintési és adatigénylési jogosultsággal rendelkezik, míg az ügyfél kutatást végezhet az anyakönyvben, anyakönyvi okirat kiállítását kérelmezheti és a személyes adataihoz való hozzáférési jogát gyakorolhatja.

Az anyakönyvi nyilvántartások rendszere hozzáféréseinek módozatait a hozzáférő típusa, a hozzáférés tárgya, a hozzáférés típusa és a hozzáférés iránya csoportosítási szempontok szerint a következő kategóriákba lehet sorolni.

A hozzáférő típusa szerint három csoportba sorolandók a hozzáférésre jogosultak, az ügyfél (anyakönyvi okirat kérelmezése, kutatás, személyes adataihoz való hozzáférési jogának gyakorlása), az At.-ban felhatalmazott szerv (EAK rendszerben adatok rögzítésére jogosult, az EAK rendszerhez közvetlen hozzáférésre jogosult, adatigénylő), az At.-ban nevesített nyilvántartás [SZL, menekültügyi nyilvántartás, központi idegenrendészeti nyilvántartás, útiokmány-nyilvántartás (a továbbiakban:

²⁹⁷ Az alfejezetben ismertetett hozzáférési rendszer áttekintő ábráját a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, I. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” pontja tartalmazza.

UTL), közúti közlekedési nyilvántartás (a továbbiakban KKNY) engedélynyilvántartása].

A hozzáférés tárgya alapján megkülönböztethető az anyakönyvi nyilvántartások teljes rendszeréhez, vagy meghatározott nyilvántartásokhoz történő hozzáférés (például elektronikus anyakönyv, okirat-nyilvántartás, jogosultsági nyilvántartás, apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása, papír alapú anyakönyv), illetve a nyilvántartási adattartalom megismeréséhez való jog (például anyakönyvi kivonat adattartalma, az érintett elektronikus anyakönyvben szereplő eseményeinek teljes adattartalma).

A hozzáférés típusa lehet elektronikus és papír alapú. Elektronikus az EAK rendszerhez nyilvántartási rendszerként történő hozzáférés, míg papír alapú az EAK rendszerből teljesített kötelező, vagy adatigénylésen alapuló adattovábbítás, ha az anyakönyvvezető, vagy az anyakönyvi szerv postai küldeményként továbbítja az EAK rendszer által generált iratot, vagy az ügyfél kérelmére szolgáltat adatot.

A hozzáférés kétirányú, vagy az EAK rendszerből történik az adattovábbítás, vagy az EAK rendszeren keresztül fér hozzá az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv más nyilvántartás adattartalmához, továbbá az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv papír alapú anyakönyvből rögzítendő anyakönyvi bejegyzésekre vonatkozó értesítéseket az EAK rendszeren keresztül küldi meg a nyilvántartó anyakönyvvezetőnek. Az EAK rendszerből történő adattovábbítás megvalósulhat elektronikusan, közvetlen hozzáférés, vagy rendszerkapcsolat útján, illetve papír alapon, az EAK rendszer által generált irat (anyakönyvi okirat, adatigénylés alapján teljesített adattovábbítás, illetve kötelező adattovábbítás) formájában.

A hozzáférés fogalmához kapcsolódóan meghatározandó az adattovábbítás anyakönyvi igazgatáson belüli jelentéstartalma is. Az **adattovábbítás** gyűjtőfogalom, amely alatt értendő valamennyi At.-ban nevesített kötelező, vagy adatigénylésre, vagy az ügyfél kérelmére az EAK rendszerből, akár közvetlenül (közvetlen hozzáférés, rendszerkapcsolat), akár közvetve, az EAK rendszer által generált adattovábbítási dokumentum (beleértve az anyakönyvi okiratot is) egyéb elektronikus vagy postai úton történő továbbításával teljesített adatszolgáltatás.

A kötelező adattovábbítás és az értesítés szinonim fogalmak, a kötelező adattovábbítások egyik részét az **Értesítés**, másik részét a **Bejelentés** címszó, harmadik részét **A közvetlen hozzáféréssel történő adatátvétel és a betekintés** alatt tartalmazza az At.

Az értesítések címzettje lehet másik anyakönyvvezető, anyakönyvi szerv, ilyenkor az adattovábbítás az EAK rendszeren belül valósul meg. Az értesítések címzettje kategóriába tartozhatnak az anyakönyvi igazgatáson kívüli szervek is, például a gyámhatóság, az SZL szerv, a központi idegenrendészeti szerv, és a menekültügyi hatóság.

Az adattovábbítás tárgya lehet az EAK-ban már szereplő bejegyzés, de lehet a papír alapú anyakönyvben lévő is. **Kötelező adattovábbítás** csak új anyakönyvi eseményekre vonatkozhat, míg **az adatigénylés** az EAK-ban és a papír alapú anyakönyvben szereplőre is.

Az adattovábbítás gyűjtőfogalmába tartoznak azon esetek is, amikor egy másik szerv továbbít adatot az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szerv számára. Ezen adattovábbítás megvalósulhat az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv másik rendszerhez történő közvetlen hozzáféréssel, illetve az adatot továbbító nyilvántartás és az EAK rendszer rendszerkapcsolatával. Jelen esetben is megkülönböztethető kötelező és adatigénylés alapján teljesített adattovábbítás. Az adattovábbítást végző szervek, nyilvántartások az EAK rendszer adatforrásai.

Az alfejezetnek nem célja az EAK rendszer teljes adattovábbítási rendszerének tételes ismertetése. A következőkben a főbb hozzáférési típusokon keresztül mutatom be az egyes adattovábbítási kategóriákat, majd a javaslataimat fogalmazom meg.

A következő, „3.4. *Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*” c. alfejezetben az általános ügyintézési modell keretében elemzem a más szervek bejelentésére/értesítésére, az ügyfél bejelentésére/kérelmére induló anyakönyvi eljárásokat, az anyakönyvi eljárásokban született döntések közlési rendjét, beleértve az anyakönyvvezető adott anyakönyvi eljárásához kapcsolódó értesítési kötelezettségeit, az EAK rendszer rendszerkapcsolatait, végezetül a jelenlegi ügyintézési modell megreformálásnak keretei között javaslatot teszek a jelenlegi, illetve a 2021. február 1-jétől hatályos eljárási rend továbbfejlesztésére.

A rendszerkapcsolatok közül külön alfejezetben foglalkozok az EAK és az SZL („3.5. *Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere*”), valamint az EAK és a személyi szaknyilvántartások („3.6. *Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*”) viszonyrendszerével, és a viszonyrendszer továbbfejlesztésével.

3.3.2. Egyes hozzáféréstípusok bemutatása

Az anyakönyvi nyilvántartások rendszere hozzáférésének bemutatását az EAK rendszerhez történő hozzáférés bemutatásával kezdem. Az **EAK rendszerhez nyilvántartási rendszerként hozzáférési jogosultsággal rendelkeznek** az EAK rendszerben adatok rögzítésére, a közvetlen hozzáférésre jogosultak, és rendszerkapcsolatok révén más nyilvántartásokat vezető szervek.

Az adatok rögzítésére jogosultak EAK-hoz történő hozzáférésének fő célja az egyes nyilvántartási adattartalmak, az azokban bekövetkezett változások rögzítése, illetve adattovábbítások végrehajtása.

A „2.4.5. Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény” c. alfejezet tartalmazza az adatok rögzítésére jogosultak szervezeti és hatásköri jellemzőinek részletes bemutatását, a következőkben kizárólag **az adattovábbítási hatáskört** fejtem ki. Az At. 77. §-a értelmében az adatok rögzítésére jogosultak között az adattovábbítási feladat- és hatásköröket a jogalkotó az alábbiak szerint osztotta fel. Az elektronikus anyakönyvben, az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartásában, az okirat-nyilvántartásában, a jogosultsági nyilvántartásban nyilvántartott adatok, valamint az elektronikus anyakönyvi alapiratok²⁹⁸ tekintetében:

- a **nyilvántartó szerv** az arra jogosultnak közvetlen hozzáférést biztosít,
- a **nyilvántartó szerv**, az **anyakönyvvezető** és a **hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv** kötelező adattovábbítást végez,
- az **anyakönyvvezető** és a **hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv** az arra jogosult részére adatigénylés alapján adattovábbítást végez,
- az **anyakönyvvezető**, valamint az **anyakönyvi szerv kormánytisztviselője** az arra jogosult részére anyakönyvi okiratot állít ki, vagy
- a **nyilvántartó szerv**, az **anyakönyvvezető** és a **hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv** biztosítja az érintett személyes adataihoz való hozzáférési jogának gyakorlását.

²⁹⁸ Megjegyzés: tekintettel arra, hogy az anyakönyvi alapiratok – beleértve az EAK rendszer által generált alapiratokat is – iratkezelése és megőrzése EAK rendszeren kívüli, papír alapon megvalósuló irattári tevékenység, ezért egyelőre azok elektronikus lekérdezése még nem biztosított. (Ar. 9. §, 3. sz. melléklet)

A nyilvántartó szerv által biztosított **közvetlen hozzáférési jogosultsággal** az At. által feljogosított szervek rendelkeznek. A közvetlen hozzáférőket aszerint lehet csoportosítani, hogy melyik anyakönyvi nyilvántartásból és milyen adattartalmú lekérdezésre jogosultak.

Az **első csoportba** a legbővebb jogosultsággal rendelkező szervek tartoznak, amelyek lekérdezhetik az elektronikus anyakönyvben, az apai elismerő nyilatkozat nyilvántartásában, az okirat-nyilvántartásban, a jogosultsági nyilvántartásban kezelt adatok teljes körét (például: a bíróság, az ügyészség). A **második csoportba** tartozó szervek a jogosultsági nyilvántartás kivételével ugyanazon nyilvántartásokban kezelt adatok teljes körét érik el, mint az előző csoportba tartozó szervek (például: a külpolitikáért felelős miniszter, a hivatásos konzuli tisztviselő). A **harmadik csoportba** tartozó közvetlen hozzáférők kizárólag az elektronikus anyakönyvben kezelt adatok teljes körének lekérdezésére jogosultak (például: a közjegyző és a jegyző). A **negyedik csoportot** alkotó szervek szintén az elektronikus anyakönyv tekintetében rendelkeznek közvetlen hozzáféréssel, de nem a teljes adatkör, hanem az anyakönyvi kivonat adattartalmát képező adatok lekérdezésére jogosultak (például: az útlevélhatóság és a kincstár).²⁹⁹

Az első három csoportba tartozó közvetlen hozzáférőket tovább lehet bontani aszerint, hogy jogosultak-e az örökbefogadási adat, illetve a SZAZ kezelésére.³⁰⁰ Az örökbefogadási adat és a SZAZ megismerésére jogosult például a bíróság, a gyámhatóság és a nyomozó hatóság.³⁰¹

Jelen differenciálásnak a negyedik csoport tekintetében nincs relevanciája, mivel a kivonat adattartalomnak nem része a meg nem ismerhető örökbefogadási adat, illetve a SZAZ.

A felvázolt közvetlen hozzáférési kategóriák alól kivételt képez a **személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványt kiállító hatóság**, amely a negyedik csoport szerinti jogosultsága mellett közvetlen hozzáféréssel jogosult az okirat-nyilvántartásból a kezelt adatok teljes körét, továbbá az elektronikus anyakönyvből a nemzetiséghez tartozó személy nevét nemzetiségi nyelven átvenni.³⁰²

²⁹⁹ At. 81/A. § (1) bek., 81/B. § (1), (3) bek., 81/C. § (1) bek., 81/D. § (1) bek.

³⁰⁰ Megjegyzés: a közvetlen hozzáférő kizárólag az adatigénylés alanya SZAZ adatának megismerésére jogosult. (At. 83/A. §)

³⁰¹ At. 81/E. § (1) bek., Szaz tv. 32. § *b), n), o)* pont

³⁰² At. 81/D. § (3)-(4) bek.

A „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, III. Közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez” pontjában található a közvetlen hozzáférés jogosultságainak áttekintő táblázata.

Az EAK rendszerhez nyilvántartási rendszerként történő hozzáférési jogosultság harmadik típusa a **rendszerkapcsolatok**. A rendszerkapcsolat a közvetlen hozzáférés egyik típusának is tekinthető. Jelen esetben azonban nem az At.-ban felhatalmazott szerv fér hozzá közvetlenül az EAK rendszerhez, hanem egy másik nyilvántartás és az EAK rendszer között van közvetlen kapcsolat. A rendszerkapcsolatokat az adatátadás iránya szerint lehet kategorizálni, megkülönböztethető egyirányú vagy kétirányú adatkapcsolat. Az irány meghatározásának alapja a jogszabály, amely kimondja, hogy az EAK rendszer és az adott nyilvántartás egyoldalúan, vagy kölcsönösen továbbítanak egymásnak adatot. Először a **kétirányú rendszerkapcsolatokat** tekintem át.

Az E-ügyintézési tv. vhr. 150. § 7. pontja értelmében az EAK rendszer adatkezelője köteles a központi kormányzati szolgáltatás busz központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás (a továbbiakban: **KKSZB** vagy **KKSZB KEÜSZ**)³⁰³ útján automatikus információátadási szolgáltatást nyújtani, vagy azt központi szolgáltatásként a **KKSZB KEÜSZ** szolgáltatójától igénybe venni, ezáltal biztosítva az EAK rendszerben szereplő adatok automatikus információátadás útján történő átadásának lehetőségét. Az újonnan létrejövő rendszerkapcsolatokat a **KKSZB KEÜSZ** közbeiktatásával lehet megvalósítani. A meglévő rendszerkapcsolatok pedig átalakítandók a **KKSZB KEÜSZ** hozzárendelésével az adatátadás folyamatához. Az EAK rendszer adatkapcsolata a **KKSZB**-ével **kétirányú**, hiszen ezen a csatornán keresztül küld és fogad az EAK rendszer adatokat.

Az EAK-nak van rendszerkapcsolata a **SZÜF**-fel is. Ennek indoka, hogy az ügyfél az anyakönyvi kivonatát írásbelinek minősülő elektronikus úton is, mégpedig a **SZÜF**-

³⁰³ Megjegyzés: a **KKSZB** célja az interoperabilitás alapfeltételeinek megteremtése, a bevezetése előtt alkalmazott adatkapcsolatok „pókhálószerű” működésének fokozatos kiváltása a szolgáltatás busz logikájú működéssel. A szolgáltatás busz az információátadás eszköze, amely a csatlakozott nyilvántartások között „zárt boríték”-ként továbbítja az adatokat. [TARPAI (2020) 40.]

Az E-ügyintézési tv. vhr. 134/B. § (2) bekezdése az alábbiak szerint határozza meg a **KKSZB** működési logikáját: „a **KKSZB** a csatlakozott szervek által a **KKSZB** szolgáltatáson keresztül zajló információátadásban tanúsított alapú titkosított adatforgalmat biztosít, a **KKSZB** az igénybevételeivel továbbított üzenetek tartalmát nem ismeri meg, azokat kizárólag továbbítja. Az átadott adatok tartalmáért és az adattovábbítás címzettje jogosultságának ellenőrzéséért az adatot átadó csatlakozott szerv a felelős. A **KKSZB** szolgáltatás keretében továbbított üzenetek e rendelet előírásának megfelelő hitelesítéséért és titkosításáért az adatot átadó csatlakozott szerv felelős. A **KKSZB** felelős a biztosított csatorna biztonságáért.”

ön keresztül is kérelmezheti. A SZÜF KEÜSZ és az EAK rendszer között **kétirányú** a rendszerkapcsolat, amelynek keretében biztosított az anyakönyvi adatok EAK rendszerbeli ellenőrzése, majd az ügyfél által előterjesztett anyakönyvi kivonat kérelem EAK rendszernek történő továbbítása.³⁰⁴

Magyarország két személyi alapnyilvántartása között is kiépített a rendszerkapcsolat. Az elektronikus anyakönyvbe bejegyzett azon személyek adatairól, akik az **SZL** hatálya alá is tartoznak, a bejegyzéskor az EAK rendszer automatikusan értesíti az SZL-t. Az **EAK rendszer átadja** az SZL számára az újszülött LIG kiállításához szükséges adatokat, 2021. február 1-jétől pedig az újszülött valamennyi okmányának kiállításához (SZIG, LIG, TAJ igazolvány és adóigazolvány), illetve a házasságot kötött személyek okmánycseréjéhez szükséges adatokat is továbbítani fogja. Az **SZL** pedig **automatikusan értesíti** az EAK-ot az elektronikus anyakönyv személyi hatálya alá tartozó polgár SZAZ-ának megváltozásáról.³⁰⁵ Lásd erről bővebben a „3.5.2.5. Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása” c. alfejezetben leírtakat.

Az At. 62/A. §-a értelmében az anyakönyvvezető közvetlen hozzáféréssel jogosult:

- a személyazonosság ellenőrzése az elhalt személyek személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványainak bevonása céljából az **SZL**-ben, az **UTL**-ben és a **KKNY engedély-nyilvántartásában**,
- az állampolgárság ellenőrzése érdekében az **SZL**-ben, az **UTL**-ben, és
- a LIG bevonása céljából az **SZL**-ben

kezelt adatokat megismerni.³⁰⁶ A közvetlen hozzáférés rendszerkapcsolat útján garantált. Az anyakönyvvezető az EAK rendszeren keresztül tudja lekérdezni a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványok [SZIG, úti okmány, vezetői engedély (a továbbiakban: VEN)] és az érintett SZL-ben szereplő adatait. Az utóbbi tekintetében lásd bővebben a „3.5.2.5. Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása” c. alfejezetben leírtakat.

Az **egyirányú adatkapcsolatnak** két módozata van, vagy az EAK rendszerből megy az adatátadás, vagy az EAK rendszer kap adatot.

³⁰⁴ E-ügyintézési tv. 1. § 17. pont a) alpont, 10. § a) pont, At. 15. § (2) bek.

³⁰⁵ At. 82. § (1)-(1c) bek., 89. § (1) bek., Nytv. 7. § (3)-(4) bek., 13. § (5) bek., 16. § (1a) bek.

³⁰⁶ A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény (a továbbiakban: Utv.) 27. § (8) bek., a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) 19. § (1) bek. t) pont

Az úti okmány adatait az **UTL-ből**, a VEN adatait a **KKNY engedély-nyilvántartásából egyirányú adatkapcsolattal** kapja meg az EAK rendszer.

Szintén egyirányú a 2021. február 1-jéi hatállyal bevezetendő új rendszerkapcsolat az EAK rendszer és az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (a továbbiakban: **EESZT**) között. Az élve születés és a haláleset bejelentését az egészségügyi szolgáltató nem postai úton, hanem elektronikusan fogja teljesíteni, mégpedig az EESZT-n keresztül továbbítva az EAK rendszernek, de az EAK rendszer nem továbbít anyakönyvi adatot az EESZT-nek.³⁰⁷

A „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, IV. Az EAK adatforrása” alpontban található áttekintő ábrán eltérő jelöléssel megtalálhatók az EAK rendszer azon rendszerkapcsolatai, amelyeken keresztül az EAK rendszernek adatszolgáltatás történik.

Az EAK rendszer nyilvántartási adattartalmához hozzáférést a kötelező, vagy adatigénylésen alapuló adattovábbítást az arra jogosult számára, ide nem értve a korábban részletesen bemutatott közvetlen hozzáférést és a rendszerkapcsolatokat, a nyilvántartó szerv, az anyakönyvvezető és a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv biztosítja. Ezen szervek az adattovábbítást az EAK rendszer által generált adattovábbítási dokumentum EAK rendszeren kívüli elektronikus úton, vagy papír alapon történő továbbításával teljesítik. Az ügyfél számára, a kérelmezett adatszolgáltatás, szintén az EAK rendszerből kiállított okirattal teljesíthető. Az ügyfél kérheti anyakönyvi kivonat, anyakönyvi hatósági bizonyítvány, névváltoztatási okirat és névváltoztatási okirat-másolat kiállítását, továbbá gyakorolhatja személyes adataihoz való hozzáférési jogát, amelynek keretében az anyakönyvi bejegyzéseiről teljesített adattovábbításokról kérheti tájékoztatás nyújtását.³⁰⁸

A papír alapú anyakönyvek nyilvántartási adattartalmához hozzáférést tipikusan az EAK rendszer útján teljesítik. A papír alapú anyakönyv adattartalmát képező bejegyzést az adatigénylés teljesítéséhez rögzíteni kell az EAK rendszerbe, amelyet követően közvetlen hozzáféréssel lekérdezhető a bejegyzés, vagy az EAK rendszerből generált adattovábbítási dokumentum útján megismerhető az

³⁰⁷ At. 61. § (1a), (3) bek.

³⁰⁸ At. 51. § (1), (6) bek., 77. § d)-e) pont

Megjegyzés: a nyilvántartó szerv mindössze az okirat-nyilvántartásból és a jogosultsági nyilvántartásból jogosult adatot továbbítani az arra jogosult számára (bírószág, nyomozó hatóság, ügyészség, nemzetbiztonsági szolgálat), többi adatigénylés alapján történő adattovábbítást az anyakönyvvezető és a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv teljesíti. [At. 84. § (1), (3a) bek.]

adattartalma. Ugyanezen eljárási rend vonatkozik az ügyfél által igényelt anyakönyvi kivonatra, anyakönyvi hatósági bizonyítványra is, ha az anyakönyvi okirat alapjául szolgáló anyakönyvi bejegyzés nem szerepel még az EAK rendszerben.³⁰⁹

Az ügyfélnek a papír alapú anyakönyvek esetében is joga van személyes adataihoz való hozzáférési jogát gyakorolni és tájékoztatást kérni arról, hogy az anyakönyvi adatait kinek továbbították.³¹⁰ Az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvi másodpéldányban nyilvántartott adatok tekintetében a levéltár, míg az eredeti példány tekintetében a nyilvántartó anyakönyvvezető, hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv biztosítja ezen jog gyakorlását.³¹¹

Az elektronikus anyakönyvhöz **közvetlen hozzáféréssel** rendelkező szervek az elektronikus anyakönyv esetében definiált hozzáféréssel jogosultak a papír alapú anyakönyvben nyilvántartott adatokat **megtekinteni**. Ennek megfelelően vagy a teljes adattartalomra vagy az anyakönyvi kivonat adattartalmára vonatkozik a **betekintési jog**.

A teljes adattartalom esetében két kategória különböztethető meg. A közvetlen hozzáférők egy része (a bíróság, a nyomozó hatóság, az ügyészség, a nemzetbiztonsági szolgálatok, 2021. január 1-jétől a kormányablak, és a gyámhatóság) jogosult valamennyi, az anyakönyvben szereplő adatot megtekinteni. A másik kategóriába tartozó szervek (a külpolitikáért felelős miniszter, a hivatásos konzuli tisztviselő, a menekültügyi hatóság, az állampolgársági ügyekért felelős miniszter, az állampolgársági ügyekben eljáró szerv, az SZL szerv, a gyámhatóság, a közjegyző és a jegyző) a papír alapú anyakönyv azon adatait ismerhetik meg, amelyek az elektronikus anyakönyv adattartalmát is képezik.³¹² A betekintésre jogosult szervek esetében is érvényesül a SZAZ adat, és az örökbefogadási adat megismerésére vonatkozó korlátozás. A szerveket megillető jogosultságokról lásd a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, III. Közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez” alpontját.

A betekintés során nehezen biztosítható az adott bejegyzés azon adatainak elrejtése, amelyek megismerésére az adott szerv nem jogosult. Néhány különleges adattípustól, például a régi anyakönyvekben szereplő vallás, foglalkozás, nemesi cím

³⁰⁹ At. 59. § (1)-(2) bek., 77. § d) pont, 78. § (1) bek. b)-c) pont, Ar. 18. § (3) bek.

³¹⁰ At. 78. § (1) bek. d) pont

³¹¹ At. 78. §

³¹² At. 81/A. § (1) bek., 81/B. § (1) bek., 81/C. § (1) bek., 81/D. § (1) bek.

adattól eltekintve az elektronikus anyakönyv és a papír alapú anyakönyv adattartalma megegyezik, így a betekintési jog gyakorlása kiváltható az egyszerűbb és gyorsabb EAK rendszerbeli közvetlen hozzáféréssel történő lekérdezéssel. Amennyiben a lekérdezendő anyakönyvi bejegyzés még nem szerepel az EAK rendszerben, az anyakönyvvezető, a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv rögzíti azt a papír alapú anyakönyvből, ezt követően sikeresen lekérdezhető a bejegyzés teljes vagy kivonat adattartalma.³¹³

Az anyakönyvbe bejegyzett adatok az At.-ban meghatározott védelmi idő lejártát követően, illetve a törvényben nevesített kivételekkel a védelmi időn belül is bárki számára **kutathatóvá** válnak. Az At. 93/A. § (1) bekezdése értelmében az anyakönyvbe bejegyzett adatok bárki számára kutathatóvá válnak az érintett halálozási évét követő harminc év; ha a halálozás éve nem ismert, az érintett születésétől számított száz év, vagy – ha az későbbi – a bejegyzés keletkezésétől számított hetvenöt év; ha sem a születés, sem a halálozás időpontja nem ismert, a bejegyzés keletkezésétől számított hetvenöt év után.³¹⁴ Kivételt képez ezen szabály alól és a védelmi idő lejártá előtt is kutatható az anyakönyv az At. 93/A. § (2) bekezdése szerint, ha a kutatáshoz saját bejegyzése tekintetében az érintett, az érintett halálát követően leszármazója, leszármazó hiányában bármely hozzátartozója, hozzátartozó hiányában más örököse a kutató kérésére hozzájárult; a kutató a hozzájárulás megadására jogosult személy; vagy a kutatás - a kérelmező költségére - anonimizált másolattal is megvalósítható.

A kutatás iránti kérelmet az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvek esetén a levéltár, míg az 1981. január 1-je után vezetett anyakönyvek esetén az anyakönyvvezető, a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervnél kell benyújtani.³¹⁵ Az anyakönyvek kutatását tipikusan családfa kutatók, vagy tudományos kutatást folytató személyek végzik.

³¹³ At. 59. § (1)-(2) bek.

³¹⁴ Megjegyzés: az At. hivatkozott rendelkezésének pontosítása indokolt, felváltva a „bejegyzés” kifejezést az „*anyakönyvi esemény utolsó bejegyzése*” kifejezéssel. A „bejegyzés” kifejezés magában foglalja mind az alapesemény, mind az utólagos bejegyzés anyakönyvvezését. Ha a kutatás tekintetében az a rendelkezés érvényesül, hogy a bejegyzés keletkezésétől számított hetvenöt év után válik kutathatóvá az anyakönyvbe bejegyzett adat és ezen határidő alapbejegyzés tekintetében már lejárt, de az utólagos bejegyzések vonatkozásában még nem, akkor a kutatás az anyakönyvi esemény alapbejegyzése tekintetében már engedélyezendő, azonban az anyakönyvi eseményhez utólagosan bejegyzett adatváltozások esetében még nem. [REISZ T. (2014) 12-13.]

Álláspontom szerint a kutatást kizárólag egységesen – az adatvédelmi rendelkezéseket betartva – a teljes anyakönyvi esemény vonatkozásában szabad biztosítani. Az egyes bejegyzések különálló megismerése téves kutatási eredményekhez vezethet.

³¹⁵ At. 93/B. § (1) bek.

3.3.3. Az EAK rendszer adatforrásai

Az EAK rendszer adatforrás szerveit, adatforrás-nyilvántartásait az At. és az adatforrásra vonatkozó joganyag nevesíti. Az At. esetében indokolt lenne az Nytv. 14. §-a mintájára egyetlen rendelkezés keretében összefoglalni, hogy az anyakönyvi eljárás alapjául szolgáló adatokat melyik szerv, melyik nyilvántartás köteles szolgáltatni, illetve melyik szervtől, melyik nyilvántartástól igényelhet adatot az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv. Jelenleg az At. **Bejelentés és Elektronikus anyakönyv** címszavai alatt található ezen rendelkezések.

Az adattovábbításra kötelezettek szerint csoportosítva az EAK rendszer adatforrása az egészségügyi szolgáltató, a gyámhatóság, a bíróság, az állampolgársági ügyekben eljáró szerv, a rendőrség, a közjegyző, az SZL, az UTL, a KKNY engedélynyilvántartása, és az ügyfél. Az EAK rendszer adatforrásait a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, IV. Az EAK adatforrásai” pontjában található ábra tartalmazza.

A következőkben áttekintem, hogy az egyes anyakönyvi események, anyakönyvi adatváltozások tekintetében melyik szerv, melyik nyilvántartás minősül adatforrásnak, tehát az EAK számára adattovábbításra kötelezettnek.

Az **egészségügyi szolgáltató** jelenti be az anyakönyvi esemény helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek az intézetben történt élve születést, illetve az egészségügyi szolgáltató által megállapított halálesetet.³¹⁶

Amennyiben az elhalt személy személyazonossága nem állapítható meg a **rendőrség** értesíti a haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezetőt az ismeretlen holttest anyakönyvezése végett. Ha a talált holttest személyazonossága ismertté válik, akkor a rendőrség megküldi az anyakönyvvezetőnek az ismeretlen holttest azonosításához szükséges adatokat.³¹⁷

A **gyámhatóság** a gyermek családi jogállását érintő változásokról köteles értesíteni az anyakönyvvezetőt (apai elismerő nyilatkozattétel, örökbefogadás, képzelt szülő megállapítása, ismeretlen szülőktől származó gyermek adatainak megállapítása).³¹⁸

³¹⁶ At. 61. § (1a), (3) bek.

³¹⁷ At. 69/G. § (1) bek. b) pont, Ar. 10. § (4) bek., a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról szóló 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás 63. pont

³¹⁸ At. 70. § (5) bek., Ptk. 4:102. § (1) bek., 4:138. § (1) bek., Gyer. 46. § (5) bek. a) pont, 48. § (3) bek. c) pont, 60. §, 62. § (3) bek.

A **bíróság** adattovábbítási kötelezettsége a gyermek családi jogállásának rendezéséről (apasági vélelem megdöntése, apaság megállapítása, anyasági perben hozott döntés), házasság, BÉT létezésének, nemlétezésének, érvénytelenségének, érvényességének megállapításáról és megszüntetéséről, a volt feleség eltiltása a házasságra utaló toldást tartalmazó házassági név viselésétől, a halál tényének bírósági megállapításáról szóló és a holtak nyilvánító döntés továbbítására terjed ki.³¹⁹

A **közjegyző** is végez kötelező adattovábbítást az anyakönyvvezetőnek, mégpedig a gyermek családi jogállásának tisztázása kapcsán az általa felvett apai elismerő nyilatkozatot, továbbá az általa megszüntetett BÉT-ről a BÉT megszüntető végzést köteles megküldeni.³²⁰

Az **állampolgársági ügyekben eljáró szerv** a honosított, a visszahonosított külföldi anyakönyvi eseményeinek hazai anyakönyvezéséhez szükséges iratokat megküldi a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szervnek.³²¹ Amennyiben a honosított, a visszahonosított valamely anyakönyvi eseményét, illetve gyermeke születését az anyakönyv tartalmazza, akkor az állampolgárság-változás átvezetése érdekében az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételének helye szerint illetékes anyakönyvvezető, külképviseleten történt állampolgársági eskü vagy fogadalomtétel esetén pedig az állampolgársági ügyekben eljáró szerv értesíti a nyilvántartó anyakönyvvezetőt. Az állampolgársági ügyekben eljáró szerv értesítési kötelezettsége kiterjed a magyar állampolgárság megszűnéséről szóló tájékoztatásra is.³²²

Az adattovábbításra kötelezett szervek mellett az elektronikus anyakönyv adatforrása a **papír alapú anyakönyv**. Ennek indoka, hogy a 2014. július 1-je előtti anyakönyvi események számottevő többsége még nem került rögzítésre az EAK rendszerbe. Azon anyakönyvi eljárásokban, ahol olyan adat igazolására van szükség, amely még nem szerepel az EAK rendszerben, az anyakönyvvezetőnek, az anyakönyvi szervnek az adatforrás-nyilvántartásban, tehát a papír alapú anyakönyvben kell az

³¹⁹At. 48. § (5) bek., 61/A. §, 69/D. § (2) bek., 69/E. § (2) bek., a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 460. § (3) bek., 468. § (6) bek., BÉT tv. 3. §, a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: 2017. évi CXVIII. tv.) 11. § (1) bek. a) pont, 18. § (3)-(4) bek.

³²⁰At. 70. § (5) bek., Ptk. 4:102. § (1) bek., Kjnp. 36/D. § (4) bek.

³²¹A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ápt. vhr.) 4. § (3) bek., At. 67. § (1a) bek.

³²²Ápt. 19. § (1) bek. a) pont, (2) bek.

adott anyakönyvi bejegyzést megkeresni, majd rögzíteni az EAK rendszerbe.³²³ A „2.5.3. *Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése*” c. alfejezetben felvázolt, a papír alapú anyakönyvek digitalizálása javaslat megvalósításával az EAK rendszer egységesen, valamennyi anyakönyvi esemény adatainak forrásává válhatna.

Az egyes szervek és a papír alapú anyakönyvek mellett **az EAK rendszer adatforrásai** az előző alfejezetben a rendszerkapcsolatok témakörénél bemutatott **azon nyilvántartások is, amelyek adatot továbbítanak az EAK rendszernek.** Így az SZL kötelező és adatigénylés alapján történő, a SZÜF és az EESZT kötelező, míg az UTL és a KKNY engedély-nyilvántartása adatigénylés alapján történő adattovábbítást végez az EAK számára.

„Az anyakönyvi eljárásban a bejegyzendő adatokat, illetve a házasság megkötésének, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének törvényes feltételeit közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal kell bizonyítani.”³²⁴

Az adatforrás szervek adattovábbítási kötelezettségüket közokirattal teljesítik. **Adatszolgáltatási, pontosabban bejelentési kötelezettség** azonban nemcsak szerveket, hanem **az anyakönyvi eljárás ügyfeleit is terheli.** A Magyarországon történt intézetén kívüli születést megfelelő okiratok birtokában a szülő köteles bejelenteni. A haláleset kapcsán az eltemettetésre kötelezett személyt, tipikusan az elhalt hozzátartozóját terheli bejelentési kötelezettség, mégpedig az elhalt okmányait, születési anyakönyvi kivonatát, és családi állapotát igazoló okiratot kell átadnia az anyakönyvvezetőnek. A házasságkötési/BÉT létesítési szándék bejelentésekor a feleket szintén terheli adatszolgáltatási kötelezettség, mégpedig a házasság megkötésének, valamint a BÉT létesítésének törvényes feltételeit kell közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyítaniuk.³²⁵ Magyar állampolgár külföldön történt anyakönyvi eseményét az érintett, gyermek születése esetén a szülője, valamint az elhalt külföldön történt halálesetét a magyar állampolgárságú házastársa, bejegyzett élettársa, gyermeke és szülője köteles bejelenteni az anyakönyvvezetéshez szükséges okiratokkal a hazai anyakönyvvezetés érdekében.³²⁶

A rendszerkapcsolatok kivételével az adatforrás szervek papír alapon, postai úton továbbítják az egyes értesítéseket az anyakönyvvezetőnek és az anyakönyvi szerveknek.

³²³ At. 56-60. §

³²⁴ At. 14. § (1) bek.

³²⁵ At. 14. § (1) bek., 61. § (4) bek., 62. § (1)-(2a), (4) bek.

³²⁶ At. 65. §

Az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségének szintén papír alapon személyesen vagy postai úton tesz eleget, tekintettel arra, hogy az At. 15. § (1) bekezdése főszabályként kimondja, hogy a hatóság az anyakönyvi eljárásban nem tart elektronikus úton kapcsolatot az ügyféllel.

3.3.4. A hozzáférés adatvédelmi és adatbiztonsági követelményei

Az EAK rendszerben szereplő személyes adatok védelmét a jogalkotó a „3.3.2. Egyes hozzáféréstípusok bemutatása” c. alfejezetben nevesített hozzáférők kapcsán megfelelően szabályozta. Az At. tételesen felsorolja, hogy **ki, milyen célból, melyik anyakönyvi nyilvántartáshoz, annak milyen adatához jogosult hozzáférni** (teljes adattartalom, kivonat adattartalom, örökbefogadási adat, SZAZ adat).

Ezen hozzáférési rendszer megfelelő működését segíti az EAK rendszer **jogosultsági nyilvántartása**, amely naprakészen és pontosan tartalmazza a felhasználókat megillető jogokat és kötelezéseket, ehhez igazodva beállított rendszerbeli jogosultságokat. A jogosultsági nyilvántartásban szerepel emellett az anyakönyvi okirat kiállítására jogosult személy **alírásmintája és hivatalos körbélyegző lenyomatának képe is**.³²⁷ Ezen két adat rendszerbeli nyilvántartása segíti a kiállított anyakönyvi kivonaton szereplő aláírás és körbélyegző lenyomat, így a kiállított kivonat valódiságának ellenőrzését.

Az EAK rendszerből teljesített adattovábbítások, illetve közvetlen hozzáférések ellenőrzését az okirat-nyilvántartás és az adattovábbítási nyilvántartás támogatja.

Az elektronikus anyakönyvből kiállított anyakönyvi okiratok kiállítására vonatkozó adatokat, majd a kiállítást követően elvégzett okirat-technikai műveleteket az **okirat-nyilvántartás** tartalmazza, így ezen nyilvántartáshoz hozzáférő felhasználók bármikor ellenőrizni tudják az adott anyakönyvi kivonat életútját, érvényességét az EAK rendszerben.

Az EAK rendszer **adattovábbítási nyilvántartása** az adatkezelési tevékenységek nyilvántartása részeként tartalmazza:

- az adatkezelő adatait;
- az adatkezelés célját;
- az érintettek, a kezelt személyes adatok, a címzettek kategóriáit;

³²⁷ At. 72. § (2) bek. m) pont

- a személyes adatok harmadik országba vagy nemzetközi szervezet részére történő továbbítása esetében a megfelelő garanciák leírását;
- az adatkezelésre vonatkozó határidőket, továbbá az adatkezelés biztonságát garantáló technikai és szervezési intézkedések általános leírását;
- az adattovábbítás alanyának természetes személyazonosító adatait;
- az ügyszámot, az anyakönyvi folyószámot vagy az eseményazonosítót.³²⁸

Az adattovábbítási nyilvántartásból az alábbi szervek és személyek jogosultak adatigénylésre:

- az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzése céljából az anyakönyvvezető tevékenysége felett felügyeletet gyakorló **anyakönyvi felügyelő** és az **anyakönyvi ügyekért felelős miniszter**;
- az érintett a személyes adataihoz való hozzáférési joga gyakorlásának biztosítása céljából az **anyakönyvvezető** és a **hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv**;
- az adatokkal való visszaélésre utaló bűncselekmények megelőzése, felderítése, valamint büntetőeljárás lefolytatása céljából a **bíróság**, az **ügyészség**, a **nyomozó hatóság**;
- felderítési, nemzetbiztonsági védelmi és elhárítási, információszerzési, továbbá nemzetbiztonsági, iparbiztonsági, belső biztonsági és bűnmegelőzési ellenőrzési célból a **nemzetbiztonsági szolgálatok**.³²⁹

Az EAK rendszer Magyarország nemzeti adatvagyonának részét képező, információbiztonsági szempontból az 5. – legmagasabb – biztonsági osztályba sorolt, személyi alapnyilvántartása, ezért a szigorú adatvédelmi szabályok mellett kiemelten fontos az adatbiztonság folyamatos garantálása. A hozzáférési jogosultságok biztosítása során olyan adatbiztonsági követelményeket kell fenntartani, amelyek segítik az **adatvédelmi incidens elkerülését**.³³⁰

³²⁸ GDPR 30. cikk (1) bek., At. 92. § (2) bek.

³²⁹ At. 93. § (1) bek.

³³⁰ GDPR 4. cikk 12. pont, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 7. pont, az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben meghatározott technológiai biztonsági, valamint a biztonságos információs eszközökre, termékekre, továbbá a biztonsági osztályba és biztonsági szintbe sorolásra vonatkozó követelményekről szóló 41/2015. (VII. 15.) BM rendelet [a továbbiakban: 41/2015. (VII. 15.) BM r.] 1. melléklete 2.6. pont:

„Az 5. biztonsági osztály esetében kiemelkedően nagy káresemény következhet be, mivel

...2.6.3. a nemzeti adatvagyon helyreállíthatatlanul megsérülhet;

2.6.4. az ország, a társadalom működőképességének fenntartását biztosító létfontosságú információs rendszer rendelkezésre állása nem biztosított;

Az adatbiztonságot megfelelő jogi környezettel, informatikai biztonsággal és a rendszer felhasználóinak információbiztonság-tudatosságával lehet megteremteni. Az Ibtv. 1. § 15. pontja szerinti elektronikus információs rendszer biztonsága követelményből kiindulva az EAK rendszer biztonsága, a rendszer olyan állapota, amelyben a kezelt adatok **bizalmassága, sértetlensége és rendelkezésre állása**, valamint az EAK rendszer egyes elemeinek **sértetlensége és rendelkezésre állása** szempontjából **zárt, teljes körű, folytonos és a kockázatokkal arányos**.³³¹ Hasonló követelményt fogalmaz meg a GDPR 5. cikk (1) bekezdés f) pontja, amely kimondja, hogy el kell végezni a megfelelő **technikai vagy szervezési intézkedéseket**, garantálva személyes adatok megfelelő biztonságát, az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet.

A **jogi környezet** nevesített szabályainak betartásával, a tudomány és a technológia állása, a megvalósítás költségei, az adatkezelés jellege, hatóköre, körülményei és céljai, valamint a természetes személyek jogaira és szabadságaira jelentett, változó valószínűségű és súlyosságú kockázat figyelembevételével kell megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket végrehajtani a kockázat mértékének megfelelő szintű **informatikai biztonságot** elősegítve.³³²

A rendszerkapcsolatok során a **KKSZB KEÜSZ** útján megvalósuló automatikus információátadások adatbiztonságát részben az adatot küldő nyilvántartás, részben a KKSZB garantálja az EAK rendszer és a másik nyilvántartás között. A felelősség a rendszerkapcsolattal összekötött nyilvántartások és a KKSZB között az alábbiak szerint oszlik meg. A KKSZB szolgáltatáson keresztül zajló információátadás **tanúsítvány alapú titkosított adatforgalmat biztosít**. A KKSZB felelős a biztosított csatorna biztonságáért. A KKSZB az igénybevételével továbbított üzeneteket kizárólag továbbítja. Az KKSZB-én keresztül átadott adatok tartalmáért, az adattovábbítás címzettje jogosultságának ellenőrzéséért és a KKSZB szolgáltatás keretében továbbított üzenetek hitelesítéséért és titkosításáért azonban az adatot átadó nyilvántartás felelős.³³³

2.6.5. *a lehetséges társadalmi-politikai hatás: súlyos bizalomvesztés az érintett szervezettel szemben, alapvető emberi, vagy a társadalom működése szempontjából kiemelt jogok sérülhetnek;*

2.6.6. *... kiemelten érzékeny folyamatokat kezelő elektronikus információs rendszer, vagy információt képező adat tömegesen vagy jelentősen sérülhet...*"

³³¹ Lásd még MUHA – KRASZNAY (2018) 13-16.

³³² GDPR 32. cikk (1) pont

³³³ E-ügyintézési tv. vhr. 134/B. § (2) bek.

Az adatbiztonság megvalósulásának további követelménye, hogy a rendszer felhasználóinak megfelelő szintű **információbiztonság-tudatossággal** rendelkezzenek. Az információbiztonság-tudatosság olyan gondolkodás- és magatartásmód, amely biztosítja, hogy az anyakönyvi igazgatásban részt vevő személyek elismerik a biztonsági intézkedések jogosságát, betartják azokat, és másokkal is megismertetik, illetve betartatják ezen intézkedéseket.³³⁴

Ezen három tényező, tehát a megfelelő szabályozás, az informatikai biztonság gyakorlati megvalósulása és a tudatos felhasználók biztosítják az EAK rendszer adatvédelmi és adatbiztonsági követelményeknek megfelelő működését.

---

³³⁴ NEMESLAKI – SASVÁRI (2014) 169.

3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban

3.4.1. Az anyakönyvi eljárás fogalma, az anyakönyvi eljárások csoportosítása

Anyakönyvi eljárás azon eljárások összessége, amelyek eredménye az anyakönyvi nyilvántartások vezetése, illetve adatok igazolása az egyes anyakönyvi nyilvántartásokból. Az anyakönyvi eljárás fogalma meghatározható tágabb és szűkebb értelemben is.

Az anyakönyvi eljárások kategóriába tartoznak **tágabb értelemben** az At. 1. § (1) bekezdésében taxatív felsorolt anyakönyvi eljárások, amelyek a következők:

1. a házasságkötési szándék bejelentésére irányuló eljárás,
2. a házasságkötés,
3. a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése iránti szándék bejelentésére irányuló eljárás,
4. a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése,
5. a névváltoztatási eljárás,
6. a házassági névviselési forma módosítására irányuló eljárás és
7. az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének vezetése.

Az 1-6. pontokban szereplő eljárások eredménye adatbejegyzés az elektronikus anyakönyvbe. A 7. pontban említett anyakönyvi nyilvántartások rendszerének vezetése mint anyakönyvi eljárás kategória számos eljárástípust foglal magába. Ebbe a csoportba sorolandó valamennyi olyan – 1-6. pontban nem nevesített – eljárás, amelynek tárgya adatbejegyzés az egyes anyakönyvi nyilvántartásokba. Példaként említhető:

- **az elektronikus anyakönyv esetében:** az apai elismerő nyilatkozat tétele, amelynek eredményeként az elektronikus anyakönyvben a gyermek születési anyakönyvi eseményéhez rendeltén, adatváltozásként átvezetendő a gyermek családi jogállásának változása, tehát az apa személyében történő változás;
- **az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása esetében:** az apa gyermeket elismerő nyilatkozata és az anya hozzájáruló nyilatkozata, amely jognyilatkozatok bejegyzendőek az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartásába;

- **az ismeretlen holttest nyilvántartása esetében:** a rendőrség értesítése alapján ismeretlen holttest nyilvántartásba vétele az ismeretlen holttest személyazonosságának megállapításáig;
- **az okirat-nyilvántartás esetében:** a fel nem használt anyakönyvi kivonatok érvénytelenítése és selejtezése tényének bejegyzése;
- **a jogosultsági nyilvántartás esetében:** a településen újonnan kinevezett anyakönyvvezető nyilvántartásba vétele a hatáskörének és illetékességének megfelelő jogosultságok megadásával;
- **az adattovábbítási nyilvántartás esetében:** a közvetlen hozzáférő által elvégzett lekérdezések adatait az EAK rendszer automatikusan nyilvántartásba veszi;
- **a papír alapú anyakönyvek nyilvántartása esetében:** az anyakönyvvezető a téves adatokkal nyilvántartásba vett papír alapú anyakönyv adatait módosítja;
- **a papír alapú anyakönyvi nyilvántartás és a papír alapú anyakönyvbe tett bejegyzések betűrendes névmutatója:** az újszülött születésének anyakönyvezését követően a szülők születését és házasságkötését nyilvántartó anyakönyvvezető rögzíti a papír alapú anyakönyvből a bejegyzéseket az elektronikus anyakönyvbe, a papír alapú anyakönyvben, illetve a betűrendes névmutatóban pedig lezárja azokat.

Szűkebb értelemben anyakönyvi eljárás alatt kizárólag azon eljárástípusok értendők, amelyeket az At. 2. §-a **hatósági eljárásként**³³⁵ nevesít, vagyis az 1., 3., 5-6. pontokban szereplő eljárások és az elektronikus anyakönyv, ennek részeként az ismeretlen holttest nyilvántartásának, az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartásának, valamint a papír alapú anyakönyveknek a vezetése.³³⁶

A következőkben az anyakönyvi hatósági eljárásokat vizsgálom meg az elektronikus ügyintézési lehetőségek oldaláról, ide nem értve az anyakönyvvezető papír alapú anyakönyvből történő rögzítési feladatait, amelyeket a „3. sz. melléklet - *Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítése*” táblázata tartalmaz. Nem térek ki továbbá a „3.3. *Hozzáférés az anyakönyvi*

³³⁵ Megjegyzés: ezen eljárásokban az At. és az Ar. eltérő rendelkezései hiányában az Ákr. eljárási szabályai érvényesülnek.

³³⁶ Megjegyzés: a papír alapú anyakönyvek vezetése alatt az egyes anyakönyvi bejegyzések – EAK rendszerbe történő rögzítését követő – lezárása, továbbá az anyakönyvek őrzése értendő.

nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezetben részletesen bemutatott közvetlen hozzáférés, vagy adatigénylés útján teljesített adattovábbításokra.

Ebben az alfejezetben arra törekszem, hogy az elektronikus ügyintézés nyújtotta lehetőségek aspektusából, a főbb megoldási alternatívákat bemutassam az anyakönyvi eljárások megindulása és a döntés közlése eljárási cselekmények vonatkozásában. A leírt folyamat a pozitív ágot mutatja be, amikor a tényállás tisztázott és az érdemi döntés az anyakönyvbe bejegyzés, vagy az anyakönyvből történő adattovábbítás. Az alábbiakban bemutatott általános elektronikus ügyintézési modell nem teljes körű. Nem célom, hogy a dolgozatban az anyakönyvi igazgatás valamennyi folyamatának elektronikus útra tereléséhez szükséges lépéseket, továbbá az elektronikus ügyintézés nyújtotta valamennyi alternatívát megvizsgáljam.

Az anyakönyvi eljárások az eljárás megindulása szerint két fő esetkörbe sorolandók, hivatalból és kérelemre induló eljárások. **Hivatalból indul az eljárás**, ha az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv az anyakönyvi eljárás megindításához szükséges tényekről tudomást szerez, vagy az eljárás egy másik szerv bejelentésére/értesítésére, vagy az ügyfél bejelentésére indul. Egy adott anyakönyvi eljárás megindulásának több alternatívája is értelmezhető. Például a **hivatalbóli eljáráskezdeményezés mindhárom esete** előfordul az élve születés és a haláleset bejelentése anyakönyvi eljárásokban.³³⁷

Az egyes anyakönyvi eljárásokat az eljárás megindulása aspektusából, továbbá az anyakönyvi eljárások elektronikus ügyintézési modelljének meghatározásához szükséges főbb jellemvonások oldaláról az „5. sz. melléklet - *Az anyakönyvi eljárások áttekintése*” c. melléklet tartalmazza.

3.4.2. Általános elektronikus ügyintézési modell

Annak ellenére, hogy 2014. július 1-jén bevezetésre került az EAK rendszer, az anyakönyvi eljárások többségében az eljárás megindulásához szükséges bejelentések, értesítések, kérelmek postai vagy személyes úton jutnak el a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező anyakönyvvezetőhöz, anyakönyvi szervhez. Az anyakönyvvezető, anyakönyvi szerv az adott anyakönyvi eljárásban született döntést, döntésről küldendő értesítést szintén postai úton vagy személyesen adja át. Az

³³⁷ At. 61. § (1a), (3)-(4), (6)-(7) bek., 62. § (1)-(2a), (4) bek.

anyakönyvi eljárások túlnyomó többségének papír alapú ügyintézési folyamata újragondolandó.

Az anyakönyvi igazgatásban érintett szervek az E-ügyintézési tv. értelmében elektronikus ügyintézészt biztosító szervek, így más szervekkel és az ügyféllel az elektronikus kapcsolattartás lenne az elvárás.³³⁸ Az E-ügyintézés tv. 2020. február 1-jén hatályba lépett 6. § (3) bekezdése tovább hangsúlyozza ezen jogalkotói elvárást, kimondva, hogy *„az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv köteles az e-ügyintézési szolgáltatásainak működtetéséhez és az ügyintézésbe bevont társszervekkel való kapcsolattartáshoz szükséges belső működését, folyamatait teljeskörűen elektronizálni, ehhez az elektronikus információs rendszereket biztosítani.”*

Az anyakönyvi eljárásokban azonban az At. 15. §-a szerint a főszabály, hogy a hatóság nem tart elektronikus úton kapcsolatot az ügyféllel. Az ügyfél mindössze az anyakönyvi okiratát és névváltozási okiratmásolatát kérelmezheti írásbelinek minősülő elektronikus úton. Ezen kizáró kapcsolattartási szabály csak az ügyfelekre vonatkozik, a szervek egymás közötti kapcsolattartásában az elektronikus út a főszabály, amelynek a jelenlegi postai úton megvalósuló értesítési rend ellentmond. A hatályos jogszabályi elvárások alapján szükségesnek tartom az anyakönyvi igazgatás teljes kapcsolattartási szabályrendszerének felülvizsgálatát, megreformálását a következőkben leírtak szerint.

Az általános ügyintézési modellt **három fő egységre bontva fejtem ki**. Első lépésben megvizsgálom a más szervek bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárásokat, majd az ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárásokat elemzem, végezetül az anyakönyvi eljárásokban született döntések, a döntésekről szóló értesítések ügyfél, illetve más szerv számára történő közlését tekintem át. Az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv által saját hatáskörben hivatalból kezdeményezett eljárások menetére nem térek ki, mindössze az eljárásban született döntés közlésére.

---

³³⁸ E-ügyintézési tv. 1. § 17. a), 17a. pont, BARANYI – HOMOKI – KOVÁCS A. (2018) 36.

Megjegyzés: elektronikus a kapcsolattartás, ha az ügyfél vagy szerv a nyilatkozatát elektronikus úton teszi meg. [E-ügyintézési tv. 13. § (1) bek.]

3.4.2.1. Szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások

A más szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások két csoportba sorolandók. **Az első csoportba** tartoznak azon bejelentések/értesítések, amelyek eredménye az anyakönyvi események (születés, házasságkötés, BÉT létesítés, haláleset) nyilvántartásba vétele, míg a **második csoportba** tartozó bejelentések/értesítések eredménye az anyakönyvi események adatváltozásainak bejegyzése az elektronikus anyakönyvbe.

Az első csoportba tartozik a Magyarországon történt élve születés és haláleset, illetve a hazai anyakönyvezés bejelentése. A hatályos szabályok értelmében ezen bejelentéseket az adatforrás szerv papír alapon, postai úton továbbítja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező anyakönyvvezető, anyakönyvi szerv számára.

2021. február 1-jével a Magyarországon történt **élve születés és a haláleset** bejelentése folyamatok módosulnak. Az egészségügyi szolgáltató az **EESZT útján**, rendszer-rendszer kapcsolattal fog eleget tenni a bejelentési kötelezettségének.³³⁹ Az elektronikus ügyintézés követelményeinek megfelelően az EESZT a KKSZB KEÜSZ igénybevételével automatikus információátadással fogja megküldeni **az élve születés**, valamint a haláleset anyakönyvezéséhez szükséges adatokat.³⁴⁰ A születés esetében nemcsak az élve születés bejelentéséhez szükséges adatokat, hanem a gyermek okmányainak kiállításához (SZIG, LIG, TAJ igazolvány és adóigazolvány), valamint a népmozgalmi statisztikai adatszolgáltatáshoz szükséges adatokat is elektronikusan fogja továbbítani az EESZT az EAK rendszernek.³⁴¹ **A haláleset** tekintetében a jogalkotó nem rendelkezett az elhalt személyazonosító okmányadatainak, valamint a népmozgalmi statisztikai adatszolgáltatáshoz szükséges adatok EESZT-EAK rendszerkapcsolat útján történő megküldéséről. Ennek következtében a haláleset elektronikus úton történő bejelentését követően az eltemettetésre kötelezett továbbra

³³⁹ At. At. 14. § (1a) bek., 61. § (1a), (3) bek.

³⁴⁰ E-ügyintézési tv. vhr. 150. § (1) bek. 7. pont

Megjegyzés: az E-ügyintézési tv. vhr. 2021. január 1-jén hatályba lépő 150/B. § 9. pontjában nevesített EESZT a KKSZB használatára köteles, annak érdekében, hogy az adatbázisokban szereplő egyes adatok fővárosi és megyei kormányhivatalok, illetve járási (fővárosi kerületi) hivatalok részére történő átadásának lehetősége automatikus információátadás útján biztosított legyen. Azonban az anyakönyvvezető, akit az egészségügyi szolgáltató EESZT útján köteles értesíteni a polgármesteri hivatalhoz tartozik. Javasolt ezen szakasz kiegészítése a polgármesteri hivatalokkal, hiszen ezen szervek is látnak el államigazgatási feladat- és hatásköröket.

E-ügyintézési tv. vhr. 150. § (1) bek. 7. pontja értelmében jelenleg is garantált a KKSZB használatának jogi háttere, mivel az EAK rendszer az információátadás során KKSZB igénybevételére köteles.

³⁴¹ At. 61. § (3) bek. b)-d) pont

is köteles lesz megjelenni az anyakönyvvezető előtt, átadni az elhalt okmányait, továbbá nyilatkozni a népmozgalmi statisztikai adatszolgáltatáshoz szükséges adatokról.

A „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere” c. mellékletben található az élve születés és a halálest a hatályos, illetve 2021. február 1-jén hatályba lépő ügyintézési modellje. Az élve születés ügyintézési folyamatát a „II.1. Élve születés” alpont, míg a halálest ügyintézési folyamatát a „II.4. Halálest” alpont tartalmazza.

Az **első csoportba** tartozó összes többi esetben, illetve a **második csoportba** tartozó esetekben – egy kivételtől, a SZAZ változásától³⁴² eltekintve – az adatforrás szerv a bejelentési/értesítési kötelezettségének **papír alapon, postai úton** tesz eleget. Az egyes adatforrás szervek bejelentési/értesítési kötelezettségeiről lásd bővebben a „3.3.3. Az EAK rendszer adatforrásai” c. alfejezetben leírtakat. A szerv postai úton megküldött bejelentésére induló eljárásokat az „5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése” c. melléklet tartalmazza.

Más szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások tekintetében az elektronikus ügyintézési javaslat megegyezik a „3.7.2. Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez” c. alfejezet rendszerkapcsolatok részénél leírtakkal. Mivel az EAK rendszer adatforrás szervei mind elektronikus ügyintézészt biztosító szervek, így kötelesek az elektronikus kapcsolattartásra, továbbá kötelesek elektronikus információs rendszereiket úgy kialakítani, hogy alkalmas legyen informatikai együttműködésre. Következésképpen a bejelentéshez/értesítéshez szükséges adatok, dokumentumok átadását rendszerkapcsolat útján indokolt megvalósítani.³⁴³

Amennyiben az adatforrás szerv nem rendelkezik olyan **elektronikus információs rendszerrel**, amellyel a rendszerkapcsolatot ki lehetne építeni, akkor a bejelentést/értesítést **az EAK rendszer felületén** tölthetné fel. Ebben az esetben egy újfajta közvetlen hozzáférés definiálásával megoldható az elektronikus bejelentés/értesítés. Mindkét alternatíva által biztosított lenne a hiteles és biztonságos adattovábbítás. A rendszerkapcsolat esetében a KKSZB nyújtaná a megbízható közvetítő csatornát, míg az EAK rendszer felületén feltöltött bejelentés/értesítés esetében maga az EAK rendszer garantálná az adatbiztonságot.

³⁴² At. 69/B. § (1) bek. d) pont, Nytv. 13. § (5) bek.

³⁴³ E-ügyintézési tv. 1. § 17. pont a)-b), d), g) pont, 6. § (3) bek., 52. § (1)-(3) bek.

3.4.2.2. Ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások

Az **ügyfél bejelentésére induló anyakönyvi eljárások**, olyan hatósági eljárások, amelyekben az At. az ügyfelet arra kötelezi, hogy az anyakönyvi eseményt, az anyakönyvi adatváltozást a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező anyakönyvvezetővel, anyakönyvi szervvel közölje és a rendelkezésére álló okiratot bemutassa, illetve átadja. Az ügyfél bejelentésére induló eljárás az élve születés, a haláleset bejelentése, és a hazai anyakönyvezés. **Élve születés esetében a szülő köteles bejelenteni** gyermeke születését, ha a gyermek intézetben kívül született.³⁴⁴ **A haláleset eltemettetésre kötelezett általi bejelentése** nem eljáráskezdeményező lépés, hiszen az anyakönyvi eljárás az egészségügyi szolgáltató kezdeményezésére már megindul. Az eltemettetésre kötelezettet mindössze azon kötelezettség terheli, hogy az elhalt személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványait, LIG-jét, a magyarországi tartózkodásra jogosító okmányát, valamint, ha rendelkezésre áll elhalt születési anyakönyvi kivonatát, és a családi állapotát igazoló okiratot átadja a halálesetet anyakönyvező anyakönyvvezetőnek.³⁴⁵ A „3.4.2.1. Szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások” c. alfejezetben már említettek szerint, annak ellenére, hogy 2021. február 1-jétől a haláleset bejelentése automatikus információátadás útján fog megvalósulni, az eltemettetésre kötelezettet továbbra is terheli a személyes megjelenés az okmányok, okiratok átadása végett. A magyar hatóság által kiállított okmányok tekintetében, azok átadása nélkül is elvégezhető lenne az automatikus érvénytelenítés az elhalt halálesetének anyakönyvezését követően, mégpedig rendszerkapcsolat útján. Az EAK rendszer az anyakönyvezést követően értesíthetné az SZL-t, az UTL-t, a KKNY engedély-nyilvántartást, a központi idegenrendészeti nyilvántartást, illetve a menekültügyi nyilvántartást. Az elhalt okmányainak fizikai érvénytelenítésre történő átadási kötelezettségnek az eltemettetésre kötelezett postai úton, vagy személyesen is eleget tudna tenni bármely járási hivatalnál vagy anyakönyvvezetőnél.

Külföldön történt anyakönyvi esemény hazai anyakönyvezésének kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség terheli a magyar állampolgárt a külföldön történt házasságkötésének, BÉT létesítésének, gyermeke külföldön történt

³⁴⁴ At. 61. § (3)-(4), (7) bek.

³⁴⁵ At. 62. § (1)-(2a), (4) bek.

születésének, valamint a magyar állampolgárságú házastársa, BÉT társa, illetve gyermeke és szülője külföldön történt halála vonatkozásában.³⁴⁶ Ezen kötelezettség vonatkozik az állampolgárság megszerzésére vagy az állampolgárság igazolására irányuló eljárás kezdeményezését kérelmezőkre is. Ilyenkor a hazai anyakönyvezéshez szükséges adatlapot is elő kell terjeszteni.³⁴⁷

Az ügyfél/eltemettetésre kötelezett bejelentésére induló eljárások közül a születés és a haláleset bejelentésekor, valamint az állampolgársági kérelemmel együtt benyújtott hazai anyakönyvezés kezdeményezésekor köteles **személyesen megjelenni**.³⁴⁸ A többi hazai anyakönyvezési eljárás kezdeményezésekor postai úton is benyújtható a kérelem.

Kérelemre induló anyakönyvi eljárások a névváltoztatásra, a névviselés módosítására irányuló eljárás, az okiratkiállítási eljárás, az apai elismerő nyilatkozat tétele, a házasságkötési/BÉT létesítése iránti szándék bejelentésére irányuló eljárás, a Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt anyakönyvi eseményének hazai anyakönyvezése eljárás, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik, a kutatás, és az érintett személyes adataihoz való hozzáférési jogának gyakorlása.

Az okiratkiállítási eljárások közül **elektronikus úton, mégpedig a SZÜF-ön keresztül** előterjeszthető a kérelem **születési, házassági, BÉT anyakönyvi kivonat** és a kivonathoz kapcsolódó fordítási segédletként funkcionáló **többnyelvű formanyomtatvány** iránt. Az ügyfél csak saját anyakönyvi eseményéről igényelhet a SZÜF-ön keresztül anyakönyvi kivonatot. További feltétel, hogy az anyakönyvi eseménynek szerepelnie kell az EAK rendszerben.³⁴⁹ Javasolt a SZÜF-ön keresztül igényelhető anyakönyvi kivonatok esetében minden opció biztosítása, vagyis valamennyi ügyfél, az ügyfél törvényes képviselője, a meghatalmazottja is igényelhesen kivonatot. Az igényelhető anyakönyvi kivonatok köre bővítendő a halotti anyakönyvi kivonattal. Biztosítandó továbbá, hogy ne csak az EAK rendszerben már szereplő anyakönyvi esemény vonatkozásában legyen elérhető a SZÜF-ön keresztüli ügyintézés, hanem a papír alapú anyakönyvben szereplő anyakönyvi események vonatkozásában is.

---

³⁴⁶ At. 65. §

³⁴⁷ At. 67. § (1a) bek.

³⁴⁸ Ápt. 13. § (2)-(3) bek.

³⁴⁹ https://szuf.magyarorszag.hu/szuf_fooldal#ugyleiras,0073d29c-9c41-4fa7-8f94-71b3b994154a (letöltés dátuma: 2020.11.09.)

Az At. 15. § (2) bekezdése értelmében az anyakönyvi kivonat mellett, az **anyakönyvi hatósági bizonyítvány, és a névváltoztatási okiratmásolat** is igényelhető elektronikus úton, azonban a SZÜF-ön jelenleg nem érhető el ezen eljárások ügyindítási lehetősége.

Az At. 73/B. §-a értelmében a nyilvántartó szerv a **kiállított anyakönyvi kivonaton szereplő adatok tekintetében** bekövetkezett változás tényéről elektronikus felületen keresztül, egyedi informatikai alkalmazás igénybevételével **tájékoztatást ad**, miután a lekérdező a kivonaton szereplő adatokat megadta. Ezen szolgáltatás sem érhető el jelenleg sem a SZÜF-ön, sem a nyilvántartó szerv hivatalos weboldalán. A lekérdezés nagyon hasznos lenne, hiszen azon szervek, akik nem rendelkeznek közvetlen hozzáféréssel, illetve maga az ügyfél is tájékozódni tudna arról, hogy a kivonaton szereplő adatok változtak-e a kiállítása óta. Az anyakönyvi kivonatnak nincs érvényességi ideje, mindössze annyit mond ki az At., hogy az anyakönyvi kivonat a kiállítás időpontjában közhitelesen tanúsítja az anyakönyvi eseményhez kapcsolódóan az anyakönyvben szereplő adatokat.³⁵⁰ Természetesen, ha a kivonaton szereplő adatok változtak a kivonat érvénytelenné válik. Ezen szolgáltatás SZÜF-ön történő elérhetővé tételével a kivonat érvényessége bárki számára egy kattintással elérhetővé válna.

Postai úton kezdeményezhető minden olyan kérelemre induló anyakönyvi eljárás, ahol az ügyfél nem köteles személyesen megjelenni az anyakönyvvezető előtt. Példaként említhető az okiratkiállítás, a névviselés módosítása iránti kérelem, és a Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt anyakönyvi eseményének hazai anyakönyvezése iránti kérelem, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik.

A kérelemre induló anyakönyvi eljárások közül a születési, a házassági névváltoztatási eljárás, a családi név korrekciója, és az apai elismerő nyilatkozat tétele kizárólag **személyesen kezdeményezhető**. A házasságkötési és a BÉT létesítési szándék bejelentésekor **együttes személyes megjelenés** a törvényi követelmény, ide nem értve azt az esetet, amikor az egyik fél nem rendelkezik magyarországi lakcímmel vagy – ha a felek egyike sem rendelkezik magyarországi lakcímmel – az egyikük a házassági szándékát személyesen hivatásos konzuli tisztviselőnél is bejelentheti.³⁵¹

---

³⁵⁰ At. 73/A. § (1) bek.

³⁵¹ At. 17. § (2)-(3) bek., 50. § (1) bek., 55/A. § (1) bek., Ptk. 4:102. § (1) bek.

2021. február 1-jével a házassági szándékbejelentésre vonatkozó szabályok kiegészülnek. Ha a magyar állampolgár a házasságkötés előtt viselt nevétől eltérő nevet kíván házassági névként viselni és kéri az okmányai hivatalbóli cseréjét, akkor az anyakönyvvezető a szándékbejelentés mellett az okmánykiállításához szükséges adatokat is fel fogja venni (arckép más, ujjnyomat, aláírás). A házasságkötést követően az EAK megküldi az SZL-nek a hivatalbóli okmánykiállításához szükséges adatokat.³⁵² Az EAK-SZL rendszerkapcsolatról lásd bővebben a „3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezetben leírtakat.

A „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, II.2. Házasság” alpontjában található a házasságkötés anyakönyvezésének hatályos, illetve 2021. február 1-jén hatályba lépő ügyintézési modellje, míg a BÉT hatályos ügyintézési modelljét a „II.3. BÉT” alpont tartalmazza.

Az ügyfél bejelentésére, illetve kérelmére induló eljárások felülvizsgálandók az **elektronikus ügyintézési lehetőségek aspektusából**. Magyarországon az ügyfelet megilleti az elektronikus ügyintézéshez való jog, vagyis az ahhoz való jog, hogy az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv előtti ügyét elektronikusan intézze, nyilatkozatait, eljárási cselekményeit elektronikusan tegye meg.³⁵³ Ezen elektronikus ügyintézési alapelvet figyelembe véve indokolt az At. 15. § (2) bekezdésének kiegészítése minél több olyan anyakönyvi eljárással, amelyek esetében az ügyfél választhat az elektronikus és a hagyományos ügyintézési alternatíva között. Azon eljárások esetében, ahol engedélyezett a kérelmek **postai úton történő** benyújtása, ott engedélyezendő az elektronikus út is. **A személyes megjelenéssel járó** eljáráskezdeményezést kizárólag azon eljárások esetében célszerű megtartani, amelyek esetében a bejelentés, a nyilatkozattétel, az okiratok hiteles csatolása elektronikus úton nem biztosítható, továbbá a visszaélések elkerülése végett indokolt az ügyfél személyes megjelenésének fenntartása.³⁵⁴

Az ügyfél bejelentésére/kérelmére induló anyakönyvi eljárások elektronikus ügyintézési modellje a SZÜF-re építendő.³⁵⁵ A következőkben bemutatom, hogy melyek a **kialakítandó ügyintézési modell főbb elemei**. A javaslatnak meg kell

³⁵² At. 20. §, 82. § (1b) bek.

³⁵³ E-ügyintézési tv. 3. § (1) bek., BARANYI – HOMOKI – KOVÁCS A. (2018) 35.

³⁵⁴ E-ügyintézési tv. 13. § (1) bek.

³⁵⁵ Megjegyzés: „az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv köteles olyan, elektronikus ügyintézészt biztosító információs rendszer működtetésére, amely biztosítja legalább ... a személyre szabott ügyintézési felületen keresztül történő ügyintézés lehetőségét.” [E-ügyintézési tv. 25. § (3) bek. b) pont]

felelnie azon követelményeknek, amelyekkel kiválthatók a papír alapon, postai úton vagy – bizonyos esetekben – a személyes megjelenéssel benyújtott kérelmek.

A SZÜF-ön keresztüli ügyintézéshez biztosítandók az alábbi feltételek, ellenőrzések:

- a személyazonosság ellenőrzése,
- hiteles okiratok csatolása,
- a SZÜF-ön keresztül továbbítandó bejelentés/kérelem ellenőrzése,
- az illetékfizetés, és
- a bejelentés/kérelem továbbítása az EAK rendszernek.

A személyazonosság ellenőrzése minden anyakönyvi eljárás kezdeményezésének előfeltétele. A SZÜF az ügyfél személyazonosságát a központi azonosítási ügynök (a továbbiakban: KAÜ) KEÜSZ-ön keresztül ellenőrzi. Az ügyfél jelenleg három azonosítási mód közül választhat, amelyek az elektronikus SZIG-gel (a továbbiakban: e-SZIG), az ügyfélkapuval, vagy a részleges kódú telefonos azonosítással (a továbbiakban: RKTA) történő bejelentkezés.³⁵⁶ 2021. február 1-jével a KAÜ-n keresztül elérhető azonosítási szolgáltatások köre bővül a videotechnológiával történő azonosítással (a továbbiakban: VTA).³⁵⁷

Az e-SZIG, az ügyfélkapu, és az RKTA által nyújtott azonosítási alternatíva azon anyakönyvi eljárásokban alkalmazandó, ahol a törvény nem írja elő az ügyfél személyes megjelenését a kérelem előterjesztéséhez. A későbbiekben nevesített, személyes megjelenéssel járó anyakönyvi eljárások esetében megengedhetőnek tartom az elektronikus ügyintézés, amennyiben az ügyfél azonosítása a VTA szolgáltatással megvalósítható.

A VTA bevezetésének célja a videotechnológia alkalmazása az okmányok automatikus kiállításához szükséges fényképfelvételzés, valamint új elektronikus azonosítási szolgáltatásként történő használat.³⁵⁸ Az új azonosítási eljárás biztosítja a személyes ügyintézési eljárás során is alkalmazott kétfaktoros azonosítást. A kétfaktoros azonosítás az alábbi lépéseket foglalja magában:

- az ügyfél azonosítását a bemutatott okmány szemrevételezésével,

³⁵⁶ E-ügyintézési tv. 35. § (1) bek.

³⁵⁷ E-ügyintézési tv. 35. § (1) bek. d) pont

³⁵⁸ Az egyes eljárások egyszerűsítése és elektronizálása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2019. évi CXVI. törvény végső előterjesztői indokolása, Általános indokolás 6. pont

- az azon szereplő adatok nyilvántartásban szereplő adatokkal történő összevetését, valamint
- az ügyfélről videojel útján készült arckép és az SZL-ben szereplő, utolsó alkalommal nyilvántartásba vett arcképmás egymással történő megfeleltethetőségét.³⁵⁹

Ezen azonosítási mód használata **a személyes megjelenéssel járó anyakönyvi eljárások azon esetében alkalmazható**, amikor az ügyfél rendelkezik magyar hatóság által kiállított személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvánnyal és szerepel az SZL-ben.

A személyes megjelenéssel járó anyakönyvi eljárások közül a szülő gyermeke élve születésének, az eltemettetésre kötelezett az elhalálozott adatainak bejelentése, a névváltoztatás, és a családi név korrekciójának kérelmezése esetében **váltható ki a személyes megjelenés videotechnológiával történő azonosítással**.

Az elektronikus ügyintézés által biztosított lehetőségeket, valamint az E-ügyintézési tv. 8. § (3) bekezdését figyelembe véve, amely kimondja, hogy a törvény az elektronikus ügyintézés lehetőségét csak annyiban korlátozhatja, ha az eljárás során az ügyfél személyes jelenléte vagy az okiratok személyes benyújtása elengedhetetlen, **álláspontom szerint a jövőben is fenntartandó a személyes megjelenés a házasságkötési, a BÉT létesítési szándékbejelentés, az apai elismerő nyilatkozat felvételéhez**. A házasságkötési, a BÉT létesítési szándékbejelentés esetében a főszabály a felek együttes bejelentése, amelyet a hatályos jogi rendelkezések értelmében SZÜF-ön keresztül nem lehet megtenni. Az együttes bejelentést egyelőre még a VTA bevezetésével sem lehetne biztosítani. A 2021. február 1-jével hatályba lépő módosításoknak köszönhetően a házassági szándékbejelentéskor az okmánykiállításhoz szükséges valamennyi adat (arcképmás, ujjnyomat, aláírás) felvételezésére is lehetőség nyílik. Ezen adatfelvételezéshez, ide nem értve az arcképmást, a továbbiakban is elengedhetetlen a házasulandók személyes jelenlétének fenntartása a házassági szándékbejelentéskor.

Mivel az apai elismerő nyilatkozat egy visszavonhatatlan jognyilatkozat, ezért szükségesnek tartom, hogy az ügyfelet az apai elismerő nyilatkozat felvételére jogosult szerv szóban, megfelelő részletességgel tájékoztassa, valamint személyes megjelenéssel a visszaélések elkerülése is jobban biztosított.

---

³⁵⁹ E-ügyintézési tv. 35/A. § (2) bek.

A személyazonosság ellenőrzését követően az ügyfél megadja a bejelentés/kérelem adatait, melyet követően a **hiteles okirat csatolása** következik. A kérelem benyújtásakor a közhiteles hatósági nyilvántartásban szereplő adatok igazoltatása tilalmának megfelelően nem kérhető az ügyféltől olyan adat igazolása, amelyet az anyakönyv, vagy más közhiteles nyilvántartás tartalmaz. Az anyakönyvi eljárásban az adatokat közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal lehet hitelt érdemlő módon igazolni.³⁶⁰ Ezen okiratok tipikusan papír alapú okiratok, ezért a SZÜF-ön keresztül megoldandó a papír alapú okiratról készült elektronikus okirat másolatának hitelesítése és csatolása. Az elektronikus okirat és a papír alapú okirat hitelesítési folyamata megegyezik.

Az ügyfél által digitalizált teljes bizonyító erejű magánokiratot vagy az elektronikus teljes bizonyító erejű magánokiratot időbélyegzővel, a digitalizált közokiratot vagy az elektronikus közokiratot azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatás KEÜSZ-szel (a továbbiakban: AVDH) kell hitelesíteni. A digitalizált közokirat AVDH-val történő hitelesítésnek köszönhetően megőrzi közokirati minőségét. Az ügyfél általi hitelesítést követően az ügyfelet terhelő kötelezettség a papír alapú okirat eredeti példányának jogszabályban meghatározott ideig történő megőrzése és felhívásra bemutatása. Jogszabályban meghatározott időn belül az elektronikus ügyintézőt biztosító szerv indokolt felhívására az ügyfél az okirat eredeti példányának felmutatására köteles. Az effajta digitalizált másolatok hitelesítésének lehetővé tételéhez az At. 15. §-a kiegészítendő az erre vonatkozó rendelkezésekkel.³⁶¹

A bejelentés/kérelem kitöltését és az okirat csatolását követően **a SZÜF ellenőrzi**, hogy valamennyi kötelezően megadandó adatot kitöltött-e az ügyfél, az okiratokat csatolta-e, továbbá bekérdez az EAK rendszerbe az anyakönyvi adatok ellenőrzése érdekében. Ezt követően az illetékköteles anyakönyvi eljárásokban biztosítandó **az illeték elektronikus megfizetése**. Indokoltnak tartom, hogy az At. kimondja az illeték elektronikus úton történő teljesítési kötelezettségét ezen eljárásokban.³⁶²

³⁶⁰ Ákr. 36. § (2) bek., E-ügyintézési tv. 20. § (1) bek., 52. § (1) bek., 60. § (1) bek., At. 14. § (1) bek., BARANYI – HOMOKI – KOVÁCS A. (2018) 74.

³⁶¹ E-ügyintézési tv. 21/A. § (4) bek., E-ügyintézési tv. vhr. 12. § (3)-(4) bek., Pp. 324. § (1) bek.

Megjegyzés:

Azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés: olyan szolgáltatás, amelynek keretében a jogszabályban meghatározott szolgáltató az ügyfél által rendelkezésre bocsátott nyilatkozatot az általa igazolt személyhez rendeli, majd a személyhez rendelést hitelesen igazolja. (E-ügyintézési tv. 1. § 5. pont)

³⁶² E-ügyintézési tv. 24. § (3) bek., E-ügyintézési tv. vhr. 116. § (5) bek.

Az illeték elektronikus fizetése az elektronikus fizetési és elszámolási rendszer KEÜSZ-ön keresztül oldható meg.³⁶³ A sikeres illetékfizetést követően a **SZÜF megküldi** a bejelentést/kérelmet az EAK rendszernek, az EAK rendszer pedig elhelyezi azt az illetékességgel rendelkező anyakönyvvezető, anyakönyvi szerv EAK rendszerbeli feladatkosarába.

3.4.2.3. Döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban

Az anyakönyvi eljárás lefolytatásának utolsó eljárási cselekményei a döntés és a döntés közlése. Az anyakönyvi eljárásban a döntés a nyilvántartásba bejegyzés.³⁶⁴ Az anyakönyvi bejegyzésről az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv az anyakönyvi okirat kézbesítésével értesíti az ügyfelet. Példaként említhető az élve születés anyakönyvezése, amelyet követően a települési anyakönyvvezető kézbesíti a szülőknek a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, vagy a születési névváltoztatási eljárás lefolytatása, amelyet követően az anyakönyvi szerv kézbesíti az ügyfélnek a névváltoztatási okiratot.

Az anyakönyvi bejegyzés teljesítéséről nemcsak az ügyfél, hanem más szerv is értesítendő, amennyiben az értesítési kötelezettség törvényi feltételei fennállnak. Más szerv értesítésének jelenleg két módja különböztethető meg, a rendszerkapcsolat útján történő értesítés és az EAK által generált értesítés postai úton történő megküldése.

Rendszerkapcsolat útján valósul meg az értesítés az EAK és az SZL rendszer között, például újszülött anyakönyvezését követően az EAK rendszer megküldi az SZL-nek a gyermek nyilvántartásba vételéhez szükséges adatokat.³⁶⁵

Postai úton értesíti az anyakönyvvezető például a gyámhatóságot a születés anyakönyvezését követően, a gyermek családi jogállásának rendezése végett, vagy a KSH-át a születésről az élveszületési lap megküldésével.³⁶⁶

³⁶³ E-ügyintézési tv. 1. § 14. pont b)-c) alpont

Megjegyzés:

Elektronikus fizetési és elszámolási rendszer: a Kormány által rendeletben meghatározott módon a hozzá csatlakozott elektronikus ügyintézési biztosító szervek és ügyfelek számára a fizetési számlák közötti elektronikus fizetések lehetőségét biztosító szolgáltatás. (E-ügyintézési tv. 1. § 15. pont)

³⁶⁴ Ákr. 94. § (2) bek.

³⁶⁵ At. 82. § (1) bek.

³⁶⁶ At. 88. § a) pont, Stat. vhr. 21. § (1) bek., 1. melléklet

Az egyes értesítési esetköröket, illetve az értesítés módját a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, II. Anyakönyvi események és a kapcsolódó adattovábbítások” pontja tartalmazza anyakönyvi eseményenként.

A **papírközpontú döntésközlési rendet** az elektronikus ügyintézés és a rendszerkapcsolatok nyújtotta lehetőségek, valamint az E-ügyintézési tv. által támasztott elvárások figyelembevételével indokolt felülvizsgálni.

Az ügyfél számára biztosított elektronikus eljáráskezdeményezés mellett álláspontom szerint kialakítandó a jogi és informatikai feltétele az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv által meghozott döntés elektronikus úton történő közlésének is. Az anyakönyvi eljárásban a nyilvántartásba bejegyzésről az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv anyakönyvi közokirat formájában értesíti az ügyfelet. A hatályos jogszabályi rendelkezések módosításával, illetve az EAK rendszer továbbfejlesztésével az anyakönyvi közokirat, tipikusan az anyakönyvi kivonat elektronikus okiratként kiállíthatóvá és **elektronikus úton kézbesíthetővé** válhatna.³⁶⁷ Az elektronikus anyakönyvi közokiratok bevezetésénél figyelembe kell venni, hogy az anyakönyvi kivonat és a névváltoztatási okirat biztonsági okmány.³⁶⁸

Az elektronikus ügyintézését biztosító szerv a **döntését elektronikusan közzéteheti az ügyféllel** azon esetekben, ha jogszabály így rendelkezik, az ügyfél azt igényli, vagy

³⁶⁷ Megjegyzés: az elektronikus aláírással ellátott anyakönyvi közokiratot az osztrák anyakönyvi eljárási modell már alkalmazza. Az osztrák anyakönyvi okiratnak két változata különíthető el. A hivatali elektronikus aláírással („*Amtssignatur*”: egyszerre helyettesíti a kiállító hatóság aláírását és a bélyegzőlenyomatát) ellátott sima papírra nyomtatott anyakönyvi okirat, illetve a Personenstandsgesetz-Durchführungsverordnung 2013. 28. § (2) bekezdésében meghatározott speciális papírra nyomtatott, a kiállító hivatal bélyegzőlenyomatával, a kiállító anyakönyvvezető nevével és aláírásával ellátott anyakönyvi okirat. Az anyakönyvi okirat mindkét típusa ugyanolyan bizonyító erővel rendelkezik. Amennyiben az ügyfél elektronikusan igényli és kéri kézbesíteni az anyakönyvi okiratot, akkor a számára megküldött okirat hitelességét a hivatal elektronikus aláírása garantálja, amely az okirat hitelességét a kinyomtatását követően is biztosítja. [Personenstandsgesetz 2013. 58. §, E-Government-Gesetz 2004. 19. § (1) bek., 20. §]

Az osztrák anyakönyvvezésről lásd BAILER – KUTSCHER (2016), BRANDSTÄTTER (2015), FRITZ STURM (1992/1-3), GROSINGER (2009), HINGHOFER – SZALKAY (2013), KÁRPÁTI (2019/1), LEITL-STAUDINGER (2011), MAYR – ROHM (2014), OGRIS (1977), SCHAUER (1947), TESCHNER (1988), WALTER – MAYER (1981), ZEYRINGER (1984), ZEYRINGER – ENT – STORMANN (1986).

³⁶⁸ A biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 86/1996. (VI. 14.) Korm. r.] 1. sz. melléklet 1.12., 1.92. pont

Megjegyzés:

Biztonsági okmány: a természetes és jogi személyekkel, tárgyakkal, objektumokkal közvetlen vagy közvetett kapcsolatban lévő olyan irat, amely tulajdonosának (birtokosának) személyét hitelesen igazolja, vagy jogosultságok gyakorlását, illetve kötelezettségek teljesítését teszi lehetővé, valamint az irat jogszerűtlen, illetve rendeltetésellenes használata nemzetbiztonsági, közbiztonsági, bűnügyi, igazgatási vagy egyéb nemzetgazdasági érdekeket súlyosan sérthet. [86/1996. (VI. 14.) Korm. r. 1. § 3. pont]

Elektronikus biztonsági okmány: informatikai adathordozót tartalmazó biztonsági okmány. [86/1996. (VI. 14.) Korm. r. 1. § 5. pont]

az ügyfél a kérelmet elektronikus úton nyújtotta be, ide nem értve, ha az ügyfél ezen eljárási cselekmény vonatkozásában az elektronikus ügyintézés kizáró ügyintézési rendelkezést tett.³⁶⁹

A papír alapú anyakönyvi közokiratot az EAK rendszerben lehet kiállítani.³⁷⁰ Az anyakönyvi közokirat elektronikus változatának kiállítását is az EAK rendszerben szükséges biztosítani. Az elektronikus közokiraton a Pp. 323. § (4) bekezdésében előírtaknak megfelelően – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírást vagy bélyegzőt, és amennyiben jogszabály így rendelkezik időbélyegzőt kell elhelyezni. Az anyakönyvi közokirat hitelesítése során alkalmazandó elektronikus aláírás, elektronikus bélyegző és elektronikus időbélyegző típusáról az At.-ban szükséges rendelkeznie a jogalkotónak.³⁷¹ Az anyakönyvi kivonat és a névváltoztatási okirat

³⁶⁹ E-ügyintézési tv. 15. § (6) bek., 25. § (6) bek.

³⁷⁰ Ar. 12. § (2) bek., 14. §

Megjegyzés: a névváltoztatási okirat és a névváltoztatási okiratmásolat esetében sem az At., sem az Ar. nem rendelkezik ezen okirat kiállításának rendjéről. Mivel az EAK rendszer okirat-nyilvántartásának adattartalma a fel nem használt névváltoztatási okirat, a kiállított névváltoztatási okirat, valamint a kiállított névváltoztatási okiratmásolat, ezért indokoltnak tartom az Ar. kiegészítését ezen okiratok kiállítási rendjével, előírva az EAK rendszeren keresztül történő kiállítást. [At. 71. § (1), (2) bek. d)-f) pont]

³⁷¹ Megjegyzés:

Elektronikus aláírás: olyan elektronikus adat, amelyet más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, és amelyet az aláíró aláírásra használ. [az Európai Parlament és a Tanács 2014. július 23-i 910/2014/EU Rendelete a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: eIDAS Rendelet) 3. cikk 10. pont]

Fokozott biztonságú elektronikus aláírás: olyan elektronikus aláírás, amely megfelel az alábbi követelményeknek:

- kizárólag az aláíróhoz köthető;
- alkalmas az aláíró azonosítására;
- olyan, elektronikus aláírás létrehozásához használt adatok felhasználásával hozzák létre, amelyeket az aláíró nagy megbízhatósággal kizárólag saját maga használhat;
- olyan módon kapcsolódik azokhoz az adatokhoz, amelyeket aláírtak vele, hogy az adatok minden későbbi változása nyomon követhető.

(eIDAS Rendelet 3. cikk 11. pont, 26. cikk)

Minősített elektronikus aláírás: olyan, fokozott biztonságú elektronikus aláírás, amelyet minősített elektronikus aláírást létrehozó eszközzel állítottak elő, és amely elektronikus aláírás minősített tanúsítványán alapul. (eIDAS Rendelet 3. cikk 12. pont)

Elektronikus aláírás tanúsítványa: olyan elektronikus igazolás, amely az elektronikus aláírást érvényesítő adatokat egy természetes személyhez kapcsolja, és igazolja legalább az érintett személy nevét vagy álnévét. (eIDAS Rendelet 3. cikk 14. pont)

Elektronikus aláírás minősített tanúsítványa: olyan, elektronikus aláírás céljára használt tanúsítvány, amelyet minősített bizalmi szolgáltató bocsát ki; és amely megfelel az eIDAS Rendelet I. mellékletben megállapított követelményeknek. (eIDAS Rendelet 3. cikk 15. pont)

Elektronikus bélyegző: olyan elektronikus adatok, amelyeket más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, hogy biztosítsák a kapcsolt adatok eredetét és sértetlenségét. (eIDAS Rendelet 3. cikk 25. pont)

Fokozott biztonságú elektronikus bélyegző: olyan elektronikus bélyegző, amely megfelel az alábbi követelményeknek:

esetében mindenképpen a legszigorúbb hitelesítési szabályok alkalmazása szükséges, mivel biztonsági okmányok. Álláspontom szerint nem célszerű az egyes anyakönyvi közokiratok hitelesítési követelményeit eltérően meghatározni. **Generális jelleggel,** valamennyi anyakönyvi közokiratok esetében a Pp. hivatkozott rendelkezésének megfelelően, azok közül is a legszigorúbb elvárásokat alkalmazva a dokumentumhitelesítés során minősített elektronikus aláírást, minősített bélyegzőt, és minősített időbélyegzőt indokolt elhelyezni a kiállított elektronikus anyakönyvi közokiraton a kormányzati hitelesítési szolgáltatás szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás (a továbbiakban: SZEÜSZ) alkalmazásával.³⁷² Amennyiben

-
- kizárólag a bélyegző létrehozójához kötött;
  - alkalmas a bélyegző létrehozójának azonosítására;
  - olyan, elektronikus bélyegző létrehozásához használt adatok felhasználásával hozzák létre, amelyeket a bélyegző létrehozója nagy megbízhatósággal kizárólag saját maga elektronikus bélyegző létrehozására használhat;
  - olyan módon kapcsolódik azokhoz az adatokhoz, amelyekre vonatkozik, hogy az adatok minden későbbi változása nyomon követhető.

(eIDAS Rendelet 3. cikk 26. pont, 36. cikk)

Minősített elektronikus bélyegző: olyan, fokozott biztonságú elektronikus bélyegző, amelyet minősített elektronikus bélyegzőt létrehozó eszközzel állítottak elő, és amely elektronikus bélyegző minősített tanúsítványán alapul. (eIDAS Rendelet 3. cikk 27. pont)

Elektronikus időbélyegző: olyan elektronikus adatok, amelyek más elektronikus adatokat egy adott időponthoz kötik, amivel igazolják, hogy utóbbi adatok léteztek az adott időpontban. (eIDAS Rendelet 3. cikk 33. pont)

Minősített elektronikus időbélyegző: olyan elektronikus időbélyegző, amely megfelel az alábbi követelményeknek:

- az adatokat oly módon kell a dátumhoz és az időponthoz kapcsolnia, hogy az ésszerű mértékben kizárja az adatok észrevétlen megváltoztatásának lehetőségét;
- az egyezményes koordinált világidőhöz kötött pontos időforráson kell alapulnia; és
- a minősített bizalmi szolgáltató fokozott biztonságú elektronikus aláírásával vagy fokozott biztonságú elektronikus bélyegzőjével, vagy más egyenértékű módszerrel kell ellenjegyezni.

[eIDAS Rendelet 3. cikk 34. pont, 42. cikk (1) bek.]

³⁷² E-ügyintézési tv. 34. § (1) bek. c) pont, E-ügyintézési tv. vhr. 12. § (1) bek. b) pont, (4) bek., (5) bek. 79. § (2) bek.

Megjegyzés:

Kormányzati hitelesítési szolgáltatás: olyan SZEÜSZ, amely az alábbi szolgáltatásokat nyújtja:

- elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható, jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelelő elektronikus aláírással, elektronikus bélyegzővel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, valamint az ilyen szolgáltatásokhoz kapcsolódó tanúsítványok létrehozása, az elektronikus ügyintézési biztosító szervek, valamint az e törvény szerinti szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatók és központi elektronikus ügyintézési szolgáltatók általi felhasználás céljára,
- elektronikus időbélyegzőkkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, valamint azonosítási célú tanúsítvány szolgáltatás az elektronikus ügyintézési biztosító szervek, valamint az e törvény szerinti szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatók és központi elektronikus ügyintézési szolgáltatók általi felhasználás céljára,
- elektronikus aláírással, elektronikus bélyegzővel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, valamint az ilyen szolgáltatásokhoz kapcsolódó tanúsítványok létrehozása külön jogszabályban meghatározott védelem alá eső tisztséget betöltő, valamint nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszonyban álló személyek, titkos információgyűjtés folytatásában, leplezett eszközök alkalmazásában, valamint ezek engedélyezésében részt vevő szervek részére,

mégis szükséges az egyes okiratok hitelesítési rendje közötti differenciálás aszerint, hogy biztonsági okmány-e az adott elektronikus közokirat, vagy csak elektronikus közokirat, akkor a fentebb említett szigorúbb hitelesítési rend kizárólag az anyakönyvi kivonat és a névváltoztatási okirat esetében alkalmazandó. Az anyakönyvi hatósági bizonyítvány és a névváltoztatási okiratmásolat, továbbá az anyakönyvi kivonathoz utólag kiállított többnyelvű formanyomtatvány esetében elegendő a fokozott biztonságú elektronikus aláírás, a fokozott biztonságú bélyegző és a fokozott biztonságú időbélyegző használata.

Az EAK rendszerben előállított és a kormányzati hitelesítésszolgáltatással hitelesített anyakönyvi közokiratot az EAK rendszer a központi kézbesítési ügynök KEÜSZ-ön (a továbbiakban: KKÜ) keresztül tudja az ügyfél számára az elektronikus kapcsolattartásra szolgáló hivatalos elérhetőségére elektronikusan kézbesíteni.³⁷³ Hivatalos elérhetőség alatt értendő jelen esetben az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartásában szereplő biztonságos kézbesítési szolgáltatási címe. Az anyakönyvi okirat esetében a **Központi Ügyfél-regisztrációs Nyilvántartás regisztrációhoz kapcsolódó tárhelyre** (a továbbiakban: KÜNY-tárhely) javasolt a kézbesítés, amely tárhely szintén biztonságos kézbesítési szolgáltatási címnek minősül.³⁷⁴

Az elektronikus anyakönyvi közokirat bevezetésével lehetőség nyílna az **automatikus döntéshozatali eljárásra** az ügyfél kérelmére induló okiratkiállítási eljárásokban. Az Ákr. 40. §-a értelmében automatikus döntéshozatalnak van helye a kérelemre induló hatósági eljárásokban, ha

- azt törvény vagy kormányrendelet megengedi,
- a hatóság részére a kérelem benyújtásakor minden adat rendelkezésére áll,

-
- titkosítási célú tanúsítványok kibocsátása az elektronikus ügyintézés biztosító szervek, az e törvény szerinti szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatók és központi elektronikus ügyintézési szolgáltatók általi felhasználás céljára, külön jogszabályban meghatározott védelem alá eső tisztséget betöltő, valamint nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszonyban álló személyek részére,
  - az előző alpontok szerint kibocsátott tanúsítványok érvényességének igazolása azonnali tanúsítványállapot-igazoló szolgáltatással. [E-ügyintézési tv. 34. § (1) bek. c) pont]

³⁷³ E-ügyintézési tv. 16. § (2) bek., 38. § (1) bek. f) pont E-ügyintézési tv. vhr. 23. § e) pont, 25. § (1) bek., 118. §

Megjegyzés:

Központi kézbesítési ügynök: olyan KEÜSZ, amelynek keretében a szolgáltató az elektronikus ügyintézés biztosító szerv javára ellátja az általa kiküldendő elektronikus iratok kézbesítésének előkészítése, adathordozójának, fajtájának meghatározása, továbbá a kézbesítés módja tekintetében a kormányrendeletben meghatározott feladatokat. [E-ügyintézési tv. 38. § (1) bek. f) pont]

³⁷⁴ E-ügyintézési tv. 14. § (1) bek., 15. § (1) bek., 35. § (3) bek., E-ügyintézési tv. vhr. 88. § (1) bek.

- a döntés meghozatala mérlegelést nem igényel, és
- nincs ellenérdekű ügyfél.

Az elektronikus anyakönyvi közokirat jogszabályi háttérének megteremtése mellett javasolt az automatikus döntéshozatali lehetőség feltételeit, szabályait is beépíteni az At.-ba.

Az automatikus döntéshozatal az egyszerű megítélésű, jelen esetben az EAK rendszerben szereplő anyakönyvi adattartalom igazolására anyakönyvi kivonat kiállítása ügyekben alkalmazható feszes eljárási forma, amely a gyors ügyintézkést teszi lehetővé, ha az előbb említett feltételek fennállnak.³⁷⁵

Az elektronikus ügyintézkést biztosító szerv automatikus döntéshozatal esetén a rendelkezésére álló, valamint az automatikus információátvitel útján megszerzett adatok alapján, emberi közbeavatkozás nélkül hozza meg a döntését és közli az ügyféllel.³⁷⁶ Ezen döntéshozatali mód bevezetésével gyakorlatilag azonnal lefolytatható az anyakönyvi eljárás, kiállítható és kézbesíthető az anyakönyvi kivonat, továbbá az EAK rendszerben már szereplő, korábban anyakönyvezett adatok megbízhatóságával azonos megbízhatóságú kivonat kiállítása garantált.³⁷⁷

A SZÜF-ön keresztül előterjesztett kérelmek esetében **automatikus döntéshozatalnak van helye**, amennyiben az okiratkiállítás alapjául szolgáló anyakönyvi bejegyzés már szerepel az EAK rendszerben, és a kérelmező ügyféli minősége az EAK rendszerből ellenőrizhető. Az ügyféli minőség ellenőrzését az EAK akkor tudja elvégezni, ha az ügyfél saját maga anyakönyvi eseményéről, vagy szülője, testvére, házastársa, BÉT társa anyakönyvi eseményéről kér anyakönyvi kivonatot, mivel az elektronikus anyakönyv a családi kapcsolatokat is nyilvántartja.³⁷⁸ Ha ezen két feltételnek megfelel a benyújtott kérelem, akkor az EAK emberi beavatkozás nélkül elő tudja állítani az elektronikus anyakönyvi kivonatot és a fentebb leírt eljárásrend szerint megtörténik a hitelesítés és a kézbesítés az ügyfél KÜNY-tárhelyére.

Az anyakönyvi bejegyzés teljesítéséről **más szervet** az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szerv, amennyiben az **értesítési kötelezettség** törvényi feltételei fennállnak, a jelenleg többségében papír alapon végzett adattovábbítások útján értesít.

³⁷⁵ BOROS – HOFFMAN – POLLÁK – BEKECS – SZAMEK – SZEGEDI – VÉRTESEY (2019) 44., Ákr. indokolása

³⁷⁶ E-ügyintézkési tv. 11. § (1) bek.

³⁷⁷ BARANYI – HOMOKI – KOVÁCS A. (2018) 53.

³⁷⁸ At. 69/A. §

A papír alapú adattovábbítás felváltásának két alternatívája különíthető el a hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez témakör kapcsán, a „3.7.2. Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez” c. alfejezetben leírtak alapján, a rendszerkapcsolatok kiépítése, és a hivatali tárhelyre történő kézbesítés.

A rendszerkapcsolatok kialakítása/továbbfejlesztése kapcsán a KKSZB KEÜSZ igénybevételével automatikus információátadás útján oldható meg az értesítési kötelezettség teljesítése. A rendszerkapcsolatok kiépítésének rendjére és működésére vonatkozó javaslatomat jól szemléltetik a személyi alapnyilvántartások és a személyi szaknyilvántartások vonatkozásában a „3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” és a „3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezetekben leírtak.

A hivatali tárhelyre mint biztonságos kézbesítési szolgáltatási címre történő kézbesítés esetében az EAK rendszer által előállított és a kormányzati hitelesítésszolgáltatással hitelesített elektronikus közokiratot – az elektronikus anyakönyvi közokirat ügyfél számára történő továbbítási folyamatával megegyező módon – a KKÜ-n keresztül tudja az EAK rendszer az értesítendő szerv számára továbbítani. A hivatali tárhelyre érkezett küldeményeket a szerv köteles minden munkanapon átvenni és az átvétel tényét visszaigazolni.³⁷⁹ Ezen értesítési rend alkalmazásával biztosítható, hogy az elektronikus értesítés a közokiratok bizonyító erejével rendelkezzen, és az értesítendő szervhez – a postai úton történő kézbesítéssel ellentétben – a küldést követően azonnal megérkezzen.

---

³⁷⁹ E-ügyintézési tv. 38. § (1) bek. f) pont, 57. § (2) bek a) pont, 57. § (4) bek., 58. § (2) bek a) pont, E-ügyintézési tv. vhr. 84. § (1), (3) bek., 118. §

3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnyilvántartás viszonyrendszere³⁸⁰

3.5.1. A viszonyrendszer változásai

Magyarországon az állami anyakönyvezés bevezetésére – ahogy azt már korábban is említettem – 1895. október 1-jén került sor **az 1894. évi XXXIII. tc.** hatályba lépésével. Ezen időponttól kezdve a születések, a házasságok és a halálesetek közhitelű nyilvántartására és tanúsítására kizárólag az állami anyakönyvek szolgáltak.³⁸¹

Az állami népesség-nyilvántartást Magyarországon 1974. július 1-jei hatállyal **az állami népesség-nyilvántartásról szóló 1974. évi 8. törvényerejű rendelet** (a továbbiakban: 1974. évi 8. tvr.) vezette be. Az állami népesség-nyilvántartás célja a lakosság ügyei intézésének, az állami, a gazdasági, és a társadalmi szervek munkájának egyszerűsítése, a személyhez fűződő jogok védelmének, és a kötelességek teljesítésének hatékony biztosítása volt.³⁸²

A népesség-nyilvántartás bevezetése több aspektusból is hatással volt az anyakönyvezésre. Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1981. évi 5. törvényerejű rendelet **1981. január 1-jével megszüntette az anyakönyvi másodpéldány készítésének kötelezettségét.** Ennek indoka, hogy a papír alapú anyakönyv megrongálódása, megsemmisülése esetében, az elveszett anyakönyvi adatok az anyakönyvi alapiratokból, polgárok meghallgatásából, illetve az újonnan létrehozott állami népesség-nyilvántartásból pótolhatókká váltak.³⁸³ Tehát azon anyakönyvi adatok vonatkozásában, amelyek a népesség-nyilvántartás adattartalmát is képezték, egyfajta biztonsági másolatként az adatok rendelkezésre álltak egy esetleges anyakönyvi adatvesztés során bekövetkezett kár helyreállítására.

1983. január 1-jétől nem adattartalma az anyakönyvnek a teljes lakcím, mindössze a lakóhely település megadása szükséges, mivel a népesség-nyilvántartás naprakészen nyilvántartotta a polgárok lakcímadatát, így feleslegessé vált a teljes lakcímadat anyakönyvbe történő bejegyzése.³⁸⁴

³⁸⁰ Jelen alfejezet tartalmi alapjául KÁRPÁTI (2018/1) 30-37. szolgált.

³⁸¹ 1894. évi XXXIII. tc. 1. §

³⁸² 1974. évi 8. tvr. 1. § (1) bek., lásd még BERKES L. (2013) 15-37.

³⁸³ BACSÓ J. (1979) 11.

³⁸⁴ 1982. évi 17. tvr. 32. § (1) bek. c) pont, 35. § (1) bek. b) pont, 36. § (1) bek. b) pont, HORVÁTH F. (1983) 6.

A dolgozatnak nem célja, hogy a néesség-nyilvántartás bevezetésétől³⁸⁵ napjainkig áttekintse az anyakönyv és az SZL egymáshoz való viszonyának változásait. A következőkben kizárólag a hatályos szabályozás alapján mutatom be, hogy az EAK és az SZL viszonyrendszere hogyan épül fel. Az elemzés középpontjában a két személyi alapnyilvántartás kapcsolatában mérőföldkőnek számító 2014. július 1-jével bekövetkezett változás áll, mivel az elektronikus anyakönyvezés bevezetése új alapokra helyezte az állami anyakönyvezést, és a két rendszer közötti kapcsolatot.

3.5.2. A viszonyrendszer a hatályos, illetve a 2021. február 1-jén hatályba lépő szabályozás tükrében

Az anyakönyv és az SZL viszonyrendszerét a **nyilvántartás vezetésének célja, a nyilvántartás objektuma, a nyilvántartás adattartalma, a nyilvántartás vezetése, az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása, valamint az adattovábbítás a nyilvántartásból** témakörökön keresztül vizsgálom meg.

3.5.2.1. Nyilvántartás célja

Az elektronikus anyakönyv vezetésének célja a személyazonosság, az anyakönyvi események bekövetkezésének, az azok alapján létrejövő családi kapcsolatoknak, valamint a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésének határidő nélkül történő nyilvántartása és igazolása.³⁸⁶

Az SZL vezetésének célja a polgár azon alapvető személyi, lakcím és értesítési cím adatainak, valamint az azokban bekövetkezett változásoknak a nyilvántartása és igazolása, amelyek a polgárok egymás közötti jogviszonyaiban személyazonosságuk igazolásához, továbbá a közigazgatási és igazságszolgáltatási szervek, a helyi önkormányzatok, valamint más természetes és jogi személyek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek törvényen alapuló adatigényeinek kielégítéséhez szükségesek.³⁸⁷

³⁸⁵ A néesség-nyilvántartás történeti előzményeiről lásd bővebben Személyi nyilvántartások története, nemzetközi kitekintés. (1992) 161-166., TISZA (2008) 114-116.

³⁸⁶ At. 69/A. §

³⁸⁷ Nytv. 1. § (2) bek., 3. § (1) bek.

Mindkét nyilvántartás vezetésének alapvető célja a személyazonosság igazolásához szükséges személyi adatok naprakész nyilvántartása. Az anyakönyv emellett nyilvántartási célként jelöli meg az anyakönyvi események (születés, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése, haláleset), valamint az azokban bekövetkezett változások, illetve a családi kapcsolatok nyilvántartását is. Habár az SZL vezetésének nem célja az egyes anyakönyvi események nyilvántartása, egy-egy anyakönyvi esemény, anyakönyvi adatváltozás mégis megváltoztatja az SZL-ben nyilvántartott személyi adatokat. Például házasságkötéssel megváltozik a polgár családi állapota, és a viselt neve; születési névváltoztatással megváltozik a polgár SZL-ben szereplő születési neve, amennyiben a házassági névnek is része a születési neve, akkor az is változik. A családi kapcsolatok nyilvántartására kizárólag az EAK rendszer szolgál.³⁸⁸ Az SZL-ben a polgárokat úgy kell nyilvántartani, hogy abból az SZL-ben szereplő másik polgárhoz fűződő családi kapcsolata ne legyen megállapítható.

A lakcím, értesítési cím adatok, továbbá a SZIG okmányadatainak nyilvántartása csak az SZL célja. Az anyakönyvi eljárásokban ezen adatok főszabályként nem képezik a nyilvántartás adattartalmát, azokra kizárólag azon anyakönyvi eljárásokban van szükség, ahol a személyt azonosítani kell, illetve az ügyfél kérelmére induló közigazgatási hatósági eljárásokban, az ügyféllel történő kapcsolattartás végett szükséges a lakcímadat felvétele. Kivételt képez az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása, amely az apa és az anya lakcímét és személyazonosító okmányának adatait is tartalmazza.³⁸⁹

3.5.2.2. Nyilvántartás objektuma

Az EAK és az SZL személyi alapnyilvántartások objektumai a természetes személyek. Az elektronikus anyakönyv esetében az At., míg az SZL vonatkozásában az Nytv. személyi hatályra vonatkozó rendelkezései szabályozzák, hogy kiket kell nyilvántartásba venni.

Az elektronikus anyakönyvbe be kell jegyezni – állampolgárságtól függetlenül – a személy Magyarországon bekövetkezett születését, házasságkötését, BÉT létesítését

³⁸⁸ Megjegyzés: az EAK rendszer egy folyamatosan töltődő nyilvántartás, így kizárólag azon családi kapcsolatokat tudja igazolni, amelyek már szerepelnek a nyilvántartásban.

³⁸⁹ At. 70. § (2) bek. *af)-ag), bf)-bk)* pont

és halálesetét. A teljesség elve szerint anyakönyvezni kell továbbá a magyar állampolgár külföldön bekövetkezett anyakönyvi eseményeit is.³⁹⁰

Az Nytv. **személyi hatálya** szintén kiterjed a magyar állampolgárokra, de az anyakönyvvel szemben – főszabály szerint – az SZL-ben csak azon magyar állampolgár adatai szerepelnek, akik Magyarország területén élnek.³⁹¹ **Külföldön élő magyar állampolgár kizárólag akkor kerül be az SZL-be, ha:**

- honosított, visszahonosított, nyilatkozattal magyar állampolgárságot szerzett;
- az állampolgársági ügyekben eljáró szerv a magyar állampolgárság fennállását igazolja;
- Magyarország területén kívül élő magyar állampolgár kéri adatai nyilvántartásba való felvételét;
- a magyar állampolgár bejelenti külföldi letelepedésre vonatkozó szándékát; továbbá,
- a Magyarország területén kívül élő magyar állampolgár külföldön történt születését, házasságkötését vagy bejegyzett élettársi kapcsolatát, vagy a Magyarországon történt születését anyakönyvezik;
- a Magyarország területén kívül élő magyar állampolgár magánútlevelel iránti kérelmet terjeszt elő.³⁹²

Az Nytv. **személyi hatálya nem magyar állampolgárra kizárólag akkor terjed ki, ha:**

- a nem magyar állampolgár Magyarország területén élő bevándorolt, letelepedett jogállású, menekültként vagy oltalmazottként elismert személy;
- szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, amennyiben a szabad mozgást és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén gyakorolja.³⁹³

A személyi alapnyilvántartások nyilvántartási céljai magyarázzák a nyilvántartott személyek körének eltéréseit és átfedéseit. Míg az EAK rendszernél a jogalkotó célja a **területi elv** alapján minden Magyarországon bekövetkezett anyakönyvi eseménynek, illetve **teljesség elve** szerint a magyar állampolgárok akár Magyarországon, akár külföldön bekövetkező anyakönyvi eseményeinek a

³⁹⁰ At. 7. § (1) bek., 10. § (1) bek.

³⁹¹ Nytv. 4. § (1) bek. a) pont

³⁹² Nytv. 4. § (1) bek. c) pont, (2a) bek.

³⁹³ Nytv. 4. § (1) bek. a), b) pont

nyilvántartása, addig az SZL célja a polgárok személyi, lakcím és értesítési cím adatainak nyilvántartása, annak érdekében, hogy az egyes magánjogi és közjogi jogviszonyok során azokat igazolni lehessen, továbbá ezen adatok vonatkozásában a törvényen alapuló adatigénylések teljesíthetők legyenek. Ebből kifolyólag az SZL nyilvántartás minden Magyarországon huzamosabb ideig tartózkodó személyre kiterjed, míg az anyakönyvbe csak akkor kerülnek be ugyanezen személyek, ha anyakönyvi eseményük történik hazánkban, illetve akkor is, ha magyar állampolgárnak külföldön történik anyakönyvi eseménye.

A két nyilvántartás személyi hatálya közötti átfedések miatt az elektronikus anyakönyvbe bejegyzett azon személyek adatairól, akik az SZL hatálya alá is tartoznak, a bejegyzéskor az EAK rendszer automatikusan értesíti az SZL-t.³⁹⁴ Tehát az EAK rendszer értesíti az SZL-t:

- Magyarország területén élő magyar állampolgárok mind Magyarország területén, mind külföldön;
- az SZL hatálya alá tartozó, külföldön élő magyar állampolgárok, mind Magyarország területén, mind külföldön;
- Magyarország területén élő külföldi állampolgárok Magyarország területén bekövetkező anyakönyvi eseményeiből eredő SZL nyilvántartásba vételi adatról, illetve nyilvántartási adat változásáról.

3.5.2.3. Nyilvántartás adattartalma

Mind az anyakönyv, mind az SZL rendszer adattartalmát képezi a születési családi és utónév, a házassági név, az állampolgárság, a nem, a születés hely és idő, az anyja születési családi és utóneve, a SZAZ-a, az elhalálozás helye és ideje, a családi állapot, a házasságkötés vagy a BÉT létesítésének helye.³⁹⁵ Ezen adatokon túl az elektronikus anyakönyv nyilvántartja az anyakönyvi események valamennyi adatát és a családi kapcsolatokat. Az SZL a felsorolt adatokon túl tartalmazza a lakcímet, az értesítési címet és a SZIG okmányadatait.³⁹⁶

---

³⁹⁴ At. 82. § (1) bek.

³⁹⁵ At. 69/B. § (1) bek. *b)* pont *ba)-bf)*, *bh)-bj)* alpont, 69/D. § (1) bek. *a)* pont, 69/E. § (1) bek. *a)* pont, 69/F. § (1) bek. *a)* pont, Nytv. 11. § (1) bek. *a)-g)*, *k)* pont

³⁹⁶ Nytv. 11. § *h)*, *l)-r)* pont

Mindkét személyi alapnyilvántartás közhiteles nyilvántartás. **Az anyakönyv** olyan hatósági nyilvántartás, amely az ellenkező bizonyításáig közhitelesen tanúsítja a bejegyzett adatokat, illetve azok változásait.³⁹⁷ **Az SZL** olyan hatósági nyilvántartás, amely a nyilvántartásban szereplő polgárok személyi, lakcím és értesítési cím adatait, valamint az azokban bekövetkezett változásokat közhitelesen tartalmazza és igazolja.³⁹⁸ Felmerül kérdésként, hogy azon adatok vonatkozásában, amelyek mindkét nyilvántartás adattartalmát képezik, melyik a hiteles és elsődleges adatforrás. Az At. 82. § (2) bekezdése kimondja, hogy *„ha az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás adattartalma eltér, az ellenkező bizonyításáig az anyakönyvet kell hitelesnek tekinteni.”* A jogalkotó szándéka ezzel a rendelkezéssel annak biztosítása, hogy adateltérés esetén az elsődleges adatforrás, vagyis azon nyilvántartás legyen az **etalon**, amelybe az adat az adattovábbításra kötelezett szerv értesítése alapján első alkalommal kerül nyilvántartásba vételre.

A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény (a továbbiakban: Ápt.) 10. § (3) bekezdése szerint *„a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás igazolja az abban szereplő magyar állampolgárok magyar állampolgárságát.”* Ezen rendelkezés értelmében a magyar állampolgárság adat hiteles forrása az SZL. A SZAZ esetében is az SZL a hiteles adatforrás, mivel ezen adatot az SZL rendszer képezi, majd adja át az EAK rendszernek.³⁹⁹ Ezen két adatot ide nem értve az EAK és az SZL rendszerben párhuzamosan nyilvántartott adatok tekintetében **az EAK rendszer az elsődleges és hiteles adatforrás.**

3.5.2.4. Nyilvántartás vezetése

A nyilvántartásvezetés célja és adattartalma mellett szoros az összefonódás a két rendszerben hatáskörrel rendelkező szervek vonatkozásában is. Az elektronikus anyakönyvbe bejegyzett, az SZL adattartalmát képező adatok, adatváltozások, adatjavítások, illetve a lakóhelyre vonatkozó adatok SZL-be történő rögzítésére **az anyakönyvvezető, a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv jogosult.** Mindkét nyilvántartás működtetéséért, az adatkezelési műveletek elvégzéséért a **Belügyminisztérium** felelős, az adatfeldolgozást pedig az **IdomSoft**

³⁹⁷ At. 1. § (2) bek.

³⁹⁸ Nytv. 3. § (1) bek.

³⁹⁹ Nytv. 13. § (5) bek.

Zrt. látja el. További átfedés a nyilvántartások vezetésében, hogy mind az SZL, mind az EAK vonatkozásában **a fővárosi és megyei kormányhivatal, a hivatásos konzuli tisztviselő** is rendelkezik hatáskörrel.⁴⁰⁰

3.5.2.5. Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása

Az At. és az Nytv. hatályos rendelkezései alapján az EAK és az SZL rendszerek, illetve a nyilvántartás vezetését ellátó szervek közötti információátadás a következő esetkörökre terjed ki.

1. esetkör: EAK rendszer értesíti az SZL-t az Nytv. hatálya alá tartozó személyek adatairól, azok változásáról

Az At. 82. § (1) bekezdése alapján az elektronikus anyakönyvbe bejegyzett azon személyek adatairól, akik az SZL hatálya alá is tartoznak, a bejegyzéskor a nyilvántartó szerv az EAK rendszer útján automatikusan értesíti az SZL-t. A rendszerek közötti automatikus értesítés az E-ügyintézési tv. 60. § (2)-(3) bekezdése és a 64. § (1) bekezdés *b*) pontja, illetve (4) bekezdése szerint automatikus információátadás útján valósul meg.

2. esetkör: SZL rendszer értesíti az EAK-ot az At. hatálya alá tartozó személyek személyi azonosítójáról, annak változásáról

Azon személyek esetében, akik mind az SZL, mind az EAK hatálya alá tartoznak, az SZL nyilvántartó szerve a SZAZ anyakönyvbe történő bejegyzése céljából értesíti az EAK rendszer adatkezelőjét.⁴⁰¹ Az SZL és az EAK nyilvántartó szerve ezen, rendszerek közötti értesítést is – hasonlóan az 1. esetkörhöz – automatikus információátadás útján köteles megvalósítani.

3. esetkör: az EAK rendszer megküldi a hatósági igazolvány kiállításához vagy érvénytelenítéséhez szükséges adatokat az SZL számára

A hatályos szabályok szerint a **születés anyakönyvezését** követően az EAK rendszer megküldi az SZL számára az újszülött LIG-jének kiállításához szükséges adatokat.⁴⁰² 2021. február 1-jétől nemcsak a LIG, hanem a SZIG kiállításához

⁴⁰⁰ At. 4. § (5) bek., 13. § (2) bek., Nytv. 6. § (1)-(2), (4)-(5) bek., 7/A. §, 8. §, 14. § *n*), *p*) pont, 16. §, 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (1) bek. *d*) pont, (2) bek., 4-5. §, 38/2011. (III. 22.) Korm. r. melléklete 6-7. pont, 94/2018. (V. 22.) Korm. r. 40. § (1) bek. 22. pont, 41. § (1) bek. 1., 5. pont

⁴⁰¹ Nytv. 13. § (5) bek.

⁴⁰² At. 89. § (1) bek.

szükséges adatokat is továbbítja az EAK rendszer az SZL-nek. Az SZL gondoskodik az értesítések megküldéséről az érintett nyilvántartásoknak.⁴⁰³

A hatályos szabályok szerint a **haláleset anyakönyvezését** követően az anyakönyvvezető gondoskodik a SZIG és a LIG fizikai érvénytelenítését követően az érvénytelenítés tényének **a hatósági igazolvány nyilvántartásba való bejegyzéséről**, továbbá az érvénytelenített okmányok járási hivatalnak történő postázásáról. Emellett az anyakönyvvezetőt terhelő kötelezettség, hogy az érvénytelenítés tényéről és időpontjáról – az elhalt halálesetének anyakönyvezését követően – haladéktalanul elektronikus úton értesítse a személyazonosító igazolvány nyilvántartást és az SZL-t vezető szervet.⁴⁰⁴

Az EAK rendszer 2021. február 1-jétől a létrejött házasság anyakönyvezését követően továbbítja a házasságot kötött személyek okmánycseréjéhez (SZIG, VEN, útlevel, LIG, forgalmi engedély, törzskönyv, adóigazolvány, TAJ igazolvány) szükséges adatokat is az SZL-nek. SZL gondoskodik az értesítések megküldéséről az érintett nyilvántartásoknak.⁴⁰⁵

4. esetkör: anyakönyvvezető közvetlen hozzáférése az SZL rendszerhez

Az anyakönyvvezető az SZL rendszerhez közvetlen hozzáféréssel rendelkezik. Ezen jogosultság keretében tud lekérdezéseket végrehajtani, például a személyazonosság és az állampolgárság ellenőrzése, az elhalt személyek személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványainak, valamint a LIG bevonása céljából.⁴⁰⁶

A papír alapú anyakönyvi bejegyzés EAK rendszerbe történő rögzítésekor, amennyiben a papír alapú anyakönyv nem tartalmazza a bejegyzés alanyának SZAZ-át, az anyakönyvvezető az SZL rendszerből jogosult és kötelezett az aktuális SZAZ-t lekérdezni és bejegyezni az elektronikus anyakönyvbe.⁴⁰⁷

⁴⁰³ At. 82. § (1a) bek., 1. melléklet a) pont 7.1.4. alpont, Nytv. 7. § (3) bek., 16. § (1a) bek.

Megjegyzés: az At. 82. § (1b) bek. értelmében mindössze a SZIG kiállításához szükséges adatokkal bővül az EAK-SZL rendszerkapcsolat. Azonban az At. 1. melléklet a) pont 7.1.4. alpontjában nevesített anyasági támogatásra és családi pótlékra vonatkozó nyilatkozat is továbbítandó.

⁴⁰⁴ At. 62. § (2b)-(3) bek., 91. §

⁴⁰⁵ At. 82. § (1b) bek., Nytv. 7. § (4) bek., 24/H. §

Megjegyzés: az újszülött okmánykiállításához szükséges arcképmás adatát, a házastársak anyakönyvvezető által felvételezett, EAK rendszerben tárolt arcképmás, ujjnyomat, és aláírás adatait az SZL részére történő sikeres továbbítást követően az EAK rendszer automatikusan törölni köteles. [At. 82. § (1c) bek.]

⁴⁰⁶ At. 62/A. § a) pontja

⁴⁰⁷ At. 60. § (4) bek.

Az anyakönyvi eseményenként felvázolt hatályos szabályozás szerinti, illetve a 2021. február 1-jétől hatályba lépő, bővülő EAK-SZL rendszerkapcsolatról lásd a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, II. Anyakönyvi események és a kapcsolódó adattovábbítások” pontjában található folyamatábrákat.

5. esetkör: SZL szervének közvetlen hozzáférése az EAK rendszerhez

Az EAK rendszer adatainak egyszerű és gyors igazolása érdekében az SZL szerve közvetlen hozzáféréssel rendelkezik a SZL vezetése céljából az elektronikus anyakönyvhöz. Ezen jogosultság keretében az elektronikus anyakönyvben kezelt adatok teljes köre, a papír alapú anyakönyvben nyilvántartott, az elektronikus anyakönyv adattartalmát képező és az elektronikus anyakönyvben már szereplő bejegyzések adattartalma megtekinthető és letölthető.⁴⁰⁸

6. esetkör: EAK és SZL közötti adattartalmi eltérések kezelése

Az At. 82. (2) bekezdés alapján, „ha az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás adattartalma eltér, az ellenkező bizonyításáig az anyakönyvet kell hitelesnek tekinteni.” Lásd erről bővebben a „3.5.2.3. Nyilvántartás adattartalma” részben leírtakat.

3.5.2.6. Adattovábbítás a nyilvántartásból

Mindkét rendszer vonatkozásában alkalmazott adattovábbítási mód a közvetlen hozzáféréssel történő adattovábbítás. Emellett az **EAK rendszerből** az adatok kötelező vagy adatigénylés alapján történő **adattovábbítás útján, anyakönyvi okirat kiállítása formájában** továbbíthatók.⁴⁰⁹ Az **SZL rendszerből** az adatok továbbításának módja az **egyedi, a csoportos adatszolgáltatás; a kapcsolatfelvétel céljából történő megkeresés; a rendszeres adatszolgáltatás; a hatósági bizonyítvány** (például: családi állapot igazolására), és **hatósági igazolvány** kiállítása (például: SZIG).⁴¹⁰

A két nyilvántartásból továbbítható adatkör típusok is jelentősen eltérnek. Ennek indoka, hogy az **EAK rendszerből**, megőrizve az anyakönyvezési hagyományokat,

⁴⁰⁸ At. 81/C. § (1) bek. b) pont

⁴⁰⁹ At. 77. §

⁴¹⁰ Nytv. 18. §, 24/B. § (3) bek., 29. § (1) bek.

Megjegyzés: egyedi adatszolgáltatás keretében egy polgár adatainak, míg csoportos adatszolgáltatás során az adatigénylő által vagy jogszabályban meghatározott szempontok szerint képzett csoportba tartozó polgárok adatainak rendszeres vagy eseti közlése valósítható meg. [Nytv. 5. § (7) bek.]

főszabály szerint, az adatok anyakönyvi okirat formájában továbbíthatók. **Az okiratiság elvének** alapja a korábbi papír alapú anyakönyvezéshez igazodó anyakönyvi eseményközpontú (születés, házasság, bejegyzett élettársi kapcsolat, haláleset) adattovábbítás. Ennek megfelelően az EAK rendszerből adattovábbítás keretében szolgáltatható az anyakönyvi kivonat, az anyakönyvi kivonat adattartalma, az anyakönyvi hatósági bizonyítvány, valamint a korábban létező anyakönyvi másolat mintájára az adattovábbítás alanyának az elektronikus anyakönyvben szereplő valamennyi bejegyzésének a teljes adattartalma.⁴¹¹ Lásd erről bővebben a „3.3. *Hozzájárás az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*” c. alfejezetben leírtakat.

Az SZL rendszer nyilvántartási logikája ezzel szemben nem eseményközpontú, hanem a polgárról nyilvántartott személyi, lakcím és értesítési cím adatkörökhöz igazodó adattovábbítást tesz lehetővé. Ennek megfelelően a következő **adatkörök** szolgáltathatók az SZL rendszerből:

- név, lakcím és értesítési cím adatok (felvilágosítás a lakcímről és az értesítési címről);
- természetes személyazonosító adatok és lakcímadatok, értesítési cím adatok, állampolgárság, családi állapot, a házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helye, a nem, a nyilvántartásból való kikerülés oka, helye és ideje;
- az előző pontban felsorolt adatok és a SZAZ;
- a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezendő vagy elhelyezett figyelmeztető jelzés kezelése, az arcképmásához rendelt technikai kapcsoló szám, a polgár írásbeli hozzájárulása esetén a polgár ujjnyomata az állandó SZIG pótlása céljából, valamint az állandó SZIG tároló elemén aláíró tanúsítvány elhelyezésének ténye kivételével, a nyilvántartásba felvett adatok teljes köre;
- természetes személyazonosító adatok és állampolgárság;
- természetes személyazonosító adatok, valamint a lakcím és értesítési cím adatok;
- 2021. február 1-jétől: az elhalálozás ténye, helye és ideje.⁴¹²

⁴¹¹ Megjegyzés: törvényi felhatalmazás függvényében örökbefogadási és/vagy SZAZ adatokkal együtt.

⁴¹² Nytv. 17. § (2) bek.

3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere

3.6.1. A viszonyrendszer változásai

Az elektronikus anyakönyvezés bevezetését megelőzően az anyakönyvi bejegyzés adattartalmát az arra jogosult szervek a szükséges jogszabályi felhatalmazás birtokában az anyakönyvből kiállított okirat vagy betekintés alapján ismerhették meg. Az anyakönyvi adatokat háromféleképpen lehetett igazolni. **Az első** és egyben leggyakoribb **esetköre** az adatok igazolásának az **anyakönyvi kivonat** bemutatása vagy csatolása volt a közigazgatási eljárásban. Ezen ügyfélre rótt kötelezettséget jogszabály állapította meg. Anyakönyvi kivonattal kellett igazolni például az özvegyi nyugdíj igényléshez szükséges anyakönyvi adatokat, mégpedig az elhalt jogszerző halotti anyakönyvi kivonatával, házassági anyakönyvi kivonatával, bejegyzett élettársi anyakönyvi kivonatával, a közös gyermek születési anyakönyvi kivonatával, ha az özvegyi nyugdíjat erre tekintettel igényelték.⁴¹³

A második esetkör, ha az eljáró szerv jogosult volt az anyakönyvi bejegyzés teljes adattartalmának megismerésére, akkor az anyakönyvi eseményt nyilvántartó anyakönyvvezető megkeresésével **anyakönyvi másolatot** igényelhetett. Ezen anyakönyvi okirat – a korábbi, a vallásra, címekre, rangokra vonatkozó bejegyzéseket kivéve – az alapbejegyzést, valamint az esetleges utólagos bejegyzéseket teljes szövegükben, szó szerint tartalmazta.⁴¹⁴ Példaként említhető az örökbefogadás engedélyezésével kapcsolatos eljárás, melynek során a kijelölt gyámhivatal beszerezte a gyermek születési anyakönyvi másolatát.⁴¹⁵

A harmadik típusa az anyakönyvi adatok igazolásának az **anyakönyvi értesítés**, amelyet adatszolgáltatás céljára, hivatalos megkeresésre, az arra jogosult szerv részére lehetett kiállítani. Anyakönyvi értesítést kellett kiállítani akkor is, ha nem volt egyértelmű, hogy a hivatalos szerv milyen anyakönyvi okirat kiadását kezdeményezte. Ezen anyakönyvi okirat az anyakönyvbe bejegyzett lényeges adatokat tartalmazza.⁴¹⁶

⁴¹³ A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 5. melléklet 2. pont

⁴¹⁴ 6/2003. (III. 7.) BM r. 87. § (2) bek.

⁴¹⁵ Gyer. 41. § (5) bek.

⁴¹⁶ 6/2003. (III. 7.) BM r. 88. §

A más szervek számára küldendő anyakönyvi értesítések típusait tekintve lényeges változás nem következett be az anyakönyv elektronikus adatbázissá alakításával.

A papír alapú anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyát megvizsgálva általánosságban megállapítható, hogy az egyes nyilvántartások közötti adatszere főszabály szerint – a Ket. 36. § (2) bekezdésének⁴¹⁷ megfelelően – a nyilvántartás vezetésében érintett szervek közötti adatszolgáltatási kérelmek útján valósult meg, ide nem érve azon eseteket, amikor jogszabály az adott közigazgatási eljárásban az ügyfelet kötelezte az anyakönyvi kivonat bemutatására vagy csatolására.

3.6.2. A viszonyrendszer a hatályos szabályozás tükrében

Az EAK rendszer és a személyi szaknyilvántartások, valamint az azokat vezető szervek hatályos viszonyrendszerét az **EAK rendszerből teljesíthető adattovábbítás módjai**, az **EAK rendszer értesítése**, illetve az **SZL és a személyi szaknyilvántartások adatkapcsolata** elemzési szempontok mentén mutatom be.

3.6.2.1. Az EAK rendszerből teljesíthető adattovábbítás módja

Azon adatok vonatkozásában, amelyek mind az anyakönyv, mind a szaknyilvántartás adattartalmát képezik, és az alapját képező anyakönyvi esemény a magyar anyakönyvi eljárás hatálya alá is tartozik, az EAK rendszer tekintendő elsődleges és hiteles adatforrásnak.

Az anyakönyvi adatok, az azokban bekövetkezett változások megismerésére, az esetleg felmerülő adateltérések tisztázására a vizsgált személyi szaknyilvántartások vezetésében érintett szerveknek az At.-ban ismertetett adattovábbítási módozatok közül az alábbiak relevánsak:

- közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez,
- kötelező adattovábbítás az EAK rendszerből,
- adatigénylés alapján történő adattovábbítás,
- anyakönyvi kivonat kiállítása az arra jogosult részére.⁴¹⁸

⁴¹⁷ „Az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyféltől nem kérhető olyan adat igazolása, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell. Az adatszolgáltatás iránti kérelmet nyolc nap alatt kell teljesíteni.”

⁴¹⁸ At. 77. § a)-d) pont

Az egyes adattovábbítási módozatokról lásd bővebben a „3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezetben leírtakat.

Az EAK rendszerhez történő közvetlen hozzáférés lehetővé tételével a közigazgatási eljárások többségében feleslegessé vált és megszűnt azon ügyféli teher, hogy az anyakönyvi adatokat anyakönyvi kivonattal kell igazolni. Ennek ellenére továbbra is vannak olyan – a vizsgált nyilvántartásokat érintő – szakigazgatási eljárások, amelyekben **a jogalkotó megköveteli az anyakönyvi kivonat bemutatását**, annak ellenére, hogy az igazolandó adat az elektronikus anyakönyv adattartalmát képezi.⁴¹⁹ Ide sorolandók az idegenrendészeti hatóság eljárásai, amelyekben a családi jogállást, a családi kapcsolat fennállását anyakönyvi kivonattal igazolják. Anyakönyvi kivonat alatt ezen eljárásokban a külföldi hatóság által kiállított anyakönyvi okiratot is érteni kell. Példaként említhetők az alábbi idegenrendészeti hatósági eljárások:

- a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag számára a kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodásra jogosító vízum kiadására irányuló eljárás;
- a harmadik országbeli állampolgár kilencven napot meghaladó tartózkodása esetében, amennyiben a beutazás és tartózkodás célja családi együttélés biztosítása; illetve
- a letelepedési engedély iránti eljárás.⁴²⁰

Szintén bejelentési kötelezettség terheli a harmadik országbeli állampolgárt és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyt, ha gyermeke született. A születés ténye születési anyakönyvi kivonattal igazolandó.⁴²¹

Az okiratiságon alapuló bizonyítás érvényesül továbbra is az egészségbiztosítási szerv csecsemőgondozási és gyermekgondozási díj iránti eljárásaiban, ahol a kérelemhez a gyermek születési anyakönyvi kivonatának másolatát kell csatolni a jogszabályban meghatározott esetekben.⁴²²

A vizsgált személyi szaknyilvántartások egyikével sincs kiépített rendszerkapcsolata az EAK rendszernek. Az anyakönyvi értesítések jelenleg a hatóság megkeresésével valósulnak meg. **Anyakönyvezést végző hatóság kötelező**

⁴¹⁹ Ákr. 36. § (2) bek.

⁴²⁰ 113/2007. (V. 24.) Korm. r. 9. § (1a)-(1b) bek., 114/2007. (V. 24.) Korm. r. 56. §, 94. § (1) bek. a) pont

⁴²¹ 113/2007. (V. 24.) Korm. r. 33. § (1) bek., 114/2007. (V. 24.) Korm. r. 157. § (1) bek.

⁴²² 217/1997. (XII. 1.) Korm. r. 39/A. § (1) bek., 41. § (2) bek.

adattovábbítást végez az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, és a bűnügyi nyilvántartó szerv részére.

Az SZL hatálya alá nem tartozó nem magyar állampolgár **halálesetének** anyakönyvezéséről a bevont tartózkodásra jogosító engedély, az idegenrendészeti hatóság által kiállított magyarországi tartózkodásra vagy külföldi utazásra jogosító okmányok csatolásával egyidejűleg értesítendő a **központi idegenrendészeti hatóság**. Ha az elhalt az SZL hatálya alá nem tartozó menedékes vagy befogadott jogállású személy, akkor a haláleset anyakönyvezéséről a **menekültügyi hatóság** értesítendő. A menekültügyi hatóság számára továbbítandók az általa kiállított magyarországi tartózkodásra vagy külföldi utazásra jogosító okmányok is.⁴²³

A következő releváns kötelező adattovábbítás a **bűnügyi nyilvántartó szerv** értesítése a **névváltozásról**. A névváltoztatási ügyekben eljáró anyakönyvi szerv haladéktalanul értesíti a bűnügyi nyilvántartó szervet a névváltoztatással érintett, az SZL hatálya alá nem tartozó személynek a névváltoztatást megelőző és megváltozott születési családi és utónevéről. A bűnügyi nyilvántartó szerv az adatváltozásról történt értesítés kézhezvételét követően összehasonlítja az érintett személyazonosító adatait az értesítésben megküldött adatokkal és gondoskodik az adatváltozás átvezetéséről a bűnügyi nyilvántartási rendszeren.⁴²⁴

A jogszabályban felhatalmazott szervek a cél és a jogalap megjelölése mellett jogosultak **az EAK rendszerből adatigénylésre**. A vizsgált személyi szaknyilvántartásokat vezető szervek tekintetében ezen felhatalmazotti kör egybeesik a közvetlen hozzáféréssel rendelkező szervekkel.

3.6.2.2. Az EAK rendszer értesítése

Tekintettel arra, hogy jelenleg nincsen rendszerkapcsolat az EAK és a korábban bemutatott személyi szaknyilvántartások között, az anyakönyv értesítése közvetetten, az adott szaknyilvántartást vezető szervek megkeresései útján valósul meg. Jelenleg csak a gyámhatóságot terhelő értesítési kötelezettség a születést nyilvántartó anyakönyvvezető számára az örökbefogadás tekintetében, mégpedig az örökbefogadási eljárás eredményeként létrejött örökbefogadásról, a vér szerinti szülők

⁴²³ At. 62. § (2b) bek. b) pont, 89. § (3) bek.

⁴²⁴ At. 90. §, Bnyt. 5. § (1a)-(2) bek.

születési családi és utónevének az anyakönyvben való feltüntetésére vonatkozó nyilatkozat módosításáról, és az örökbefogadás felbontásáról.⁴²⁵

3.6.2.3. Az SZL és a személyi szaknyilvántartások adatkapcsolata

Az EAK és a vizsgált személyi szaknyilvántartások között nincs adatkapcsolat, viszont az örökbefogadási alrendszer kivételével valamennyi szaknyilvántartásnak van kapcsolata az SZL-lel.

Az SZL és a személyi szaknyilvántartások közötti rendszerkapcsolat három formája különböztethető meg, **rendszerkapcsolat, rendszerkapcsolat kapcsolati kód alkalmazásával, illetve rendszerkapcsolat SZAZ alkalmazásával.** Jogszámban nevesített azonosító alkalmazása nélkül, **rendszerkapcsolat** útján vesz át adatot az SZL-től az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása, a szabálysértési nyilvántartási rendszer, a bünyügyi nyilvántartási rendszer, és az adóhatósági nyilvántartás. Az **Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása** online adatigénylés útján veszi át az SZL-től a polgárok élettársi nyilvántartásban szereplő adataiban bekövetkezett változásokat és azt az időpontot, amikor az anyakönyvi bejegyzés szerint a nyilvántartásba bejegyzett élettársi kapcsolat a kérelmezők bármelyikének házassága, bejegyzett élettársi kapcsolata vagy halála miatt megszűnt.⁴²⁶ A szabálysértési nyilvántartó szerv az SZL adattartalmát képező adatok **szabálysértési nyilvántartási rendszerbe** történő bejegyzésekor, adatmódosításakor vagy adatjavításakor, továbbá az adatigénylés alapján vagy a kérelmező saját adatairól történő adattovábbítást megelőzően, adategyeztetést végez, vagyis elektronikus úton összehasonlítja az SZL hatálya alá tartozó személyek adatait az SZL-ben szereplő adatokkal.⁴²⁷ A bünyügyi nyilvántartó szerv az SZL adattartalmát képező adatok **bünyügyi nyilvántartási rendszerbe** történő bejegyzésekor, adatmódosításakor vagy adatjavításakor, valamint az adatigénylés alapján vagy a kérelmező saját adatairól történő adattovábbítást megelőzően ugyanezen adategyeztetést végzi el.⁴²⁸ Az **adóhatósági nyilvántartás** számára az SZL az adóigazolvány hivatalbóli kiállítása végett adatot szolgáltat az újszülött természetes személyazonosító adatairól,

⁴²⁵ Gyvt. 128/A. § (3)-(5) bek., Gyer. 46. § (5) bek. a) pont, 48. § (3) bek. c) pont

⁴²⁶ Nytv. 21. § n) pont, 83/2009. (XII. 30.) IRM r. 12. § (1) bek.

⁴²⁷ Szabs. tv. 151. § (5) bek. a) pont

⁴²⁸ Bnytv. 5. § (1) bek. a) pont

állampolgárságáról, lakcíméről, továbbá 2021. február 1-jétől arról a tényről, hogy a Magyarországon élő magyar állampolgár újszülött intézetben született, kivéve a titkolt terhesség, valamint a szülőnek az újszülött örökbefogadásához adott hozzájárulása eseteket.⁴²⁹

Kapcsolati kód alkalmazásával valósul meg a rendszerkapcsolat a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás, az egészségbiztosítási nyilvántartás, és az adóhatósági nyilvántartás esetében.

Az **egészségbiztosítási nyilvántartásnak** a nyilvántartásban szereplő polgár családi és utónevének, nemének, állampolgárságának, születési nevének, anyja nevének, születési helyének és időpontjának, családi állapotának, nyilvántartásba történő bekerülés okának, nyilvántartásból való kikerülés okának, lakóhelyének, tartózkodási helyének változásáról, azok időpontjáról, az érintett elhalálozásáról, a külföldön történő letelepedésről, nyilvántartási jogcíméről és annak változásáról az SZL szerve kapcsolati kód alkalmazásával rendszeresen szolgáltat adatot.⁴³⁰

A **nyugdíjbiztosítási nyilvántartásnak** a nyilvántartásban szereplő polgár családi és utónevének, születési nevének, anyja nevének, születési helyének és időpontjának, családi állapotának, lakóhelyének, tartózkodási helyének változásáról, az érintett elhalálozása tényéről, helyéről, idejéről, és a külföldön történő letelepedésről az SZL szerve kapcsolati kód alkalmazásával rendszeresen szolgáltat adatot.⁴³¹

Az **adóhatósági nyilvántartásban** szereplő polgár családi és utónevének, születési nevének, anyja nevének, születési helyének és időpontjának, állampolgárságának, lakóhelyének, tartózkodási helyének változásáról, az érintett elhalálozásáról, és a külföldön történő letelepedésről az SZL szerve kapcsolati kód alkalmazásával rendszeres adatszolgáltatást teljesít az állami adóhatóságnak.⁴³²

A rendszerkapcsolat útján megvalósuló adatátadás harmadik típusa a **SZAZ alkalmazásával megvalósuló rendszeres adatszolgáltatás**, melynek keretében a személyi szaknyilvántartások közül az SZL a központi idegenrendészeti nyilvántartásnak, a menekültügyi nyilvántartásnak, és a bűnügyi nyilvántartási rendszernek szolgáltat adatot.

---

⁴²⁹ Szaz tv. 14. § (1) bek.

⁴³⁰ Szaz tv. 37. § (1) bek. *b*) pont

⁴³¹ Szaz tv. 37. § (1) bek. *c*) pont

⁴³² Szaz tv. 37. § (1) bek. *a*) pont

Az **SZL a SZAZ alkalmazásával rendszeres adatszolgáltatást** teljesít a **központi idegenrendészeti nyilvántartásnak** a bevándorolt és a letelepedett polgár vonatkozásában, a **menekültügyi nyilvántartásnak** a menekült és oltalmazott jogállású személyek családi és utónevének, születési nevének, anyja nevének, születési helyének és időpontjának, családi állapotának, lakóhelyének, tartózkodási helyének változásáról, az érintett elhalálozásáról, a külföldön történő letelepedésről.⁴³³ Ugyanezen adatszolgáltatás típus keretében értesíti az **SZL szerve** a bűnügyi nyilvántartó szervet a **bűnügyi nyilvántartási rendszer** büntettek nyilvántartásában szereplő polgár természetes személyazonosító adatainak, SZAZ-ának, lakóhelyének változásáról, továbbá az érintett elhalálozásáról.⁴³⁴

A rendszerkapcsolaton alapuló adatszolgáltatás mellett a vizsgált személyi szaknyilvántartások vezetésében érintett szervek jogosultak **adatigénylésen alapuló adatszolgáltatásra is**. Az **SZL szervtől** természetes személyazonosító adatok és lakcímadatok, értesítési cím adatok, állampolgárság, családi állapot, házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helye, nem, nyilvántartásból való kikerülés oka, helye és ideje adatokat az **egészségbiztosítási szerv** a jogszabályban meghatározott feladatai ellátásához, a **Magyar Országos Közjegyzői Kamara** az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában szereplő személy házasságkötésének, bejegyzett élettársi kapcsolata létesítésének és halálának az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában való feltüntetése érdekében igényelheti.⁴³⁵ Ezen adatokon túl **személyazonosító jel igénylésére is jogosult az SZL rendszerből az idegenrendészeti hatóság** az idegenrendészeti feladatai ellátásához, a **menekültügyi hatóság** a törvényben meghatározott feladatai ellátásához, a **szabálysértési nyilvántartó szerv** az eljárás alá vont személy személyazonosságának ellenőrzéséhez.⁴³⁶ Az **adóhatósági eljárásokban** is felhasználhatók az SZL nyilvántartási adattartalmát képező adatok. Az Art. törvény nem nevesíti az SZL rendszerből igényelhető adatok körét, mindössze annyit mond ki, hogy az adóhatóság az adózó és az adó megfizetésére kötelezett személy azonosításához, az adókötelezettség, a költségvetési támogatáshoz való jogosultság megállapításához, az adózók ellenőrzésre történő kiválasztásához, ellenőrzéséhez, végrehajtási eljárás

⁴³³ Szaz tv. 37. § (2) bek. b), e) pont, Szmtv. 75. § (2) bek.

⁴³⁴ Szaz tv. 37. § (2) bek. c) pont,

⁴³⁵ Nytv. 21. § l), n) pont, Kjnp. 36/E. § (8) bek.

⁴³⁶ Nytv. 22. § d)-f) pont, Harmtv. 106. § (4) bek. a) pont, Szmtv. 82. § (1) bek. a) pont, 2007. évi LXXX. tv. 86. § (1) bek. c) pont

lefolytatásához, az adózó kérelmére indult adóigazgatási eljárásban a tényállás tisztázásához az SZL-ben szereplő adat térítés nélkül felhasználható.⁴³⁷

Az SZL és a személyi szaknyilvántartások viszonya **két irányú**. Egyrészt az **SZL teljesít adatszolgáltatást** a szaknyilvántartásoknak, illetve a szaknyilvántartásokat vezető szervek igényelhetnek adatot jelen személyi alapnyilvántartásból, másrészt **bizonyos szaknyilvántartások vezetésére kötelezett szerveket terheli adatszolgáltatási kötelezettség az SZL nyilvántartó szerv számára**. Példaként említhető a központi idegenrendészeti nyilvántartás és a menekültügyi nyilvántartás. Az **idegenrendészeti hatóság** EGT-állampolgárok és a családtagjaik, valamint harmadik országbeli állampolgárok, míg a **menekültügyi hatóság** a menekültek nyilvántartásba vételéhez az SZL számára adatot továbbít.⁴³⁸

---

⁴³⁷ Art. 124. § (2)-(3) bek.

⁴³⁸ Nytv. 14. § *d*) pont, Harmtv. 106. § (1) bek. *i*) pont, Szmtv. 81. § (1) bek., 2007. évi LXXX. tv. 87. § (1) bek. *i*) pont

3.7. Következtetések

3.7.1. Következtetések „Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben” c. alfejezethez

Az ASZA az anyakönyvi bejegyzések céljára, valamint az anyakönyvi kivonat kiállítására szolgáló biztonsági okmányok adatairól vezetett nyilvántartásként, továbbá az anyakönyvi közokiratok kiállítását támogató információs rendszerként **hatalmas előrelépést jelentett** az anyakönyvi igazgatás elektronikus útra terelésében. Az IKT eszközök és az e-közigazgatás gyors fejlődésének köszönhetően azonban a 2006-ban bevezetett ASZA rendszer 2014-re „*elavulttá*” vált. Az EAK az ASZA funkcionalitását továbbfejlesztve, a személyközpontú anyakönyvi nyilvántartásvezetés és az anyakönyvi eljárások ügymenet-támogatásának megvalósításával eleget tett az elektronikus nyilvántartásvezetéssel szemben támasztott újabb követelményeknek. Az EAK rendszer a bevezetése óta folyamatosan fejlődik. A rendszer továbbfejlesztésének irányaként jelölhető ki az elektronikusan intézhető anyakönyvi ügyek körének bővítése, az elektronikus anyakönyvi közokirat létrehozása, továbbá az EAK rendszer rendszerkapcsolatainak bővítése. Ezen javaslatokat a „3.3. *Hozzáférs az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*” és a „3.4. *Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*” c. alfejezetekben fejtem ki, mely alfejezeteknek alapját képezik a „3.2. *Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben*” c. alfejezetben bemutatott rendszer-funkcionalitások, elektronikus ügyintézési megoldások.

3.7.2. Következtetések a „Hozzáférs az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez

A hozzáférs az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez három területen indokolt továbbfejleszteni: egyrészt bővítendők a rendszerkapcsolatok, másrészt az elektronikus ügyintézési lehetőségek, harmadrészt digitalizálándók a papír alapú anyakönyvek.

A rendszerkapcsolatok bővítésével fel lehetne számolni a papír alapon teljesített adattovábbításokat. Az adattovábbítás mindkét iránya, tehát az EAK rendszer adatforrás szervei, valamint az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv által jelenleg

papír alapon teljesített, postai úton megküldött adattovábbítások elektronikus útra terelése lenne a cél.

A rendszerkapcsolatok kiépítése mellett, szükséges az At.-ban definiálni egy újabb hozzáférési típust az EAK rendszerhez, azon **adatforrás szervek** vonatkozásában, amelyek nem rendelkeznek olyan közhiteles elektronikus állami nyilvántartással, amellyel az automatikus információátadás teljesíthető, vagy gazdaságossági szempontból nem éri meg a rendszerkapcsolat kiépítése, mert statisztikai adatokkal alátámasztva nem gyakori az adott adattovábbítás. A közvetlen hozzáférésre jogosultakhoz hasonlóan az adatforrás szerv is elérné az EAK rendszert, azonban nem adatlekérdezés, hanem **adatátadás céljából**. Ugyanezen elvek mentén, amennyiben **az értesítendő szerv** nem rendelkezik olyan közhiteles, elektronikus állami nyilvántartással, amellyel az automatikus információátadás teljesíthető, vagy gazdaságossági szempontból nem éri meg a rendszerkapcsolat kiépítése, mert statisztikai adatokkal alátámasztva nem gyakori az értesítés küldése, akkor az értesítendő szerv **hivatali tárhelyére** küldendő az értesítés.⁴³⁹ Lásd erről bővebben a „3.4.2.3. *Döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban*” c. alfejezetben leírtakat.

A rendszerkapcsolatok bővítését javasolt kiterjeszteni a meglévő **közvetlen hozzáférésekre** is, ezáltal kiváltva az EAK rendszerbe történő belépést és adatlekérdezést. Az EAK rendszerhez **közvetlen hozzáféréssel** rendelkező szervek nyilvántartásai küldenék meg azon adatokat, amelyeket jelenleg a közvetlen hozzáféréssel rendelkező szerv ügyintézője köteles megadni az EAK rendszerbe bejelentkezve az adatlekérdezéshez. Az EAK rendszer visszaküldené az igényelt adattartalmat, amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak.

Az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv adattovábbítási kötelezettségei közül mindenképpen kiemelendő a **KSH** számára postai úton megküldendő **népmozgalmi adatszolgáltatási lapok** (élveszületési lap, házassági lap, bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése lap, házasság felbontásáról, valamint érvénytelenné nyilvánításáról szóló lap, bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnése lap, bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetése lap, halálozási lap).⁴⁴⁰ Az elektronikus

⁴³⁹ E-ügyintézési tv. vhr. 84. §

⁴⁴⁰ At. 80. § (1) bek., Stat. tv. 30. § (1)-(5) bek., a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény végrehajtásáról szóló 184/2017. (VII. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Stat. vhr.) 21. § (1)-(2), (4)-(8) bek.

anyakönyvben kezelt adatok közül a **népmozgalmi adatszolgáltatási lapok** adattartalmát is képező adatokat a KSH elektronikus formában jogosult lekérdezni az EAK rendszerből.⁴⁴¹ Az EAK rendszer és a KSH között azonban nincs rendszerkapcsolat, javasolt ennek kiépítése, továbbá az EAK rendszer adatkezelési szabályainak kiegészítése, annak érdekében, hogy a népmozgalmi adatszolgáltatási lapok teljes adattartalmát kezelhesse az EAK rendszer. A 2021. február 1-jén hatályba lépő rendelkezések értelmében az élve születés elektronikus bejelentésekor az EESZT átadja az élveszületési lap adattartalmát is, viszont arról nem rendelkezett a jogalkotó, hogy ezen adatokat az EAK rendszer elektronikusan továbbítaná a KSH számára, továbbá, hogy az adattovábbítást követően ezen adatokat törölni kellene az EAK rendszerből.⁴⁴²

A meglévő **EAK-SZÜF** rendszerkapcsolatot érdemes lenne bővíteni további **anyakönyvi eljárások esetében az elektronikus ügyintézési lehetőségekkel**. Lásd erről bővebben a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetben leírtakat. Példaként megemlíthető az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettsége, valamint az anyakönyv kutathatósága.

Az ügyfél **adatszolgáltatási kötelezettségének** jelenleg – összhangban az At. 15. § (1) bekezdésével – papír alapon személyesen vagy postai úton tud eleget tenni. Ezen kötelezettség teljesítése elektronikusan, az At. módosításával a SZÜF-ön keresztül is biztosítható lenne.

Az At. **Az anyakönyv kutathatósága** címszó alatt szereplő rendelkezései kizárólag a papír alapú anyakönyvben szereplő anyakönyvi adatok kutathatóságára vonatkoznak. Indokolt a szabályrendszer felülvizsgálata és az elektronikus anyakönyv anyakönyvi bejegyzéseinek kutathatóságára vonatkozó joganyag kidolgozása. Érdemes a megismerési korlátozások ugyanazon időkorláthoz, illetve engedélyhez kötése mind a papír, mind az elektronikus bejegyzés esetében.

Az anyakönyv kutathatóságát – az adatvédelem és az adatbiztonság garantálása mellett – elektronikus felületen, a SZÜF-ön is elérhetővé lehetne tenni az ügyfelek számára. A papír alapú anyakönyvek digitalizálását követően nemcsak az elektronikus anyakönyvben, hanem a papír alapú anyakönyvek nyilvántartásában szereplő digitalizált papír alapú anyakönyvek bejegyzéseinek kutatását is lehetne kérelmezni, illetve az adatokat pozitív elbírálás esetén elektronikusan megtekinteni. Mind az

---

⁴⁴¹ At. 80. § (2) bek.

⁴⁴² At. 61. § (3) bek. b) pont

elektronikus anyakönyv, mind a digitalizált anyakönyv esetében megoldandó, hogy csak azon adatokat ismerhesse meg a kutató, amelyek megismerésére az At. alapján jogosult, vagy az anyakönyvi bejegyzés alanya, annak hozzátartozója felhatalmazást adott. Amennyiben a digitalizált anyakönyvben szereplő bejegyzést az elektronikus anyakönyvbe is rögzítették, a kutatáshoz szükséges adatokat kizárólag az elektronikus anyakönyvből lehetne teljesíteni.

A papír alapú anyakönyvek és az anyakönyvi alapiratok **digitalizációjával** az EAK rendszerből teljesített adattovábbításokat az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv gyorsabban tudná teljesíteni. Az alapiratok digitalizációjával a közvetlen hozzáféréssel rendelkező azon szerv, amelyek jogosultak az anyakönyvi alapiratot megtekinteni (például: a bíróság, a nyomozó hatóság), le tudnák kérdezni ezen iratokat az EAK rendszerből. Természetesen a meglévő anyakönyvi alapiratok digitalizációja mellett kidolgozandó az anyakönyvi alapiratok elektronikus iratkezelése, biztosítva az EAK rendszerben keletkezett alapiratok teljes életútjának nyomon követését, és a jelenleg irattárban őrzendő iratok elektronikus tárolását. A digitalizációról lásd bővebben „2.5.3. Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése” c. alfejezetben leírtakat.

3.7.3. Következtetések az „Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezethez

Az alfejezetben bemutatott elektronikus ügyintézési modellt véleményem szerint a papír alapú anyakönyvek elektronikus anyakönyvbe történő felvitelénél már alkalmazott **fokozatosság elvét** szem előtt tartva kellene bevezetni. A következőkben bemutatott egyes lépések egymást követően évente, fél évente lépnének hatályba. Az egyes mérföldkövek között kellő idő állna rendelkezésre a jogalkalmazás tapasztalatainak felmérésére, szükség esetén a következő lépés módosítására.

Az **első lépést** a jogalkotó már meg is határozta:

- **a szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások:** 2021. február 1-jével az egészségügyi szolgáltató az élve születést és a halálesetet az EESZT útján továbbítja az anyakönyvi esemény helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek;
- **döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban:** 2021. február 1-jétől az EAK rendszer a születés anyakönyvezését, illetve a házasság

létrejöttét követően megküldi az SZL-nek a hivatalbóli okmánykiállításához szükséges adatokat.

Második lépésként, az előző alfejezetben ismertetett általános ügyintézési modell három fő egysége szerint az alábbiak szerint határozandó meg:

- **szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások:** az első lépésben nem szereplő szervek bejelentésére induló eljárások kezdeményezése terelendő elektronikus útra;
- **ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások:** bővítendő a SZÜF-ön keresztül kezdeményezhető eljárások köre, kiterjesztve a szolgáltatásokat valamennyi anyakönyvi közokiratra, illetve az okiratervényességi szolgáltatásra;
- **döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban:** az anyakönyvvezetőt, az anyakönyvi szervet terhelő valamennyi népmozgalmi statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség megvalósítandó az EAK rendszer és a KSH rendszere közötti automatikus információátadás útján.

Harmadik lépésként az előző lépésben ismertetett lépésekre építkezve, az általános ügyintézési modell három fő egysége szerint az alábbiak szerint határozandó meg:

- **szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások:** az első és a második lépésben megvalósult valamennyi szerv bejelentési kötelezettsége tekintetében az elektronikus út bevezetése, így ebben a lépésben kizárólag akkor van szükség továbblépésre, ha jogszabályi környezet változása ezt indokolja;
- **ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások:** bővítendő a SZÜF-ön keresztül kezdeményezhető eljárások köre, mégpedig valamennyi, jelenleg postai úton is kezdeményezhető eljárással;
- **döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban:** az anyakönyvvezetőt, az anyakönyvi szervet terhelő adattovábbítás – ide nem értve a második lépésben megvalósult elektronikus KSH adatszolgáltatást – megvalósítása rendszerkapcsolat útján vagy a hivatali tárhelyre történő értesítéssel.

Negyedik lépésként az alábbi két területen a következők indokoltak:

- **ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások:** a személyes megjelenési kötelezettséggel járó kérelemre induló anyakönyvi eljárások felülvizsgálata. Azon eljárások esetében, ahol az eljáráskezdeményezéshez szükséges azonosítás, hiteles okiratcsatolás biztosítható elektronikus úton is, megszüntetendő a személyes megjelenési kötelezettség, biztosítva a SZÜF-ön keresztüli ügyindítást és a VTA-val történő azonosítást;
- **döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban:** az elektronikus anyakönyvi közokirat bevezetése és az ügyfél számára történő elektronikus kézbesítése, továbbá az elektronikus anyakönyvi kivonat automatikus döntéshozatali eljárásban történő kiállítása.

Ezen lépések megvalósításához – a „3.4.2. *Általános elektronikus ügyintézési modell*” c. alfejezetben leírtak szerint – az anyakönyvi igazgatás **elektronikus ügyintézésre vonatkozó jogi háttérének megteremtésére van szükség** az At. módosításával, összhangban az E-ügyintézési tv. és az E-ügyintézési tv. vhr. már hatályban levő elvárásaival.

Az általános ügyintézési modell bevezetése maga után vonja az érvényben lévő **illetékességi szabályok** újragondolását is.

A szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások illetékességi szabályrendszere változatlan formában fenntartandó, mivel ezen eljárások lefolytatásához az anyakönyvi eseményt nyilvántartó anyakönyvvezető rendelkezik az ügy elbírálásához szükséges összes adattal, alapirattal.⁴⁴³ Ezzel szemben az ügyfél elektronikus ügyintézési lehetőségével bővített anyakönyvi eljárások **illetékességi szabályait** érdemes felülvizsgálni.

Az E-ügyintézési tv. 25. § (8) bekezdése szerint jogszabály az azonos hatáskörű szervek közül kijelölheti azt a szervet, amely az adott ügy elektronikus intézésére **országos illetékességgel kizárólagosan** jogosult, továbbá rendelkezhet úgy is, hogy az azonos hatáskörű szervek **mindegyike országos illetékességgel** jár el és az ügyek elosztása **objektív szempontok szerint, automatikusan** történik meg. Ezen szabályt figyelembe véve az egyes anyakönyvi eljárásokban az illetékességi szabályok álláspontom szerint az alábbiak szerint módosítandók.

Születés és halálest bejelentésekor indokoltnak tartom az anyakönyvi **esemény helye szerinti illetékességi szabály** fenntartását az elektronikus ügyintézés esetében

⁴⁴³ At. 7-8. §, 12/A. §, 48. § (5) bek., 61/A. § (1) bek., 70. § (4)-(5) bek.

is. Az esemény nyilvántartásba vételére az esemény helye szerinti anyakönyvvezető rendelkezik illetékességgel a személyesen tett bejelentés, illetve 2021. február 1-jétől az egészségügyi szolgáltató által elektronikusan bejelentett élve születés és haláleset anyakönyvezésekor is.⁴⁴⁴

Az állampolgársági eljárás során személyesen benyújtott **hazai anyakönyvezés iránti kérelmeket** ide nem értve, a hazai anyakönyvezési eljárás a fentebb leírtak szerint elektronikusan is kezdeményezhető. Ezen eljárásokban a BFKH és a kijelölt hivatásos konzuli tisztviselők között oszlik meg a hatáskör. A hazai anyakönyvezés nyilvántartó szerve a BFKH, ezért az elektronikusan kezdeményezett hazai anyakönyvi eljárások esetében álláspontom szerint **kizárólagos országos illetékességgel a BFKH kijelölése** indokolt.⁴⁴⁵

Az anyakönyvi adatváltozások elektronikus kérelmezésekor (családi név korrekciója, házassági névviselési forma módosítása)⁴⁴⁶ alkalmazandó javasolt illetékességi szabály, hogy ha az anyakönyvi esemény (születés, házasság) már szerepel az EAK rendszerben, akkor az **ügyfél kiválaszthatja az eljáró anyakönyvvezetőt**, amennyiben nincs még benne az anyakönyvi esemény az EAK rendszerben, akkor az **anyakönyvi esemény helye szerint illetékes anyakönyvvezető** rendelkezik hatáskörrel.

A névváltoztatási eljárás, és a névváltoztatási okiratmásolat kérelmezése esetében, beleértve a javasolt elektronikus eljáráskezdeményezést is, az illetékességi szabályok változatlan fenntartása szükséges, mivel országos illetékességgel a BFKH jár el.⁴⁴⁷

Az anyakönyvi kivonat elektronikus kérelmezésére vonatkozó illetékességi szabályok már most is megfelelőek. Ha még nincs benne az anyakönyvi kivonat alapját képező anyakönyvi esemény az EAK rendszerben, akkor az eseményt **nyilvántartó anyakönyvvezető** jár el. Ha benne van az anyakönyvi esemény az EAK-ban, akkor a kérelemben megjelölt **kézbetűzési cím szerint** illetékes anyakönyvvezető, vagy a **személyes átvétel helye szerint** illetékes anyakönyvvezető állítja ki az anyakönyvi kivonatot.⁴⁴⁸

---

⁴⁴⁴ At. 7. §, 8. § (1) bek.

⁴⁴⁵ At. 4. § (5) bek. a) pont, 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. a) pont, 5. §, 1. melléklet, Ar. 9. § (3) bek.

⁴⁴⁶ At. 11. § (3) bek., 55/A. § (1) bek., 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 1. § (3) bek.

⁴⁴⁷ At. 4. § (5) bek. b) pont, 49. § (1) bek., 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. 4. § (1) bek. b) pont, Ar. 7. §,

⁴⁴⁸ At. 12. § (1), (3) bek., 73. § (5) bek.

Az **anyakönyvi hatósági bizonyítvány** kiállításának illetékességi szabályai is változatlanul fenntartandók, mert megfelelnek az elektronikus ügyintézés elvárásainak. Ezen illetékességi szabályok megegyeznek az anyakönyvi kivonathoz képest, azzal az eltéréssel, hogy nemcsak az EAK rendszerbe be nem jegyzett anyakönyvi eseményről, hanem az elektronikus anyakönyv adattartalmát nem képező adatról is a nyilvántartó anyakönyvvezető jogosult kiállítani a hatósági bizonyítványt.⁴⁴⁹

3.7.4. Következtetések „Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezethez

A következőkben először a hatályos szabályozással kapcsolatos javaslataimat foglalom össze a nyilvántartás adattartalma, és az információátadás vonatkozásában, majd a hatályos viszonyrendszeren jelentősen túlmutató továbbfejlesztési javaslataimat ismertetem a nyilvántartás adattartalma, a nyilvántartás vezetése, és az adattovábbítás aspektusából.

3.7.4.1. Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének javítása a hatályos szabályozás tükrében

Az EAK és az SZL viszonyrendszerét az alábbi területeken szükséges javítani:

1. nyilvántartás adattartalma,
2. az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása.

Ad. 1. Nyilvántartás adattartalma

A magyar állampolgárság adat elsődleges és hiteles adatforrása az **EAK rendszer**, melyet indokolt törvényi szinten is rendezni. Az elektronikus nyilvántartásvezetés bevezetésével megszűnt a területileg és eseményenként

---

Megjegyzés: az At. 12. § (3) bekezdése személyes átvételre vonatkozó fordulata pontosítandó, mert a kivonat kifejezést tartalmazza, azonban jelen szakasz valamennyi elektronikus úton igényelhető anyakönyvi okiratra vonatkozik.

„Ha a kérelmező az elektronikus anyakönyvben szereplő bejegyzésről elektronikus úton igényelt **anyakönyvi kivonatot** személyesen kívánja átvenni, az **anyakönyvi okirat** kiállítására az **anyakönyvi okirat** kiállítása iránti kérelemben az átvétel helyeként megjelölt települési önkormányzat anyakönyvvezetője illetékes.”

⁴⁴⁹ At. 12. § (2) bek.

elkülönítetten vezetett papír alapú állami anyakönyvezés, mely körülmény indokolta, hogy ezen adat vonatkozásában az SZL legyen a hiteles adatforrás. A magyar állampolgárság nyilvántartásba vételére először az anyakönyvben kerül sor, csak ezt követően kerül be az adat az SZL-be. Például egy gyermek élve születésének anyakönyvezésekor az anyakönyvvezető először bejegyzi az anyakönyvbe a gyermek adatait, beleértve a magyar állampolgárságát, majd ezt követően adja át az EAK rendszer az adatokat az SZL-nek. Mindezek alapján javasolt az Ápt. hivatkozott szabályát módosítani és a magyar állampolgárság adat vonatkozásában az elektronikus anyakönyvet hiteles forrásként deklarálni. Ennek eredményeként az EAK és az SZL rendszerben párhuzamosan nyilvántartott adatok tekintetében – ide nem érte a SZAZ-t – az EAK rendszer lenne az elsődleges és hiteles adatforrás.

Ad. 2. Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása

Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása az anyakönyv elektronikussá tételével jelentősen átalakult és sokat fejlődött. A „3.5.2.5. *Az EAK és az SZL rendszerek/szervek információátadása*” c. alfejezetben, ugyanezen témakörben vizsgált esetkörök közül a 3. és a 6. esetkör kapcsán azonban megfogalmazhatók olyan igények, amelyekkel javítható a két rendszer közötti adatkapcsolat. Az 1. esetkör tekintetében pedig az At. és az Nytv. releváns szakaszai közötti ellentmondás jogszabálymódosítással történő felszámolása javasolt.

A 3. esetkör, tehát a hatósági igazolvány kiállításához vagy érvénytelenítéséhez szükséges adatok SZL számára történő megküldése, az okmányérvénytelenítés kapcsán indokoltnak tartom az At. 91. §-ának hatályon kívül helyezését. Miután az anyakönyvvezető az érvénytelenítést bejegyezte a hatósági igazolvány nyilvántartásába, postázta az érvénytelenített okmányokat a járási hivatalnak felesleges az érintett nyilvántartásokat vezető szervek újabb, elektronikus úton történő értesítése.

A 6. esetkör, vagyis EAK és SZL közötti adattartalmi eltérések kezelésének⁴⁵⁰ egyszerű, gyors, ügyfélközpontú és felhasználóbarát megoldását jelentené az EAK és az SZL rendszerek közötti információcsere ezen területre történő kiterjesztése. Jelenleg az SZL szerv ügyintézője, ha adateltérést tapasztal, akkor vagy felhívja az ügyfelet anyakönyvi kivonat bemutatására, vagy hivatalból megkeresi az anyakönyvi

⁴⁵⁰ Megjegyzés: átmeneti megoldásként alkalmazandó a következőkben felvázolt harmadik lépés megvalósulásáig.

eseményt nyilvántartó anyakönyvvezetőt adatszolgáltatás végett. Ha a két rendszer közötti adatkapcsolat kiterjedne az adateltérések kezelésre, akkor az SZL szerv az SZL rendszerből tudná jelen megkeresését továbbítani az EAK rendszerbe az anyakönyvvezető számára. A javaslat jogszabálmódosítással, és az érintett rendszerek továbbfejlesztésével valósítható meg.

Az 1. esetkör kapcsán, amikor az EAK rendszer értesíti az SZL-t az Nytv. hatálya alá tartozó személyek adatairól, azok változásáról javasolt az At. és az Nytv. rendelkezései közötti ellentmondás felszámolása. Az At. 82. § (1) bekezdésében a jogalkotó automatikus értesítést nevesít, míg az Nytv. 16. §-a továbbra is az anyakönyvvezető és a hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv hatáskörébe utalja az anyakönyvi adatok átvezetését az SZL rendszerben. A 2021. február 1-jén hatályba lépő 7. § (3)-(4) bekezdése szintén az anyakönyvvezető kötelezettségeként nevesíti az okmánykiállításához szükséges adatok továbbítását az SZL-nek. Az Nytv. ezen szakaszát és bekezdéseit az At. 82. §-ával összhangban módosítani szükséges.

3.7.4.2. Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének továbbfejlesztése

Az anyakönyv elektronikus adatbázissá alakítása óta eltelt évek tapasztalatai, az elektronikus nyilvántartásvezetéssel szemben támasztott elvárások, illetve az IKT eszközök nyújtotta lehetőségek tükrében az EAK és az SZL rendszer jelenlegi viszonyrendszere felülvizsgálendő és továbbfejlesztendő. A továbbfejlesztés irányaként meghatározott javaslatok célkitűzése – a két személyi alapnyilvántartás vezetésének célját és hagyományait szem előtt tartva – **az adat- és folyamatredundanciák felszámolása, az egyszeri regisztráció és az adattakarékosság elvének teljes körű alkalmazása, a nyilvántartások konszolidációja, valamint az ügyfélközpontú és felhasználóbarát ügyintézés megvalósítása.**

Az EAK és az SZL viszonyrendszerét az alábbi területeken szükséges javítani:

1. nyilvántartás adattartalma,
2. nyilvántartás vezetése,

3. adattovábbítás a nyilvántartásból.

Ad. 1. Nyilvántartás adattartalma

A személyi alapnyilvántartásokkal szemben támasztott követelmény, hogy a nyilvántartás, illetve a benne rögzített adatok **pontosak, hitelesek, és naprakészek** legyenek. Ezen követelmény teljesítése az **egyszeri regisztráció, illetve az adattakarékosság elvének** érvényre juttatásával, a **párhuzamos adatkezelés megszüntetésével**, valamint a nyilvántartások közötti hatékony **információátadással** biztosítható. A nyilvántartásokkal szemben támasztott, az EAK és az SZL viszonyrendszerében is alkalmazandó elvekről, követelményekről lásd bővebben az „1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények” c. alfejezetben leírtakat. A javaslatomat ezen elvek és követelmények alapján, a **fokozatosság elvére** tekintettel, a két nyilvántartás vezetésének főbb tradícióit megőrizve fogalmaztam meg.

Első lépésként, azon személyi kör vonatkozásában, akik mindkét nyilvántartás személyi hatálya alá tartoznak, az SZL adattartalmát is képező azon adatokat, amelyek tekintetében az EAK rendszer az elsődleges és hiteles forrás, kizárólag az anyakönyvi eljárásban kellene megadni. A jelenleg is működő EAK-SZL rendszerkapcsolat továbbfejlesztésével az anyakönyvezett és SZL adattartalmát képező adatokat az EAK minden esetben átadná az SZL számára. Ezen lépésben megvalósulna az **egyszeri regisztráció elve**, és felszámolásra kerülnének a **folyamatredundanciák**. Az érintett adatok vonatkozásában a kijelölt elsődleges és hiteles nyilvántartás az elektronikus anyakönyv lenne, ide nem értve a SZAZ-t, melynek tekintetében továbbra is az SZL maradna a hiteles és elsődleges adatforrás.

Ebben a lépésben javasolt elvégezni mindkét nyilvántartásban az **adattisztítást**, a duplikációk kezelését, továbbá az EAK és az SZL rendszerben szereplő adateltérések kiküszöbölését, ezáltal felkészítve a két rendszert egy jövőbeli szorosabb adatkapcsolat kialakítására.

Második lépésre akkor kerülne sor, amikor az első lépésben megfogalmazott valamennyi célkitűzés megvalósult. Ebben a lépésben azon személyi kör vonatkozásában, akik mindkét nyilvántartás személyi hatálya alá tartoznak, az **adatredundanciák részlegesen** felszámolásra kerülnének. A redundáns adatnyilvántartás megszüntetése felmenő rendszerben történne, hiszen az EAK rendszer egy új elektronikus információs rendszer, melynek bevezetésekor szintén a

fokozatosság elvét rendelte el a jogalkotó alkalmazni, ezért a nyilvántartás nem tartalmazza valamennyi állami anyakönyvezés óta anyakönyvezett anyakönyvi bejegyzést. Ezen átmeneti időszakban az újonnan anyakönyvezett események alanyai (gyermek, férj, feleség, bejegyzett élettárs, elhalt) vonatkozásában az adatokat informatikai értelemben csak az EAK rendszer tárolná. A két alapnyilvántartás adatkapcsolatát egy olyan szolgáltatással lenne szükséges bővíteni, amelynek keretében az EAK-ban nyilvántartott, SZL adattartalmát is képező személyi adatok **egy kattintással**, automatikus információátadás útján átadhatók lennének az SZL-nek. Ezen információátadás nélkül valószínűleg, hogy az ügyintéző észlelné, hogy a képernyőn megjelenő adatokat az SZL az EAK rendszerből emelte át.

Harmadik lépésként, amikor az EAK rendszerben már szerepelni fog valamennyi, mindkét nyilvántartás hatálya alá tartozó személy anyakönyvi eseménye, megvalósulhatna a **teljes körű adatredundancia** felszámolása. Ezen időpontban javasolt elvégezni a két alapnyilvántartás konszolidációját, létrehozva az **elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszert**. Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer felépítését a „6. sz. melléklet - Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer felépítése” c. melléklet tartalmazza. Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer magában foglalja a jelenlegi EAK és SZL rendszert. Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer az alábbi nyilvántartási alrendszerekből áll:

- személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszere,
- elektronikus anyakönyvi nyilvántartási alrendszer,
- lakcímnnyilvántartási alrendszer,
- személyazonosító igazolvány nyilvántartási alrendszer,
- jogosultsági nyilvántartási alrendszer,
- adattovábbítási nyilvántartási alrendszer.

Az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása önálló nyilvántartási alrendszerré, a **személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerévé** alakul. Kizárólag ezen alrendszer nyilvántartási adattartalma lenne azon személyi adatkör, amely jelenleg mind az EAK, mind az SZL nyilvántartási adattartalmát képezi. A személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerébe adat anyakönyvi vagy SZL nyilvántartási eljárás keretében kerülhet. Az alrendszer adattartalmát képező anyakönyvi adatokat kizárólag anyakönyvi eljárásban lehet

módosítani. Ugyanezen szabály érvényesül az alrendszer adattartalmát képező SZL eljárási adatokra is.

Az **elektronikus anyakönyvi nyilvántartási alrendszerbe** integrálódik az EAK rendszerből:

- az elektronikus anyakönyv – ide nem értve a személyazonosító adatok nyilvántartását,
- az apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása, és
- a papír alapú anyakönyvek nyilvántartása.

Az SZL lakcímadatai a **lakcímnnyilvántartási alrendszerbe**, míg a személyazonosító igazolvány adatai **személyazonosító igazolvány nyilvántartási alrendszerbe** kerülnek.

Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszerben létrehozandó az egységes jogosultságkezelés. A **jogosultsági nyilvántartási alrendszer** biztosítja az egyes nyilvántartási alrendszerekben adatok rögzítésére jogosultsággal vagy közvetlen hozzáféréssel rendelkező felhasználók adatainak nyilvántartását, a jogosulatlan hozzáférés megakadályozását. Ezen nyilvántartási alrendszerbe épül be az EAK rendszer jogosultsági nyilvántartása.

Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszerben megtartandó az EAK és az SZL rendszerek meglévő adattovábbítási rendje, azonban az adattovábbításokat egységesen az **adattovábbítási nyilvántartási alrendszer** végzi, és tárolja az adattovábbítások GDPR értelmében nyilvántartandó adatait. Ezen nyilvántartási alrendszerbe épül be az EAK rendszer okirat-nyilvántartása, adattovábbítási nyilvántartása, az SZL rendszer adatszolgáltatási nyilvántartása.

Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer létrehozásával a magyarországi személyi alapnyilvántartások tekintetében érvényre jutna valamennyi, az „1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények” c. alfejezetben meghatározott elvárás, megszűnne az EAK és az SZL között jelenleg fennálló adatinkonzisztencia, redundancia és megvalósulna a nyilvántartások konszolidációja.

Ad. 2. Nyilvántartás vezetése

Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer megvalósításával csökken azon szervek munkaterhe, amelyek feladata volt az anyakönyvi eseményből, adatváltozásból eredő SZL nyilvántartásba vételi és adatváltozási tételek bejegyzése.

A két személyi alapnyilvántartás egy elektronikus információs rendszerbe integrálását követően az egyes alrendszerek vezetésében érintett szervek feladat- és hatáskörének különválasztását továbbra is indokoltnak tartom. A hatályos hatásköri szabályrendszer – az EAK rendszer vonatkozásában a dolgozatban megfogalmazott javaslatokkal együttesen értelmezve – megfelelő és szükséges az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer működtetéséhez, hiszen a párhuzamos nyilvántartásvezetéstől eltekintve az anyakönyvi eljárások, illetve a lakcím és SZIG ügyek lefolytatása, továbbá az eltérő személyi hatály továbbra is indokolja az egyes nyilvántartási alrendszerek vezetésére jogosítottak eltérő hatásköri rendjének fenntartását.

Ad. 3. Adattovábbítás a nyilvántartásból

Az EAK és az SZL rendszerből teljesíthető adattovábbítási formák változatlan fenntartása javasolt. Azonban szükséges a két rendszer közötti adatkapcsolat szorosabbá tétele az adattovábbítás területén is. Az EAK rendszerből, az anyakönyvezési hagyományokhoz igazodva, főszabály szerint, anyakönyvi okirattípus szerinti adattovábbítás lehetséges, míg az SZL rendszer adatkörök szerinti adattovábbítást végez. Az **elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer adattovábbítási nyilvántartási alrendszere** megőrzi ezen két adattovábbítási módozatot, építkezve az EAK és az SZL rendszer rendszerkapcsolataira. Jelenleg számottevő átfedés van az EAK és az SZL rendszerekből adattovábbítás igénylésére jogosultak között. Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer bevezetésével és a közös adattovábbítási rend kiépítésével felszámolhatók a meglévő adattovábbítási folyamatredundanciák. Ha az adattovábbítást igénylőnek az adott személyre vonatkozó, a „3.5.2.6. *Adattovábbítás a nyilvántartásból*” c. alfejezetben szereplő valamely adatkör szerinti adatok elegendők, akkor az adattovábbítást az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer eszerint végzi el. Az „*okiratiság elvének*” megfelelően, amennyiben egy eljárás lefolytatásához, döntés meghozatalához, a magánjogi vagy közjogi jogviszony rendezéséhez a személyi adatok olyan körére van szükség, amely az anyakönyvi bejegyzés kivonat adattartalmával, vagy adott személy

teljes anyakönyvi bejegyzés történetével igazolható, akkor az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer ezen adattovábbítási módot alkalmazva szolgáltat adatot.

Az EAK és az SZL viszonyrendszerének továbbfejlesztését indokoltnak tartom kiterjeszteni **a személyi szaknyilvántartásokra** is. Az alfejezetben megfogalmazott megoldási javaslatokkal a két alapnyilvántartás és az általuk adatokkal kiszolgált személyi szaknyilvántartások adatkapcsolata még gördülékenyebbé válhat a következő alfejezetben leírtak szerint.

3.7.5. Következtetések „Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezethez

Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszerének továbbfejlesztése során alkalmazandó elveket és követelményeket (pontosság, hitelesség, naprakészség, az adat- és folyamatredundanciák felszámolása, az egyszeri regisztráció és az adattakarékosság elve, párhuzamos adatkezelés megszüntetése, a nyilvántartások konszolidációja, interoperabilitás) az „1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények” c. alfejezet tartalmazza.

Az információs rendszerek közötti átjárhatóság jogi feltételeit, illetve az együttműködő szervek kötelezettségeit, az informatikai együttműködéshez szükséges keretet az **E-ügyintézési tv.** és az Ákr. teremti meg. Az E-ügyintézési tv. egyrészt azért, hogy az együttműködő szervek számára előírja az elektronikus információs rendszereik oly módon történő kialakítását, illetve fejlesztését, hogy alkalmasak legyenek informatikai együttműködésre.⁴⁵¹ Másrészt a törvény meghatározza az informatikai együttműködés általános szabályait, az információk továbbításának módjait.⁴⁵² Lásd erről bővebben a „3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” és a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezeteket.

Az **Ákr.** 36. § (2) bekezdése pedig előírja, hogy „nem kérhető az ügyféltől szakhatósági állásfoglalás vagy előzetes szakhatósági állásfoglalás csatolása, és az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével olyan adat, amely nyilvános, vagy amelyet jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásnak tartalmaznia kell.”

⁴⁵¹ E-ügyintézési tv. 52. § (3) bek.

⁴⁵² E-ügyintézési tv. XII. Fejezet

Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere továbbfejlesztési irányának kijelöléséhez figyelembe kell venni **az EAK és az SZL rendszer**, illetve **az SZL és a személyi szaknyilvántartások** egymáshoz való viszonyát.

Jelen alfejezetben vizsgált kapcsolatrendszer új alapokra helyezésének két lépését különítem el. A kétlépcsős megvalósítással jelen esetben is érvényesül a **fokozatosság elve**, amelynek köszönhetően az érintett nyilvántartásokat vezető szervezeteknek kellő idő áll rendelkezésre a viszonyrendszer továbbfejlesztésére, a szükséges jogi és IKT feltételek megteremtésére. Az egyes lépések rövid, hosszú távú célkitűzéseként fogalmazhatók meg.

Első lépésként kiépítendő az **automatikus információátadáshoz** szükséges kapcsolatrendszer az érintett nyilvántartások között. A hatályos szabályozás értelmében az EAK rendszer a vizsgált személyi szaknyilvántartások egyikével sem áll adatkapcsolatban. Az elektronikus anyakönyv és az SZL között, illetve az SZL és az örökbefogadási alrendszer kivételével valamennyi személyi szaknyilvántartás között működik az információátadás. Az E-ügyintézési tv. informatikai együttműködésre vonatkozó szabályai alapján az aktuális viszonyrendszer az automatikus információátadás területén fejlesztendő.

A következőkben áttekintem, hogy az **első lépésben** javasolt adattovábbítási rendszer miként épül fel. Egyrésztől meghatározom az EAK rendszerből közvetlen rendszerkapcsolattal, illetve az EAK rendszerből az SZL rendszeren keresztül megvalósuló adattovábbításokat. Másrésztől a szaknyilvántartásból az EAK rendszernek címzett adattovábbítások módját definiálom.

Az EAK rendszerből közvetlenül megvalósítandó adattovábbítások definiálásához a hatályos adattovábbítási módozatok közül azokból indulok ki, amelyek a vizsgált személyi szaknyilvántartások tekintetében relevánsak. Ezen adattovábbítási módozatok:

- a közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez,
- az adatigénylés alapján történő adattovábbítás,
- kötelező adattovábbítás az EAK rendszerből,
- anyakönyvi kivonat kiállítása az arra jogosult részére.

A „3.7.2. Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez” c. alfejezetben leírt rendszerkapcsolatokra vonatkozó

javaslatok ezen adattovábbítási módozatokra is érvényesek. Az EAK rendszerhez **közvetlen hozzáféréssel** rendelkező, illetve **adatigénylesre** jogosult szervezetek számára szükségszerű a szaknyilvántartás által rendszerkapcsolat útján megküldött **adatelekerdezes** megvalósítása.

Az anyakönyvből teljesítendő **kötelező adattovábbítások** esetében is javasolt az adatcsere automatikus információátadás útján történő kialakítása. Kötelező adattovábbítást az EAK rendszerből szaknyilvántartás irányába kizárólag akkor kell végezni, ha az adattovábbítás alanya nem tartozik az SZL hatálya alá. Ebből kifolyólag az EAK rendszerben az automatikus információátadást megelőzően el kell végezni az SZL hatálya alá tartozás vizsgálatát. Amennyiben az anyakönyvi esemény alanya nem tartozik az SZL hatálya alá, akkor az EAK rendszer teljesíti az adattovábbítást. Amennyiben az anyakönyvi esemény alanya az SZL hatálya alá tartozik, akkor **az EAK rendszer az SZL rendszeren keresztül** értesíti az érintett szaknyilvántartást. Mivel létezik kiépített rendszerkapcsolat az SZL és a szaknyilvántartások között, ezen fennálló viszonyrendszer változatlan működésének fenntartása és továbbfejlesztése lenne a cél ezen esetekben. Az SZL rendszer az anyakönyvi adat megváltozása (például: születési családi és utónév, családi állapot) esetén információátadást kezdeményez – ahogy jelenleg is teszi – annál az együttműködő szervnél, amely tőle az információt jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásba vette át.⁴⁵³ Mivel ebben a lépésben javasolt az információátadás automatikusan módjának kialakítása, így a rendszerek közötti információcsere minden esetben automatikus információátadással fog megvalósulni.

Az EAK rendszer végzi **a kötelező adattovábbítást automatikus információátadás keretében** az alábbi esetekben:

- az SZL hatálya alá nem tartozó nem magyar állampolgár **halálesetének** anyakönyvezéséről, az érvénytelenítendő okmányok adatairól a **központi idegenrendészeti nyilvántartásnak** számára;
- ha az elhalt az SZL hatálya alá nem tartozó menedékes vagy befogadott jogállású személy, akkor halálesetének anyakönyvezéséről, az érvénytelenítendő okmányok adatairól a **menekültügyi nyilvántartásnak**; illetve

---

⁴⁵³ E-ügyintézési tv. 63. § (2) bek.

- **bűnügyi nyilvántartási rendszernek névváltozásról**, ha a névváltoztatással érintett nem tartozik az SZL hatálya alá.

Mivel az **örökbefogadási alrendszerrel** sem az SZL-nek, sem az EAK rendszernek nincs rendszerkapcsolata, ezért indokolt ennek pótlása. A gyámhatóság az örökbefogadási eljárások lefolytatásához közvetlen hozzáféréssel jogosult lekérdezni az elektronikus anyakönyvben kezelt adatok teljes körét, ezért elsősorban az EAK rendszerrel tartom szükségesnek a rendszerkapcsolat megvalósítását.⁴⁵⁴

Az anyakönyvi kivonat tekintetében szükséges azon jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezése, amelyek az ügyfelet kötelezik az adott közigazgatási eljárásban az anyakönyvi kivonat beszerzésére. Ezen jogszabályi rendelkezések ellentmondanak a korábban hivatkozott Ákr. 36. § (2) bekezdésének és az E-ügyintézési tv. 52. § (1) bekezdésének, illetve 60. § (1) bekezdésének. A „3.6.2.1. Az EAK rendszerből teljesíthető adattovábbítás módja” c. alfejezetben ismertetett azon eljárások tekintetében, ahol a kérelemhez az anyakönyvi kivonat, vagy annak másolata bemutatandó vagy csatolandó, kétfajta megoldás megvalósítása szükséges. **Az egyik megoldás** akkor alkalmazandó, **ha az adott eljárásban anyakönyvi kivonat adattartalmának adataira van szükség**. Ebben az esetben az eljáró szerv közvetlen hozzáférés vagy az érintett szaknyilvántartással kialakított rendszerkapcsolat útján igényli és kapja meg a kivonat adattartalmát.

Az idegenrendészeti hatóság eljárásaiban meg kell tartani az anyakönyv okiraton alapuló bizonyítást a nem magyar állampolgár külföldön történt anyakönyvi eseményei tekintetében. Ilyenkor a külföldi hatóság által kiállított anyakönyvi okiratot továbbra is az ügyfél szerzi be és csatolja az idegenrendészeti hatóságnál benyújtandó kérelméhez.

A hatályos szabályozás értelmében az idegenrendészeti hatóság nem jogosult közvetlen hozzáféréssel adatot lekérdezni az EAK rendszerből. Javasolt az At. 81/D. § (1) bekezdésének módosítása annak érdekében, hogy az idegenrendészeti hatóság az anyakönyvi kivonat adattartalmát elektronikus úton meg tudja ismerni.

A másik megoldás azon esetre vonatkozna, amikor a harmadik országbeli állampolgárnak, vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személynek **Magyarországon születik gyermeke**. Ilyenkor a születés tényének igazolásához szükséges anyakönyvi kivonat adattartalmát az EAK rendszer automatikus

---

⁴⁵⁴ At. 81/C. § (1) bek. c) pont

információátadás útján továbbítja a központi idegenrendészeti nyilvántartásnak, a gyermek magyarországi jogállásának tisztázása érdekében. Jelen javaslat megvalósításához az At., a Harmtv. és az Szmtv. módosítása szükséges.

Az EAK rendszernek címzett adattovábbítások körében a vizsgált szaknyilvántartások közül az örökbefogadási alrendszer említhető meg. Ha kiépül jelen rendszerkapcsolat, akkor az előbb említett, jelenleg közvetlen hozzáféréssel elérhető anyakönyvi adatok lekérdezése mellett, a gyámhatóság a gyermek örökbefogadással megváltozott születési adatairól rendszerkapcsolat útján tudja értesíteni a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt.

Tekintettel arra, hogy az E-ügyintézési tv. vhr. 150. § 2. és 7. pontja értelmében mind az EAK, mind az SZL rendszer nyilvántartó szerve köteles a rendszerkapcsolatokat **KKSZB KEÜSZ** útján automatikus információátadással megvalósítani, így függetlenül attól, hogy az adott személyi szaknyilvántartás nyilvántartó szerve KKSZB használatára kötelezett-e, kötelesek a rendszerkapcsolatot az EAK, vagy az SZL rendszerrel KKSZB útján megvalósítani.⁴⁵⁵

Második lépésként megvalósítható lenne a nyilvántartások konszolidációja és a szigetszerűen működő nyilvántartásvezetés felszámolása. Ezen hosszú távú célkitűzés elérése kizárólag akkor történhet meg, ha az EAK és az SZL viszonyrendszere tekintetében a „3.7.4.2. Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének továbbfejlesztése” c. alfejezetben leírt mindhárom lépés megvalósult és zökkenőmentesen működik.

---

⁴⁵⁵ Megjegyzés: az alfejezetben bemutatott személyi szaknyilvántartások közül a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás, az egészségbiztosítási nyilvántartás, és a központi idegenrendészeti nyilvántartás nyilvántartó szerve köteles a KKSZB útján történő automatikus információátadásra. (E-ügyintézési tv. vhr. 150. § 10., 11., 18. pont)

1. sz. ábra: Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer és a személyi szaknyilvántartások kapcsolata⁴⁵⁶

Ezen mérföldkő alapja, hogy az **elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszere** tartalmazza azon személyi alapadatokat, amelyekre az egyes személyi szaknyilvántartásoknak az eljárásaik során szükségük lehet.

Jelen lépés megvalósításának **másik előfeltétele**, hogy az első lépésben ismertetett automatikus információátadáshoz szükséges adatkapcsolatok létrejöhessenek és megfelelően működjenek.

Mindezen feltételekre építkezve, az egyes szaknyilvántartásokban szereplő anyakönyvi és SZL adatokat, amelyek **az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerében** is megtalálhatók rendszerkapcsolat útján megvalósuló közvetlen hozzáféréssel a személyi szaknyilvántartások is elérik. Ennek köszönhetően az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerében megtalálható adatokat a szaknyilvántartásoknak nem kell nyilvántartaniuk, mindössze a szakterületspecifikus adatok bejegyzésére, illetve az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer hatálya alá nem tartozó személyek esetében valamennyi releváns személyi adat rögzítésére szűkül a nyilvántartásvezetési feladat.

⁴⁵⁶ Forrás: saját szerkesztés a „3.7.4.2. Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének továbbfejlesztése” c. alfejezet és a jelen alfejezetben meghatározottak alapján.

Megjegyzés: az ábra az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer kizárólag azon alrendszeit tartalmazza, amelyek relevánsak az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer és a személyi szaknyilvántartások kapcsolata vonatkozásában.

Amennyiben olyan adatra van szüksége a szaknyilvántartásoknak, amely nem képezi részét az említett alrendszernek, akkor az első lépésben realizált automatikus információátadás keretében tud a szaknyilvántartás az adott eljáráshoz kötötten anyakönyvi adatot igényelni. Jelen adatigénylést az **elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer adattovábbítási alrendszere** teljesíti. A „3.7.4.2. Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének továbbfejlesztése” c. alfejezetben kifejtettek szerint, ha az adattovábbítást igénylőnek az adott személyre vonatkozó adatkörre lenne szüksége, akkor az adattovábbítás az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer eszerint teljesíti. Amennyiben egy eljárás lefolytatásához, döntés meghozatalához, a magánjogi vagy a közjogi jogviszony rendezéséhez a személyi adatok olyan körére van szükség, amely az anyakönyvi bejegyzés kivonat adattartalmával, vagy adott személy teljes anyakönyvi bejegyzés történetével igazolható, akkor az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer az adott anyakönyvi okirat adattartalmának megküldésével tesz eleget az adattovábbításnak.

A szaknyilvántartások a továbbított adatok kezelésére – az **adattakarékosság elvét** szem előtt tartva – egészen addig jogosultak, ameddig arra a jogszabályban meghatározott cél eléréséhez szükség van. A GDPR **beépített és alapértelmezett adatvédelem elvének** megfelelően az adatkezelő az adattakarékosság hatékony megvalósítása érdekében mind az adatkezelés módjának meghatározásakor, mind pedig az adatkezelés során megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket kell, hogy végrehajtson.⁴⁵⁷

A második lépés megvalósítása a jogi környezet és az informatikai kapcsolatok módosításával jár.

Ezen mérföldkő megvalósításával az EAK, az SZL, és a vizsgált szaknyilvántartások tekintetében teljes mértékben érvényre jut **az egyszerű regisztráció elve, a redundanciáktól mentes nyilvántartásvezetés, a párhuzamos adatkezelés teljes körű felszámolása, a nyilvántartások közötti átjárhatóság, és az adattakarékosság elve.**

---

⁴⁵⁷ GDPR 25. cikk (1) bek.

4. Hipotézisek igazolása, tézisek meghatározása

A következőkben a dolgozat bevezetésében megfogalmazott hipotézisek igazolásához – az előző fejezetekben elvégzett elemzéseimre támaszkodva – meghatározom a téziseimet.

A hipotézisek rendszerét az alábbi táblázat tartalmazza:

7. sz. táblázat: Hipotézisek⁴⁵⁸

<p>H1: Az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyag a hatáskör címzettje, illetve a nyilvántartás adattartalma vonatkozásában inkoherens. Az inkoherencia a jogalkalmazás során jogértelmezési problémákat vet fel, ami nem egyeztethető össze a jogállamiság alaptörvényi követelményeivel.</p>	
<p>H2: Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje az elmúlt években az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében sokat fejlődött. Jelen célkitűzés azonban még nem valósult meg teljeskörűen, ezért a szervezeti rend megérett egy újabb reformra.</p>	<p>rH2.1: A települési anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör járási szintre helyezendő. Az anyakönyvvezető beépülésével a járási hivatal szervezeti rendjébe egyszerűbbé és gyorsabbá válna az anyakönyvi ügyintézés, és az anyakönyvi felügyeletgyakorlás.</p> <p>rH2.2: Az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében az anyakönyvi igazgatásban érintett miniszterek (belügyminiszter, miniszterelnökséget vezető miniszter, külpolitikáért felelős miniszter) feladat- és hatásköre is megérett a reformra.</p>
<p>H3: Az E-ügyintézési tv.-ben megfogalmazott követelményeknek az anyakönyvi eljárások a hatályos szabályozás értelmében nem felelnek meg.</p>	<p>rH3.1: Az elektronikus ügyintézés vonatkozásában, az At. 15. §-a korlátozza az ügyfelet az öt megillető elektronikus ügyintézéshez való jogának gyakorlásában. Az E-ügyintézési tv. elektronikus kapcsolattartási, nyilvántartásokkal szemben támasztott automatikus információátadási kötelezettségeknek meg nem felelve az EAK rendszer adatforrás szervei, az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv postai úton tesznek eleget adattovábbítási kötelezettségeiknek.</p> <p>rH3.2: Annak ellenére, hogy az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakítása már megtörtént, az anyakönyvi eljárásokban továbbra is a papír alapú ügyintézési eszközök alkalmazása van számottevő többségben. Az EAK rendszer egy hibrid megoldás az elektronikus ügyintézés tekintetében, mivel az elektronikus ügyintézési lehetőségek köre fokozatosan bővül az EAK rendszer fejlődésével párhuzamosan, ugyanakkor még mindig domináns a papír alapú ügyintézés.</p>

⁴⁵⁸ Forrás: saját szerkesztés „Az értekezés célkitűzései, hipotézisei” c. alfejezet alapján.

<p>H4: Az elektronikus nyilvántartások korában a tömegesen vezetett személyi nyilvántartások adatinkonzisztenciát eredményeznek. Elérkezett az idő a nyilvántartások konszolidálására.</p>	<p>rH4.1: Az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakításának köszönhetően már semmi nem indokolja, hogy két személyi alapnyilvántartás legyen, hasonló nyilvántartási adattartalommal. A két személyi alapnyilvántartás egy nyilvántartási rendszerbe integrálandó.</p>
	<p>rH4.2: Azon személyi alapadatok vonatkozásában, amelyek a személyi alapnyilvántartások mellett a személyi szaknyilvántartások adattartalmát is képezik, létrehozandó egy közös nyilvántartásrész, amelyhez a személyi alapnyilvántartások, és a személyi szaknyilvántartások is hozzáférnek.</p>

H1: Az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyag a hatáskör címzettje, illetve a nyilvántartás adattartalma vonatkozásában inkohereus. Az inkohereus a jogalkalmazás során jogértelmezési problémákat vet fel, ami nem egyeztethető össze a jogállamiság alaptörvényi követelményeivel.

Az anyakönyvi joganyag fejlődésének áttekintése és a szervezeti rendre vonatkozó hatályos joganyagból levont következtetések alapján a következő téziseket fogalmazom meg:

T1: A hatásköri szabályok értelmezési problémáit az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv gyűjtőfogalmak használata okozza. Kijelenthető, hogy a hatályos hatásköri rendelkezések számos esetben nem felelnek meg a jogalkotás követelményeinek. Ennek felszámolására szükségesnek tartom a gyűjtőfogalomhasználat felülvizsgálatát és a hatáskör címzettjeinek megfelelő elnevezését. Véleményem szerint kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szervek megjelölésére lehet egy terminológiát használni.

A **T1** tézis meghatározásához áttekintettem a jogalkotásra vonatkozó, jogszabályban és szakirodalomban megfogalmazott követelményeket, elvárásokat. Elemeztem az anyakönyvi joganyag szervezeti rendre vonatkozó hatályos és hatályon kívül helyezett rendelkezéseit. A hatályos szabályozásban szereplő joghézagok, anomáliák feltárásához az „1. sz. melléklet - Az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek feladat- és hatásköre” c. mellékletben áttekintettem az anyakönyvi szervtípusok főbb feladat- és hatásköreit. Az anyakönyvvezető megnevezés gyűjtőfogalommá alakításáról és az anyakönyvi szerv gyűjtőfogalom létrehozásáról az At. módosításainak áttekintésekor a „2.4.5.4. Módosítások” c. alfejezet „Ad. 1. Szervezeti rendet érintő módosítások” részben írtam.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T1** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.1. *Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az anyakönyvi igazgatásban érintett szervekre vonatkozó hatáskörtelepítéskor a jogalkotónak a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményeket figyelembe véve nagyon precízen meg kell határoznia az egyes hatásköröket és azok címzettjeit. Ezen követelményeknek megfelelően definiálható egyértelműen a szervek munkamegosztása, a közigazgatás szervezetrendszerében elfoglalt helye. A jogalkotás általános követelményei értelmében a hatásköri rendelkezéseket tartalmazó jogi normák megfogalmazásakor meg kell felelni a **normavilágosság**, a **szakszerűség**, az **érthetőség** (egyszerűség, pontosság) és az **áttekinthetőség**, ezáltal pedig a **jogbiztonság** követelményének.

A jogalkotás anyakönyv-specifikus technikai követelményei az **anyakönyvezési hagyományok megőrzését** biztosítják. Azon terminus technikusok esetében, amelyek az állami anyakönyvezés bevezetése óta léteznek, jól alkalmazhatók, és az elektronikus nyilvántartásvezetés során is megfelelően használhatók, a változatlan jelentéstartalom megtartását tartom indokoltnak. Az anyakönyvi jogi szaknyelv szókinccse a köznyelvi használattól minimálisan tér el, így a közérthetősége könnyen biztosítható, ha a szakkifejezések megőrzik eredeti jelentéstartalmukat.

Az **anyakönyvvezető** és az **anyakönyvi szerv** gyűjtőfogalmak használata végett a hatályos hatásköri rendelkezések számos esetben nem felelnek meg ezen elvárásoknak.

A hagyományok megőrzése és az egyszerű jogértelmezés, a joghézagok elkerülése végett indokoltnak tartom, hogy az **anyakönyvvezető** terminus technikus kapja vissza 2017. október 1-je előtti jelentéstartalmát és az eltérő hatáskörű, de mégis az anyakönyvvezető gyűjtőfogalomba sorolt konzuli tisztviselőt, illetve a KKM kormánytisztviselőjét az eredeti nevén nevezzék az anyakönyvi jogszabályok. Véleményem szerint **kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szervek megjelölésére lehet egy terminológiát használni**. Mivel a hivatásos konzuli tisztviselő, a KKM kormánytisztviselője, és a települési anyakönyvvezető hatásköre eltér egymástól, így nem célszerű őket együttesen anyakönyvvezetőnek nevezni.

Az **anyakönyvi szerv** megnevezés használata is hasonló problémához vezet. A fővárosi és megyei kormányhivatalra, a külképviseletekre, illetve a

Miniszterelnökséget vezető miniszterre ezen gyűjtőfogalom használata a felmerülő jogértelmezési nehézségek végett nem javasolt. Jelen esetben is igaz az az állításom, hogy kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szervek megjelölésére lehet egy terminológiát használni. Mindezekre alapozva a gyűjtőfogalom használatának felszámolását javaslom. Az anyakönyvi szerv helyett a tényleges hatáskörre utaló elnevezések használata indokolt.

Az anyakönyvi igazgatás szerveinek megnevezésére tett ajánlásom a következő főbb elveken alapul. A javasolt megnevezések kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szerveket illetik egy terminológiával. A hatáskör címzettjének megnevezése egyező, ha ugyanazon szerv jogosult többfajta hatáskörben eljárni, ide nem értve a fővárosi és megyei kormányhivatal terminológiát, amelyet kizárólag az anyakönyvi felügyelet esetében használok, a többi a BFKH és/vagy a megyei kormányhivatalokat megillető eltérő hatáskörök (névváltoztatás, hazai anyakönyvezés) vonatkozásában a hatáskör címzettjének és feladatainak egyértelmű elhatárolása érdekében eltérő megnevezéseket javaslom.

8. sz. táblázat: Javaslat az anyakönyvi igazgatás szerveinek megnevezésére⁴⁵⁹

Hatályos megnevezés		Javasolt megnevezés
Anyakönyvvezető		anyakönyvvezető
		hivatásos konzuli tisztviselő
		KKM
Anyakönyvi szerv	hazai anyakönyvezés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv	hazai anyakönyvezést végző hatóság honosítottak hazai anyakönyvezését végző hatóság
	anyakönyvi felügyeletet ellátó anyakönyvi szerv	hazai anyakönyvezést végző hivatásos konzuli tisztviselő
	névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv	fővárosi és megyei kormányhivatal
	anyakönyvi ügyekért felelős miniszter	névváltoztatásért felelős hatóság
Anyakönyvi ügyekért felelős miniszter		anyakönyvi ügyekért felelős miniszter
KKM		KKM
Nyilvántartó szerv	BM	nyilvántartó szerv
Adatfeldolgozó	IdomSoft Zrt.	adatfeldolgozó

⁴⁵⁹ Megjegyzés: megegyezik az 1. sz. táblázattal.

T2: A jogértelmezési nehézségek további indoka, hogy az anyakönyvi hatáskörök címzettjeit jelenleg három jogszabály, az At., az Ar. és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. határozza meg. Az egyértelmű elkülönítés érdekében a hatásköri szabályokat kizárólag az At. tartalmazhatja, a hatáskör címzettjét kijelölő valamennyi rendelkezést pedig a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. Az Ar.-be semmilyen hatásköri rendelkezés nem kerülhet.

A **T2** tézis meghatározásához felhasznált források megegyeznek a T1 tézisével felsoroltakkal.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T2** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.1. *Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az **egyszerű, átlátható jogértelmezés követelményének** ellentmond, hogy a hatáskörök pontos címzettjének meghatározását nem egy, hanem három jogszabályba iktatta a jogalkotó. Álláspontom szerint a három joganyag hatásköri rendelkezéseit át kell szervezni a következők szerint. A hatásköri szabályokat kizárólag az At. tartalmazhatja, a hatáskör címzettjét kijelölő valamennyi rendelkezés pedig a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r.-be helyezendő. Az Ar.-ben kizárólag az anyakönyvi eljárás végrehajtásához szükséges részletszabályok szerepeltethetők.

T3: A vegyes nyilvántartási modell fenntartását továbbra is indokoltnak tartom, azonban az elektronikus anyakönyv nyilvántartási adattartalmának törvényi meghatározása módosítandó. Véleményem szerint az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása adattartalmának nevesítését követően a jogalkotónak anyakönyvi eseményenként tételesen meg kell határoznia az anyakönyvezendő, az eseményhez kötöten nyilvántartandó adatokat, továbbá elkülönítve azon adatokat, adatváltozásokat, amelyek elsődleges vagy másodlagos adatforrása az adott anyakönyvi esemény.

A **T3** tézis meghatározásához a „2.4.5.2. *Nyilvántartás*” c. alfejezetben áttekintettem az At. nyilvántartási modelljét, adattartalmát, a „2.4.5.4. *Módosítások*” c. alfejezet „*Ad. 2. Nyilvántartást érintő módosítások*” részben a nyilvántartás adattartalmának változásait.

A nyilvántartás felépítésének könnyebb áttekintéséhez a „2. sz. *melléklet - Az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének felépítése*” c. melléklet tartalmazza a rendszertani ábrát.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T3** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.2. *Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az At. elektronikus anyakönyv adattartalmára vonatkozó rendelkezései a **normavilágosság** jegyében felülvizsgálandók, mivel jelenleg ezen követelménynek nem felelnek meg.

A félreértelmezések oka, hogy az **elektronikus anyakönyv** adatait az At. úgy tagolja, hogy a személyazonosító adatok nyilvántartásaként nevesített adatsoportokra hivatkozik az egyes anyakönyvi események adattartalmánál. Az adatsoportokra hivatkozás azonban nem megfelelő, ahogy ezt a „2.5.2. *Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése*” c. alfejezetben bemutatott példák is szemléltetik. Ezen megoldás helyett, ha a személyazonosító adatok nyilvántartása adattartalmának nevesítését követően a jogalkotó anyakönyvi eseményenként tételesen határozza meg az anyakönyvezendő adatokat, az eseményhez kötötten nyilvántartandó adatokat, továbbá elkülönítve azon adatokat, adatváltozásokat, amelyek elsődleges vagy másodlagos adatforrása az adott anyakönyvi esemény, akkor teljeskörűen kiküszöbölhetők a fennálló jogértelmezési nehézségek. Az At.-ból egyértelműen meghatározhatóvá válik, hogy mely adatokat kell egy anyakönyvi esemény kapcsán bejegyezni az elektronikus anyakönyvbe, illetve melyek azok az adatok, amelyek másik anyakönyvi esemény révén kerülnek be a nyilvántartásba, de további anyakönyvi események adattartalmát is képezik.

Emellett szükségesnek tartom az **egyszeri regisztráció elvének** törvényi szinten történő deklarációját is. Ezáltal rögzítve, hogy az adatok, az adatváltozások egy alkalommal anyakönyvezendők azon anyakönyvi eseményhez rendelt, amely az elsődleges adatforrása az adott adatnak, adatváltozásnak. A nyilvántartásba vett adatokat az EAK rendszer hozzárendeli a másodlagos adatforrás anyakönyvi esemény(ek)hez, amennyiben az adott adat több anyakönyvi eseménynek is adattartalmát képezi.

A H1 hipotézist a T1-T3 tézisek igazolták.

H2: Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje az elmúlt években az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében sokat fejlődött. Jelen célkitűzés azonban még nem valósult meg teljeskörűen, ezért a szervezeti rend megérett egy újabb reformra.

rH2.1: A települési anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör járási szintre helyezendő. Az anyakönyvvezető beépülésével a járási hivatal szervezeti rendjébe egyszerűbbé és gyorsabbá válna az anyakönyvi ügyintézés, és az anyakönyvi felügyeletgyakorlás.

Az anyakönyvi joganyag fejlődésének áttekintését és a szervezeti rendre vonatkozó hatályos joganyagból levont következtetések alapján az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör járási szintre helyezése kapcsán a következő tézist fogalmazom meg:

T4: Az anyakönyvvezetői hatáskör nem helyezhető át járási szintre. Az anyakönyvvezető beépülése a járási hivatal szervezeti rendjébe minimális pozitív hatással lenne az anyakönyvezési tevékenységre. A kormányablakok egyablakos ügyintézési pontokként integrálhatók lennének az anyakönyvi eljárások lefolytatásába, azonban ezen integráció nélkül is megvalósítható, hogy az anyakönyvvezető járási szintre kerülne. A fővárosi és megyei kormányhivatal felügyeletgyakorlása mindössze a személyesen végzendő ellenőrzések tekintetében egyszerűsödne. Emellett továbbra is szükséges lenne az anyakönyvvezető jelenléte a településeken is, hiszen a feladatainak egy része (házasságkötés, BÉT létesítés, ügyfélfogadás, családi rendezvényeken részvétel) a településhez köti.

A **T4** tézis meghatározásához áttekintettem az anyakönyvi joganyag szervezeti rendre vonatkozó hatályos és hatályon kívül helyezett rendelkezéseit. A szervezeti rend fejlődési tendenciáit az anyakönyvvezető vonatkozásában 1895. október 1-jétől napjainkig, időrendi sorrendben a „2.4. Az állami anyakönyvezés története” c. alfejezetben összegeztem.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T4** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.1. Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az anyakönyvvezetői hatáskör a **települési önkormányzat** államigazgatási feladat- és hatásköre. A járási hivatalok a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének többségét átvették, ezért felmerülhet kérdésként az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör esetében is a járási hivatal feladat- és hatáskörébe utalás. Az anyakönyvezés járási szintre emelése álláspontom szerint minimális előnnyel járna, az alábbi szempontok figyelembevételével.

Az EAK rendszer bevezetésével sokat egyszerűsödött a **felügyeletgyakorlás**, hiszen az anyakönyvi felügyelő az anyakönyvvezetők munkáját az EAK rendszeren keresztül, távolról, saját irodájában ülve is ellenőrizni tudja. Az anyakönyvvezetői hatáskör járási hivatalba integrálása mindössze annyi előnnyel jár, hogy az időszakonként, településeken személyes jelenléttel végzendő felügyeletgyakorlást csak a járási hivatal székhelytelepülésén kell ellátnia a szakmai felügyeletet gyakorló fővárosi és megyei kormányhivatalnak.

A **kormányablakok** egyablakos ügyintézési pontokként integrálhatóvá válnak az anyakönyvi eljárások lefolytatásába. Az anyakönyvi eljárások azon részeit, többségében a kérelemfelvételt, illetve az EAK rendszerben szereplő anyakönyvi eseményekről az anyakönyvi kivonat kiállítását a kormányablakok országos illetékességgel el tudják látni. A kormányablakok **integrálását** akkor is érdemes lenne megvalósítani, ha az anyakönyvvezetői feladat- és hatáskör marad települési szinten.

A hatáskör áthelyezésekor figyelembe kell venni azt is, hogy az anyakönyvvezetőnek vannak olyan feladatai, amelyek megkívánják a jelenlétét az adott településen. Például a házasságkötésnél és BÉT létesítésnél közreműködés, valamint az ügyfélfogadás. Ezen feladatok ellátásához települési szinten hivatali helyiségek biztosítása indokolt.

A hatásköráthelyezéssel egyidejűleg az 1895. október 1-je óta keletkezett alapiratok és papír alapú anyakönyvek járási hivatalba történő áthelyezését is célszerű lenne megoldani.

Mindezen szempontok figyelembevételével, **az anyakönyvvezetői hatáskör járási szintre helyezését** nem tartom kellően megalapozottnak. A járási szintre helyezés nem hordoz magában annyi előnyt, amiért érdemes lenne az 1895. október 1-je óta fennálló anyakönyvvezetői szervezeti rendet átszervezni.

rH2.2: Az arányos és racionalizált munkaterhelés célkitűzésének jegyében az anyakönyvi igazgatásban érintett miniszterek (belügyminiszter, miniszterelnökséget vezető miniszter, külpolitikáért felelős miniszter) feladat- és hatásköre is megérett a reformra.

Az anyakönyvi joganyag fejlődésének áttekintését és a szervezeti rendre vonatkozó hatályos joganyagból levont következtetések alapján az anyakönyvi igazgatásban érintett miniszterek feladat- és hatásköri reformja kapcsán a következő téziseket fogalmazom meg:

T5: A szakmai irányítás és az EAK rendszer működtetése szorosan összefüggő feladatok, hiszen a szakmai elvárásnak megfelelő anyakönyvezési műveleteket végre kell tudni hajtani az elektronikus rendszerben. A legegyszerűbb és a legátláthatóbb megoldás a szakmai irányítás és a nyilvántartás adatkezelése esetében a hatáskörök összevonása, és egy miniszter hatáskörébe utalása lenne.

A **T5** tézis meghatározásához áttekintettem az anyakönyvi joganyag szervezeti rendre vonatkozó hatályos és hatályon kívül helyezett rendelkezéseit. A szervezeti rend fejlődési tendenciáit a szakmai irányító szerv és a nyilvántartó szerv vonatkozásában, időrendi sorrendben a „2.4. *Az állami anyakönyvezés története*” c. alfejezetben összegeztem.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T5** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.1. *Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az anyakönyvi igazgatás szakmai irányítását a **miniszterelnökséget vezető miniszter**, míg az anyakönyvi nyilvántartás adatkezelői feladatait a **belügyminiszter** látja el. A szakmai irányítási és adatkezelési tevékenységek szorosan összefüggő feladatok, amelyek külön miniszter feladat- és hatáskörébe utalásával nem biztosítható azok gyors és hatékony ellátása. A hatáskör címzettjeinek a jogszabályelőkészítés, a jogszabályvéleményezés, és azon szakmai állásfoglalások megalkotásakor, amelyek mindkét miniszter tevékenységét érinti, egyeztetniük kell. **Ha egy miniszter látná el ezen két feladatot, akkor egyszerűsödne és hatékonyabbá válna a feladatgyakorlás.** Álláspontom szerint önmagában az a tény, hogy az anyakönyvezés elektronikus nyilvántartásvezetéssé alakult, nem indokolja a miniszteri hatáskörök effajta megbontását, hiszen az informatikai szaktudást igénylő adatkezelési műveleteket úgyis az adatfeldolgozó végzi.

T6: A hivatásos konzuli tisztviselők anyakönyvezési tevékenysége feletti szakmai felügyeleti hatáskört javasolt a KKM-re ruházni, hiszen most is ellát a konzuli tevékenység feletti felügyeleti tevékenységet, továbbá az anyakönyvezési szakmai felügyelethez szükséges szaktudással is rendelkezik.

A **T6** tézis meghatározásához áttekintettem az anyakönyvi joganyag szervezeti rendre vonatkozó hatályos és hatályon kívül helyezett rendelkezéseit. A szervezeti rend fejlődési tendenciáit a külképviseletek, illetve a KKM vonatkozásában 1895.

október 1-jétől napjainkig, időrendi sorrendben a „2.4. Az állami anyakönyvezés története” c. alfejezetben összegeztem.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T6** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.1. Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendjének fejlődése” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

A külképviseletek a KKM önálló szervezeti egységei. A KKM Konzuli és Állampolgársági Főosztálya koordinációs feladatai körében már most is **koordinálja a külképviseletek anyakönyvezéssel kapcsolatos tevékenységét**, emellett a konzuli tevékenység vonatkozásában felügyeleti tevékenységet is végez a külképviseletek felett. A KKM ezen főosztálya rendelkezik az anyakönyvezési **szakmai felügyelethez szükséges szaktudással** is, hiszen maga a KKM is **végez anyakönyvi igazgatási tevékenységet**, például anyakönyvi kivonat kiállítását.

A KKM anyakönyvezési szakmai felügyeleti hatáskörgyakorlásával csökkenne a BFKH munkaterhe és a külképviseletekhez legközelebb álló minisztérium gyakorolná a felügyeletet.

A szakmai felügyelet keretében átruházandó a külképviseletek és a KKM kormánytisztviselőinek **EAK rendszerbeli jogosultságainak kezelése** is. Jelenleg a BM feladata ezen felhasználók jogosultságkezelése. Mivel ezen felhasználókat egyszer a KKM-es rendszerek vonatkozásában már a KKM nyilvántartásba veszi, ugyanezen feladatot az EAK rendszer vonatkozásában is el tudná végezni.

Az rH2.1 részhipotézist T4 tézis nem igazolta, ezért jelen részhipotézist elvettem. Az rH2.2 részhipotézist a T5-T6 tézisek igazolták.

H3: Az E-ügyintézési tv.-ben megfogalmazott követelményeknek az anyakönyvi eljárások a hatályos szabályozás értelmében nem felelnek meg.

rH3.1: Az elektronikus ügyintézés vonatkozásában, az At. 15. §-a korlátozza az ügyfelet az őt megillető elektronikus ügyintézéshez való jogának gyakorlásában. Az E-ügyintézési tv. elektronikus kapcsolattartási, nyilvántartásokkal szemben támasztott automatikus információátadási kötelezettségeknek meg nem felelve az EAK rendszer adatforrás szervei, az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv postai úton tesznek eleget adattovábbítási kötelezettségeiknek.

rH3.2: Annak ellenére, hogy az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakítása már megtörtént, az anyakönyvi eljárásokban továbbra is a papír alapú ügyintézési eszközök alkalmazása van számottevő többségben. Az EAK rendszer egy hibrid megoldás az elektronikus ügyintézés tekintetében, mivel az elektronikus ügyintézési lehetőségek köre fokozatosan bővül az EAK rendszer fejlődésével párhuzamosan, ugyanakkor még mindig domináns a papír alapú ügyintézés.

Az rH3.1 és az rH3.2 részhipotéziseket a következőkben megfogalmazott tézisekkel együttesen igazolom.

Az anyakönyvi, az elektronikus ügyintézésre vonatkozó joganyag, szakirodalom áttekintését és a mindezekből levont következtetések alapján a következő téziseket fogalmazom meg:

T7: Az adatforrás szervek az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott követelményeknek, így az elektronikus kapcsolattartási, a nyilvántartásokkal szemben támasztott automatikus információátadási kötelezettségeknek meg nem felelve postai úton tesznek eleget bejelentési/értesítési kötelezettségeiknek. Az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv az adattovábbítási kötelezettségét ugyanezen elektronikus ügyintézési követelmények figyelmen kívül hagyásával postai úton teljesíti. A jogellenes állapotot véleményem szerint az alábbi megoldási alternatívákkal lehet helyreállítani:

- rendszerkapcsolat kiépítése,
- közvetlen hozzáférés biztosítása az EAK rendszerhez,
- értesítés küldése a hivatali tárhelyre.

A **T7** tézis meghatározásához a „4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere” c. mellékletekben a hatályos, illetve a 2021-ben hatályba lépő rendelkezéseket alapul véve, táblázat, folyamatábra, ábra formátumban összefoglaltam az EAK rendszer hozzáférési rendszerét; anyakönyvi eseményenként bemutattam az adatforrás szerv bejelentésének/értesítésének, illetve az anyakönyvvezető által teljesítendő adattovábbításoknak a rendjét; a fennálló, illetve 2021-ben kialakítandó rendszerkapcsolatokat; és az EAK adatforrásait.

Az „5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése” c. mellékletben a hatályos szabályozás elemzésével összegyűjtöttem, hogy milyen anyakönyvi eljárások vannak. Minden egyes eljárás esetében jelöltem, hogy jelenleg az adatforrás szerv a

bejelentési/értesítési kötelezettségének milyen módon tesz eleget, emellett javaslatot tettem a rendszerkapcsolat kialakítására.

Az egyes adatforrás szervek bejelentési/értesítési kötelezettségeit a „3.3.3. Az EAK rendszer adatforrásai” c. alfejezetben mutattam be.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T7** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „3.2. Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben”, a „3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez”, a „3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban” c. alfejezetekben.

Az alfejezetekben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

A más szerv bejelentésére/értesítésére induló anyakönyvi eljárások közül az **élve születés** és a **haláleset** bejelentése tekintetében 2021. február 1-jétől megvalósul az automatikus információátadás útján történő elektronikus bejelentés. Az összes többi – ide nem értve az EAK-SZL rendszerkapcsolatot – az „5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése” c. mellékletben szereplő esetben az adatforrás szerv a bejelentési/értesítési kötelezettségének papír alapon, postai úton tesz eleget.

Az EAK rendszer adatforrás szervei, az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv mind **elektronikus ügyintézés biztosító szervek**. Tehát ezen szervek kötelesek az elektronikus kapcsolattartásra, továbbá elektronikus információs rendszereiket úgy kialakítani, hogy alkalmas legyen **informatikai együttműködésre**. Álláspontom szerint ezen törvényi kötelezettségnek minél hamarabb meg kellene felelnie az adatforrás szervek által teljesített bejelentéseknek/értesítéseknek, illetve az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv által végzett adattovábbításoknak. A jelenlegi jogellenes állapotot a következő megoldásokkal lehet megszüntetni:

- rendszerkapcsolat kiépítése,
- közvetlen hozzáférés biztosítása az EAK rendszerhez,
- értesítés küldése a hivatali tárhelyre.

A rendszerkapcsolatok bővítésével az adattovábbítás mindkét iránya, tehát az EAK rendszer adatforrás szervei, valamint az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv által jelenleg papír alapon teljesített, postai úton megküldött adattovábbítások elektronikus útra terelhetők. A rendszerkapcsolatok bővítésére vonatkozó példák a „3.7.2. Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez” c. alfejezetben találhatók.

A rendszerkapcsolatok kiépítése mellett, szükséges az At.-ban definiálni egy újabb hozzáférési típust azon **adatforrás szerveknek**, amelyek esetében nem megoldható a

rendszerkapcsolat. A **közvetlen hozzáférésre** jogosultakhoz hasonlóan az adatforrás szerv is elérné az EAK rendszert **adatátadás céljából**.

Amennyiben az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv által **az értesítendő szerv** nyilvántartásával nem megoldható a rendszerkapcsolat kiépítése, akkor az értesítendő szerv **hivatali tárhelyére** küldendő az értesítés az EAK rendszerből.

T8: Az E-ügyintézési tv. értelmében Magyarországon az ügyfelet megilleti az elektronikus ügyintézéshez való jog. Az At. azonban – néhány kivételtől eltekintve – kizárja, hogy a hatóság az anyakönyvi eljárásban elektronikus úton tartson kapcsolatot az ügyféllel. Az előbb említett elektronikus ügyintézési alapelvet figyelembe véve indokoltnak tartom az At. módosítását. Generális jelleggel megállapítható, hogy azon eljárások esetében, ahol engedélyezett a kérelmek postai úton történő benyújtása, ott engedélyezendő az elektronikus út is. A személyes megjelenéssel járó eljáráskezdeményezést kizárólag azon eljárások esetében kell megtartani, amelyek esetében a személyes jelenlét indokolt a jogszerűség biztosítása, és a visszaélések megakadályozása érdekében. Az elektronikus ügyintézés kiépítése mellett kialakítandó az elektronikus ügyintézés modellje is.

A **T8** tézis meghatározásához a „*4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere, II. Anyakönyvi események és a kapcsolódó adattovábbítások*” alpontjában folyamatábrával szemléltem anyakönyvi eseményenként az ügyfél szerepét az egyes eljárásokban. Mivel az ügyfél egyben adatforrása is az EAK-nak, ezért a melléklet „*IV. Az EAK adatforrásai*” alpontjában szereplő ábrán az ügyfelet is elhelyeztem az adatforrások körében.

Az „*5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése*” c. mellékletben a hatályos szabályozás elemzésével összegyűjtöttem, hogy milyen anyakönyvi eljárások vannak. Minden egyes eljárás esetében jelöltem, hogy jelenleg az ügyfél a bejelentési kötelezettségének, kérelme előterjesztésének milyen módon tehet eleget, emellett anyakönyvi eljárásonként jelöltem, hogy melyek esetében valósítható meg az elektronikus ügyintézés kialakítása.

Mindezen forrásokra támaszkodva végeztem el a **T8** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „*3.2. Az IKT technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben*”, a „*3.3. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez*”, a „*3.4. Elektronikus ügyintézés az anyakönyvi igazgatásban*” c. alfejezetekben.

Az alfejezetekben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az E-ügyintézési tv. 3. § (1) bekezdése értelmében Magyarországon az ügyfelet megilleti az elektronikus ügyintézéshez való jog. Az At. 15. §-a szerint az anyakönyvi eljárásban főszabály szerint a hatóság nem tart elektronikus úton kapcsolatot az ügyféllel. Ez alól kivételt képez a tájékoztatás, illetve az anyakönyvi okirat és a névváltozási okiratmásolat írásbelinek minősülő elektronikus úton kérelmezése. Az előbb említett elektronikus ügyintézési alapelvet figyelembe véve indokoltnak tartom az At. 15. §-ának minél több olyan anyakönyvi eljárással történő kiegészítését, amelyek esetében az ügyfél választhat az elektronikus és a hagyományos ügyintézési alternatíva között.

Az anyakönyvi eljárásokként tett javaslatokat az „5. sz. melléklet - *Az anyakönyvi eljárások áttekintése*” c. melléklet, a javaslataim bővebb kifejtését és indokolását a „3.4.2.2. *Ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások*” c. alfejezet tartalmazza.

Generális jelleggel megállapítható, hogy azon eljárások esetében, ahol engedélyezett a kérelmek **postai úton történő** benyújtása, ott engedélyezendő az elektronikus út is. **A személyes megjelenéssel járó** eljáráskezdeményezést kizárólag azon eljárások esetében célszerű megtartani, amelyek esetében a bejelentés, a nyilatkozattétel, az okiratok hiteles csatolása elektronikus úton nem biztosítható, továbbá a visszaélések elkerülése végett indokolt az ügyfél személyes megjelenésének fenntartása.

Kiépítendő az anyakönyvi eljárások **SZÜF-re alapozott** elektronikus ügyintézési modellje. Az **ügyintézési modellnek** meg kell felelnie azon követelményeknek, amelyekkel kiválthatók a papír alapon, postai úton, vagy – bizonyos esetekben – a személyes megjelenéssel benyújtott kérelmek. A SZÜF-ön keresztüli ügyintézéshez biztosítandók az alábbi feltételek, ellenőrzések:

- a személyazonosság ellenőrzése,
- hiteles okiratok csatolása,
- a SZÜF-ön keresztül továbbítandó bejelentés/kérelem ellenőrzése,
- az illetékfizetés, és
- a bejelentés/kérelem továbbítása az EAK rendszernek.

T9: Az E-ügyintézési tv. által támasztott elvárások figyelembevételével szükséges kialakítani az elektronikus döntésközlést, amelynek alapidokumentuma az elektronikus anyakönyvi közokirat. Az elektronikus anyakönyvi közokirat az EAK rendszerben

előállítandó elektronikus közokirat, amely megfelel a Pp. által nevesített legszigorúbb hitelesítési követelményeknek. Ezen okirattípus bevezetése lehetőséget biztosít az automatikus döntéshozatali eljárásra az egyszerű megítélésű kivonatkiállítási eljárásokban.

A **T9** tézis meghatározásához a magyar és az osztrák joganyag és szakirodalom alapján az elektronikus ügyintézés szabályait, az osztrák anyakönyvezés adattovábbításra vonatkozó rendelkezéseit tekintetem át.

Mindezen forrásra támaszkodva végeztem el a **T9** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „3.4.2.3. *Döntés közlése elektronikus úton az anyakönyvi eljárásban*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az E-ügyintézési tv. által támasztott elvárások figyelembevételével indokolt a **papírközpontú döntésközlési rendet** felülvizsgálni. Az anyakönyvi eljárásban – a rendszerkapcsolatokat ide nem értve – nincs elektronikus döntésközlés.

A papír alapú anyakönyvi közokiratot az EAK rendszerben lehet kiállítani. Az anyakönyvi közokirat elektronikus változatának kiállítását is az EAK rendszer végezné.

Az elektronikus anyakönyvi okiratok bevezetésénél figyelembe kell venni, hogy az anyakönyvi kivonat és a névváltoztatási okirat biztonsági okmány. Az anyakönyvi közokiratok megfelelő biztonsági szintű kiállítása a legszigorúbb hitelesítési szabályok alkalmazásával oldható meg. **Általános jelleggel**, valamennyi anyakönyvi közokiratok esetében a dokumentumhitelesítés során minősített elektronikus aláírást, minősített bélyegzőt, és minősített időbélyegzőt indokolt elhelyezni a kiállított elektronikus anyakönyvi közokiraton a kormányzati hitelesítési szolgáltatás SZEÜSZ alkalmazásával. Amennyiben szükséges az egyes anyakönyvi közokiratok hitelesítési rendje közötti differenciálás aszerint, hogy **biztonsági okmány-e** az adott közokirat, akkor a fentebb említett szigorúbb hitelesítési rend kizárólag az anyakönyvi kivonat és a névváltoztatási okirat esetében alkalmazandó. Az anyakönyvi hatósági bizonyítvány és a névváltoztatási okiratmásolat, továbbá az anyakönyvi kivonathoz utólag kiállított többnyelvű formanyomtatvány esetében elegendő a fokozott biztonságú elektronikus aláírás, a fokozott biztonságú bélyegző és a fokozott biztonságú időbélyegző alkalmazása.

Az elektronikus anyakönyvi közokirat bevezetésével lehetőség nyílna az **automatikus döntéshozatali eljárásra** az ügyfél kérelmére induló kivonatkiállítási

eljárásokban. Az automatikus döntéshozatal az egyszerű megítélésű, jelen esetben az EAK rendszerben szereplő anyakönyvi adattartalom igazolására anyakönyvi kivonat kiállítása ügyekben alkalmazható, ha az Ákr. 40. §-a szerinti feltételek fennállnak.

Ezen döntéshozatali mód bevezetésével **azonnal lefolytatható az anyakönyvi eljárás, kiállítható és kézbesíthető az anyakönyvi kivonat.**

T10: Az EAK szolgáltatóképességének növeléséhez elkerülhetetlen a papír alapú anyakönyvek és a papír alapú alapiratok digitalizálása. Digitalizálás nélkül az elektronikus ügyintézés teljes körű megvalósítása, a munkateher arányos elosztása és a határidők csökkentése elképzelhetetlen.

A **T10** tézis meghatározásához a „3. sz. melléklet - *Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítése*” c. mellékletben táblázatba foglaltam a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe rögzítési kötelezettségének eseteit, és a bejegyzési kötelezettségek At. szerinti határidejét.

Ezen forrásra támaszkodva végeztem el a **T10** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „2.5.3. *Az anyakönyvi igazgatás eljárási rendjének fejlődése*”, a „3.3.3. *Az EAK rendszer adatforrásai*”, a „3.7.2. *Következtetések a „Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez” c. alfejezethez*”, és a „3.4.2.2. *Ügyfél bejelentésére/kérelmére induló eljárások*” c. alfejezetekben.

Az alfejezetekben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

A nyilvántartás **szolgáltatóképességek növelése** érdekében az EAK rendszer fejlődésének következő mérföldköve a papír alapú anyakönyvek és az alapiratok digitalizálása. Digitalizálás nélkül elképzelhetetlen az elektronikus ügyintézés teljes körű megvalósítása, a munkateher arányos elosztása és a határidők csökkentése.

A digitalizálásnak köszönhetően az adattovábbítások gyorsabban teljesíthetők, hiszen a digitalizált bejegyzés adattartalmának EAK rendszerbe történő rögzítését követően azonnal teljesíthető az adattovábbítás.

A digitalizálás megnyitja a lehetőséget **új elektronikus ügyintézési lehetőségekre**, ezáltal pedig bővíteni lehet az elektronikusan kezdeményezhető anyakönyvi eljárások körét (anyakönyvi hatósági bizonyítvány kérelmezése, családi név korrekciója, házassági névviselési forma módosítása).

A digitalizálás eredményeképpen **az anyakönyv kutathatóságát** elektronikus felületen is elérhetővé lehet tenni az ügyfelek számára, az anyakönyvvezetőnél vagy a levéltárban személyesen történő papír alapú kutatás mellett.

A digitalizálással **csökkenthető az ügyintézők munkaterhe**, mivel a digitalizált anyakönyv adattartalma országosan elérhetővé válik a feladat- és hatáskörrel rendelkező szervek és személyek számára. A papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések rögzítését nemcsak a nyilvántartó anyakönyvvezető, hanem országos illetékességgel bármely anyakönyvvezetésre feljogosított szerv el tudja végezni.

Az At. 57. § – 59/A. §-ai szerinti, a papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések EAK rendszerbe történő rögzítésére vonatkozó kötelezettségek átlagos 120 napos **határideje** is jelentősen csökkenthető, mivel a digitalizálását követően a bejegyzések rögzítése kevesebb időráfordítást igényel.

H3 hipotézist a T7-T10 tézisek igazolták.

H4: Az elektronikus nyilvántartások korában a tömegesen vezetett személyi nyilvántartások adatinkonzisztenciát eredményeznek. Elérkezett az idő a nyilvántartások konszolidálására.

rH4.1: Az anyakönyv elektronikus nyilvántartássá alakításának köszönhetően már semmi nem indokolja, hogy két személyi alapnyilvántartás legyen, hasonló nyilvántartási adattartalommal. A két személyi alapnyilvántartás egy nyilvántartási rendszerbe integrálandó.

Az anyakönyv és az SZL viszonyrendszerének a magyar és az uniós joganyagra, stratégiai dokumentumokra alapozottan elvégzett elemzése, a mindezekből levont következtetések alapján a következő tézist fogalmazom meg:

T11: A SZAZ, a lakcím, és a személyazonosító igazolvány adataitól eltekintve az SZL által nyilvántartott adatokat az anyakönyv elsődleges információforrásként tartalmazza. Az IKT eszközök nyújtotta lehetőségeket kihasználva az EAK és az SZL egy nyilvántartási rendszerbe integrálandó, létrehozva az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszert. A két nyilvántartás egy nyilvántartási rendszer alrendszerévé válik. Az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása önálló nyilvántartási alrendszerévé, a személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerévé alakul. Kizárólag ezen alrendszer nyilvántartási adattartalma lenne azon személyi adatkör, amely jelenleg mind az EAK, mind az SZL nyilvántartási adattartalmát képezi.

A **T11** tézis meghatározásához a javasolt nyilvántartási rendszert a „6. sz. melléklet - Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer felépítése” c. mellékletben

ábrázoltam. A tézis alátámasztásához felhasznált követelményeket részletesen az „1.5. *A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények*” c. alfejezetben mutattam be. A tézis meghatározásához a javasolt kapcsolatrendszert a „3.7.4. *Következtetések „Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezethez*” c. alfejezetben foglaltam össze.

Ezen forrásokra, a releváns joganyagra, a stratégiai dokumentumokra, és a szakirodalomra támaszkodva végeztem el a **T11** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „3.6. *Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

Az anyakönyv elektronikus adatbázissá alakítása óta eltelt évek tapasztalatai, az elektronikus nyilvántartásvezetéssel szemben támasztott elvárások, illetve az IKT eszközök nyújtotta lehetőségek tükrében az EAK és az SZL rendszer jelenlegi viszonyrendszere az adat- és folyamatredundanciák felszámolása, az egyszeri regisztráció és az adattakarékosság elvének teljes körű alkalmazása, a nyilvántartások konszolidációja jegyében az alábbiak szerint megreformálandó.

Az EAK és az SZL egy nyilvántartási rendszerbe integrálandó, létrehozva az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszert. Ezen alapnyilvántartási rendszer a nyilvántartás, a szervezeti rend, és az eljárási rend aspektusából az alábbiak szerint foglalható össze.

A nyilvántartást tekintve az EAK és az SZL együttesen képezi az **elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszert**. Az elektronikus anyakönyv **személyazonosító adatok nyilvántartása** önálló nyilvántartási alrendszeré, a személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerévé alakul. Kizárólag ezen alrendszer nyilvántartási adattartalma lesz azon személyi adatkör, amely jelenleg mind az EAK, mind az SZL nyilvántartási adattartalmát képezi. A személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerébe adat anyakönyvi vagy SZL nyilvántartási eljárás keretében kerülhet. Az alrendszer adattartalmát képező anyakönyvi adatokat kizárólag anyakönyvi eljárásban lehet módosítani. Ugyanezen szabály érvényesül az alrendszer adattartalmát képező SZL eljárási adatokra is.

Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer alrendszerének bemutatását a „3.7.4.2. *Az EAK és az SZL rendszerek viszonyrendszerének továbbfejlesztése*” c. alfejezet tartalmazza.

A **szervezeti rend oldaláról** vizsgálva az alapnyilvántartási rendszert, az EAK és az SZL vezetésében érintett szervek feladat- és hatáskörének különválasztását az integrációt követően is indokoltnak tartom, ide nem értve a nyilvántartás adatkezelőjét és adatfeldolgozóját, mivel az EAK és az SZL adatkezelője és adatfeldolgozója már most is megegyezik.

A hatályos hatásköri szabályrendszer – az EAK rendszer vonatkozásában a dolgozatban megfogalmazott T4 tézissel együttesen értelmezve – megfelelő és szükséges az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer működtetéséhez, hiszen a párhuzamos nyilvántartásvezetéstől eltekintve az anyakönyvi eljárások, illetve a lakcím és a SZIG ügyek lefolytatása, továbbá az eltérő személyi hatály továbbra is indokolja az egyes nyilvántartási alrendszerek vezetésére jogosítottak eltérő hatásköri rendjének fenntartását.

Az eljárási rend, azon belül az adattovábbítás tekintetében az alapnyilvántartási rendszer vegyes adattovábbítási rendet alkalmazna. A vegyes megoldással megtartható az EAK rendszer **anyakönyvi okirattípus**, illetve az **SZL adatcsoportok** szerinti adattovábbítási logikája. Ha az adattovábbítást igénylőnek az adott személyre vonatkozó, valamely adatcsoport szerinti adatokra van szüksége, akkor az adattovábbítást az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer eszerint végezné el. Az „*okiratiság elvének*” megfelelően, amennyiben az adatigénylő szervnek a személyi adatok olyan körére van szüksége, amely az anyakönyvi bejegyzés kivonat adattartalmával, vagy adott személy teljes anyakönyvi bejegyzés történetével igazolható, akkor az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer ezen adattovábbítási módot alkalmazva szolgáltat adatot.

rH4.2: Azon személyi alapadatok vonatkozásában, amelyek a személyi alapnyilvántartások mellett a személyi szaknyilvántartások adattartalmát is képezik, létrehozandó egy közös nyilvántartásrész, amelyhez a személyi alapnyilvántartások, és a személyi szaknyilvántartások is hozzáférnek.

Az anyakönyv, az SZL és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszerének a magyar és az uniós joganyagra, stratégiai dokumentumokra alapozottan elvégzett elemzése, a mindezekből levont következtetések alapján a következő tézist fogalmazom meg:

T12: A szaknyilvántartások személyi alapadatainak (természetes személyazonosító adatok, lakcím) elsődleges adatforrása az EAK, illetve az SZL. Az

IKT eszközök nyújtotta lehetőségeket kihasználva, azon adatok vonatkozásában, amelyek mind az személyi alap-, mind a személyi szaknyilvántartások adattartalmát képezik létrehozandó egy közös nyilvántartásrész. A közös nyilvántartásrész kialakításának előfeltétele, hogy az EAK és az SZL rendszer integrációja megvalósuljon. Az alapnyilvántartások konszolidációját követően kialakítandó a rendszerkapcsolat a személyi szaknyilvántartások és a T11 tézisben nevesített személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszere között.

A **T12** tézis meghatározásához a javasolt kapcsolatrendszert a „3.7.5. Következtetések „Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezethez” c. alfejezetben foglaltam össze. A tézis alátámasztásához felhasznált követelményeket részletesen az „1.5. A nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények” c. alfejezetben mutattam be.

Ezen forrásokra, a releváns joganyagra, a stratégiai dokumentumokra, a szakirodalomra, a „3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere”, és a „3.7.4. Következtetések „Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere” c. alfejezethez” c. alfejezetekben leírtakra támaszkodva végeztem el a **T12** tézis meghatározásához szükséges elemzést a „3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere” c. alfejezetben.

Az alfejezetben ismertetettek alapján jelen tézis indokolása:

A T12 tézis előfeltételei:

- a T11 tézis megvalósulása, zökkenőmentes működése;
- a személyi szaknyilvántartások és az EAK, illetve az SZL között kiépült rendszerkapcsolat; továbbá,
- hogy az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszere tartalmazza azon személyi alapadatokat, amelyekre az egyes személyi szaknyilvántartásoknak az eljárásaik során szükségük lehet.

Az előfeltételek teljesülését követően módosítható a személyi szaknyilvántartások **nyilvántartási** logikája. Az egyes szaknyilvántartásokban szereplő anyakönyvi és SZL adatokat, amelyek az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerében is megtalálhatók **rendszerkapcsolat útján megvalósuló közvetlen hozzáféréssel** a személyi szaknyilvántartások is elérnék. Ennek köszönhetően az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerében

megtalálható adatokat a szaknyilvántartásoknak nem kellene nyilvántartaniuk, mindössze a szakterületspecifikus adatok bejegyzésére, illetve az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer hatálya alá nem tartozó személyek esetében valamennyi releváns személyi adat rögzítésére szűkülne a nyilvántartásvezetési feladat.

Az eljárási rendet tekintve továbbra is adattovábbítás, mégpedig automatikus információátadás útján férne hozzá a személyi szaknyilvántartás azon adatokhoz, amelyek nem képezik részét az említett alrendszernek. Az adattovábbítást az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer adattovábbítási alrendszere a T11 tézisben ismertetett módon teljesítené.

H4 hipotézist a T11-T12 tézisek igazolták.

Konklúzió

Végezetül a dolgozat „*Az értekezés célkitűzései, hipotézisei*” c. alfejezetében kitűzött céljaim megvalósulását ellenőrzöm. Jelen fejezetben tehát már nem célom a dolgozat egyes fejezeteiben szereplő következtetések újbóli megismétlése.

A dolgozatom legfontosabb célkitűzéséhez a hipotézisek igazolásához, a tézisek meghatározásához az 1-3. fejezetekben elvégeztem a szükséges elemzéseket.

Az „*1. Alapvetések*” c. fejezetben meghatároztam a nyilvántartás, az állami nyilvántartás, a közigazgatási nyilvántartás, az egyes közigazgatási nyilvántartástípusok (alapnyilvántartás, szaknyilvántartás, országos nyilvántartás, technikai nyilvántartás, belső nyilvántartás), közhitelesség fogalmát, jellemzőit. Elhelyeztem az anyakönyvet a személyi nyilvántartások rendszerében, röviden bemutattam a személyi nyilvántartásokat, amelyek viszonyrendszerét az anyakönyvvel a „*3.5. Az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere*”, és a „*3.6. Az anyakönyv és a személyi szaknyilvántartások viszonyrendszere*” c. alfejezetekben elemeztem. Összegyűjtöttem és rendszereztem a nyilvántartásokkal szemben támasztott követelményeket, amelyekre alapozottan vizsgáltam meg a személyi nyilvántartások viszonyrendszerét az előbb említett alfejezetekben.

A „*2. Az anyakönyvi igazgatás története*” c. fejezetben meghatároztam az anyakönyv fogalmát, majd áttekintettem az anyakönyvezés történetét az ókortól napjainkig. A történeti változások vizsgálatakor a magyarországi állami anyakönyvezés mérföldköveire helyeztem a hangsúlyt, amelyet a szervezeti rend, a nyilvántartás, és az eljárási rend oldaláról alaposan át is tekintettem.

A „*3. Az elektronikus anyakönyvezés helye és szerepe a magyar közigazgatásban*” c. fejezetben az IKT eszközök, az elektronikus ügyintézés és az anyakönyv kapcsolatát elemeztem az alábbi aspektusokból:

- az IKT technológiák megjelenése és alkalmazása az anyakönyvi igazgatásban,
- az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének hozzáférési struktúrája,
- az elektronikus ügyintézés alkalmazása az anyakönyvi eljárásokban,
- az anyakönyv és a személyi nyilvántartások kapcsolatrendszere.

Ezen fejezetekben és a kapcsolódó mellékletekben szereplő kutatási munka eredményeképpen a „*4. Hipotézisek igazolása, tézisek meghatározása*” c. fejezetben

elvégeztem a hipotézisek igazolását, tézisekkel történő alátámasztását, illetve egy esetben elvettem a hipotézist.

A **dolgozatom másik célkitűzése volt** olyan javaslatok, megoldások megfogalmazása, amelyekkel javítható, fejleszthető az elektronikus anyakönyvezés. Ezen célkitűzésnek megfelelően a javaslataim az alábbi javítási, fejlesztési hatást gyakorolják az elektronikus anyakönyvezésre, az anyakönyvi igazgatásra:

1. a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményeinek megfelelő joganyag;
2. arányos, átlátható munkamegosztás a szervezeti renden belül;
3. ügyintézési határidő csökkentése;
4. ügyfélbarát anyakönyvi eljárások;
5. papírmentes ügyintézés;
6. az E-ügyintézési tv. által támasztott követelményeknek megfelelő, az elektronikus ügyintézés lehetőséget kihasználó anyakönyvi eljárási rend;
7. adat- és folyamatredundanciák felszámolása;
8. a személyi nyilvántartások konszolidációja.

Ad. 1. A jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményeinek megfelelő joganyag

Az At., az Ar., és a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r. módosítására tett javaslataimat a jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus technikai követelményeinek figyelembevételével fogalmaztam meg. Ahogy azt már korábban is kifejtettem, fontosnak tartom a jogi normák megalkotásakor a szakszerűség, az érthetőség (egyszerűség, pontosság), az áttekinthetőség, és az anyakönyvezési hagyományok megőrzésének biztosítását. A jogalkotás ezen követelményeinek érvényre juttatásával garantálható a jogbiztonság.

Ad. 2. Arányos, átlátható munkamegosztás a szervezeti renden belül

Az arányos és az átlátható munkamegosztás célkitűzésének érvényesülése érdekében megvizsgáltam az anyakönyvi igazgatás hatályos feladat- és hatásköri rendszerét, a szervezeti rend változásait 1895. október 1-jétől napjainkig. A szervezeti rend a célkitűzés érvényre juttatása érdekében még továbbfejlesztésre szorul leginkább az anyakönyvi igazgatásban érintett miniszterek közötti munkamegosztás tekintetében, amelyre a dolgozatban javaslatot is tettem.

Ad. 3. Ügyintézési határidő csökkentése

Az anyakönyvi eljárások ügyintézési határideje, illetve valamennyi további határidő csökkentésének egyetlen eszköze az elektronikus ügyintézés, az IKT eszközök nyújtotta lehetőségek széleskörű alkalmazása. Mindössze az elektronikusan kezdeményezhető anyakönyvi eljárások körének bővítésével és az anyakönyvek digitalizálásával számottevően csökkenthetők a jelenlegi eljárási határidők.

Ad. 4. Ügyfélbarát anyakönyvi eljárások

A dolgozatban felvázolt elektronikus ügyintézési modell bevezetésével megvalósulna az ügyfélbarát ügyintézés, biztosítottá válna a leggyakoribb anyakönyvi eljárások elektronikus kezdeményezése, csökkenne az ügyintézési határidő, a hatóság a döntését – az esetek többségében az anyakönyvi kivonatot – elektronikus okiratként közölné az ügyféllel.

Ad. 5. Papírmentes ügyintézés

A papírmentes ügyintézés alapfeltétele, hogy az anyakönyvi igazgatás iratkezelése átálljon az elektronikus iratkezelésre, megvalósuljon az anyakönyvek digitalizációja, illetve a javasolt elektronikus ügyintézési modell, amely garantálja, hogy az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv mind az ügyfelekkel, mind az EAK rendszer adatforrás szerveivel, illetve az értesítendő szervekkel elektronikusan tart kapcsolatot.

Ad. 6. Az E-ügyintézési tv. által támasztott követelményeknek megfelelő, az elektronikus ügyintézés lehetőséget kihasználó anyakönyvi eljárási rend

Jelen esetben is az elektronikus ügyintézési modell koncepciójának teljes körű érvényre jutása jelentené az E-ügyintézési tv. által támasztott követelményeknek megfelelő, az elektronikus ügyintézés lehetőséget kihasználó anyakönyvi eljárási rend megvalósulását. A javasolt anyakönyvi eljárási rendben az értesítés/bejelentés/kérelem elektronikus úton érkezik meg az illetékességgel rendelkező anyakönyvvezetőhöz, anyakönyvi szervhez; az EAK rendszer segítségével a bejegyzett anyakönyvi eseményről, adatváltozásról a döntést elektronikus úton közli az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv az ügyféllel, továbbá az értesítendő szervekkel.

Ad. 7. Adat- és folyamatredundanciák felszámolása

Az anyakönyv és az SZL, továbbá a személyi alapnyilvántartások és a személyi szaknyilvántartások viszonyában fennálló adat- és folyamatredundanciák felszámolhatóvá válnak az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer kialakításával. Az anyakönyv és az SZL vonatkozásában minden esetben a közös személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszere tartalmazná az alapvető személyi adatokat, míg a személyi szaknyilvántartások vonatkozásában csak akkor, ha az adott személy az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer személyi hatálya alá is tartozik. Ezen megoldás megszünteti a redundáns nyilvántartásvezetést.

Ad. 8. A személyi nyilvántartások konszolidációja

Az Ad. 7. pontban kifejtettek igazolják a személyi nyilvántartások konszolidációját is, hiszen az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer kialakításával megszűnik a személyi nyilvántartások párhuzamos adatkezelése.

A végső célom olyan javaslatok, megoldások megfogalmazása volt, amelyek megfelelnek az egyszerűség, az átláthatóság, és a fokozatosság elvének. A cél megvalósulását bizonyítja, hogy a javaslataim kidolgozásakor olyan megoldásokat választottam, amelyek igazodnak az anyakönyvezési hagyományokhoz, ugyanakkor megfelelnek a modern kor elvárásainak is. Szem előtt tartottam az ügyféli érdekeket azért, hogy az ügyfelek egyszerűbben, gyorsabban hozzáférjenek az anyakönyvi adataikhoz, tudjanak anyakönyvi eljárást kezdeményezni. Fontosnak tartottam az egyszeri regisztráció elvének érvényre juttatását, a bonyolult személyi nyilvántartási kapcsolatrendszer egyszerűsítését. A megfogalmazott javaslatokat nem egyszerre, hanem lépésenként tanácsoltam bevezetni, ezáltal biztosítva, hogy az egyes lépések tapasztalataira építkezve kerüljenek az újabb és újabb mérföldkövek bevezetésre.

Összegésképpen megállapítható, hogy „*Az értekezés célkitűzései, hipotézisei*” c. alfejezetben kitűzött céljaimat megvalósítottam, a megfogalmazott hipotéziseim igazolását elvégeztem.

IRODALOMJEGYZÉK

A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISTERIUM (1906)

A Magyar Királyi Belügyministerium (1906): *Az állami anyakönyvvezetők hivatalos kézikönyve*. Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság.

A PALLAS NAGY LEXIKONA (1896)

A PALLAS NAGY LEXIKONA (1896). Az összes ismeretek enciklopédiája XIII. kötet. Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság.

Anyakönyvi rendszerek I. (1894)

Anyakönyvi rendszerek I. (1894). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 12. évf. 29. sz. 3-4.

Anyakönyvi rendszerek II. (1894)

Anyakönyvi rendszerek II. (1894). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 12. évf. 30. sz. 2-3.

Anyakönyvi rendszerek III. (1894)

Anyakönyvi rendszerek III. (1894). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 12. évf. 31. sz. 2-3.

Anyakönyvi rendszerek IV. (1894)

Anyakönyvi rendszerek IV. (1894). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 12. évf. 32. sz. 2-3.

Az anyakönyvezési rendeletről (1890)

Az anyakönyvezési rendeletről (1890). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 8. évf. 49. sz. 3-4.

Az állami anyakönyvvezetés szervezése (1895)

Az állami anyakönyvvezetés szervezése (1895). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 13. évf. 9. sz. 2-3.

Állami anyakönyvi intézményünk (1906)

Állami anyakönyvi intézményünk (1906). *Magyar Közigazgatás, Közigazgatási hetilap*, 24. évf. 47. sz. 1-2.

ÁRVAY (2019)

ÁRVAY Viktor György (2019): *Az adatvédelmi incidens*. Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem.

ÁRVAY – BALOGH – BUZÁS – ESZTERI – HACKSPACHER – KISS – MAJSA –RÉVÉSZ (2018)

ÁRVAY Viktor – BALOGH Gyöngyi – BUZÁS Péter – ESZTERI Dániel – HACKSPACHER Andrea – KISS Ernő – MAJSA Ágnes – RÉVÉSZ Balázs (2018): *Az új általános európai adatvédelmi szabályozás és az adatkezelői kötelezettségek*. NKE.

BABÓ (1948)

BABÓ Szilárd (1948): *A hatályos anyakönyvi, házassági és vallásügyi jogszabályok (Az idevonatkozó összes törvények, rendeletek, valamint az érdekelt minisztériumok fontosabb elvi jelentőségű határozatai)*. Budapest, Hernádi Árpád Adó-, Illetékügyi és Közigazgatási Szakkönyvkiadó.

BABÓ (1992/1)

BABÓ Szilárd (1992): *Anyakönyvi, házassági és vallásügyi jogszabályok 1895. január 1-től 1952. december 31-ig*. (Hatályon kívül helyezve). Budapest, Szemimpex Kiadó.

BABÓ (1992/2)

BABÓ Szilárd (1992): *Az anyakönyvi igazgatással kapcsolatos jogszabályok gyűjteménye 1953. január 1-től – 1963. december 31-ig*. /Hatályon kívül helyezve/. Budapest, Szemimpex Kiadó.

BACSÓ F. – MIKOS – SZABÓ – NÉMETHY – SZABÓKY (1947)

BACSÓ Ferenc – MIKOS Ferenc – SZABÓ Imre – NÉMETHY László – SZABÓKY Jenő (1947): *Két év hatályos jogszabályai. 1945-1946*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

BACSÓ J. (1979)

BACSÓ Jenő (1979): Az anyakönyvi jogszabályok korszerűsítése. *Állam és igazgatás*, 29. évf. 1. sz. 1-11.

BACSÓ J. – SZILÁGYI (1965)

BACSÓ Jenő – SZILÁGYI László (1965): *Anyakönyvi ügyintézés*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

BAILER – KUTSCHER (2016)

BAILER, Eleonore – KUTSCHER, Norbert (2016): Einführung des Zentralen Personenstandsregisters und des Zentralen Staatsbürgerschaftsregisters in Österreich. *Das Standesamt (StAZ)*, 69. évf. 4. sz. 103-106.

BALOGH – BÍRÓ – DEÁK – KOVÁCS – TÖMÖSI (2019)

BALOGH Gyöngyi – BÍRÓ János – DEÁK Ferenc – KOVÁCS Melinda – TÖMÖSI Ramóna (2019): *Az adatvédelmi jog alapelvei, fogalmai, szereplői, profilalkotás, a személyes adatok különleges kategóriái; bűnügyi személyes adatok*. NKE.

BARANYI – HOMOKI – KOVÁCS A. (2018)

BARANYI Bertold – HOMOKI Péter – KOVÁCS A. Tamás (2018): ASZALÓS Dániel szerk.: *Magyarúzat az elektronikus ügyintézésről*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary.

BARTA – VESZPRÉMI (2019)

BARTA – VESZPRÉMI (2019): Az egyablakos ügyintézés szegmensei. *Új Magyar Közigazgatás*, 12. évf. 2. sz. 66-75.

BENCSEK (2014)

BENCSEK András (2014): Az állami alapnyilvántartások: Az anyakönyvi igazgatás és a népesség-nyilvántartás. In BENCSEK András szerk.: *Közigazgatási jog. Különös rész I.* (VI. fejezet) Budapest – Pécs, Dialóg Campus. 107–124.

BENCSEK (2018/1)

BENCSEK András (2018): A közszolgálati jogviszony létesítéséről. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 3. sz. 152-167.

BENCSIK (2018/2)

BENCSIK András (2018): Az állami alapnyilvántartások: az anyakönyvi igazgatás és a néesség-nyilvántartás. In BENCSIK András – RÓZSÁS Eszter szerk.: *Közigazgatási jog. Különös rész.* (VIII. fejezet) Budapest – Pécs, Dialóg Campus. 173–189.

BENCSIK (2019)

BENCSIK András (2019): Az ügyfél jogorvoslathoz való jogának biztosítása mint a közszolgálati tisztviselők kötelezettsége. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 4. sz. 4-21.

BERÉNYI (1984)

BERÉNYI Sándor (1984): Az államigazgatási aktus. In BECK György – CZÉH György szerk.: *Magyar államigazgatási jog. Általános rész.* (15. fejezet) Budapest, BM Könyvkiadó. 573-614.

BERKES J. – GARADNAI – VISZKET (2008)

BERKES József – GARADNAI Zoltán – VISZKET Zoltán (2008): A „mormon” mikrofilmzés története a Magyar Országos Levéltár filmtárában, 1956-1963. *Levéltári Közlemények*, 79. évf. 5-63.

BERKES L. (2013)

BERKES Lilla (2013): A lakcímnnyilvántartás rendszerének vizsgálatáról szóló ombudsmani jelentés választásokkal összefüggő megállapításai. In CSERNY Ákos – TÉGLÁSI András szerk.: *Tanulmányok a választási eljárás aktuális kérdéseiről.* Budapest, Fama Zrt. – Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt. 15-37.

BERZSENYI – ZÁMBÓ (2019)

BERZSENYI Dániel – ZÁMBÓ Nóra (2019): *Incidensmenedzsment. Éves továbbképzés az elektronikus információs rendszerek védelméért felelős vezető számára 2017.* Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

BÓDY (1995)

BÓDY Andrea (1995): Az anyakönyvi igazgatás története. *Magyar közigazgatás*, 45. évf. 5. sz. 292-300.

BOROS – HOFFMAN – POLLÁK – BEKECS – SZAMEK – SZEGEDI – VÉRTESY (2019)

BOROS Anita – HOFFMAN István – POLLÁK Kitti – BEKECS Andrea – SZAMEK Gabriella – SZEGEDI László – VÉRTESY László (2019): FAZEKAS János szerk.: *A közigazgatási hatósági eljárás általános szabályai az Ákr. szerint*. NKE.

BOROS – PATYI (2012)

BOROS Anita – PATYI András (2012): Hatóság és a szakhatóság az eljárásban (általános rendelkezések). In PATYI András szerk.: *Hatósági eljárásjog a közigazgatásban*. (IV. fejezet) Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó. 141-198.

BOTOS (1995)

BOTOS János (1995): *100 éves az állami anyakönyvvezetés (1895-1995)*. BM Kiadó.

BRANDSTÄTTER (2015)

BRANDSTÄTTER, Dunja (2015): Zentrales Personenstandsregister – Tipps für die Praxis; Zuständigkeit der Personenstandsbehörden in Österreich. *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 69. évf. 3. sz. 139-141.

BUDAI (2016)

BUDAI Balázs Benjámín (2016): *E-közigazgatás az ügyfélszolgálatban*. NKE.

BUDAI (2020)

BUDAI Balázs (2020): *Az e-közigazgatás fogalma, jogi és stratégiai keretei*. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Közigazgatási Továbbképzési Intézet.

BUDAI – GERENCSÉR – VESZPRÉMI (2018)

BUDAI Balázs – GERENCSÉR Balázs Szabolcs – VESZPRÉMI Bernadett (2018): A digitális kor hazai közigazgatási specifikumai. In PATYI András szerk.: *Institutiones administrationis. A magyar közigazgatás és közigazgatási jog általános tanai X. kötet*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.

CSÁKI (2008)

CSÁKI Gyula Balázs (2008): Kérdésfeltevések az e-közigazgatás fogalmának meghatározása körében. *Infokommunikáció és jog*, 5. évf. 7. sz. 277-280.

CSÁKI-HATALOVICS – CZÉKMANN (2019)

CSÁKI-HATALOVICS Gyula – CZÉKMANN Zsolt (2019): Az elektronikus közigazgatás fogalma. In CZÉKMANN Zsolt szerk.: *Infokommunikációs jog*. (1. fejezet) Budapest, Dialóg Campus. 15-23.

CSERÉP (2013)

CSERÉP Attila (2013): A szabálysértési nyilvántartási rendszer. In NÉMETH Lajos szerk.: *Kommentár a szabálysértési törvényhez. Kommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez*. (IV. Rész) Budapest, Wolters Kluwer. 245-272.

CZÉKMANN (2008)

Czékmann Zsolt (2008): *Gondolattörödékek az E-közigazgatás fogalmáról*. In TORMA András szerk.: *Ünnepi tanulmányok Prof. Dr. Kalas Tibor egyetemi tanár oktatói munkásságának tiszteletére*. Miskolc, Z-Press Kiadó. 87-93.

DOBOS (2014)

DOBOS Csilla (2014): *Nyelv és jog*. Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó.

DOLENECZ (1893)

DOLENECZ József (1893): *Az anyakönyvek államosítása*. Különlenyomat a Jogi Szemle folyóiratból. Budapest, Grill.

DOLENECZ (1905)

DOLENECZ József (1905): *Az új anyakönyvi törvény*. Budapest, Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár kiadása.

DRINÓCZI – PETRÉTEI (2004)

DRINÓCZI Tímea – PETRÉTEI József (2004): *Jogalkotástan*. Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.

Elektronikus anyakönyvi nyilvántartás megvalósítása (2013)

Elektronikus anyakönyvi nyilvántartás megvalósítása (2013). Budapest, Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala.

FÁBIÁN (2006)

FÁBIÁN Adrián (2006): Gondolatok a Ket. elektronikus ügyintézésre vonatkozó szabályairól. *Infokommunikáció és jog*, 3. évf. 13. sz. 4-6.

FÁBIÁN (2013)

FÁBIÁN Adrián (2013): Járások az átalakuló területi közigazgatásban: érvek és remények. *Új Magyar Közigazgatás*, 6. évf. 4. sz. 32-34.

FÁBIÁN – BENCSIK (2014)

FÁBIÁN Adrián – BENCSIK András (2014): Régi és új szereplők a területi államigazgatásban: járási hivatalok és kormányablakok. *Új Magyar Közigazgatás*, 7. évf. 2. sz. 20-24.

FÁBIÁN – HOFFMAN (2014)

FÁBIÁN Adrián – HOFFMAN István (2014): Az államigazgatási területi és helyi szervei: kormányhivatalok, járási intézmények. Budapest, NKE.

FARAGÓ (2011)

FARAGÓ Tamás (2011): *Bevezetés a történeti demográfiába: I. kötet*. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem.

FEKETE (2013)

FEKETE Géza (2013): A magyar közigazgatás és az emberek új találkozási pontja: a járási hivatal. In CSEFKÓ Ferenc szerk.: *Pécsi Közigazgatás-tudományi Közlemények 5. A közigazgatás és az emberek* (Tanulmánykötet). Pécs, A Jövő Közigazgatásáért Alapítvány. 291-302.

FRITZ STURM (1992/1)

FRITZ STURM, Lausanne (1992): Das Personenstandsrecht, ein geschichtlicher Rückblick 1. Teil. *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 2. sz. 14-15.

FRITZ STURM (1992/2)

FRITZ STURM, Lausanne (1992): Das Personenstandsrecht, ein geschichtlicher Rückblick 2. Teil. *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 3. sz. 20-24.

FRITZ STURM (1992/3)

FRITZ STURM, Lausanne (1992): Das Personenstandsrecht, ein geschichtlicher Rückblick 3. Teil. *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 4. sz. 27-31.

GERENCSÉR – BERKES L. (2014)

GERENCSÉR Balázs Szabolcs – BERKES Lilla (2014): Rendszert a rendszerekben! – avagy gondolatok a nyilvántartások rendszertanáról. *Új magyar közigazgatás*, 7. évf. 4. sz. 23-31.

GROSINGER (2009)

GROSINGER, Walter (2009): Zentrales Personenstandsregister – Personenstandsgesetz; Stand. *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 63. évf. 1. sz. 8-10.

GYERGYÁK (2005)

GYERGYÁK Ferenc (2005): Elektronikus ügyintézés és hatósági szolgáltatás szabályai a Ket.-ben. *Magyar közigazgatás*, 55. évf. 2. sz. 77-88.

HARGITAI (2005)

HARGITAI József (2005): *Jogi fogalomtár*. Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó.

HEGEDŰS (2011)

HEGEDŰS Andrea (2011): Eligazodás az élettársi kapcsolat különféle változatainak útvesztőjében. *Acta Universitatis Szegediensis. Forum. Acta Juridica et Politica*, 1. évf. 2. sz. 95-108.

HEGYESI (2019)

HEGYESI Zoltán (2019): A járási hivatalok helye és szerepe az államigazgatási feladatok ellátásában. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 1. sz. 4–21.

HERGER (1999)

HERGER Csabáné (1999): Az államegyháziság után. Az állam és az egyházak kapcsolata 1848-49-ben. *Jogtudományi Közlöny*, 54. évf. 3. sz. 101-110.

HERGER (2006)

HERGER Csabáné (2006): *A nővételtől az állami anyakönyvvezetőig. A magyar házassági köteléki jog és az európai modellek.* Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.

HINGHOFER – SZALKAY (2013)

HINGHOFER – SZALKAY, Dagmar (2013): Zentrales Personenstandsregister und Zentrales Staatsbürgerschaftsregister. E-Government für Bürger und Behörden im Personenstands- und Staatsbürgerschaftswesen. *SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*, 1. sz. 55-62.

HOFFMAN (2013)

HOFFMAN István (2013): Az átruházott államigazgatási feladat- és hatáskörök szabályozása Magyarországon – nemzetközi kitekintéssel. *Közjogi Szemle*, 6. évf. 2. sz. 19-24.

HORVÁTH F. (1983)

HORVÁTH Ferenc (1983): *Anyakönyvi igazgatás. Kézikönyv az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló jogszabályok alkalmazásához.* Népszava Lap- és Könyvkiadó.

HORVÁTH I. (2002)

HORVÁTH Imre (2002): *Közigazgatási szervezés- és vezetéstan.* Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó.

IMRE (2006)

IMRE Miklós (2006): A közigazgatás szerepe a gazdaság irányításában. In BOROS Anita szerk.: *Közjogi tanulmányok Lőrincz Lajos 70. születésnapja tiszteletére.* Budapest, Corvinus Egyetem – Károli Gáspár Református Egyetem – Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet. 161-166.

IMRE (2009)

IMRE Miklós (2009): Az állam és a közigazgatás gazdasági szerepe és feladatai. In VEREBÉLYI Imre – IMRE Miklós szerk.: *Jobb közigazgatás helyben járás és visszafejlődés helyett*. Budapest, Századvég Kiadó. 28-36.

IMRE (2010)

IMRE Miklós (2010): A közigazgatás társadalmi rendeltetése; „Pro Publico Bono”. In GELLÉN Márton – HOSSZÚ Hortenzia szerk.: *Államszerep válság idején. Magyar Zoltán emlékkötet*. Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 63-70.

IMRE (2016)

IMRE Miklós (2016): A közigazgatás kapcsolata a gazdasággal, az államszocializmus és a rendszerváltoztatás gazdasági-gazdaságirányítási átalakulásai Lőrincz Lajos munkásságának tükrében. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 3. sz. 152-173.

IMRE (2020)

IMRE Miklós (2020): A gazdasági igazgatás átalakulása, jövőbeni feladatai. In IMRE Miklós – MIKÓ Zoltán – LENTNER Csaba – KRISTÓ Katalin – KOVÁCS Éva Margit – BOROS Anita: *Közigazgatási szakvizsga. Gazdasági Igazgatás*. Nemzeti Közszerződési Egyetem, Közigazgatási Továbbképzési Intézet. 6-16.

JOGI LEXIKON (2009)

JOGI LEXIKON (2009). Szerk. LAMM Vanda, Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.

JÓRI – SOÓS – BÁRTFAI – HÁRI (2018)

JÓRI András – SOÓS Andrea Klára – BÁRTFAI Zsolt – HÁRI Anita (2018): JÓRI András szerk.: *A GDPR magyarázata*. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

JÓZSA (2019)

JÓZSA FÁBIÁN (2019): A hatóság az eljárásban. In PATYI András szerk.: *Institutiones administrationis. A magyar közigazgatás és közigazgatási jog általános tanai VI. kötet. A közigazgatási hatósági eljárásjog jogintézményei.* (II. fejezet) Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 39-127.

KAMPIS GY. (1963)

KAMPIS György (1963): *Telekkönyvi jog.* Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

KAMPIS J. (1898)

KAMPIS János (1898): *Az állami anyakönyvvezetés összes szabályainak rendszeres gyűjteménye.* Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság.

KÁRPÁTI (2010)

KÁRPÁTI Orsolya (2010): Gondolatok az elektronikus közigazgatásról. In SMUK Péter szerk.: *Az állam és jog alapvető értékei 1. kötet. Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola Konferenciája.* Győr, Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 179-187.

KÁRPÁTI (2018/1)

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Az elektronikus anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf. 4.sz. 30-37.

KÁRPÁTI (2018/2)

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Az infokommunikációs technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben. *Infokommunikáció és Jog*, 15. évf. 71. sz. 71-77.

KÁRPÁTI (2018/3)

KÁRPÁTI Orsolya (2018): A papíralapú állami anyakönyvezés története Magyarországon. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 4. sz. 56–75.

KÁRPÁTI (2018/4)

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Nyilvántartások a közigazgatásban; nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények a XXI. században. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf. 1. sz. pp. 8-15.

KÁRPÁTI (2019/1)

KÁRPÁTI Orsolya (2019): Az osztrák anyakönyvi igazgatás. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 3. sz. 94–111.

KÁRPÁTI (2019/2)

KÁRPÁTI Orsolya (2019): Nyilvántartások. In CZÉKMANN Zsolt szerk.: *Infokommunikációs jog*. (14. fejezet) Budapest, Dialóg Campus. 305-319.

KÁRPÁTI (2020)

KÁRPÁTI Orsolya (2020): A lakosság nyilvántartása. In NYITRAI Péter szerk.: *Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog Különös rész*. Miskolc, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 106-133.

KÉKI (2013)

KÉKI Zoltán (2013): A jegyző szerepe az államigazgatásban a járások megalakulása után. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2. sz. 59-64.

KISFALUDI (2003)

KISFALUDI András (2003): Mitől közhiteles a közhiteles nyilvántartás? *Gazdaság és jog*, 11. évf. 7-8. sz. 3-15.

KÓBOR (2011)

KÓBOR Gyula (2011): Az állami nyilvántartások vázlatos története. In FÁBIÁN Adrián – RÓZSÁS Eszter szerk.: *Közigazgatási jog. Különös rész*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 273-277.

KOVACSICS (1976)

KOVACSICS József (1976): Az informatika és a munkaszervezés. *Belügyi szemle*, 14. évf. 8. sz. 43-53.

KOVACSICS (1983)

KOVACSICS József (1983): Az államigazgatási informatika főbb eredményei és problémái. *Magyar jog*, 30. évf. 6 sz. 527-534.

LADIK (1941)

LADIK Gusztáv (1941): *Tételes közigazgatási jogunk alaptanai*. Budapest, magánkiadás.

LAKATOS (2012)

LAKATOS Andor (2012): Anyakönyvek digitalizálásának tapasztalatai Kalocsán. *Turul*, 85. évf. 1. füzet 33-35.

LAMPÉRT (2012)

LAMPÉRT Bernadett (2012): *Bevezetés az anyakönyvi igazgatásba. Segédlet az anyakönyvi szakvizsgára felkészítő tanfolyam résztvevőinek*. Telki, SL és Társa Bt.

LÁSZLÓFI (2002)

LÁSZLÓFI Pál (2002): Közhiteles nyilvántartásaink állapotáról. *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis III.*, 247-261.

LÁSZLÓFI (2005)

LÁSZLÓFI Pál (2005): Rekodifikáció és a közhiteles nyilvántartások. *Collega*, 9. évf. 2. sz. 170-174.

LEITL-STAUDINGER (2011)

LEITL-STAUDINGER, Barbara (2011): *Besonderes Verwaltungsrecht. Lehrbuch*. Linz, proLIBRIS Verlag.

LUKÁCS (1895)

LUKÁCS György (1895): *Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk magyarázata*. Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvény-társaság.

MAGYAR JOGI LEXIKON (1904)

MAGYAR JOGI LEXIKON (1904). V. kötet, Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság.

MAGYARY (1942)

MAGYARY Zoltán (1942): *Magyar közigazgatás - A közigazgatás szerepe a XX. sz. államában. A magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje.* Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

MÁMAI KISS (1944)

MÁMAI KISS István (1944): A közigazgatási Adattárak. *Magyar Közigazgatástudományi Intézet*, 42. sz.

MAYR - ROHM (2014)

MAYR, Stefan – ROHM, Maria (2014): Personenstandrecht. In HOLOUBEK, Michael – MADNER, Verena – PAUER, Karl szerk.: *Recht und Verwaltung in Wien. Handbuch für Wissenschaft und Praxis.* Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung. 212-217.

MIKULIK (1885)

MIKULIK József (1885): Az anyakönyvek. *Jogtudományi Közlöny*, 20. évf. 11. sz. 85-86.

MUHA – KRASZNAY (2018)

MUHA Lajos – KRASZNAY Csaba (2018): *Az elektronikus információs rendszerek biztonságának menedzselése.* NKE.

NEMESLAKI (2017)

NEMESLAKI András (2017): Digitális jövő: technológiai nézőpont. *Új Magyar Közigazgatás*, 10. évf. 1. sz. 13-21.

NEMESLAKI – SASVÁRI (2014)

NEMESLAKI András – SASVÁRI Péter (2014): Az információbiztonság-tudatosság empirikus vizsgálata a magyar üzleti és közszférában. *Infokommunikáció és jog*, 11. évf. 4. sz. 169-177.

NYITRAI (2013)

NYITRAI Péter (2013): Az állami alapnyilvántartások. In LAPSÁNSZKY András szerk.: *Közigazgatási jog: Fejezetek szakigazgatásaink köréből*. Budapest, CompLex Wolters Kluwer. 95-134.

NYITRAI – CZÉKMANN – KÁRPÁTI (2017)

NYITRAI Péter – CZÉKMANN Zsolt – KÁRPÁTI Orsolya (2017): *Adatbázisok és nyilvántartások, szakrendszerek a közigazgatásban*. E-learning tananyag, Budapest, Nemzeti Közszoigálati Egyetem.

OGRIS (1977)

OGRIS, Werner (1977): *Personenstandsrecht einschließlich der dazugehörenden internationalen Abkommen sowie der namensrechtlichen und sonstigen einschlägigen Bestimmungen. Mit Erlässen und Entscheidungen sowie erläuternden Bemerkungen und Schrifttumshinweisen*. Wien, Druck und Verlag der Österreichischen Staatsdruckerei.

OTTLIK (1911)

OTTLIK Géza (1911): Anyakönyvi ügy. In TÉRFI Gyula szerk.: *Magyar közigazgatási törvények Grill-féle kiadása. Vallásügy. Házassági jog*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

PAULOVICS (2006)

PAULOVICS Anita (2006): Joghatóság, hatáskör, illetékesség, hallgatás, jogsegély. In KALAS Tibor szerk.: *Közigazgatási jog 2. Magyar közigazgatási jog. Általános rész II.* (II. rész. 5. pont) 53-71.

PÉTER (2003)

PÉTER Orsolya Márta (2003): „Professio liberorum”. Az anyakönyvi nyilvántartás előképei a klasszikus római jogban? *Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, Tomus XXI. 1. sz. 193-209.

PÉTERFALVI – RÉVÉSZ – SZALAI (2013)

PÉTERFALVI Attila – RÉVÉSZ Balázs – SZALAI András (2013): A közigazgatás adatkezelő tevékenysége. In TEMESI István szerk.: *A közigazgatás funkciói és működése*. (VII. fejezet) Budapest, Nemzeti Közszerzési és Tankönyv Kiadó Zrt. 265-290.

POLYÁK (2003)

POLYÁK Gábor (2003): Az elektronikus közigazgatás néhány szabályozási kérdése. *Magyar közigazgatás*, 53. évf. 7. sz. 405-412.

POMOGYI (2008)

POMOGYI László (2008): *Magyar alkotmány- és jogtörténeti kézikönyvtár*. Budapest, Mérték Kiadó Kft.

REISZ T. (2012/1)

REISZ T. Csaba (2012): Mandl Sándorné visszaemlékezése a mormon mikrofilmezési akcióra (Forrásközlés). *Turul*, 85. évf. 1. füzet 36-40.

REISZ T. (2014)

REISZ T. Csaba (2014): Az állami anyakönyvek kutatásának jogi keretei. *Turul*, 87. évf. 1. füzet 1-13.

RÉVAI NAGY LEXIKONA (1989)

RÉVAI NAGY LEXIKONA (1989). Az ismeretek enciklopédiája I. kötet. Budapest, Babits Kiadó.

RÉVAI NAGY LEXIKONA (1993)

RÉVAI NAGY LEXIKONA (1993). Az ismeretek enciklopédiája XII., XIV. kötet. Budapest, Babits Kiadó.

RÉVÉSZ T. (2013)

RÉVÉSZ T. Mihály (2013): Az állami anyakönyvezés történetéhez. In MÁTHÉ Gábor, RÉVÉSZ T. Mihály szerk.: *Állam-, Egyház-, Jogtörténeti Magyarázatok. Ünnepi tanulmányok Rácz Lajos Tiszteletére 65. születésnapja alkalmából*. Multiszolg Bt. 110-117.

SÁNTHA (2014)

SÁNTHA György (2014): Az első közigazgatási nyilvántartások In *A „hiteles helyektől” az elektronikus közigazgatásig, Mérföldkövek a hazai közigazgatás automatizálásának és a kormányzati számítástechnika kialakulásának történetében.* (2.6.2. fejezet) *Tanulmányok a magyar e-közigazgatásról*. Szeged, Primaware Kiadó. 45-49.

SÁRFFY (1941)

SÁRFFY Andor (1941): *Telekkönyvi rendtartás*. Budapest, a szerző kiadása.

SCHAUER (1947)

SCHAUER, Hans (1947): *Das österreichische Eheschließungs- und Personenstandsverzeichnungs-Recht. Ein Leitfaden für die Standesbeamten und ihre Aufsichtsbehörden*. Wien, Manzsche Verlagsbuchhandlung.

SZAMEL (1980)

SZAMEL Lajos (1980): Az államigazgatási eljárás. In SZAMEL Lajos szerk.: *Magyar államigazgatási jog. Általános rész*. Budapest, Tankönyvkiadó. (Harmadik cím, VI. fejezet) 356-447.

SZAMEL (1993)

SZAMEL Lajos (1993): A névviselés és a névváltoztatás, valamint anyakönyvezésük jogi szabályozásának történeti áttekintése. *Magyar közigazgatás*, 43. évf. 12. sz. 745-751.

SZEGŐ (1961)

SZEGŐ György (1961): Lehet-e az anyakönyvbe vérszerinti szülőként bejegyezni az örökbefogadót, ha az egyedülálló személy? *Magyar jog*, 8. évf. 11. sz. 504-507.

Személyi nyilvántartások története, nemzetközi kitekintés. (1992)

Személyi nyilvántartások története, nemzetközi kitekintés. (1992) *Magyar közigazgatás*, 42. évf. 3. sz. 161-168.

SZILÁGYI (1964)

SZILÁGYI László (1964): Az anyakönyvi eljárás új szabályozása. *Állam és igazgatás*, 14. évf. 2. sz. 167-174.

SZILVÁSY (2018)

SZILVÁSY György Péter (2018): *Jogszabályszerkesztési alapismeretek*. E-learning tananyag, Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem.

SZLADITS (1923)

SZLADITS Károly (1923): *Magyar telekkönyvi anyagi jog*. Budapest.

SZONTAGH (2017)

SZONTAGH Vilmos (2017): *A közigazgatási jogtudomány tankönyve. Jogtudományos alapvetés. Patyi András és Koi Gyula bevezető tanulmányával*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.

TARPAI (2020)

TARPAI Zoltán Tamás (2020): *Ügyviteli folyamatokat támogató rendszerek*. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Közigazgatási Továbbképzési Intézet.

TESCHNER (1988)

TESCHNER, Wolfgang (1988): 50 Jahre Standesämter in Österreich. Die Gemeinde als Personenstandsbehörde erster Instanz, *Österreichisches Standesamt (ÖStA)*, 12. sz. 109-114.

TISZA (2008)

TISZA Tibor (2008): A lakosság nyilvántartása. In NYITRAI Péter szerk.: *Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog. Különös rész.* (6. fejezet) Miskolc, Z-Press Kiadó. 113-144.

TORMA (2002)

TORMA András (2002): *Az információ jelentősége a (köz)igazgatásban*. Virtuóz Kiadó.

TORMA (2006)

TORMA András (2006): Az információs társadalom közigazgatási jogi alapkérdései. In FAZEKAS Marianna – FICZERE Lajos szerk.: *Magyar közigazgatási jog. Általános rész.* (XVII. fejezet) Budapest, Osiris Kiadó. 583-632.

TORMA (2008)

TORMA András (2008): Anyakönyvi igazgatás. In KILÉNYI Géza szerk.: *A közigazgatási jog nagy kézikönyve*. Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 1557-1591.

TORMA (2017)

TORMA András (2017): A közigazgatási informatika és az információs társadalom egyes kérdései. In BENCSIK András – HORVÁTH Csaba szerk.: *Demokrácia, Jogállam, Közigazgatás. Ünnepi tanulmányok Csefkó Ferenc 70. születésnapjára*. Pécs, Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesület. 281-290.

UGRÓCZKY (2004)

UGRÓCZKY Mária (2004): *Anyakönyvi igazgatás I.* Budapest, Unió.

UGRÓCZKY (2018)

UGRÓCZKY Mária (2018): *Anyakönyvi szakvizsga*. Telki, SL és Társa Bt.

VEREBICS (2004)

VEREBICS János (2004): Elektronikus kormányzat és jogi szabályozás. *Infokommunikáció és jog*, 1. évf. 1. sz. 5-13.

VESZPRÉMI (2018/1)

VESZPRÉMI Bernadett (2018): Az elektronikus ügyintézés terjedésének gátjai az állami feladatellátásban. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf. 1. sz. 63-75.

VESZPRÉMI (2018/2)

VESZPRÉMI Bernadett (2018): Az interoperabilitás kérdésének boncolgatása a közigazgatásban. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2. sz. 174–187.

VIDA (1998)

VIDA István (1998): Jogszabályszerkesztés. In SZÉP György szerk.: *A jogszabályok előkészítése*. (IV. rész) Budapest, Kódexpress Kiadó. 87-130.

VIRÁG (2013)

VIRÁG Rudolf (2013): A kormányprogram végrehajtása a területi államigazgatásban. *Új Magyar Közigazgatás*, 6. évf. 1. sz. 24-28.

WALTER – MAYER (1981)

WALTER, Robert – MAYER, Heinz (1981): *Grundriß des Besonderen Verwaltungsrechts*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.

ZEYRINGER (1984)

ZEYRINGER, Walter (1984): Die Organisation des Personenstandswesens in Österreich. *Das Standesamt (StAZ)*, 37. évf. 9. sz. 233-242.

ZEYRINGER – ENT – STORMANN (1986)

ZEYRINGER, Walter – ENT, Herbert – STORMANN, Michael (1986): *Das österreichische Personenstandsrecht: Personenstandsgesetz, Personenstandsverordnung, Dienstanweisung samt den einschlägigen Vorschriften des Verfassungsrechts, Verwaltungsrechts, Bürgerlichen Rechts einschließlich Verfahrensrechts, sowie des zwischenstaatlichen Personenstandsrechts mit ausführlichen Erläuterungen*. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.

Z. KARVALICS (2014)

Z. KARVALICS László (2014): Előszó. In *A „hiteles helyektől” az elektronikus közigazgatásig, Mérföldkövek a hazai közigazgatás automatizálásának és a kormányzati számítástechnika kialakulásának történetében*. (1. fejezet) Tanulmányok a magyar e-közigazgatásról. Szeged, Primaware Kiadó. 9-14.

JOGANYAGJEGYZÉK

- Az egyházi anyakönyveknek másod példányban a törvényhatóságok levéltárába helyezéséről s ott leendő őrzéséről szóló 1827. évi XXIII. törvénycikk
- A magyar nyelvről szóló 1840. évi VI. törvénycikk
- A véderőről szóló 1868. évi XL. törvénycikk
- A nemzetiségi egyenjogúság tárgyában kiadott 1868. évi XLIV. törvénycikk
- A svájcki szövetséggel 1875. évi december 7-én a letelepedések iránt kötött államszerződés becikkelyezéséről szóló 1876. évi XVII. törvénycikk
- A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. évi XX. törvénycikk
- A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről rendelkező 1878. évi V. törvénycikk
- A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról tárgyában kiadott 1879. évi XL. törvénycikk
- A Szerbiával 1881. évi május 6-án Bécsben a szerződő államok polgárainak hagyatékai körüli eljárás szabályozása, a gyámság vagy gondnokság ideiglenes rendezése és a polgári állapotra vonatkozó okiratok közlése iránt kötött államszerződés becikkelyezése tárgyában kiadott 1882. évi XXXIII. törvénycikk
- Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk
- 1895. évi 60.000 sz. belügyministeri utasítás az állami anyakönyvek vezetése tárgyában
- Az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. tc. módosításáról szóló 1904. évi XXXVI. törvénycikk
- 80.000/1906. B. M. számú rendelet: utasítás az állami anyakönyvek vezetése tárgyában
- A házasságon kívül született gyermek jogállásáról szóló 1946. évi XXIX. törvénycikk
- A községi illetőség megszüntetéséről szóló 1948. évi LXI. törvény
- Az Anyakönyvi Utasításnak a magyar állampolgárságról szóló 1948. évi LX. törvénycikk és a községi illetőség megszüntetéséről szóló 1948. évi LXI.

törvénycikk végrehajtásával kapcsolatban szükségessé vált módosítása és kiegészítése tárgyában szóló 800/1949. (I. 26.) BM rendelet

- Budapest főváros kerületeinek megállapításáról szóló 4349/1949. (XII. 20.) MT rendelet
- A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény
- Az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet
- Az anyakönyvekről szóló 1952. évi 19. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1963. évi 1. törvényerejű rendelet
- Az anyakönyvek vezetéséről és a házasságkötési eljárásról szóló 10/1955. (T.K. 42.) B.M. számú utasítás
- Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény
- A Magyar Köztársaság külképviseleti hatóságai előtt kötendő házasságokról szóló 1/1958. (X. 1.) BM-KüM rendelet
- Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet
- Az állami népesség-nyilvántartásról szóló 1974. évi 8. törvényerejű rendelet
- Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló 1963. évi 33. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1981. évi 5. törvényerejű rendelet
- Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet
- Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 2/1982. (VIII. 14.) MTTH rendelkezés
- Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény
- A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény
- A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény
- A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény
- A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény

- A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet
- A légitársaságokról szóló 1995. évi XCVII. törvény
- A személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény
- A biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet
- A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet
- A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet
- A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény
- A közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény
- Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 2002. évi XLV. törvény
- Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 6/2003. (III. 7.) BM rendelet
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- Egyes jogszabályok hatályon kívül helyezéséről szóló 105/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet
- A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény
- A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet

- A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény
- A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény
- A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény
- A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény végrehajtásáról szóló 113/2007. (V. 24.) Korm. rendelet
- A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet
- A földgazellátásról szóló 2008. évi XL. törvény
- Az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény
- A bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény
- A bünyügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünyügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény
- Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény
- A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet
- Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának vezetéséről, az abból történő adatszolgáltatás szabályairól, valamint az egyes kapcsolódó rendeletek módosításáról szóló 83/2009. (XII. 30.) IRM rendelet
- Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény
- A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény
- A nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény
- A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény

- A közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások adatfeldolgozásának biztosításáról szóló 38/2011. (III. 22.) Korm. rendelet
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
- A járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény
- Az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól szóló 2013. évi CCXX. törvény
- A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet
- A rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról szóló 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet
- A természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény
- Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény
- Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben meghatározott technológiai biztonsági, valamint a biztonságos információs eszközökre, termékekre, továbbá a biztonsági osztályba és biztonsági szintbe sorolásra vonatkozó követelményekről szóló 41/2015. (VII. 15.) BM rendelet
- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- A hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény
- Az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet
- Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény

- A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény
- Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény
- Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény
- Az anyakönyvi szakvizsgáról szóló 23/2017. (VIII. 7.) MvM rendelet
- Az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szervek eljárásáról és kijelöléséről, valamint az anyakönyvezéshez szükséges képesítési feltételekről szóló 174/2017. (VI. 30.) Korm. rendelet
- A hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény végrehajtásáról szóló 184/2017. (VII. 5.) Korm. rendelet
- Az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet
- A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény
- A Külgazdasági és Külügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2019. (III. 13.) KKM utasítás
- A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 360/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet
- A családok számára nyújtott támogatásokhoz és egyes élethelyzetekhez kapcsolódó eljárások egyszerűsítéséről szóló 1203/2019. (IV. 17.) Korm. határozat
- Az egyes élethelyzetekhez kapcsolódó eljárások egyszerűsítéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1716/2019. (XII. 17.) Korm. határozat
- A fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás

INDOKOLÁSOK

- Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk indokolása
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény indokolása
- Az egyes eljárások egyszerűsítése és elektronizálása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2019. évi CXVI. törvény végső előterjesztői indokolása

EURÓPAI UNIÓ JOGANYAGA

- Az Európai Parlament és a Tanács 2014. július 23-i 910/2014/EU Rendelete a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)
- Az Európai Unió és a Tanács (EU) 2016/1191 Rendelete egyes közokiratoknak az Európai Unión belüli bemutatására vonatkozó előírások egyszerűsítése révén a polgárok szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról

OSZTRÁK JOGANYAG

- E-Government-Gesetz 2004.
- Personenstandsgesetz 2013.
- Personenstandsgesetz-Durchführungsverordnung 2013.

STRATÉGIAI DOKUMENTOMOK

- Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0)
- Digitális megújulás cselekvési terv 2010 – 2014, Az infokommunikációs ágazat cselekvési terve a társadalom és a gazdaság megújulásáért
- Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020
- Nemzeti Infokommunikációs Stratégia

- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia [Brüsszel, 2017.3.23. COM(2017) 134 final] 2. sz. melléklet
- Az Európai Parlament és Tanács 2015/2240 határozata (2015. november 25.) az európai közigazgatások, üzleti vállalkozások és polgárok rendelkezésére álló interoperabilitási megoldásokra és közös keretekre vonatkozó programnak (ISA2 program) mint a közszféra korszerűsítése eszközének létrehozásáról

WEBOLDAL:

- https://szuf.magyarország.hu/szuf_fooldal#ugyleiras,0073d29c-9c41-4fa7-8f94-71b3b994154a (letöltés dátuma: 2020.11.09.)

TÉMAKÖRHÖZ KAPCSOLÓDÓ SAJÁT KÖZLEMÉNYEK LISTÁJA⁴⁶⁰

KÁRPÁTI Orsolya (2019): Nyilvántartások. In CZÉKMANN Zsolt szerk.: *Infokommunikációs jog*. (14. fejezet) Budapest, Dialóg Campus. 305-319.

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Nyilvántartások a közigazgatásban; nyilvántartásokkal szemben támasztott követelmények a XXI. században. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf. 1. sz. 8-15.

KÁRPÁTI Orsolya (2018): A papíralapú állami anyakönyvezés története Magyarországon. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 4. sz. 56–75.

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Az infokommunikációs technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben. *Infokommunikáció és Jog*, 15. évf. 71. sz. 71-77.

KÁRPÁTI Orsolya (2018): Az elektronikus anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás viszonyrendszere. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf. 4.sz. 30-37.

KÁRPÁTI Orsolya (2019): Az osztrák anyakönyvi igazgatás. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 3. sz. 94–111.

KÁRPÁTI Orsolya (2020): A lakosság nyilvántartása. In NYITRAI Péter szerk.: *Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog Különös rész*. Miskolc, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 106-133.

NYITRAI Péter – CZÉKMANN Zsolt – KÁRPÁTI Orsolya (2014, 2017): *Adatbázisok és nyilvántartások, szakrendszerek a közigazgatásban*. E-learning tananyag, Budapest, Nemzeti Közszoigalati Egyetem.

---

⁴⁶⁰ Jelen lista a publikációimat a dolgozat témájához igazodó fontossági sorrendben tartalmazza.

KÁRPÁTI Orsolya (2010): Gondolatok az elektronikus közigazgatásról. In SMUK Péter szerk.: *Az állam és jog alapvető értékei 1. kötet. Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola Konferenciája*. Győr, Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 179-187.

KÁRPÁTI Orsolya (2015): Az anyakönyvi okiratok elfogadhatósága az Európai Unióban. In PAULOVICS Anita szerk.: *Decem anni in Europaea Unione IV. Államtudományi tanulmányok*. Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó. 97-109.

KÁRPÁTI Orsolya (2009): Az anyakönyvezés múltja, jelene, jövője. In STIPTA István szerk.: *Doktoranduszok Fóruma. Miskolc, 2009. november 5.: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa*, Miskolc, Miskolci Egyetem Innovációs és Technológia Transzfer Centrum. 57-61.

KÁRPÁTI Orsolya (2010): Adatvédelemről általában; Adatvédelem az elektronikus anyakönyvben. In STIPTA István szerk.: *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium. Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai, Tomus 10*. Miskolc, Bíbor Kiadó. 135-151.

KÁRPÁTI Orsolya (2012): Le registre de l'etat civil concernant le mariage en France. In STIPTA István szerk.: *Doktoranduszok Fóruma. Miskolc, 2012. november 8.: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa*, Miskolc, Miskolci Egyetem Tudományszervezési és Nemzetközi Osztály. 99-103.

KÁRPÁTI Orsolya (2010): E-Government in Österreich. In STIPTA István szerk.: *Doktoranduszok Fóruma. Miskolc, 2010. november 10.: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa*, Miskolc, Miskolci Egyetem Innovációs és Technológia Transzfer Centrum. 49-53.

KÁRPÁTI Orsolya (2010): Nyilvántartások jelentősége a közigazgatásban. In P. SZABÓ Béla – SZEMESI Sándor szerk.: *Profectus in Litteris II. Előadások a 7. debreceni állam- és jogtudományi doktorandusz-konferencián 2010. május 21. Debrecen*, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Lícium-Art Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft. 163-170.

KÁRPÁTI Orsolya (2014): A lakosság nyilvántartása. In NYITRAI Péter szerk.: *Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog Különös rész.* Miskolc, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 124-149.

KÁRPÁTI Orsolya (2014): Gyermekvédelem és gyámügyi igazgatás. In NYITRAI Péter szerk.: *Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog Különös rész.* Miskolc, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 251-269.

KÁRPÁTI Orsolya (2011): Az Európai Közigazgatási Tér kialakulása (I. rész). In *Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridica et Politica*, Tomus XXIX. 1. sz. 229-246.

ÖSSZEGZÉS

A dolgozat az elektronikus anyakönyvezés magyar közigazgatásban elfoglalt helyének és szerepének vizsgálatáról szól.

A **dolgozatom legfontosabb célkitűzéséhez**, a hipotézisek igazolásához, a tézisek meghatározásához az 1-3. fejezetekben végeztem el a szükséges elemzéseket.

Először a **nyilvántartásokra**, különös tekintettel a **személyi (alap)nyilvántartásokra** vonatkozó általános ismereteket, az alapfogalmakat, a csoportosításokat, és a nyilvántartásokkal szemben támasztott követelményeket mutattam be rendszerezett formában. A dolgozat ezen szerkezeti egységében elvégeztem azon terminológiai megalapozást, amelyre építkezve a dolgozat további fejezeteiben meghatároztam és elemeztem az anyakönyv közigazgatásban elfoglalt helyét és szerepét. (1. fejezet)

Az anyakönyv jogintézményének megismeréséhez és a javaslatok megfogalmazásához szükségesnek tartottam az **anyakönyvezés történetének** áttekintését. A magyar állami anyakönyvezés történetének azon főbb mérföldköveit emeltem ki, amelyek relevánsak voltak az elektronikus anyakönyvezésre vonatkozó joganyag módosítására vonatkozó javaslataim megfogalmazásához. (2. fejezet)

Az elektronikus anyakönyvezés **magyar közigazgatásban elfoglalt helyének és szerepének bemutatásakor** a vizsgálat középpontjában az IKT technológiák, és az elektronikus ügyintézés állt. Ennek megfelelően az alábbi aspektusokból elemeztem az IKT eszközök, az elektronikus ügyintézés és az anyakönyv kapcsolatát: IKT technológiák megjelenése és alkalmazása az anyakönyvi igazgatásban, az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének hozzáférési struktúrája, az elektronikus ügyintézés alkalmazása az anyakönyvi eljárásokban, az anyakönyv és a személyi nyilvántartások kapcsolatrendszere. (3. fejezet)

A **dolgozatom másik célkitűzése volt** olyan javaslatok, megoldások megfogalmazása, amelyekkel javítható, fejleszthető az elektronikus anyakönyvezés. Ezen célkitűzésnek megfelelően fogalmaztam meg a következőkben röviden összefoglalt javaslataimat.

A hatályos szervezeti rendre és nyilvántartásra vonatkozó jogi normák pontosításra szorulnak, mivel számos esetben nem felelnek meg a **jogalkotás általános és anyakönyv-specifikus követelményeinek**.

A szervezeti rend tekintetében az értelmezési problémákat okozó anyakönyvvezető, és anyakönyvi szerv gyűjtőfogalmak felszámolása szükséges. Véleményem szerint kizárólag az azonos hatáskörrel rendelkező szervek megjelölésére lehet egy terminológiát használni, azon szervek esetében, amelyek hatásköre eltérő, nem szerepelhetnek egy gyűjtőfogalmi kategóriában.

A nyilvántartás tekintetében a vegyes nyilvántartási modell fenntartását továbbra is indokoltnak tartom, azonban az elektronikus anyakönyv nyilvántartási adattartalmának törvényi meghatározása módosítandó. Véleményem szerint az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása adattartalmának nevesítését követően a jogalkotónak anyakönyvi eseményenként tételesen meg kell határoznia az anyakönyvvezendő, az eseményhez kötötten nyilvántartandó adatokat.

Ezen javaslatok érvényre juttatásával **megszűnnének a jogértelmezési problémák, megvalósulna a normavilágosság és a jogbiztonság követelménye.**

Az anyakönyvi igazgatás szervezeti rendje, mégpedig a miniszterelnökséget vezető miniszter, a belügyminiszter, és a külpolitikáért felelős miniszter hatásköre, **megreformálandó** az elektronikus anyakönyvvezés és az IKT technológiák nyújtotta lehetőségek kihasználásával. A **szakmai irányítás** (miniszterelnökséget vezető miniszter) és a **nyilvántartás adatkezelése** (belügyminiszter) esetében a **hatáskörök összevonását,** és egy miniszter hatáskörébe utalását tartom szükségesnek. Álláspontom szerint önmagában az a tény, hogy az anyakönyvvezés elektronikus nyilvántartásvezetéssé alakult, nem indokolja a miniszteri hatáskörök effajta megbontását, hiszen az informatikai szaktudást igénylő adatkezelési műveleteket úgylis az adatfeldolgozó végzi.

A külpolitikáért felelős miniszter hatásköre bővítendő a hivatásos konzuli tisztviselők anyakönyvvezési tevékenysége feletti **szakmai felügyeleti hatáskörrel,** hiszen a KKM most is ellát a konzuli tevékenység feletti felügyeleti tevékenységet, továbbá az anyakönyvvezés szakmai felügyeletéhez szükséges szaktudással is rendelkezik.

A szervezeti rend kapcsán megfogalmazott javaslataimat **az arányos, átlátható és racionalizált munkamegosztás** célkitűzésének érvényesítése érdekében fogalmaztam meg.

Az IKT eszközök és az elektronikus ügyintézési joganyag nyújtotta lehetőségekre alapozottan az anyakönyvi igazgatás elektronikus ügyintézési lehetőségeinek bővítését tartom szükségesnek. Az elektronikus ügyintézési lehetőségek bővítése egyrészt

kiterjed az ügyféllel történő, másrészt az anyakönyvvezető, az anyakönyvi szerv és más szervek közötti kapcsolattartásra. Az elektronikus ügyintézés vonatkozásában, az At. azonban – néhány kivételtől eltekintve – kizárja, hogy a hatóság az anyakönyvi eljárásban **elektronikus úton tartson kapcsolatot az ügyféllel**, így korlátozza az ügyfelet az őt megillető elektronikus ügyintézéshez való jogának gyakorlásában. Generális jelleggel megállapítható, hogy azon eljárások esetében, ahol engedélyezett a kérelmek postai úton történő benyújtása, ott engedélyezendő az elektronikus út is.

Az E-ügyintézési tv. elektronikus kapcsolattartási, nyilvántartásokkal szemben támasztott automatikus információátadási kötelezettségeknek meg nem felelve az EAK rendszer **adatforrás szervei, az anyakönyvvezető, és az anyakönyvi szerv postai úton tesznek eleget adattovábbítási kötelezettségeiknek**. Ezen jogellenes állapotot véleményem szerint a következő – a dolgozatban kifejtett – megoldási alternatívákkal lehet megszüntetni: rendszerkapcsolat kiépítése, közvetlen hozzáférés biztosítása az EAK rendszerhez, értesítés küldése a hivatali tárhelyre.

Az IKT eszközök és az elektronikus ügyintézési joganyag nyújtotta lehetőségeket kihasználva **csökkenthető az ügyintézési határidő, megvalósíthatók az ügyfélbarát anyakönyvi eljárások, és a papírmentes ügyintézés**.

Az elektronikus nyilvántartások korában a tömegesen vezetett személyi nyilvántartások adatinkonzisztenciát eredményeznek, ezért szükségessé vált a **személyi nyilvántartások konszolidálása**. Az anyakönyv elektronikus adatbázissá alakításának köszönhetően már semmi nem indokolja, hogy két személyi alapnyilvántartás legyen, hasonló nyilvántartási adattartalommal. Véleményem szerint a két személyi alapnyilvántartás, tehát az EAK és az SZL, **egy nyilvántartási rendszerbe, mégpedig az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszerbe integrálandó**. Ezen nyilvántartási rendszerben a személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerének nyilvántartási adattartalma lenne azon személyi adatkör, amely jelenleg mind az EAK, mind az SZL nyilvántartási adattartalmát képezi. Ezen nyilvántartási alrendszerhez **a személyi szaknyilvántartások is hozzáférnének**, hiszen a szaknyilvántartások személyi alapadatainak elsődleges adatforrása az EAK, illetve az SZL. Ezen javaslattal megvalósulna a személyi alap- és szaknyilvántartások konszolidációja, illetve az adat- és folyamatredundanciák felszámolása.

A könnyű alkalmazhatóság érdekében az előbb ismertetett javaslataimat az **egyszerűség, az átláthatóság** követelményének, és a **fokozatosság** elvének figyelembevételével fogalmaztam meg.

SUMMARY

The subject of my dissertation is the place and role of electronic civil registration in the Hungarian public administration. **To the realization of the most important objective** of my dissertation, to verify the hypotheses and to define the theses, suitable studies were performed in Chapter 1-3.

Firstly, I set up the theoretical framework by defining general knowledge of registers, classifications (register types), and the requirements for registers, especially regarding to personal (basic) records. On the basis of the examination of the registration's terminology the civil registry place and role in public administration were defined and studied in the following chapters. (Chapter 1)

In order to get to know the legal institution of the civil registry and to formulate proposals for further development, it is necessary to review and analyse **the history of civil registration**. As the main aim of the dissertation is to propose an amendment to the legislation on electronic civil registration on the basis of the current regulations, I disregard the detailed analysis of the history of civil registry administration and present only the main milestones. (Chapter 2)

Introducing the place and role of electronic civil registration in the Hungarian public administration, the focus of my examinations was on infocommunication technical (hereinafter referred to as ICT) technologies and electronic transactions. According to the just mentioned fact, the aspects of my studies were: the appearance and use of ICT technologies in civil registration, the accessibility structure of civil registry system, the application of electronic transactions in civil registration's procedures, and the relationship system between the civil registry and other personal records. (Chapter 3)

The other objective of my dissertation was to formulate proposals and solutions that can be used to improve electronic civil registration. Fulfilling these requirements, I defined the below summarized recommendations.

The **current legislation on organizational order, and registration** need to be reviewed as the regulation does not meet **the general and civil registration specified requirements of legislation**.

From organizational order perspective the use of the civil registrar and the civil registration body as generic terms causes problems of interpretation of the rules of

competence. In order to eliminate this, I consider it necessary to review the use of the generic term and to name the recipients of the competence accordingly. In my opinion, the same terminology can only be used to designate bodies with the same competence.

Regarding the registration I still consider it justified to maintain the mixed registration model, but the statutory definition of the registration data content of the electronic civil registry needs to be amended. In my judgement, after denominating the data content of the record of personal identification data of the electronic civil registry, the data to be registered and the data to be recorded in connection with the event must be denominated and itemized for each civil registry events.

Due to the realization of the above introduced recommendations **the current problems during legal interpretation would be dissolved, the requirements of norm clarity and legal certainty would be carried out.**

The organisation system of civil registration with special regard to the competences of the Minister of Prime Minister's Office, the Minister of Interior, the Minister of Foreign Affairs and Trade should be renewed by the use of the possibilities provided by electronic civil registration and ICT technologies. In my opinion, the simplest and most transparent solution for **professional management** (Minister of Prime Minister's Office) and **operation of the electronic civil registration system** (Minister of Interior) would be to merge powers and transfer them to a minister. The fact, that civil registration became an electronic registration does not explain, that the rights on ministry level should be divided into two parts. The rights to control data processing do not require special knowledge on IT, because the real data processing tasks are carried out by the processor of data.

The rights of the Minister of Foreign Affairs and Trade shall be enlarged with the **professional supervision** over the civil registration activities of consular officers, as it still carries out supervision over consular activities and has the necessary expertise for professional supervision of civil registration.

Due to the realization of the above introduced recommendations on the organisation **the aim of proportional, transparent, and rationalized division of labour** would be succeeded.

Based on the possibilities provided by ICT technologies and electronic transactions, the opportunities of electronic civil registration procedures shall be enlarged. This enlargement includes the communications with clients, other civil registrars, civil registration bodies, and other bodies. According to the Act I of 2010

on civil registration procedure – apart from the named exception – the main rule is, that the civil registrars and civil registry bodies do not use **electronic communication with clients**. As a result of this regulations clients cannot exercise their rights to transact matters electronically. As a general rule, in the case of procedures where applications may be submitted by post, electronic way must also be provided.

The data source bodies of the electronic civil registration system, the civil registrar and the civil registration body fulfil their data transfer obligations by post, thus not complying with the regulation's of the Act CCXXII of 2015 on general rules for electronic administration and trust services on electronic communication and automatic information transfer obligations against records. In my opinion, the unlawful situation can be restored with the following solution alternatives: building a system connection, providing direct access to the electronic civil registration system, send a notification to the office storage.

Based on the possibilities provided by ICT technologies and electronic transactions **the administrative time limit can be decreased, the client-friendly and paper free civil registration procedure can be carried out.**

In the age of electronic records, mass-maintained personal records data content, the relationship between these records should be supervised, as **the time has come to consolidate the records**. Thanks to the transformation of the civil registry into an electronic record, there is no longer any justification for having two personal basic records with similar registration data content. In my opinion the electronic civil registration system and the population registration **must be integrated into one registration system**, creating an electronic personal basic registration system. The registration system includes a **registration subsystem of personal identification data** containing the personal data that is currently the record data content of both electronic civil registration system and the population registration. **Other personal records should have access to this subsystem**, as the primary data source of personal data is the electronic civil registration system and the population registration. Thanks to this recommendation the **consolidation of personal basic registrations** would be achieved, and the **redundancy of data and procedure would be dissolved**.

All the recommendations introduced in my dissertation were developed by using the requirements of **simplicity, transparency** and the principle of **gradation**.

MELLÉKLET

1. sz. melléklet - Az anyakönyvi igazgatásban részt vevő szervek feladat- és hatásköre⁴⁶¹

A következő táblázat célja áttekintést nyújtani arról, hogy az anyakönyvi igazgatás főbb tevékenységeinek végrehajtása mely szervek feladat- és hatáskörébe tartozik. Nem céлом az egyes szervek feladat- és hatásköreinek tételes felsorolása.

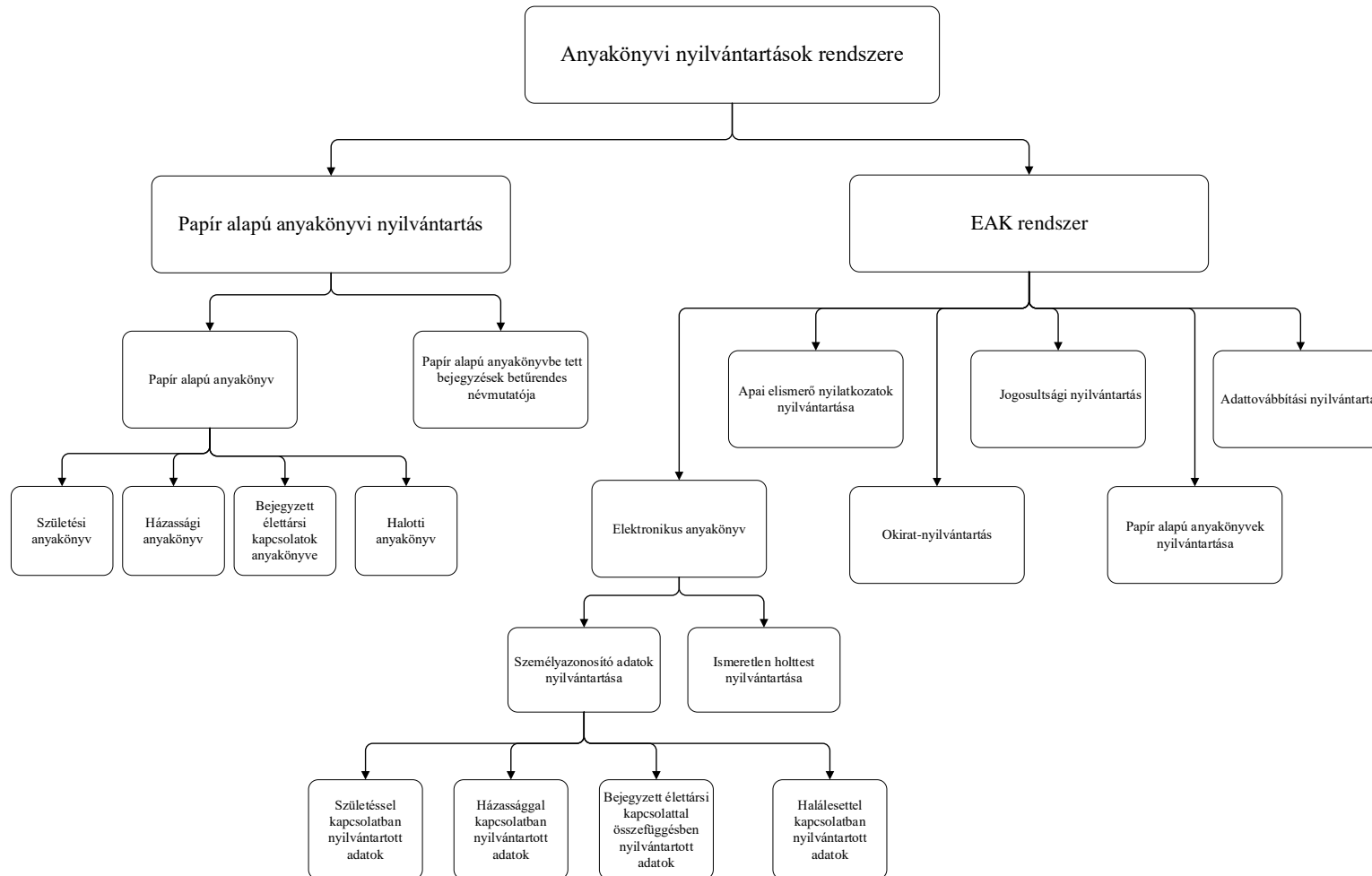
Hatáskör		Akv.-be adat bejegye- zése	Hazai anya- könyvezés	Akv.-i okirat kiállítása	Akv.-i igazgatás felügyelete/ irányítása	Akv.-i szak- vizsga szerve- zése	Név- változ- tatási elj.	Adat- továb- bítás	EAK mű- köd- tetése	
Anyakönyv- vezető	települési anyakönyvvezető	X		X				X		
	hivatásos konzuli tisztviselő	X		X						
	KKM kormánytisztviselője			X						
Anyakönyvi szerv	Hazai anyakönyve- zés végzésére kijelölt anyakönyvi szerv	BFKH	X	X	X	X		X		
		megyei kormányhivatal	X	X	X			X		
		hivatásos konzuli tisztviselő	X	X	X					
	Anyakönyvi felügyelő	fővárosi és megyei kormányhivatal	X		X	X				
		Névváltozta- tásért felelős anyakönyvi szerv	BFKH	X		X		X		

⁴⁶¹ Forrás: saját szerkesztés az At., a 174/2017. (VI. 30.) Korm. r., az Ar., a 38/2011. (III. 22.) Korm. r., és a 23/2017. (VIII. 7.) MvM r. rendelkezései alapján.

Hatáskör		Akv.-be adat bejegy- zése	Hazai anya- könyvezés	Akv.-i okirat kiállítása	Akv.-i igazgatás felügyelete/ irányítása	Akv.-i szak- vizsga szerve- zése	Név- változ- tatási elj.	Adat- továb- bítás	EAK mű- köd- tetése
Szakmai irányító szerv	miniszterelnök- séget vezető miniszter				X				
KKM									
Nyilvántartó szerv	BM							X	X
Adatfeldolgozó	IdomSoft Zrt.								X

2. sz. melléklet - Az anyakönyvi nyilvántartások rendszerének felépítése⁴⁶²

⁴⁶² Forrás: saját szerkesztés az At. VI. Fejezete, és a 92-93. §-a alapján.

**3. sz. melléklet - Papír alapú anyakönyvben szereplő bejegyzések
EAK rendszerbe történő rögzítése⁴⁶³**

Papír alapú anyakönyvi esemény rögzítési kötelezettségét kiváltó eljárás	Rögzítendő papír alapú anyakönyvi esemény	Rögzítési feladat határideje	At.
Adatváltozás anyakönyvezése	az adatváltozással érintett anyakönyvi bejegyzés (születés, házasság, BÉT, haláleset)	---	57. § (2) bek.
Születés anyakönyvezése	szülők születési, házassági anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	57/A. §
Házasságkötési/BÉT létesítése iránti szándék bejelentése	felek születési anyakönyvi bejegyzése	legkésőbb a házasságkötés, illetve a BÉT kapcsolat létesítésének időpontjáig Kivéve: közeli halállal fenyegető állapot esetén az értesítéstől számított 15 napon belül	58. § (1)-(3) bek.
	fél házassági anyakönyvi bejegyzése, ha a BÉT társ a BÉT létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viselte a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosította másik házassági névviselési formára	legkésőbb a BÉT kapcsolat létesítésének időpontjáig Kivéve: közeli halállal fenyegető állapot esetén az értesítéstől számított 15 napon belül	59/A. § (2a) bek.
A házasság vagy a BÉT létesítésének hazai anyakönyvezése	felek születési anyakönyvi bejegyzése	megkeresés kézhezvételétől/hazai anyakönyvezési eljárás megindulásától számított 120 napon belül	58. § (4) bek.

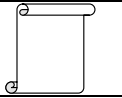

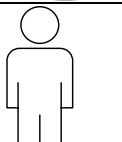
⁴⁶³ Forrás: saját szerkesztés a táblázatban hivatkozott At. rendelkezések alapján.

Papír alapú anyakönyvi esemény rögzítési kötelezettségét kiváltó eljárás	Rögzítendő papír alapú anyakönyvi esemény	Rögzítési feladat határideje	At.
Haláleset anyakönyvezése	elhalt születési anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	58/A. § (1) bek.
	elhalt házassági vagy BÉT anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	58/A. § (2) bek.
	az elhalt házastársa vagy bejegyzett élettársa születési anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	58/A. § (3) bek.
Adatváltozás anyakönyvezése (házasság, BÉT, halál)	házastárs, BÉT társ vagy az elhalt és a túlélő házastársa vagy BÉT társa születési anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	57. § (4) bek.
Adattovábbítás	adattovábbítással érintett anyakönyvi bejegyzés	az értesítéstől számított 5 napon belül	59. § (1)-(2) bek.
Családi név korrekciója	családi név korrekciójával érintett anyakönyvi bejegyzés	az értesítéstől számított 5 napon belül	59. § (1)-(2) bek.
	házastársak, BÉT társak, valamint az elhalt és a túlélő házastársa vagy BÉT társa születési anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	59. § (3) bek.
Névváltoztatási eljárás	kérelmet benyújtó személy születése, fennálló házassága vagy BÉT kapcsolata, valamint kiskorú gyermekének születése (névváltoztatással érintett esemény)	az értesítéstől számított 8 napon belül	59/A. § (1) bek.
Apai elismerő nyilatkozat	a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatban megjelölt anya és apa születési anyakönyvi bejegyzése	az értesítéstől számított 120 napon belül	59/A. § (3) bek.

4. sz. melléklet - Az EAK adattovábbítási rendszere

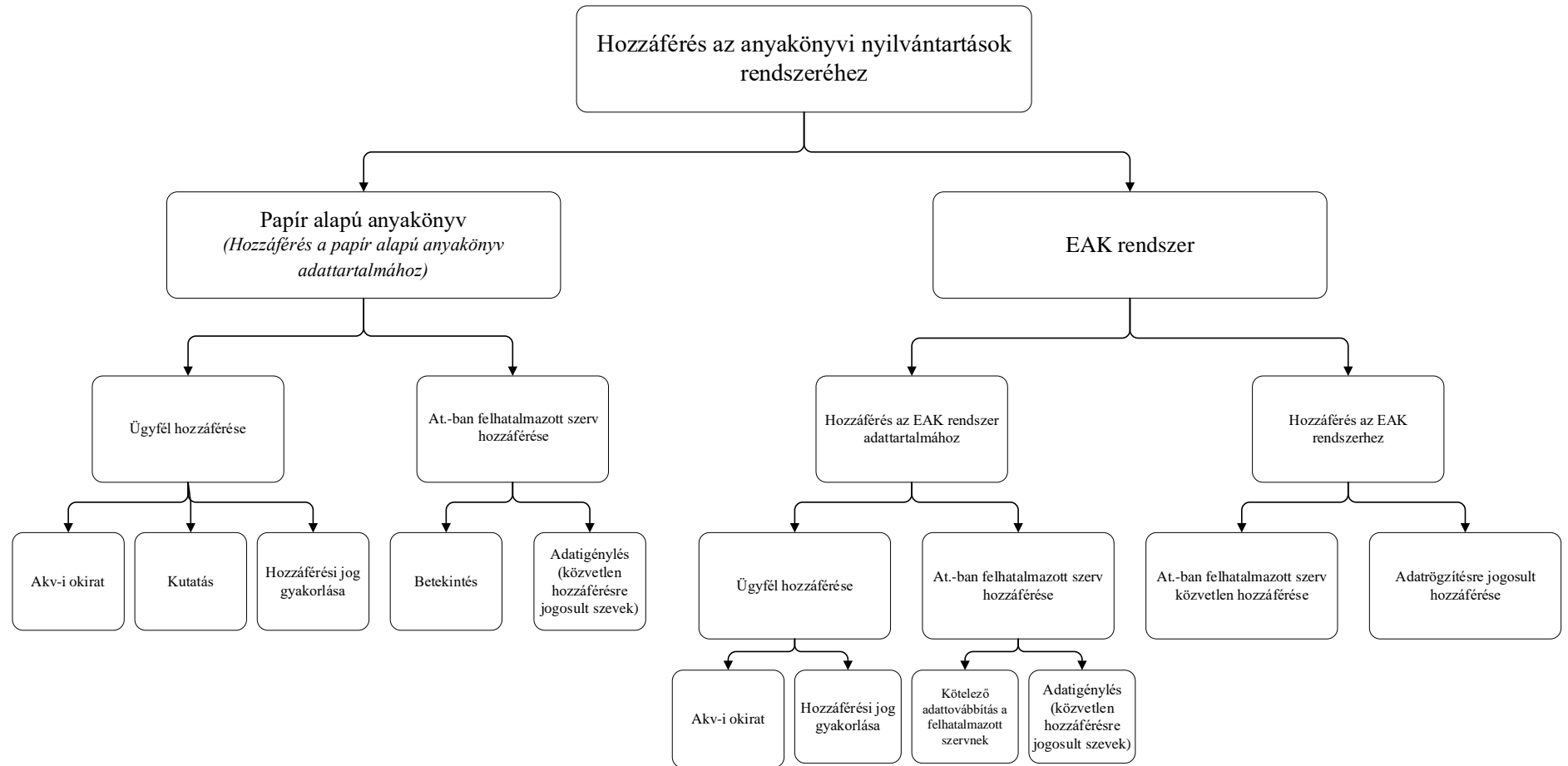
A melléklet célja az EAK rendszer hozzáférési rendjének, a főbb anyakönyvi eljárások folyamatának áttekintéséhez szükséges ismeretek áttekintése ábrák, táblázatok, és folyamatábrák segítségével.

A mellékletben alkalmazott jelölések magyarázatát az alábbi táblázat⁴⁶⁴ foglalja össze:

Jelölés	Jelölésmagyarázat
	Adatot küldő/adatot fogadó szerv
	Papír alapú anyakönyvi irat
	Papír alapú anyakönyvi irat postai úton továbbítása
	Papír alapú anyakönyvek
	A tevékenység végrehajtása ügyintézői beavatkozást igényel
	Anyakönyvezés/közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez
	Rendszerkapcsolaton keresztül megvalósuló adatátadási tevékenység leírása
	Nyilvántartás, amellyel az EAK rendszer rendszerkapcsolatban áll
	Ügyfél

⁴⁶⁴ Forrás: saját szerkesztés.

I. Hozzáférés az anyakönyvi nyilvántartások rendszeréhez⁴⁶⁵

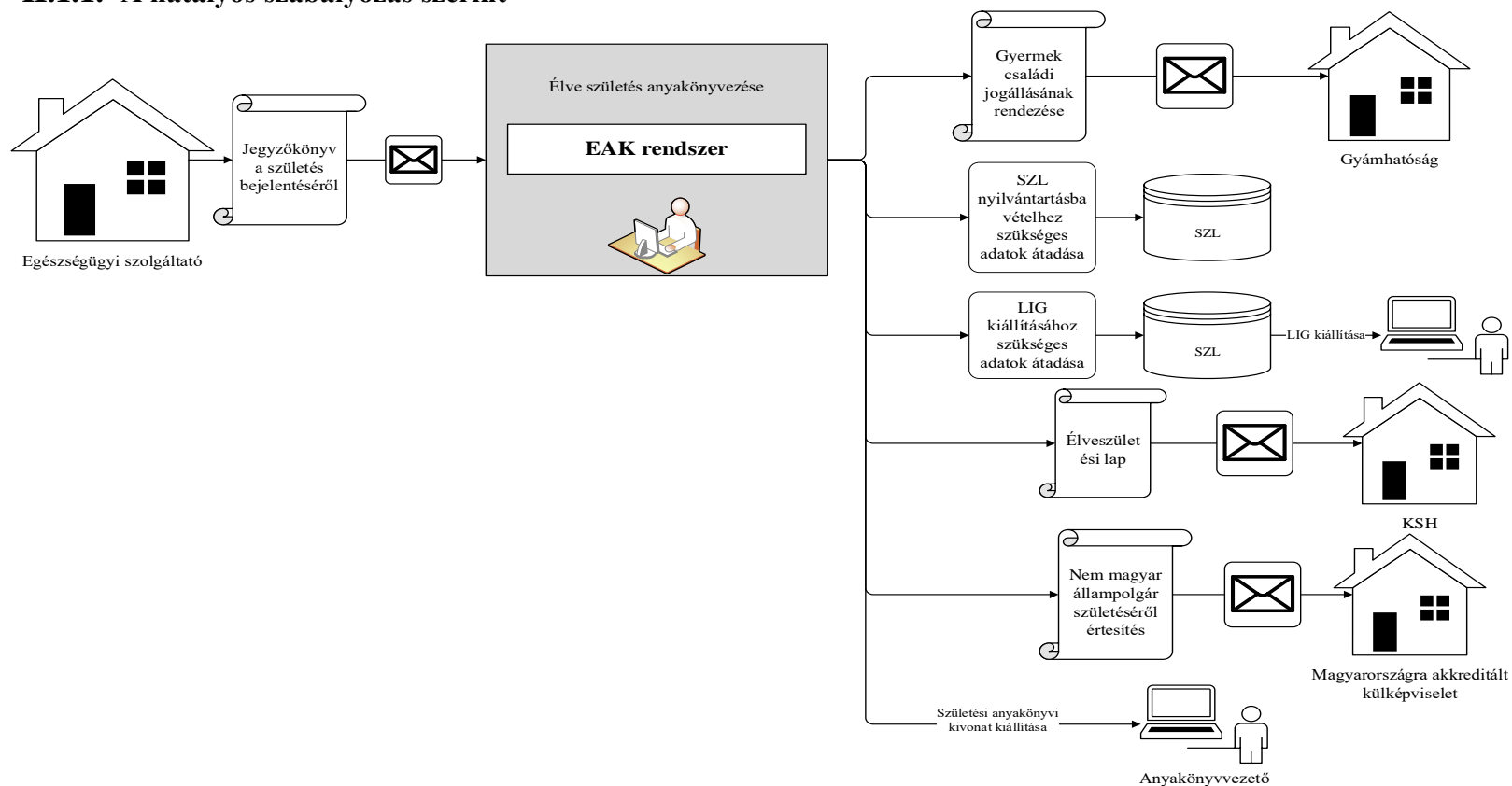

⁴⁶⁵ Forrás: saját szerkesztés az At. VII-VIII. Fejezete alapján.

II. Anyakönyvi események és a kapcsolódó adattovábbítások

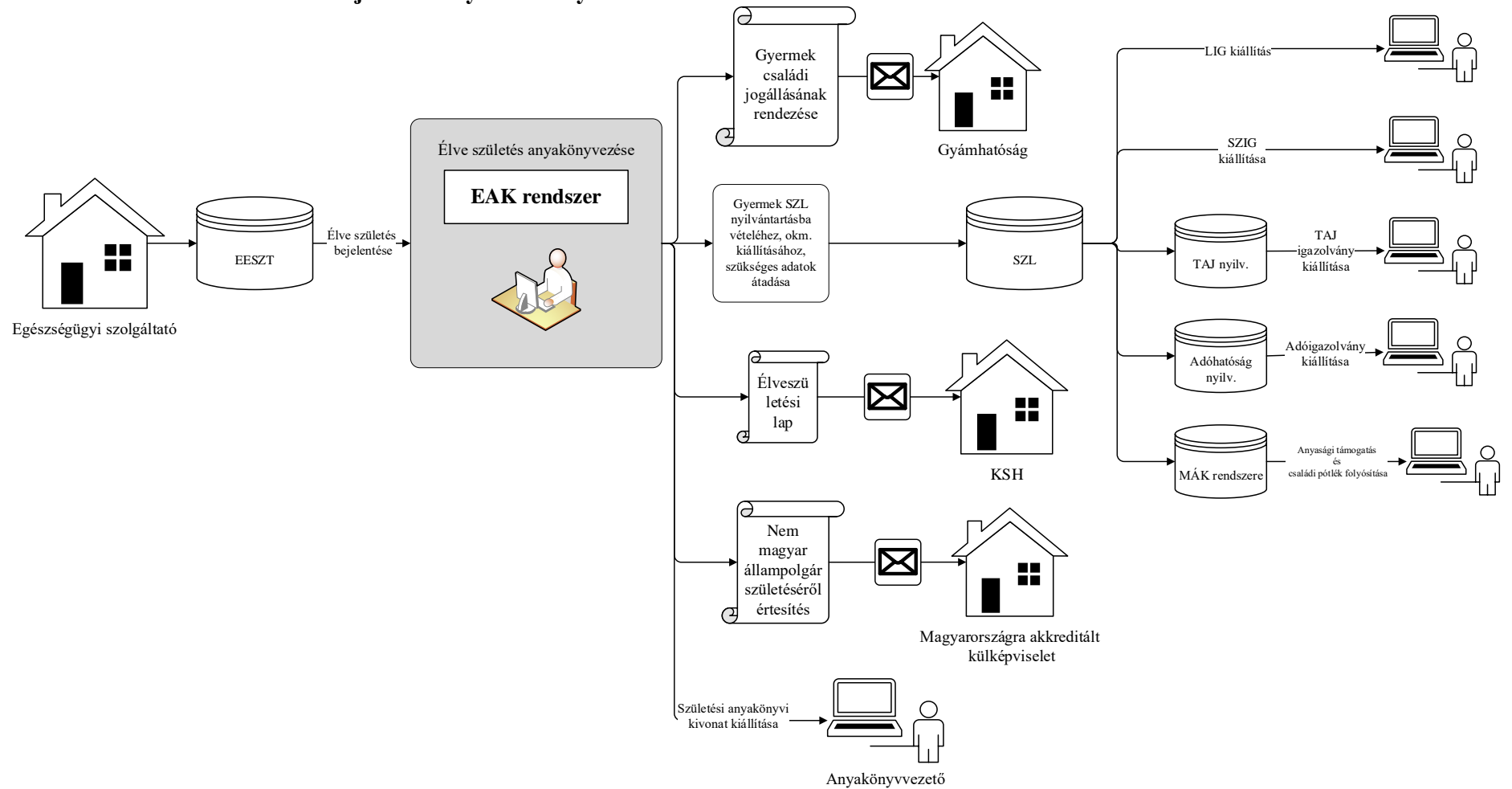
II.1. Élve születés⁴⁶⁶

II.1.1. A hatályos szabályozás szerint

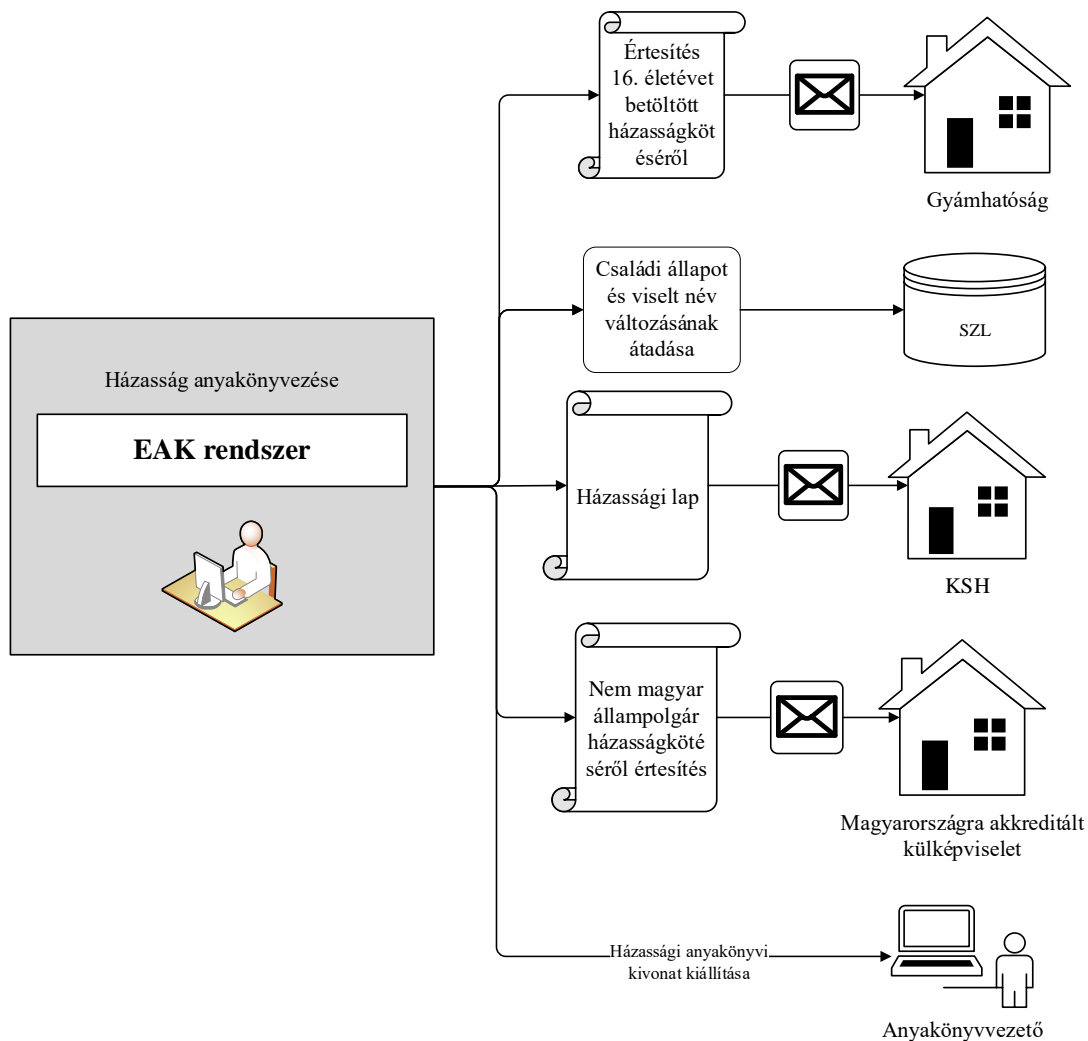
⁴⁶⁶ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 61. § (3) bek., 80. §, 82. § (1)-(1a), (1c)-(1d) bek., 88. § a) pont, 89. § (1), (4) bek., Nytv. 7. § (3) bek., 16. § (1a) bek., Szaz tv. 14. §, 21. § (7)-(7c) bek., a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Stat. tv.) 30. § (1)-(5) bek., Ar. 22. §, Stat. vhr. 21. § (1) bek., 1. melléklet.

II.1.2. A 2021. február 1-jétől hatályos szabályozás szerint

II.2. Házasság⁴⁶⁷

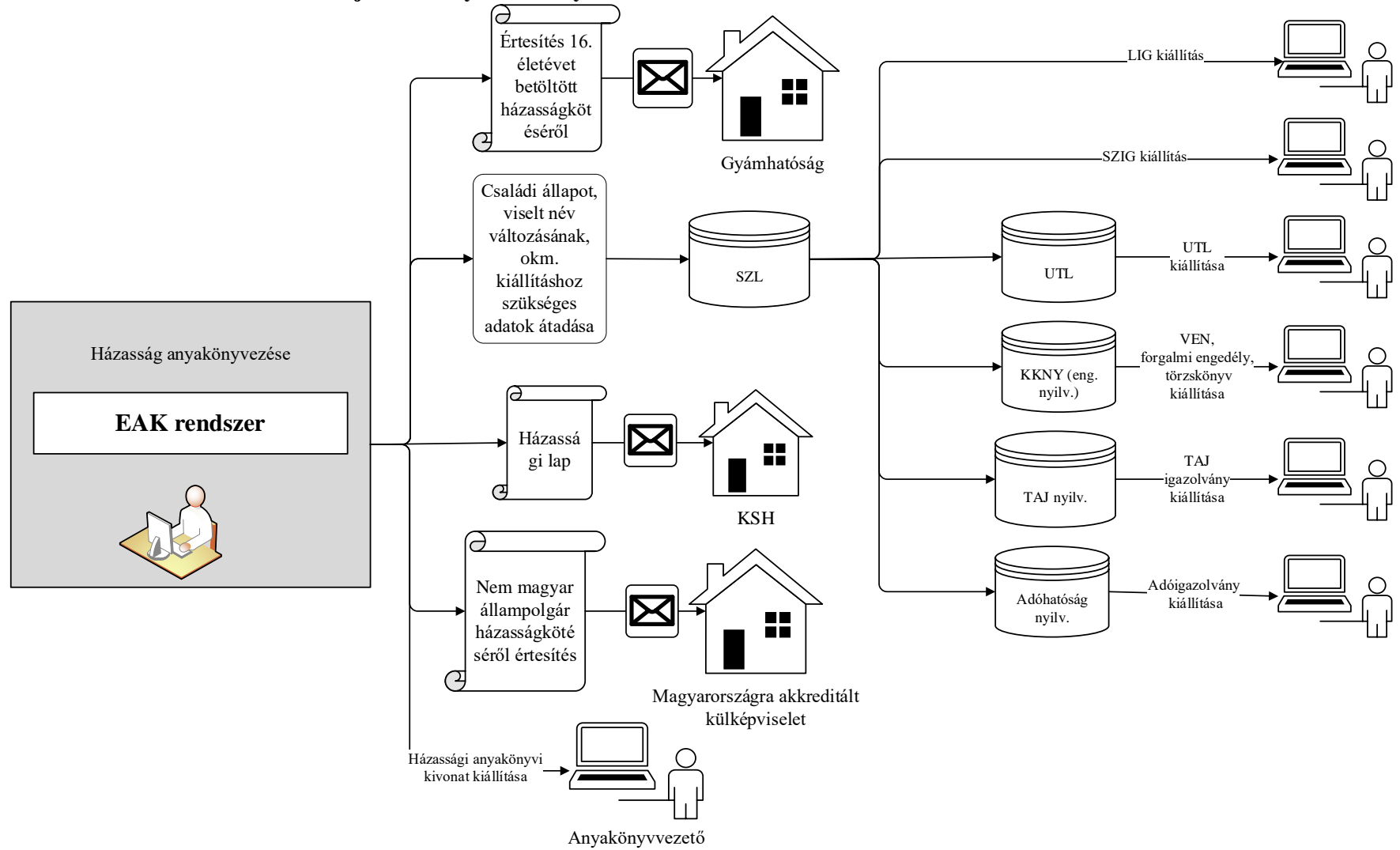
II.2.1. A hatályos szabályozás szerint

⁴⁶⁷ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 20. §, 80. §, 82. § (1), (1b)-(1d) bek., 88. § c) pont, 89. § (4) bek., Nytv. 7. § (4) bek., 9. § (2) bek. m) pont, 24/H. §, Utv. 21/D. §, Kknyt. 4/A. § (3) bek., 4/C. §, 5. § (3) bek., Szaz tv. 21. § (7c) bek., Art. 33/A. §, Stat. tv. 30. § (1)-(5) bek., Ar. 22. §, Stat. vhr. 21. § (4) bek., 4. melléklet.

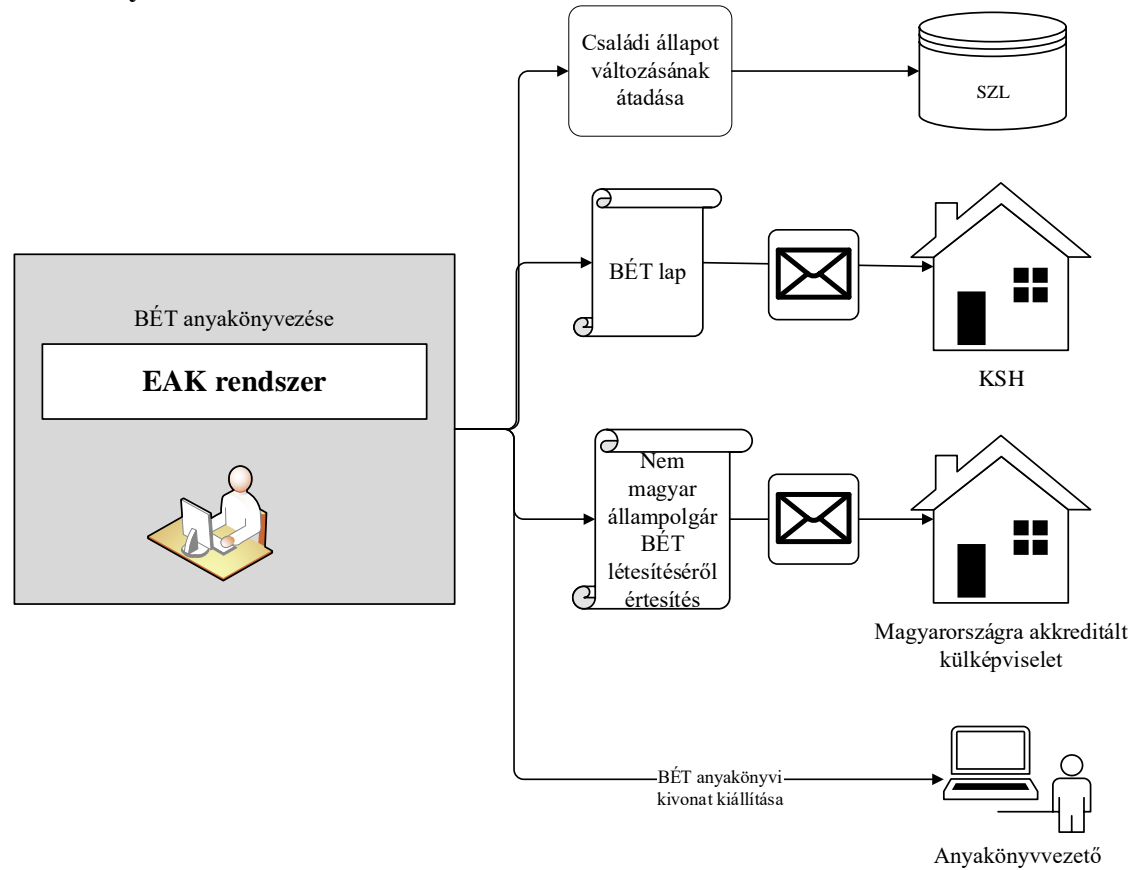

II.2.2. A 2021. február 1-jétől hatályos szabályozás szerint

II.3. BÉT⁴⁶⁸

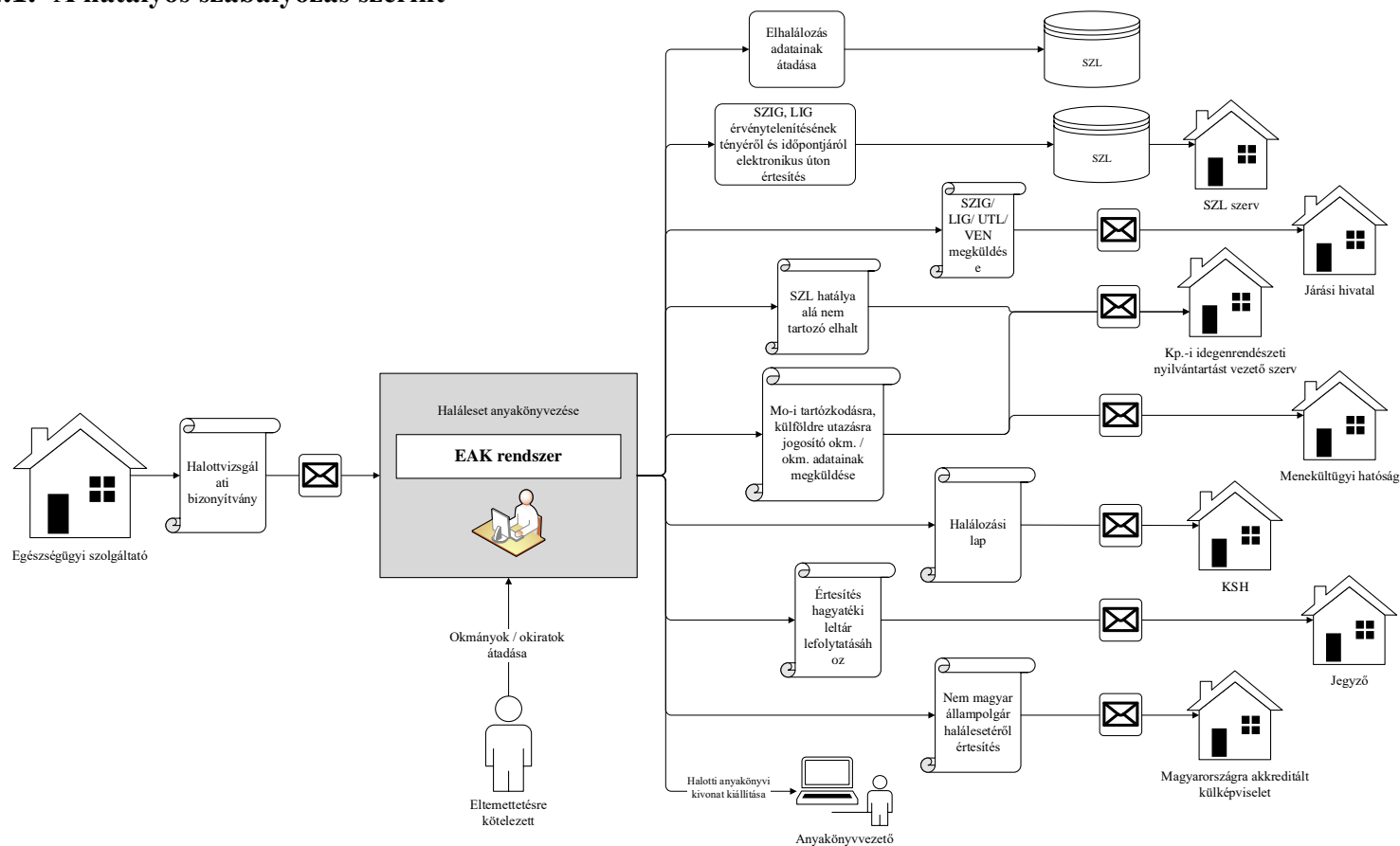
II.3.1. A hatályos szabályozás szerint

⁴⁶⁸ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 80. §, 82. § (1) bek., 89. § (4) bek., Stat. tv. 30. § (1)-(5) bek., Ar. 22. §, Stat. vhr. 21. § (5) bek., 5. melléklet.

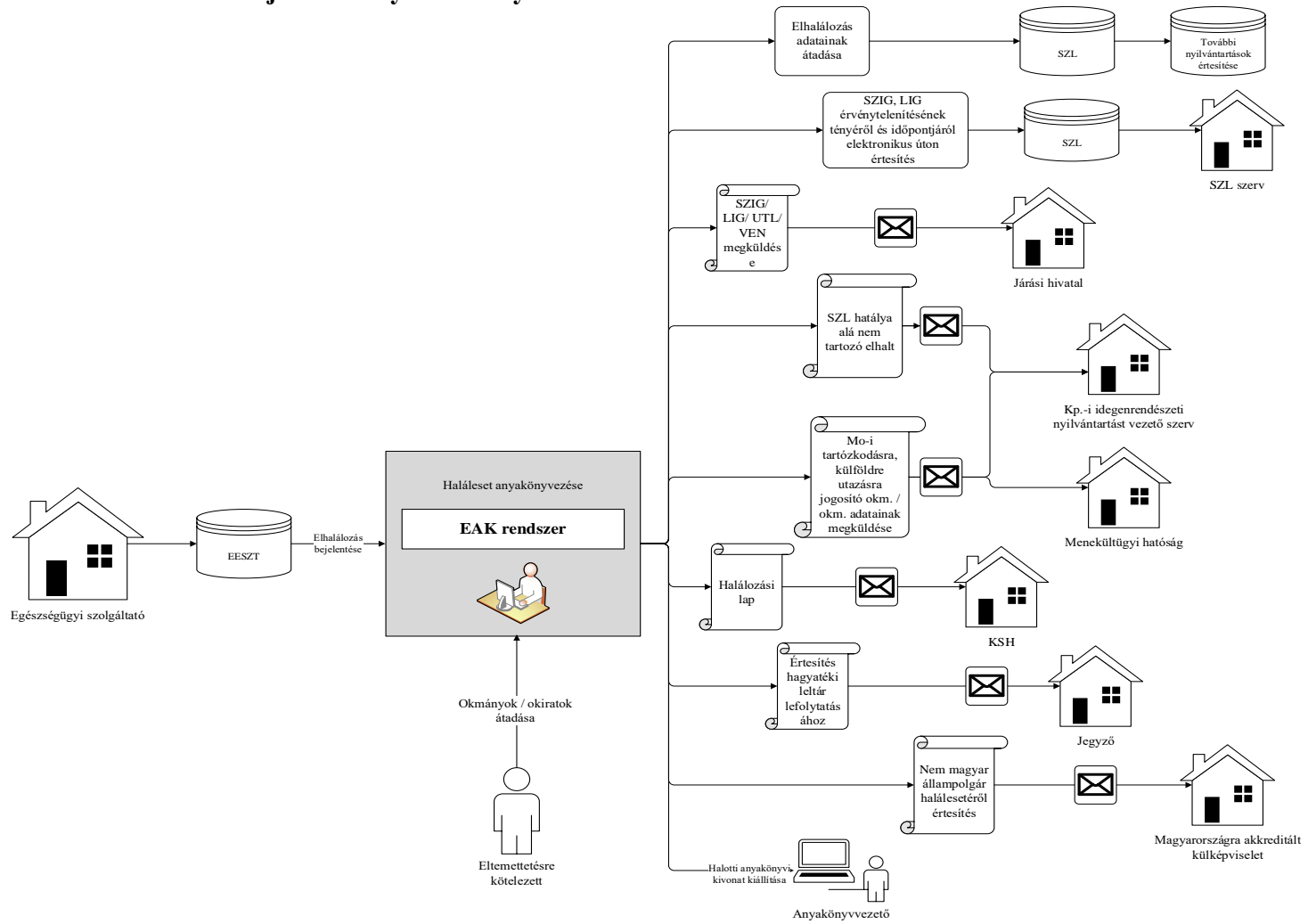
II.4. Haláleset⁴⁶⁹

II.4.1. A hatályos szabályozás szerint

⁴⁶⁹ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 61. § (1a) bek., 62. § (2b), (4) bek., 82. § (1) bek., 89. § (3)-(4) bek., 91. §, Nytv. 17. § (2) bek. g) pont, 19/F. §, 28/C. §, Stat. tv. 30. § (1)-(5) bek., Stat. vhr. 21. § (2) bek., 2. melléklet, Ar. 22. §, a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet 42. § (3) bek.

II.4.2. A 2021. február 1-jétől hatályos szabályozás szerint

III. Közvetlen hozzáférés az EAK rendszerhez⁴⁷⁰

A táblázat szürkével jelölt sorai 2021. január 1-jével hatályba lépő közvetlen hozzáférési jogosultságokat tartalmaznak.

Közvetlen hozzáférő	Elektronikus anyakönyv		Apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása	Okiratnyilvántartás	Jogosultsági nyilvántartás	SZAZ adat	Örökbecfoadási adat
	Teljes adattartalom	Kivonat adattartalom					
bíróság	X	X	X	X	X	X	X
nyomozó hatóság	X	X	X	X	X	X	X
ügyészség	X	X	X	X	X	X ⁴⁷¹	X
nemzetbiztonsági szolgálatok	X	X	X	X	X	X	X
kormányablak	X	X	X	X	X	X	X
gyámhatóság	X	X	X	X	X	X	X
külpolitikáért felelős miniszter	X	X	X	X		X	
hivatásos konzuli tisztviselő	X	X	X	X		X	X
menekültügyi hatóság	X	X	X	X		X ⁴⁷²	X
állampolgársági ügyekért felelős miniszter	X	X				X	X
állampolgársági ügyekben eljáró szerv	X	X				X	X
személyiadat- és lakcímnnyilvántartás szerve	X	X				X	X
közjegyző	X	X					X ⁴⁷³
jegyző	X	X					X
személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványt kiállító hatóság		X		X			

⁴⁷⁰ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 81/A-81/E. § (1) bek., Szaz tv. 32. § a)-b), d), j), n)-o) pontok.

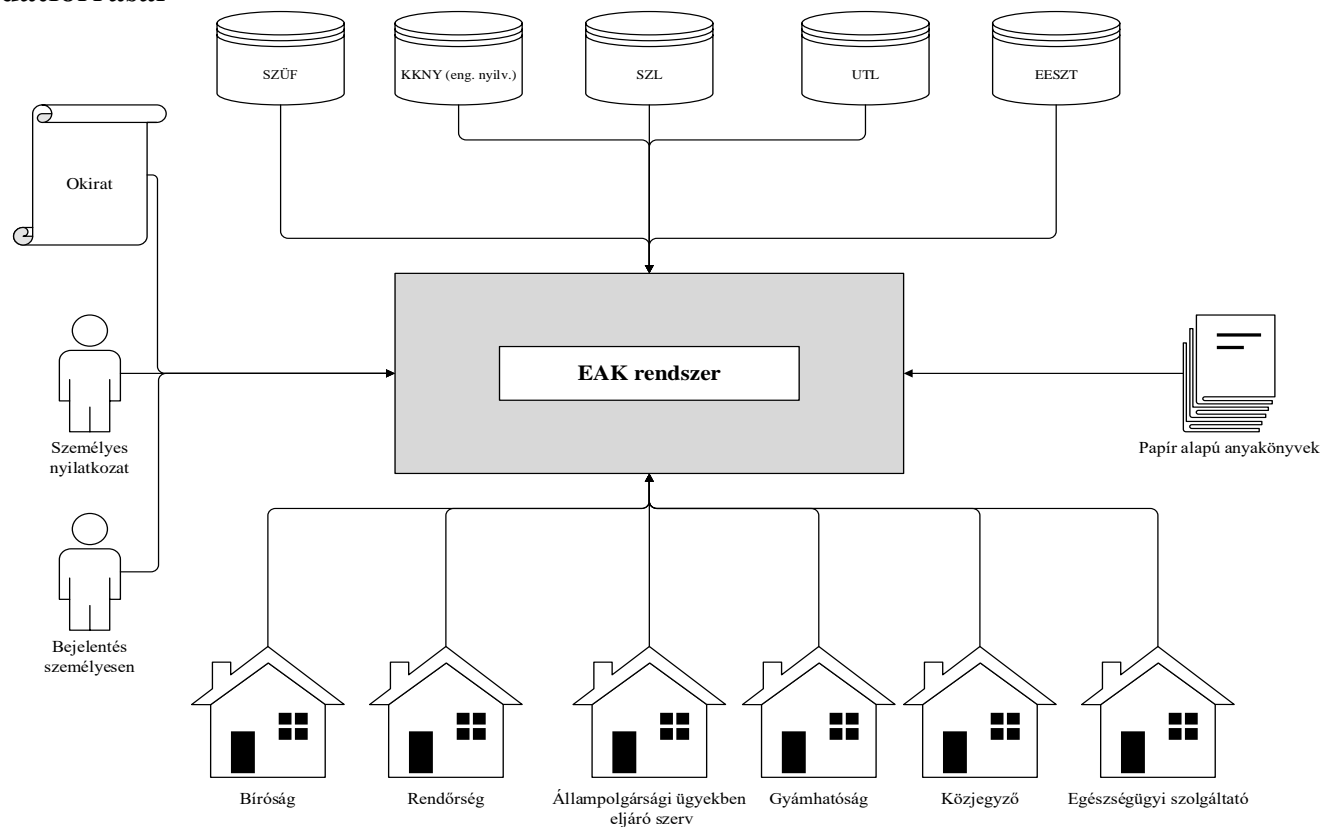
⁴⁷¹ Megjegyzés: kizárólag a büntetőeljárás lefolytatása céljából.

⁴⁷² Megjegyzés: kizárólag a központi menekültügyi hatóság jogosult a SZAZ adat kezelésére.

⁴⁷³ Megjegyzés: kizárólag a hagyatéki eljárás lefolytatása céljából.

Közvetlen hozzáférő	Elektronikus anyakönyv		Apai elismerő nyilatkozatok nyilvántartása	Okiratnyilvántartás	Jogosultsági nyilvántartás	SZAZ adat	Örökbecfoadási adat
	Teljes adattartalom	Kivonat adattartalom					
útlevélhatóság		X					
kincstár		X					
egészségbiztosítási szerv		X					
nyugdíjbiztosítási szerv		X					
kárpótlási hatóság		X					
családtámogatási szerv		X					
pártfogó felügyelői szolgálat		X					
nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv		X					
Kormány által a lakáscélú állami támogatásokkal kapcsolatos feladatok ellátására kijelölt szerv		X					
állami foglalkoztatási szerv		X					
Családi Csődvédelmi Szolgálat		X					

IV. Az EAK adatforrásai⁴⁷⁴

⁴⁷⁴ Forrás: saját szerkesztés az alábbi jogszabályok alapján: At. 14. §, 56-60. §, 61. § (1a), (3)-(4) bek., 61/A. §, 62. § (1)-(2a) bek., (4) bek., 62/A. §, 65. §, 67. § (1a) bek., 69/D. § (2) bek., 69/E. § (2) bek., 69/G. § (1) bek. *b*) pont, 70. § (5) bek., 82. §, Ápt. 19. § (1) bek. *a*) pont, (2) bek., Ápt. vhr. 4. § (3) bek., Ptk. 4:102. § (1) bek., Kjnp. 36/D. § (4) bek., Ar. 10. § (4) bek., Gyer. 46. § (5) bek. *a*) pont, 48. § (3) bek. *c*) pont, 60. §, 62. § (3) bek., Utv. 27. § (8) bek., Kknyt. 19. § (1) bek. *t*) pont, Pp. 460. § (3) bek., 468. § (6) bek., Nytv. 13. § (5) bek., 21. § *x*)-*y*) pont, 22. § *g*) pont, 24/E. §.

5. sz. melléklet - Az anyakönyvi eljárások áttekintése⁴⁷⁵

A táblázat az At.-ban nevesített anyakönyvi eljárásokat tartalmazza, eljárásonként vizsgálva az anyakönyvi eljárás megindulásának jellemvonásait. Az eljárás megindulása történhet hivatalból (a táblázatban: H) vagy kérelemre (a táblázatban: K). Hivatalbóli eljáráskezdeményezésnek három esetkörét különböztetem meg, amikor az anyakönyvvezető, anyakönyvi szerv indítja el hivatalból az eljárást (a táblázatban: Aktő.), amikor az eljárás egy másik szerv bejelentése/értesítése alapján indul el (a táblázatban: Szerv bej.), vagy az ügyfél bejelentésére (a táblázatban: Üf. bej.). Az eljárás megindulásának adott eljárás viszonylatában több alternatívája is értelmezhető.

A következő vizsgálati szempont a kérelem/bejelentés/értesítés megküldésének meghatározása (a táblázatban: K/bej. megküldése). Három opció lehetséges. Az első esetben az eljárás megindulásának előfeltétele a kérelmező személyes megjelenése (a táblázatban: SZ). A második esetben a kérelmet, vagy a bejelentést/az értesítést elektronikusan kapja meg az anyakönyvvezető/az anyakönyvi szerv (a táblázatban: E). A harmadik esetben pedig papír alapon, postai úton érkezik meg az eljárás megindulásához szükséges irat (a táblázatban: P).

Külön oszlopban nevesítem az elektronikusan rendszerkapcsolat útján kezdeményezett anyakönyvi eljárásokat (a táblázatban: Rdsz.). Ha az eljárást az anyakönyvvezető/anyakönyvi szerv hivatalból indítja, akkor ebben az oszlopban az EAK rendszer szerepel.

A javaslat oszlopban szereplő értékek szerint, két esetkör határozható meg. Az első esetben, ha az ügyfél kérelmére vagy jogszabályi kötelezettségéből eredő bejelentésére indul az eljárás, akkor a javaslat egységesen az elektronikus eljáráskezdeményezési alternatíva biztosítása a SZÜF KEÜSZ igénybe vételével – ide nem értve azon eljárásokat, ahol továbbra is személyes megjelenés a megfelelő megoldás. A szerv bejelentésére/értesítésére induló eljárások esetében általánosan érvényes javaslat a bejelentés/értesítés elektronikus úton, akár rendszerkapcsolat útján, akár a bejelentésre/értesítésre kötelezett szerv által az EAK rendszer felületén feltöltve történő megküldése az anyakönyvvezető/anyakönyvi szerv számára.

---

⁴⁷⁵ Forrás: saját szerkesztés a táblázatban hivatkozott jogszabályok alapján.

Eljárás		Eljárás megindulása				K/bej. megküldése			Rdsz.	Javaslat		
		H			K	SZ	E	P		E	Rdsz.	
		Aktó.	Szerv bej.	Üf. bej.								
Születés 476	Élve születés bejelentése	X	X	-	-	-	X	X	EESZT ⁴⁷⁷ / EAK	-	-	
		-	-	X	-	X	-	-	-	X	SZÜF	
	Születési névváltoztatási eljárás	-	-	-	X	X	-	-	-	X	SZÜF	
	Családi név korrekciója	-	-	-	X	X	-	-	-	X	SZÜF	
	Nemzetiségi névviseelés	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF	
	Szülő születési nevének változása	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-	
		-	-	-	X	X	-	-	-	X	SZÜF	
	Szülő családi nevének korrekciója	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-	
		-	-	-	X	X	-	-	-	X	SZÜF	
	Gyermek családi jogállásának tisztázása	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-	
		-	-	-	X	X	-	-	-	-	-	
	Magyar állampolgárság megszerzése, megszűnése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-	
	SZAZ változása	-	X	-	-	-	-	X	-	SZL	-	-
	Örökbefogadás, örökbefogadás felbontása	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-	
Képzelt szülő bejegyzése, képzelt szülő törlése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-		
Nem magyar állampolgár külföldi halálesete ⁴⁷⁸	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-		
	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF		

⁴⁷⁶ At. 1. § (1) bek. e) pont, 12/A. §, 46. § (1) bek., 50. § (1) bek., 55/A. § (1) bek., 61/A. § (1) bek., 61. § (3)-(4), (7) bek., 67. § (1a) bek., 69/A. § (1a)-(2) bek., 69/B. § (1) bek. bh), d), g) pont, 69/C. (1) bek. d)- f) pont, (2) bek., 70. § (5)-(6) bek., Ptk. 4:102. § (1) bek., Ápt. 19. § (1) bek. a) pont, (2) bek., Ápt. vhr. 4. § (3) bek., Nytv. 13. § (5) bek., Gyer. 46. § (5) bek. a) pont, 48. § (3) bek. c) pont, 60. §

⁴⁷⁷ Megjegyzés: 2021. február 1-jétől az intézetben történt élve születést az egészségügyi szolgáltató elektronikusan, az EESZT-én keresztül fogja bejelenteni az anyakönyvvezetőnek.

⁴⁷⁸ Megjegyzés: ha az elhalt Magyarországon született és a külföldön történt halálesete időpontjában nem volt magyar állampolgár, akkor a halálesetet a születési eseménynél adatváltozásként kell anyakönyvezni. [At. 69/C. § (2) bek.]

Eljárás		Eljárás megindulása				K/bej. megküldése			Rdsz.	Javaslat	
		H			K	SZ	E	P		E	Rdsz.
		Aktó.	Szerv bej.	Üf. bej.							
Házasság ⁴⁷⁹	Házasságkötési szándék bejelentésére irányuló eljárás	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-
	Házasságkötés ⁴⁸⁰	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-
	Házassági névváltoztatási eljárás	-	-	-	X	X	-	-	-	X	SZÜF
	Házassági névviseelési forma módosítására irányuló eljárás	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
	Nemzetiségi névviseelés	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
	Volt feleség eltiltása a házasságra utaló toldást tartalmazó házassági név viselésétől	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
	Házasság nemlétezésének megállapítása	X	X	-	-	-	-	X	EAK	X	-
	Házasság megszűnése, felbontása	X	X	-	-	-	-	X	EAK	X	-
	Házasság érvénytelenné nyilvánítása, későbbi időpontban érvényessé válása	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
BÉT ⁴⁸¹	BÉT létesítése iránti szándék bejelentésére irányuló eljárás	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-
	BÉT létesítés ⁴⁸²	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-
	BÉT nemlétezésének megállapítása	X	X	-	-	-	-	X	EAK	X	-
	BÉT megszűnése, megszüntetése, felbontása	X	X	-	-	-	-	X	EAK	X	-
	BÉT érvénytelenné nyilvánítása, későbbi időpontban érvényessé válása	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-

⁴⁷⁹ At. 1. § (1) bek. a)-b), e)-f) pont, 17. § (2) bek., 28. § (1) bek., 46. § (1) bek., 47. § (6) bek., 48. § (1), (5) bek., 50. § (1) bek., 69/B. § (1) bek. d), g) pont, 69/D. § (1) bek. f)-g) pont, (2) bek. 69/F. § (2) bek., Ptk. § 4:5. § (1) bek., Pp. 460. § (3) bek.

⁴⁸⁰ Megjegyzés: nem tartozik a szűkebb értelemben vett anyakönyvi eljárások közé.

⁴⁸¹ At. 1. § (1) bek. c)-d) pont, 31. § (2) bek., 40. § (1) bek., 69/E. § (1) bek. e)-f) pont, (2) bek., 69/F. § (2) bek., Pp. 460. § (3) bek., Kjnp. 36/D. § (4) bek., BÉT tv. 1. § (1) bek., 3. §

⁴⁸² Megjegyzés: nem tartozik a szűkebb értelemben vett anyakönyvi eljárások közé.

Eljárás		Eljárás megindulása				K/bej. megküldése			Rdsz.	Javaslat	
		H			K	SZ	E	P		E	Rdsz.
		Aktó.	Szerv bej.	Üf. bej.							
Haláleset 483	Haláleset bejelentése	X	X	-	-	-	X	X	EESZT ⁴⁸⁴ / EAK	-	-
		-	-	X	-	X	-	-	-	X	SZÜF
	Halál tényének bírósági megállapítása	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
	Holtnak nyilvánítás	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
	Ismeretlen holttest anyakönyvezése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
	Ismeretlen holttest azonosításának anyakönyvezése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
Hazai anya- könyve- zés ⁴⁸⁵	Magyar állampolgár külföldön történt születése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
		-	-	X	-	X	-	X	-	X	SZÜF
	Magyar állampolgár külföldön történt házasságkötése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
		-	-	X	-	X	-	X	-	X	SZÜF
	Magyar állampolgár külföldön történt bejegyzett élettársi kapcsolatának létesítése	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
		-	-	X	-	X	-	X	-	X	SZÜF
	Magyar állampolgár külföldön történt halálesete	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
		-	-	X	-	X	-	X	-	X	SZÜF
Nem magyar állampolgár külföldön történt születése, akit magyar állampolgár örökbe fogadott	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-	
	-	-	X	-	X	-	X	-	X	SZÜF	
	Magyar állampolgár halálesete, ha a bíróság holtnak nyilvánító döntést hozott, és az érintett születési helye külföldön van vagy ismeretlen	-	X	-	-	X	-	X	-	X	-

⁴⁸³ At. 61. § (1a), (6)-(7) bek., 62. § (1)-(2a), (4) bek., 69/F. § (1) bek. b) pont, 69/G. § (1)-(2) bek., Ar. 10. § (4) bek. 2017. évi CXVIII. tv. 11. § (1) bek. a) pont

⁴⁸⁴ Megjegyzés: 2021. február 1-jétől az elhalálozást az egészségügyi szolgáltató elektronikusan, az EESZT-en keresztül fogja bejelenteni az anyakönyvvezetőnek.

⁴⁸⁵ At. 10. §, 65. §, 66. § (2) bek., 67. § (1a) bek., Ápt. 19. § (1) bek. a) pont, Ápt. vhr. 4. § (3) bek.

Eljárás	Eljárás megindulása				K/bej. megküldése			Rdsz.	Javaslat	
	H			K	SZ	E	P		E	Rdsz.
	Aktó.	Szerv bej.	Üf. bej.							
Magyar állampolgár halálesete, ha a halál tényének bírói megállapítása esetén a bíróság döntése szerint a haláleset helye külföldön van	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
Külföldön született nem magyar állampolgár halálesete, akit magyar bíróság nyilvánított holtak	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-
Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt születése, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt házasságkötése, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt bejegyzett élettársi kapcsolata létesítése, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
Magyarországon lakóhellyel rendelkező hontalan személy külföldön történt halálesete, ha a bejegyzést olyan személy kéri, akinek a magyarországi anyakönyvezéshez érdeke fűződik	-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF

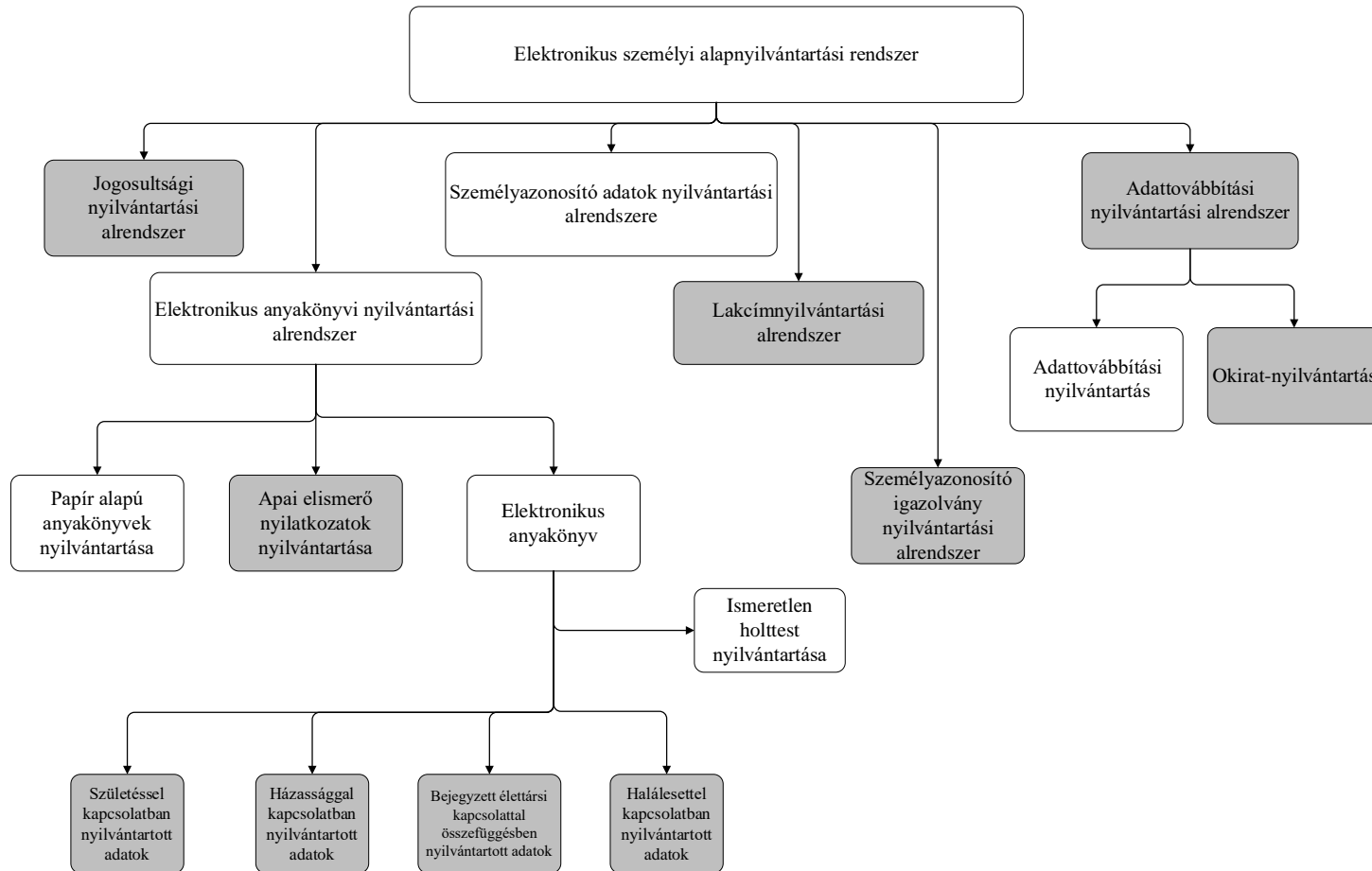
Eljárás		Eljárás megindulása				K/bej. megküldése			Rdsz.	Javaslat	
		H			K	SZ	E	P		E	Rdsz.
		Aktó.	Szerv bej.	Üf. bej.							
Okirat- kiállítás ⁴⁸⁶	Születési anyakönyvi kivonat kiállítása	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-
		-	-	-	X	X	X	X	SZÜF	-	-
	Házassági anyakönyvi kivonat kiállítása	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-
		-	-	-	X	X	X	X	SZÜF	-	-
	BÉT anyakönyvi kivonat kiállítása	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-
		-	-	-	X	X	X	X	SZÜF	-	-
	Halotti anyakönyvi kivonat kiállítása	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-
		-	-	-	X	X	X	X	-	X	SZÜF
	Többnyelvű formanyomtatvány kiállítása anyakönyvi kivonathoz	X	-	-	-	-	X	-	EAK	-	-
		-	-	-	X	X	X	X	SZÜF	-	-
Hatósági bizonyítvány kiállítása	-	-	-	X	X	X	X	-	X	SZÜF	
Névváltoztatási okirat kiállítása	X	-	-	-	-	-	-	EAK	-	-	
Névváltoztatási okiratmásolat kiállítása	-	-	-	X	X	X	X	-	X	SZÜF	
Kutatás ⁴⁸⁷		-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF
Az érintett személyes adataihoz való hozzáférési jogának gyakorlása ⁴⁸⁸		-	-	-	X	X	-	X	-	X	SZÜF

⁴⁸⁶ At. 12. §, 15. § (2) bek., 51. § (1), (6) bek., 73/A. § (3) bek., Ar. 12. § (4)-(7) bek., 13. § (1)-(2) bek.

⁴⁸⁷ At. 93/A. §

⁴⁸⁸ At. 77. § e) pont, 78. § (1) bek. d) pont

6. sz. melléklet - Az elektronikus személyi alapnyilvántartási rendszer felépítése⁴⁸⁹

⁴⁸⁹ Forrás: saját szerkesztés.

Megjegyzés: a szürkével jelölt nyilvántartási alrendszerek/nyilvántartások nem tartalmazzák azon személyi adatokat, amelyek a személyazonosító adatok nyilvántartási alrendszerének nyilvántartási adattartalmát képezik.

SZERZŐSÉGI NYILATKOZAT

Ezennel kijelentem, hogy a doktori fokozat megszerzése céljából benyújtott értekezésem kizárólag saját, önálló munkám. A benne található, másoktól származó nyilvánosságra hozott vagy közzé nem tett gondolatok és adatok eredeti leőhelyét a hivatkozásokban, illetve az irodalomjegyzékben hiánytalanul feltünttettem.

Kijelentem továbbá, hogy a benyújtott értekezéssel azonos tartalmú értekezést tudományos fokozatszerzés céljából más egyetemen nem nyújtottam be.

A fenti nyilatkozatot büntetőjogi felelősségem tudatában tettem meg.

Miskolc, 2020. november 9.

dr. Kárpáti Orsolya